

JULES VERNE

Chancellor
Archipel v plamenech

Když se v září 1859 nalodila na palubu trojstěžníku Chancellor, směřujícího z Charlestonu do Liverpoolu, posádka a cestující, nikdo z nich netušil, jak dobrodružná plavba je čeká. Téměř celou palubní osádku je nakonec ušetřen pouze v podpalubí lodi, a nikomu jejím zraněným. Několik trosečníků se vrací z posledních chvil zachránit na svou — přežijí vlak strastiplnou, nelidsky krutou plavbu Atlantickým oceánem . . . ?

Na autě prožívají také nejednu dobrodružství hrdinové Archipelu v plamenech: Francouz Henry d'Albaret, statečný bojující po boku vlastenců za svobodu Řecka proti turecké nadvládě, a jeho snoubenka, krásná Hadžina Kleczynovo, která se málem stane obětí záhadného Sokratifa, obávaného vůdce pirátů, zajímavého do tureckých obchodů s otroky.

KAMARÁD

JULES VERNE

Dne 8. února 1828 se narodil ve francouzském městě Nantes soudci Pierru Vernovi a jeho ženě Sophii prvorozený syn Jules. Při křtu, jehož se zúčastnila řada příbuzných, padlo hodně slov o budoucnosti novorozence. Ale nikdo z přítomných by byl nedokázal odhadnout skutečnost. Malý Jules měl v sobě odmalička touhu po dalekých krajích, po tajemných dobrodružstvích. A své sny se už v jedenácti letech rozhodl změnit ve skutečnost.

V nanteském přístavu tehdy kotvila loď **Coralia,** která měla vyplout do Indie. (Jak podnětné jméno a jak svůdný cíl cesty!) A malý Jules, tehdy trochu zamilovaný do své sestřenky Karolíny, rozhodl se doplout s **Coralií** do Indie a přivézt Karolíně šňůru korálů.

Seznámil se s mladým plavčíkem, který právě nastupoval na **Coralii** službu, vyměnil si s ním šaty, vzal si jeho smlouvu a nastoupil na loď.

V rodině nastal poplach. Malý Jules se ztratil! Naštěstí ho spatřil jeden námořník ve chvíli, když člun s nepravým plavčíkem odplouval od přístavního mola ke **Coralii.** Zoufalý otec po tomto zjištění a po zprávě, že **Coralia** se má ještě zastavit v nedalekém přístavu Paimboefu, tam ihned odjel lodí pobřežní plavby, aby synovi v neuvážené pošetilosti zabránil.

Jules zatím počal velmi rychle na lodi litovat svého činu. Práce plavčíka byla velmi těžká a pro chlapce nezvyklého tělesné práci neúnosně tvrdá. Kapitán **Coralie** ostatně Julesův podvod brzy odhalil a přikázal vysadit nepravého plavčíka v Paimboefu na břeh. Tam už na kajícného uprchlíka čekal otec, aby si syna odvezl domů. Jules dostal pořádný výprask a musel slíbit, že už se nikdy o něco podobného nepokusí — a sestřenka Karolína zůstala bez korálů.

Když Jules dospíval, rozhodl se otec, že syn bude studovat práva. A tak se roku 1848 vydal Jules dostavníkem do Paříže. (Železnice z Nantes do Paříže tehdy ještě nejezdila.)

V Paříži se Jules seznámil se známými spisovateli Victorem Hugem a Alexandrem Dumasem. Prožil vzrušující politické události za povstání roku 1848, chodil často do Dumasova divadla, nadchl se pro dramatickou tvorbu a začal skládat divadelní hry. (Některé se dokonce hrály — i s reprízami!) Stal se tajemníkem jednoho pařížského divadla a zkoušel štěstí i na burze. Roku 1859 se oženil a roku 1861 se mu narodil syn Michel.

Roku 1863 se seznámil s nakladatelem J. Hetzlem a z Verna divadelníka se definitivně stal Verne romanopisec.

Hetzel mu vydal román **Pět neděl v balónu.** Kniha měla obrovský úspěch a zajistila Vernovi pověst nejčtenějšího francouzského spisovatele.

Hetzel, vzdělaný nakladatel, byl také dobrý obchodník. Předvídavě odhadl úspěch nového typu literatury — fantastického románu. Zajistil si proto smlouvou s Vernem právo na vydávání všech jeho děl.

Bylo to v době, kdy se před Vernem odvíjely dějiny druhého císařství, vlády neschopného a hloupého Napoleona III., podle Verna „období hlouposti a hanby". Toto období skončilo prusko-francouzskou válkou v letech 1870—71. I Verne do ní zasáhl. Na malé plachetnici s dvanácti muži chránil normandské pobřeží před německými nájezdníky.

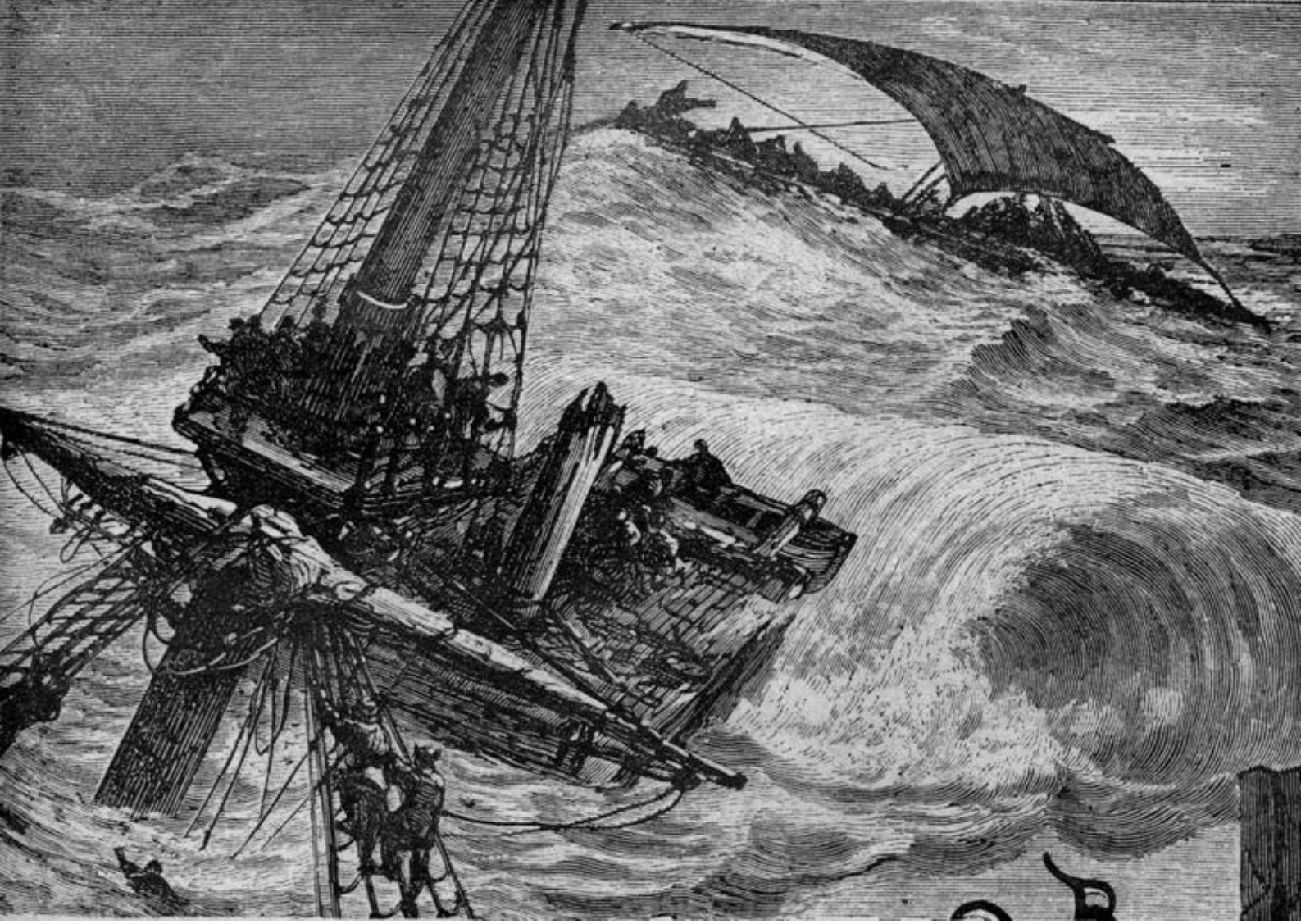
Pak prožil obležení Paříže a krvavou likvidaci Komuny. V té době se spřátelil s Pascalem Groussetem, spisovatelem, zaníceným republikánem, který za Komuny vedl zahraniční záležitosti a po krvavém potlačení revoluce byl odsouzen k smrti. Tento trest byl později změněn v doživotní žalář. Když byl Grousset amnestován, vrátil se do Paříže a jako přítel a obdivovatel Verna vydával také fantastické romány pod jménem André Laurie.

Verne byl vášnivý cestovatel. Znal dobře všechna moře při západních březích Evropy, procestoval Skandinávii, Anglii, Skotsko, Španělsko a Itálii. Byl i v Africe a v Americe. Vlastnil plachetní jachtu **St. Michel** (na počest svého syna), s níž konal dlouhé plavb Nezajímal se však jen o cestová Ve středu jeho zájmu byl technický pokrok a nejnovější zeměpisné, vědecké a technick objevy. A nové poznatky vtěloval do svých románů. Nepředvídal a nepopisoval přesně, jak budou vypadat pozemní, vodní a vesmírné dopravní prostředky, ale věděl, že se bude létat i mezi hvězda a plout v hlubinách oceánů. Není důležité, zda odhadl přesně vzhled strojů budoucnos ale je důležité, jakou cestu určoval technickým vynálezům ve svých románech. Byla to cest lidskosti, míru, boje za lepší budoucnost lidstva. Tyto názory a myšlenky najdeme ve všech jeho dílech. A těch nebylo málo. Vždyť v rozmezí padesáti let napsal na sedmdesá románů! Jak to bylo možné? Jedině přísným dodržováním pracovního režimu.

Verne vstával ve svém amienské domě v pět hodin a po lehké snídani se postavil ke psacímu pultu, u něhož do devíti hodin psal. Pak už jen přepisoval a opravoval napsané. V poledne vycházel na pravidelnou procházku a v půl jedné po poledni už seděl v knihovně Průmyslové společnosti, kde už měl připraveny čerstvé vědecké, technické, přírodovědecké a zeměpisné časopisy. Všechny pozorně pročítal, dělal si výpisky a přesn v pět odcházel.

Čteme-li Vernovy romány dnes nacházíme často rozpory mezi jeho líčením a dnešní skutečnos A to je zcela přirozené. Vždyť nás od doby napsání jeho románů dělí šedesát až sto let! Svět se však neustále mění; přírodní, etnografické a politické podmínky procházej neustálými změnami. Nemění se však kouzlo a půvab Vernových dobrodružství, nemění se zajímavost a originalita jeho románových postav, nemění se napínavost jeho líčení, vtipnost jeho zápletek a nečekanost dějových zvratů, nemění se prostě to, co učinilo Verna otcem nového literárníh žánru, fantastického románu.

Václav Netušil

Chancellor

DENÍK CESTUJÍCÍHO J. R. KAZALLONA

I

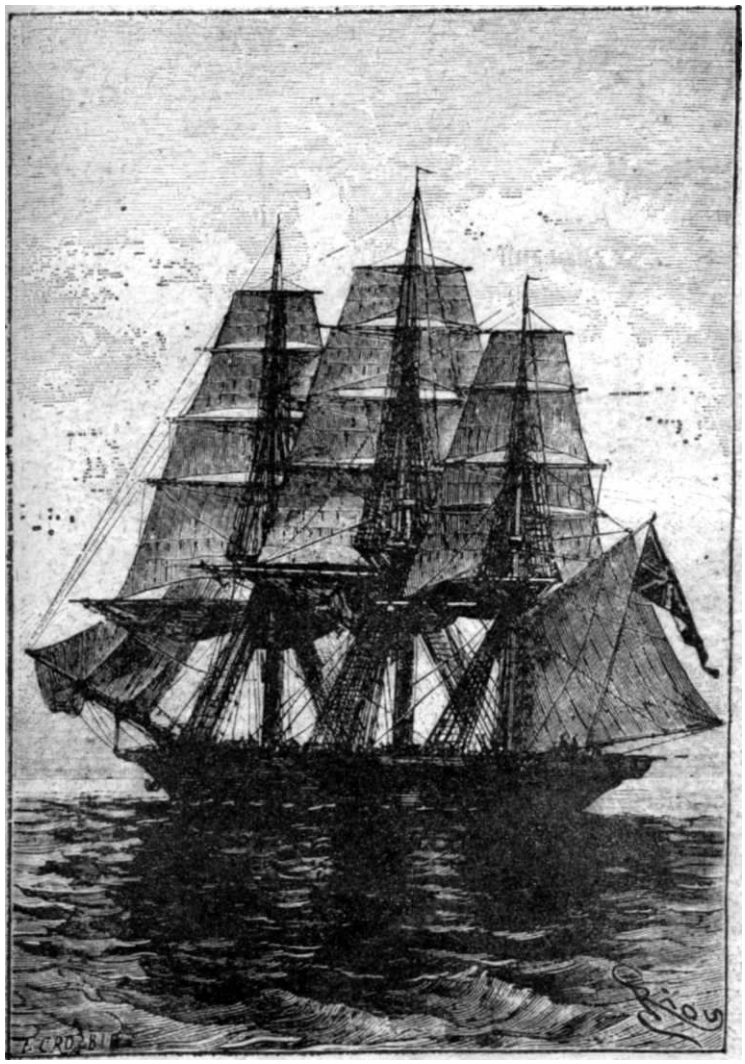
Charleston 27. září 1869 – Ve tři hodiny odpoledne vyplouváme od Dělostřeleckého nábřeží. Odliv nás rychle unáší k širému moři. Kapitán Huntly dal vytáhnout horní i dolní plachty a severní vítr žene *Chancellor* přes záliv. Brzy míjíme pevnost Sumter a vlevo necháváme dělostřelecké baterie roubící břeh. Ve čtyři hodiny proplouvá loď úzkým průlivem, kterým se žene rychlý odlivový proud. Širé moře je však dosud daleko. Musíme ještě proplout několika průlivy, které vlny vyhloubily v písečných nánosech. Kapitán Huntly se pouští jihozápadním kanálem a míjí maják vpravo od pevnosti Sumter.

Plachty *Chancelloru* jsou nastaveny co nejvýhodněji, takže v sedm hodin večer obeplouvá loď poslední písečnou výspu a vplouvá na širý Atlantik.

Chancellor je krásný trojstěžník o nosnosti devíti set tun. Patří bohatým obchodníkům bratřím Leardům v Liverpoolu. Byl postaven před dvěma lety, zpevněn měděným obložením a opatřen teakovým pažením. Tato štíhlá a pevná loď vykonává právě svou třetí plavbu z Charlestonu do Liverpoolu. Po vyplutí z charlestonských úžin vylétla na stožár britská vlajka, ale stačil pouhý, pohled, aby se námořník i bez vlajky přesvědčil o původu lodi. Byla přesně tím, čím se jevila: anglickou lodí od kýlu až po vrcholy stožárů.

Uvedu teď, proč jsem si k návratu do Anglie zvolil právě *Chancellor*.

Mezi Jižní Karolínou a Velkou Británií neexistovalo přímé lodní spojení. K plavbě přes Atlantik se muselo napřed odjet buď na sever do New Yorku, nebo na jih do New Orleansu. Když jsem však šel po charlestonském nábřeží, spatřil jsem *Chancellor*. Loď se mi zalíbila a jakýsi popud mě zavedl na její palubu. Plavba pod plachtami za příznivého větru a moře je ostatně téměř tak rychlá jako plavba parníkem – a po všech stránkách příjemnější. Počátkem podzimu je v nižších šířkách ještě krásné počasí. Rozhodl jsem se proto cestovat na *Chancelloru*.

Udělal jsem dobře? Nebudu svého rozhodnutí litovat? To ukáže budoucnost. Zapisuji si své zážitky den po dni a ve chvíli, kdy píši tyto věty, nevím nic víc než ti, kteří teď můj deník čtou – bude-li mít vůbec nějaké čtenáře!

II

28. září – Kapitán *Chancelloru* se jmenuje John Silas Huntly. Je to padesátiletý Skot z Dundee a má pověst výborného znalce Atlantiku. Ač nepatřím mezi ty, kdo se nejlépe vyznají v lidských tvářích, myslím si, že mohu kapitána přesně odhadnout, ač ho znám teprve několik hodin.

Nepopírám, že kapitán má pověst výborného námořníka, ale nemohu tvrdit, že to je člověk pevného charakteru, fyzicky i morálně za všech okolností silný. Pohybuje se jakoby sklesle, v pohledu se mu zračí nerozhodnost a váhavost. Na nikoho se nikdy nepodívá přímo a má velmi podivné chování, které sleduji s pozorností, jakou si zaslouží ten, kdo je na lodi „prvním po bohu“. Na palubě je však kromě boha a Huntlyho ještě jeden muž, který se mi zdá předurčen k tomu, aby zaujal na palubě důležité místo. Je to první důstojník *Chancelloru*, o němž budu mluvit později.

Posádku *Chancelloru* tvoří kapitán Huntly, první důstojník Robert Kurtis, poručík Walter, bocman a čtrnáct námořníků, Angličanů a Skotů. Celkem osmnáct lidí, což stačí k obsluze trojstěžníku o nosnosti devíti set tun. Zdá se mi, že všichni ti lidé znají své řemeslo dobře.

Výčet posádky doplním ještě hospodářem Hobbartem a černošským kuchařem Jynxtropem. Mohu teď přejít k seznamu cestujících.

Je jich včetně mne osm. Zatím je málo znám, ale jednotvárnost plavby a stálé setkávání na omezeném prostoru nás jistě velmi sblíží. Zatím nám to nedovoloval zmatek při naloďování a při zabydlování v kajutách před plavbou, která může trvat dvacet až pětadvacet dní. Včera a dnes se u společného oběda ani všichni neukázali. Možná že už někteří trpěli mořskou nemocí. Mezi nimi jsou i dvě ženy. Uvádím seznam cestujících, jak jsem si jej opsal z lodních dokladů:

Pan a paní Kearovi, Američané z Buffala.

Slečna Herbayová, Angličanka, společnice paní Kearové.

Pan Letourneur a jeho syn André, Francouzi z Le Havru.

William Falsten, inženýr z Manchestru, Angličan.

Ruby, obchodník z Cardiffu, Angličan.

J. R. Kazallon z Londýna, autor těchto řádek.

III

2,9. *září až 6. října* – Náklad lodi tvoří tisíc sedm set balíků bavlny pro závod bratří Leardů v Liverpoolu. Vše je uloženo s největší péčí. Ani nejmenší prostor v podpalubí nezůstal nevyužit.

Plujeme po klidném moři. Vítr trochu zesílil a za lodí se do dáli táhne jako bílá krajka ostře vyznačená brázda. Na palubě už nikdo lodními výkyvy netrpí. V hodině oběda jsou všechna místa obsazena.

Mezi cestujícími se počínají vytvářet vztahy a život na palubě tím ztrácí na jednotvárnosti. Já jako Francouz hovořím nejčastěji s oběma Letourneury.

Pan Letourneur je pětapadesátiletý muž vysoké postavy, bílých vlasů a šedivějící bradky. Nese si životem velké trápení. Jeho syn André je totiž mrzák. Zkřivená levá noha ho nutí ke kulhání; bez holi nemůže chodit. Otec syna zbožňuje. Synovým zmrzačením trpí tím víc, že syn to zdánlivě snáší docela dobře.

Se mnou se pan Letourneur velmi spřátelil. Většina našich hovorů se týká jeho syna. Dnes jsem mu řekl:

„Právě jsem mluvil s vaším synem. Je to inteligentní a vzdělaný chlapec.“

„Ano, pane Kazallone,“ odpověděl mi pan Letourneur. „Je to hodný chlapec s duší své matky, která při porodu zemřela. Nedovedete si představit, jak trpím při pohledu na toho chlapce … od narození zmrzačeného.“

„Pane Letourneure,“ říkám mu, „tělesná vada se snáší lépe než duševní utrpení. A duševními mukami trpíte především vy. Pozoruji vašeho syna a mohu tvrdit, že jestliže ho něco trápí, pak je to váš zármutek.“

„Nedávám jej najevo,“ řekl pan Letourneur. „Snažím se jen o to, abych syna neustále rozptyloval. On navzdory svému zmrzačení vášnivě rád cestuje. A tak už několik let spolu jezdíme světem. Napřed jsme cestovali po Evropě a teď jsme právě projeli nejdůležitějšími státy Unie. Jeho vzdělání doplňuji cestováním a on obdivem různých přírodních divů zapomíná na své neštěstí.“

Hluboce mě dojímá utrpení otce; chci ho utěšit, ale v té chvíli se objevuje jeho syn. Sedá si na lavici a otec se k němu připojuje. Hovoří spolu a já se k nim přidávám. Mluvíme o plavbě *Chancelloru*, o možnostech cesty, o životě na palubě. Pan Letourneur si stejně jako já nedělá o kapitánu žádné iluze. Nepříjemně na něho působí kapitánova nerozhodnost a ospalý vzhled. Velmi vysoké mínění však má o prvním důstojníkovi Robertu Kurtisovi. Je to třicetiletý statný muž, neustále činný, jehož silná vůle se projevuje v jeho činech.

V té chvíli vystoupil Robert Kurtis na palubu. Pozorně si ho prohlížím a studuji znaky prozrazující jeho sílu a životní energii. Přímá postava, lehký krok, hrdý pohled a téměř neznatelně vystouplé obočí. Tento energický muž má jistě onu chladnou rozvahu, jakou potřebuje pravý námořník. Ale zároveň to je člověk dobrý, protože se zajímá o mladého Letourneura a snaží se být

užitečný.

Poté co si prohlédl nebe a stav plachet, přistupuje Kurtis k nám a účastní se našeho hovoru. Pozoruji, že André si s ním povídá rád. Kurtis nás informuje o těch cestujících, s nimiž jsme se zatím důkladně neseznámili.

Pan a paní Kearovi jsou Američané, kteří velmi vydělali na těžbě ropy.

Pan Kear je padesátiletý muž; spíš než boháč zaslouží si označení zbohatlík. Jako spolustolovník je trapný. V kapsách mu trvale zvoní kov, jak se jím jeho ruka neustále prohrabuje. Je nadutý a ješitný a zcela lhostejný ke všemu, co se netýká jeho osoby. Nadýmá se jako páv a v podstatě je sobecký hlupák. Nechápu, proč cestuje na *Chancelloru*, který mu nemůže poskytnout pohodlí transatlantických parníků.

Paní Kearová je bezvýznamná panička, nijaká čtyřicátnice, zcela bez ducha, která nic nečte a nic neříká. Naslouchá, ale nic neslyší. Myslí vůbec? Netroufám si to tvrdit.

Jediné zaměstnání této ženy je sekýrování její společnice, slečny Herbayové, jemné a tiché dvacetileté Angličanky, která musí snášet pokoření několika librami, jež jí obchodník s ropou hází. Je to hezká dívka, plavovláska s temně modrýma očima. Její ústa by byla půvabná, kdyby měla možnost se usmát. Ale nad čím by se mohla usmívat dívka neustále vystavená hašteřivosti a směšným rozmarům své velitelky? Nicméně vypadá slečna Herbayová, jako by byla smířena se svým osudem, i když jím vnitřně jistě trpí.

William Falsten je inženýr z Manchestru. Vypadá velmi anglicky. Řídí v Jižní Karolíně velkou továrnu a plaví se do Evropy, aby koupil nové stroje. Je to pětačtyřicetiletý muž, který myslí pouze na továrnu a kterého zajímají jen výpočty z oboru mechaniky. Nic jiného neuznává. Dáte-li se s ním do hovoru, nelze mu uniknout. Vtáhne vás do něho jako do ozubeného soukolí.

Pan Ruby je obyčejný tuctový obchodník. Od svých dvaceti let nedělal nic jiného, než kupoval a prodával. A protože většinou prodával dráž, než kupoval, zbohatl. A co dělá s penězi? To by byl nedovedl říci. Pan Ruby, zaměstnávající se jen drobným obchodem, nemyslí a nepřemýšlí. Jeho mozek je uzavřen jakýmkoli dojmům.

IV

7. *října* – Před necelými dvěma týdny jsme opustili Charleston a máme stále dobrou a rychlou plavbu. Často teď hovořím s prvním důstojníkem, s nímž jsem se blíže seznámil. Dnes mi Robert Kurtis říká, že už nemůžeme být daleko od Bermud na šíři Hatterasova mysu. Měřením byla zjištěna naše poloha: 32°26’ severní šířky a 64°50’ západní délky podle Greenwiche.

„Ještě dnešního večera se seznámíme s Bermudami,“ říká první důstojník.

„Což na Bermudách přistaneme?“ divím se. „Myslel jsem, že loď plující z Charlestonu do Liverpoolu musí zamířit severněji a sledovat Golfský proud.“

„To jistě, pane Kazallone,“ říká Robert Kurtis. „Takový je skutečně směr plavby, ale tentokrát se zdá. že kapitán jej nemíní sledovat.“

„Proč?“

„To nevím. Zamířil prostě k východu, a *Chancellor* proto pluje k východu.“

„Neupozornil jste ho na to?“

„Řekl jsem mu, že to není obvyklá trasa plavby, ale odpověděl mi, že ví, co má dělat.“

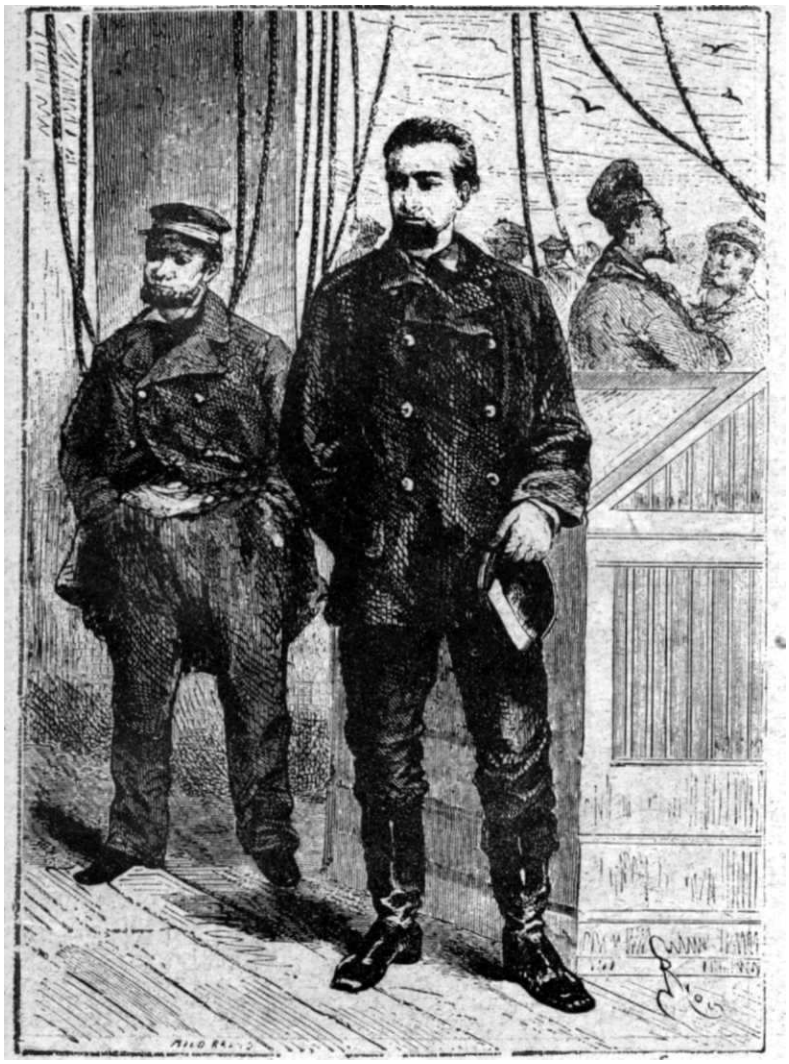
Při těch slovech se Kurtis zamračí a přetře si mechanicky čelo rukou. Jsem přesvědčen, že neříká vše, co by chtěl říci. Pokračuji:

„Ale máme už sedmý říjen a to není doba k hledání nových cest. Chceme-li dorazit do Evropy před počátkem chladných dnů, nesmíme ztrácet čas.“

„To jistě, pane Kazallone.“

„Nebudu indiskrétní, zeptám-li se vás na váš názor na kapitána Huntlyho?“

„Nu, je to … je to … je to prostě můj velitel,“ odpovídá Robert Kurtis. Jeho vyhýbavá odpověď mě nezbavuje obav. Ke třetí hodině oznamuje hlídka zemi na severovýchodě. Zatím se nám jeví jen jako pruh temných mračen. O šesté hodině vystupuji s oběma Letourneury na můstek. Pozorujeme skupinu Bermud, chráněnou nebezpečnými skalisky. Tady jsou velmi časté uragány.

Až sem zasahují okraje cyklonů, které ničí Antily, ale právě tyto okraje jsou – podobně jako u velryb – nejničivější.

Vody v okolí Bermud jsou opravdu nebezpečné. Angličané, jimž Bermudy po svém objevení patřily, používali jich jako vojenské základny mezi Antilami a Novým Skotskem. Osudem Bermud je neustálé rozrůstání počtu je jich ostrovů. Hlavním faktorem práce přírody je čas. A Bermudy budou své ostrovy a ostrůvky neustále zmnožovat, protože na jejich stavbě pracují koráli. Ti svými stavbami všechny ostrovy spojí a vytvoří novou pevninu.

Ostatní cestující se s výstupem na palubu nenamáhali. Jedině slečna Herbayová se tam objevila, ale ostrý hlas paní Kearové ji okamžitě odvolal.

V

Od 8. do 13. října – Začíná vát prudší severovýchodní vítr a *Chancellor* s plnými plachtami pluje po větru. Moře je značně rozvlněné a loď tím hodně trpí. Dveře kajut hlučně skřípají a nás to začíná vydražďovat. Cestující se zdržují většinou pod můstkem.

Já raději zůstávám na palubě, ač mi až na kůži proniká jemný, větrem rozprášený déšť.

Tak plujeme dva dny stále s větrem v zádech. Ostrý vítr se mění v prudké poryvy vichřice. *Chancellor* se navzdory svým kvalitám vychyluje ze směru a stáčí se k jihu. Zatažená obloha nedovoluje zjišťovat polohu. Lze ji jen odhadovat. Mí cestovní společníci, kterým Kurtis nic – neřekl, nemohou vědět, že plujeme zcela nevysvětlitelným směrem. Anglie je na severovýchodě a my plujeme k jihovýchodu! Robert Kurtis kapitánovu umíněnost nechápe. Vždyť měl změnit postavení plachet a pustit se k severozápadu, aby se dostal do příznivého proudu. Ale *Chancellor* od změny větru míří stále víc k jihu.

Toho dne se ocitám na můstku s Kurtisem sám.

„Což se ten váš kapitán zbláznil?“ říkám.

„Na to se zeptám já vás, pane Kazallone,“ odpovídá Kurtis. „Vždyť jste ho tak pečlivě pozoroval!“

„Nevím, co vám mám odpovědět, pane Kurtisi. Přiznám se však, že jeho záhadná tvář a jakoby nepřítomný pohled … nu, nevím. Už jste se s ním někdy plavil?“

„Ne, tentokrát je to poprvé.“

„Upozornil jste ho znovu na směr naší plavby?“

„Ano, ale řekl mi, že je to v pořádku.“

„Pane Kurtisi,“ pokračuji, „co si o jeho jednání myslí poručík Walter a bocman?“

„Totéž co já.“

„A kdyby chtěl kapitán Huntly vést svou loď až do Číny …?

„Poslechli by stejně jako já.“

„Poslušnost však má své meze.“

„Pokud chování kapitána neohrožuje loď, pak ne.“

„Ale vždyť je to šílenec!“

„Je-li šílený, pane Kazallone, budu vědět, co dělat.“

Tohle byla komplikace, s níž jsem při naloďování na *Chancellor* nepočítal.

Počasí se stále zhoršuje a nad námi se rozpoutává opravdová bouře. Loď se musí pod malými plachtami obrátit čelem k bouři a nastavit mohutnou příď vlnám. Její vychýlení ze směru je už povážlivé. Jsme stále víc strháváni k jihu.

Je to zcela jasné, když v noci z 11. na 12. října vplouvá *Chancellor* do Sargasového moře.

Toto moře, sevřené Golfským proudem a širým oceánem, je pokryto řasami, kterým Španělé říkali *sargaso,* Kolumbovy lodi tudy při své první plavbě pronikaly jen těžce.

Rozednívá se a oceán nabízí našim zrakům zvláštní obraz. Oba Letourneurové si toho hned všímají. Vystoupili na palubu navzdory vichřici, která rozezvučuje kovová lana jako struny obrovské harfy. Šaty se nám lepí k tělu, a kdyby daly vichru nejmenší možnost, byly by ihned na cáry. Loď se vzpíná na moři pokrytém řasami a její příď je přeřezává jako radlice pluhu. Občas se vichrem zvednuté stélky řas navíjejí na ráhna jako výhonky divokého vína a vytvářejí mezi stožáry zelená visutá lůžka. Tyto stuhy řas, dlouhé tři až čtyři sta stop, vyšlehují ve vichru někdy až k vrcholům stožárů. Proti invazi řas bojujeme několik hodin. *Chancellor* se stožáry pokrytými těmito rostlinami podobá se chvílemi obrovské kytici, ženoucí se nesmírnou plání.

VI

14. října – Chancellor konečně z oceánu rostlin vyplul. Vítr velmi polevil a my s omezenými plachtami plujeme rychle dál. Ukazuje se slunce a jasně svítí celý den. Teplota začíná značně stoupat. Za dobrých podmínek zjišťujeme polohu: 21°33’ severní šířky a 50°17’ západní délky. *Chancellor* se tedy dostal o deset stupňů jižněji. A stále pluje na jihovýchod!

Chtěl jsem si kapitánovu nepochopitelnou umíněnost ověřit a několikrát jsem s ním hovořil. Je to šílenec, nebo není? Nevím. Hovoří celkem rozumně. Nepodléhá nějakému částečnému šílenství, jakési „nepřítomnosti ducha“, právě ve věcech svého řemesla? Podobné psychické stavy už byly pozorovány. Hovořím o tom s Robertem Kurtisem, který chladně naslouchá. Už jednou to řekl a znovu opakuje, že nemá právo stavět se proti kapitánovi, pokud není loď ohrožena zcela jasným projevem šílenství. I tak by to byla nesmírně vážná věc, která by velmi tížila jeho odpovědnost.

Vracím se do své kajuty a trávím pod závěsnou lampou hodinu čtením a přemýšlím. Pak uléhám a usínám. Po několika hodinách mě probouzí zvláštní hluk. Na palubě znějí těžké kroky a je slyšet vzrušené hlasy. Zdá se, že tam přebíhá celá posádka. Co způsobilo ten rozruch? Chvíli se chystám vystoupit na palubu, ale hluk brzy ustává. Slyším, že se kapitán Huntly vrací do své kajuty. Proto zas uléhám. To pobíhání vyvolal zřejmě nějaký lodní manévr. Kymácení lodi se však nezvětšilo a bouře tedy nesílí.

VII

Nazítří, 15. října, vystupuji v šest hodin na můstek a prohlížím si loď. Na palubě se zřejmě nic nezměnilo. *Chancellor* stále pluje se spodními plachtami na levoboku. Dobře zajištěn, drží se na vichřicí vzdutém moři znamenitě. Má v této chvíli pozoruhodnou rychlost, jistě ne menší než jedenáct mil za hodinu.

Brzy se na palubě objevují i oba Letourneurové. Pomáhám mladšímu vystoupit na můstek. André se přichází nadýchat ranního vzduchu, naplněného všemi vůněmi moře.

Ptám se obou mužů, zda neslyšeli v noci nějaký hluk, prozrazující rozruch na palubě.

„Já ne,“ říká André. „Spal jsem celou noc.“

„Spal jsi opravdu tvrdě,“ říká otec. „Ale mne ten hluk probudil. Zdálo se mi dokonce, že slyším volání:.Rychle k palubním poklopům!“

„Opravdu?“ ptám se. „Kolik bylo hodin?“

„Tři hodiny.“

„A znáte příčinu rozruchu?“

„Neznám, pane Kazallone. Ale nemohlo to být nic vážného, když nikoho z nás na palubu nevolali.“

Prohlížím si palubní poklopy, kryjící otvory do skladiště. Jsou jako obvykle uzavřeny, ale všímám si, že jsou přetaženy dehtovou plachtou a neprodyšně uzavřeny. K čemu ta úzkostlivost? Je k tomu nějaký důvod, o němž nevím? Snad mi to řekne Robert Kurtis. Čekám proto na konec jeho služby a všechny úvahy si zatím nechávám pro sebe. Ani oběma Letourneurům se nesvěřuji.

Bude krásný den, protože slunce je už při východu nádherné a vzduch suchý, což je dobré znamení. Na opačné straně obzoru je ještě vidět do půli ohlodaný kotouč měsíce, který zapadne až před jedenáctou hodinou. Za tři dny bude v poslední čtvrti a 24. října bude novoluní. Dívám se do kalendáře a zjišťuji, že toho dne bude nejvyšší příliv. Nám na tom ovšem nezáleží, protože se poplavíme po širém moři, kde účinek přílivu nemůžeme zjistit, ale na březích všech pevnin je to jev velmi zajímavý, neboť nový měsíc zdvíhá masy vod do pozoruhodné výše.

Jsem na můstku sám. Oba Letourneurové odešli na čaj a já čekám na kapitánova zástupce.

V osm hodin Kurtis přichází na svou směnu a přejímá službu od poručíka Waltera. Podávám mu ruku.

Kurtis vrhá rychlý pohled na palubu a lehce se zamračí. Pak pozoruje stav oblohy a plachet.

Poté přistupuje k poručíku Walterovi s otázkou:

„Co kapitán Huntly?“

„Ještě jsem ho neviděl, pane.“

„Nic nového?“

„Nic.“

Oba muži pak spolu tiše hovoří. Na danou otázku odpovídá poručík záporně.

„Pošlete mi sem bocmana,“ říká kapitánův zástupce ve chvíli, kdy už poručík odchází.

Bocman rychle přibíhá. Robert Kurtis se ho na něco ptá. Bocman tiše odpovídá a vrtí hlavou. Na Kurtisův příkaz pak svolává mužstvo, které má službu, a dává plachtovími na poklopech polévat vodou.

Za několik minut přistupuji ke Kurtisovi. Hovoříme zprvu o zcela, bezvýznamných věcech. Když vidím, že Kurtis nemíní mluvit o tom, co mě. zajímá, říkám:

„Poslyšte, pane Kurtisi, co se to dnes v noci dělo na palubě?“

Kurtis se na mne bez odpovědi pozorně dívá.

„Ano,“ pokračuji „probudil mě nezvyklý hluk, který slyšel i pan Letourneur. Co se stalo?“

„Nic, pane Kazallone,“ odpovídá Kurtis. „Špatně nastavené kormidlo, takže loď málem dostala vítr zpředu. Musili jsme rychle seřídit plachty, což vyvolalo trochu zmatku.“

Zdá se mi, že jindy tak přímý Kurtis neříká teď pravdu.

VIII

Od 15. do 18. října – Plavba pokračuje za stejných podmínek. Vítr nás žene stále k severovýchodu a každému, kdo s tím není obeznámen, nezdá se v tom nic nenormálního.

A přece tu „něco“ je. Námořníci se často shlukují, hovoří spolu a před námi umlkají. Několikrát zachycuji slovo *poklop,* jak to v noci slyšel i pan Letourneur. Co je to v podpalubí *Chancelloru,* že to vyžaduje takové opatření? Proč jsou poklopy uzavřeny neprodyšně?

Dne 15. října se procházím po přídi a slyším námořníka Owena říkat ostatním:

„Tak abyste věděli, já nebudu čekat do poslední chvíle! Každý jedná podle svého.“

„A co uděláš, Owene?“ ptá se kuchař Jynxtrop.

„Dobrá, řeknu ti to. Záchranná šalupa tu není pro mořské sviňuchy!“

Rozhovor náhle končí a já se už nic nedovídám. Nechystá se proti lodním důstojníkům nějaké spiknutí? Neobjevil Robert Kurtis příznaky vzpoury? Se zlovůlí některých námořníků nutno stále počítat. Takovým lidem je třeba vnutit železnou kázeň.

Uplynuly tři dny. Zdánlivě se nic zvláštního nedělo. Od včerejška pozoruji, že kapitán hovoří velmi často se svým zástupcem. Udivují mě netrpělivá gesta Roberta Kurtise, který se jinak vždy plně ovládá. Zdá se mi, že kapitán Huntly se po každém rozhovoru utvrzuje ve svém rozhodnutí ještě víc. Navíc mám dojem, že se u něho projevuje nervové podráždění, jehož příčinu neznám.

Oba Letourneurové si stejně jako já všimli kapitánovy zamlklosti a Kurtisova neklidu. Kapitánův zástupce se sice občas pokouší oživit hovor, ale okamžitě zas zmlkne. Ani inženýr Falsten, ani pan Kear nedokážou hovor obnovit. Tím méně Ruby. Tito cestující si začínají právem stěžovat na délku plavby. Pan Kear je muž, který je přesvědčen, že se před ním musí sklonit i živly. Teď činí kapitána odpovědným za zpoždění a hovoří s ním velmi zvysoka.

Po celý den 17. října, a od toho dne pak stále, polévají námořníci na Kurtisův rozkaz několikrát denně palubu vodou. Obyčejně to dělali jen ráno. Ale teď, co jsme se dostali daleko k jihu, teplota znatelně stoupá. Plachty na poklopech jsou trvale udržovány mokré. Navlhčená tkanina je pak dokonale nepropustná. *Chancellor* má pumpy, které toto zvlhčování usnadňují. Nevěřím, že by nejpřepychovější jachta nějakého jachtklubu byla udržována v čistotě tak dokonalé. Posádka by si snad mohla stěžovat na nadbytečnou práci, ale nestěžuje si.

V noci z 23. na 24. října se mi zdá vzduch v kajutě a na chodbě až dusivý. Ač se moře vysoko vzdouvá, musil jsem otevřít kajutní okénko. Je jasné, že jsme už v oblasti obratníku.

Za svítání vystupuji na palubu. Zjišťuji tam nevysvětlitelný jev. Vnější teplota není vůbec v souladu s teplotou uvnitř lodi. Jitro je svěží, protože slunce se teprve vynořilo nad obzor, ale pod můstkem je mnohem tepleji.

V této chvíli se námořníci zas zabývají tím neustálým poléváním paluby. Pumpy chrlí proudy vody, která podle sklonu lodi uniká palubními průtoky v pravoboku a v levoboku.

Bosí námořníci běhají v té záplavě a já mám chuť je napodobit. Rychle se zouvám, vyhrnuji si kalhoty a brouzdám se svěží mořskou vodou. Ke svému překvapení zjišťuji, že paluba *Chancelloru* je znatelně teplá. Nemohu zabránit udivenému výkřiku. Robert Kurtis mě zaslechne, přichází ke mně a odpovídá mi na nepoloženou otázku:

„Nuže ano! Na lodi hoří!“

IX

19. října – Tím je vše vysvětleno. Šuškání námořníků, jejich znepokojení, Owenova slova, polévání paluby, kterou nutno udržovat trvale vlhkou – a konečně i ono teplo, které se šíří i do chodby a stává se už nesnesitelným.

Po tomto vážném sdělení zůstává Kurtis mlčky stát. Čeká na otázky. Musím se přiznat, že jsem se v první chvíli celý roztřásl. Ze všech možností, ke kterým může během plavby dojít, je tahle možnost nejstrašnější. Neexistuje člověk, který by’se natolik ovládal, aby vyslechl bez zachvění slova *na lodi hoří!*

Přesto skoro okamžitě nabývám chladnokrevnosti a ptám se:

„Jak dlouho?“

„Šest dní.“

„Šest dní!“ volám. „Pak tedy oné noci…“

„Ano,“ potvrzuje Robert Kurtis, „oné noci, kdy došlo na palubě *Chancelloru* k tomu poplachu. Námořníci, kteří měli směny, si povšimli lehkého dýmu stoupajícího škvírami v poklopech. Okamžitě to hlásili kapitánovi i mně. Nemohli jsme už pochybovat. Zboží v podpalubí se vznítilo a my se nemůžeme k ohnisku požáru dostat. Udělali jsme to jediné, co jsme za takových okolností mohli udělat, to znamená, že jsme utěsnili poklopy tak, aby vnější vzduch nemohl vnikat do podpalubí. Doufal jsem, že se nám tak podaří požár v počátcích zdusit. A v prvních dnech jsem skutečně věřil, že jsme oheň zvládli. Ale před třemi dny jsme bohužel zjistili, že oheň se znovu šíří. Teplota pod našima nohama neustále stoupá. Nebýt stálého zavlažování paluby, nedalo by se už po ní chodit. Pokládám za správné, pane Kazallone, abyste o všem věděl,“ dodává Robert Kurtis, „a proto vám to vše říkám.“

Tiše naslouchám důstojníkovým slovům. Plně chápu vážnost situace, když požár den ze dne sílí a když se mu žádná lidská moc nemůže postavit v cestu.

„A víte, jak k požáru došlo?“ ptám se Kurtise.

„Patrně samovznícením bavlny,“ odpovídá.

„Stává se to často?“

„Často ne, ale někdy ano, není-li bavlna v době nakládání dostatečně suchá. Pak může ve vlhkém a nevětraném skladišti dojít k samovznícení. A já jsem přesvědčen, že v tom je příčina i našeho požáru.“

„Co ostatně záleží na příčině!“ říkám. „Dá se tu něco dělat, pane Kurtisi?“

„Nedá, pane Kazallone,“ odpovídá Robert Kurtis. „Opakuji vám, že jsme učinili všechna opatření, která lze za takové situace učinit. Chtěl jsem dokonce prorazit loď v čáře ponoru a vpustit dovnitř trochu vody, kterou by pak pumpy zase vyčerpaly. Ale zjistili jsme, že požár vznikl ve středu nákladu a že bychom musili zatopit celé podpalubí, abychom se k němu dostali. Přesto jsem dal palubu na několika místech prorazit a vzniklými otvory lijeme v noci do skladiště vodu. To však nestačí. Můžeme opravdu udělat jedinou věc – která se v takových případech dělá –, a sice zastavit oheň uzavřením všech přístupů vzduchu a způsobit tak, že se nedostatkem kyslíku zdusí.“

„A oheň se šíří dál?“

„Ano. Dokazuje to, že někudy stále vniká dovnitř vzduch. Ale přes všechnu snahu nemůžeme zjistit kudy.“

„Jsou vám známy případy, pane Kurtisi, kdy loď za takovýchto okolností požáru vzdorovala?“

„Jsou, pane Kazallone. Nezřídka se stalo, že loď s bavlnou doplula do Liverpoolu s polovinou nákladu strávenou ohněm. Ale bylo to v případech, kdy oheň mohl být uhašen nebo aspoň lokalizován během plavby. Znal jsem nejednoho kapitána, který tak dovedl do přístavu loď s horkou palubou pod nohama. Pak došlo vždy k rychlé vykládce a neporušená část nákladu byla zachráněna stejně jako loď. V našem případě je to však něco jiného. Jsem přesvědčen, že oheň není ani zdaleka uhašen a že se šíří denně dál. Musí tu být někde otvor, který uniká našemu průzkumu a kterým vnější vzduch požár oživuje.“

„Nebylo by správné vrátit se zpět a přistát u nejbližší země?“

„Snad,“ odpovídá Kurtis. „Je to otázka, o níž jsme dnes i– já, poručík a bocman – hovořili s kapitánem. A říkám vám, pane Kazallone, ovšem jen vám, že jsem se už rozhodl změnit směr a že teď už plujeme k jihozápadu, to znamená přímo k pobřeží.“

„Vědí cestující o nebezpečí, které nám hrozí?“ ptám se.

„Nevědí nic. A prosím vás, abyste mou informaci držel v tajnosti. Není třeba, aby hrůza malomyslných žen a mužů zvyšovala naše obtíže. Také posádka dostala příkaz nic neříkat.“

Chápu vážné důvody, které nutí kapitánova zástupce k těmto slovům, a zavazuji se k naprostému mlčení.

X

Od 20. do 21. října – Za těchto okolností pokračuje *Chancellor* v plavbě pod všemi plachtami, které jeho stožáry mohou unést. Přední stožár se chvílemi prohýbá, div nepraskne, ale Robert Kurtis bdí. Stojí u kormidelního kola, protože nechce nechat kormidelníka

samotného. Drobnými a obratně provedenými odbočkami vzdoruje vichru ve chvílích, kdy by mohla být bezpečnost lodi ohrožena. *Chancellor* pod jeho rukou tak neztrácí rychlost.

Během 20. října vystoupili cestující na můstek. Jistě si musili všimnout abnormální teploty uvnitř chodby, ale protože neznají pravdu, neznepokojují se. Jejich pevná obuv je ostatně chrání před teplem stoupajícím mezi prkny podlahy navzdory neustálému polévání vodou. Nicméně činnost pump by mohla vzbudit jejich pozornost. Nestalo se to však. Rozsazeni na lavicích dávají se mořem zkolébávat do naprostého klidu.

Jen pan Letourneur je překvapen pohledem na posádku v záchvatech čistotnosti, jaká není na obchodních lodích obvyklá. Říká mi o tom několik slov a já zcela lhostejným tónem odpovídám. Francouz je velmi energický muž a já bych mu mohl klidně říci všechno, ale slíbil jsem Kurtisovi, že budu mlčet – a tak mlčím.

Když však uvažuji o důsledcích této katastrofy, sevře se mi srdce. Je nás tu na palubě osmadvacet, patrně osmadvacet obětí, kterým plameny brzy neponechají jediné nepoškozené prkno.

Dnes se koná porada kapitána s Kurtisem, poručíkem a bocmanem. Na této poradě závisí spása *Chancelloru*, cestujících i posádky.

Robert Kurtis mi oznamuje přijaté rozhodnutí. Kapitán Huntly je zcela demoralizován – což se dalo předvídat. Chybí mu chladnokrevnost i energie. Mlčky připouští, aby Robert Kurtis přebral velení na lodi.

Postup požáru uvnitř lodi je takový, že na místě přídní hlídky nelze už pobývat. Je jasné, že oheň není možno uhasit a že dříve nebo později vypukne s celou zuřivostí.

Co v tom případě dělat? Je jediná možnost: co nejdříve se dostat k nejbližšímu břehu. Po změření polohy zjišťujeme, že nejbližší pevnina jsou Malé Antily a že za stálého severovýchodního větru bychom k nim mohli poměrně brzy dorazit.

Nyní tedy stačí, aby Kurtis udržoval směr, kterým už čtyřiadvacet hodin plujeme. Cestující nemohou změnu směru poznat bez opěrného bodu na širém moři a bez znalosti údajů kompasu.

Tak se *Chancellor* pod plnými plachtami blíží k antilským břehům, od nichž ho dělí ještě přes šest set mil.

Na dotaz pana Letourneura, proč došlo ke změně směru, Kurtis odpovídá, že musíme vyhledat příznivý vítr, západněji.

To byla jediná poznámka vyvolaná změnou směru plavby.

Nazítří, 21. října, je situace stejná. V očích cestujících probíhá plavba normálně a v programu života na palubě se nic nemění.

Postup požáru se ostatně nahoře nijak neprojevuje, což je dobré znamení. Všechny otvory byly tak neprodyšně uzavřeny, že ani nejtenčí proužek dýmu neprozrazuje vnitřní oheň. je možné, že se podaří požár lokalizovat na podpalubí, kde snad nedostatkem kyslíku buď vyhasne, nebo se zdusí a celým nákladem už nepronikne. Kurtis po všech těch opatřeních v to doufá a dává ucpat i potrubí pump, která vedou do skladiště a mohla by tam přivádět trochu vzduchu.

A teď ať nám pomáhá nebe, protože my sami už nemůžeme dělat nic.

Dnešní den by byl prošel bez příhod, kdybych byl nezaslechl několik slov, z nichž vyplynulo, že naše už tak vážná situace se stává doslova strašnou.

Posuďte sami!

Seděl jsem na můstku, kde spolu tiše hovořili dva cestující, kteří netušili, že jejich slova doléhají až k mému sluchu. Byl to inženýr Falsten a obchodník Ruby, kteří spolu hovořívali dost často.

Mou pozornost upoutala zprvu prudká inženýrova gesta, s nimiž zřejmě obchodníkovi něco důrazně vyčítal. Zbystřuji sluch a zachycuji jejich rozhovor.

„To je přece absurdní!“ opakuje Falsten. „Takový hazardér nemůže nikdo být.“

„I co,“ odpovídá Ruby bezstarostně. „Nic se nestane.“

„Naopak! Může se stát strašné neštěstí!“ namítá inženýr.

„Ale jděte!“ pokračuje obchodník. „Však to nedělám poprvé.“

„Člověče, vždyť stačí pouhý náraz a dojde k výbuchu!“

„Ta bedna je výborně zabalena a já vám opakuji, pane Falstene, že není čeho se bát.“

„Proč jste neupozornil kapitána?“

„Protože by byl nechtěl mou bednu naložit.“

Vítr na chvíli ustává a já už neslyším nic. Je však jasné, že inženýr pokračuje ve výtkách, na které Ruby odpovídá jen pokrčením ramen.

Pak zase ke mně doléhají slova.

„Ano, ano,“ říká Falsten, „musíte to říci kapitánovi. Tu bednu musí hodit do moře. Nemám chuť vylétnout s lodí do povětří!“

Vylétnout do povětří? Opakuji si ta slova. Co tím inženýr mínil? Na co tím narážel? Nezná přece situaci *Chancelloru* a neví o požáru, který stravuje skladiště.

Ale v tom slyším slovo, při kterém doslova vyskakuji. Toto slovo, vlastně dvě slova, draselný pikrát, zní v hovoru několikrát.

Okamžitě jsem u obou cestujících a popadám Rubyho za límec.

„Na palubě je draselný pikrát?“

„Ano,“ odpovídá Falsten, „je ho třicetilibrová bedna.“

„Kde?“

„V podpalubí s bavlnou.“

XI

21. října, pokrač. – Nelze popsat, co se ve mně po Falstenově odpovědi děje. To není hrůza, spíš jakási rezignace. Zdá se, že tím úděsnost naší situace vrcholí, ale může to zároveň všechno rázem vyřešit. Proto zcela chladnokrevně odcházím za Robertem Kurtisem.

Když se dovídá o bedně s třiceti librami draselného pikrátu – což je dávka na vyhození celé hory do povětří –, a dokonce blízko ohniska požáru, když si uvědomuje, že na *Chancelloru* může dojít každým okamžikem k výbuchu, Robert Kurtis ani nemrkne, jen trochu svraští čelo a zorničky se mu nepatrně rozšíří.

„Dobrá,“ říká. „Ani slovo o tom! Kde je Ruby?“

„Na můstku.“

„Pojďte se mnou, pane Kazallone.“

Jdeme společně na můstek, kde stále ještě hovoří inženýr s obchodníkem.

Kurtis jde přímo k nim.

„To jste zavinil vy?“ ptá se Rubyho.

„Nu a co? Zavinil jsem to!“ odpovídá klidně Ruby, který se cítí vinen jen přestupkem pašování.

Chvíli se mi zdá, že Kurtis nešťastného cestujícího uškrtí. Ruby zřejmě nechápe vážné důsledky své lehkomyslnosti. Kurtis se však rychle ovládá. Vidím, jak za zády svírá ruce v pěst, aby se ubránil pokušení chytit Rubyho za krk.

Pak už se klidně Rubyho vyptává. Ten jen potvrzuje vše, co jsem už uvedl. Mezi jeho zavazadly byla i bedna s třiceti librami nebezpečné látky. Ruby tedy jednal s neuvěřitelnou nerozvážností a dal uložit do lodního skladiště tuto výbušninu tak, jako by tam Francouz uložil lahve vína. Obsah bedny neuvedl; dobře věděl, že kapitán by byl odmítl bednu naložit.

„Není přece třeba někoho hned věšet!“ prohlásil drze. „Když vám ta bedna tolik vadí, můžete ji hodit do moře. Mám zavazadla pojištěna.“

Po této odpovědi se už nemohu udržet. Nemám Kurtisovu chladnokrevnost a vztek mě přemáhá. Vrhám se na Rubyho, a dříve než mi v tom může Kurtis zabránit, volám:

„Vy chlape, víte, že na lodi zuří požár?“.

Sotva ta slova pronáším, lituji jich. Ale je už pozdě. Nelze popsat jejich účinek na Rubyho. Ten nešťastník se děsem hroutí. S tělem paralyzovaným hrůzou, se zježenými vlasy a s vytřeštěnýma očima, s dechem jako při záchvatu záduchy není schopen vůbec promluvit. Pak se pohne, rozhlédne se po *Chancelloru,* který může každým okamžikem vylétnout do povětří, seběhne z můstku na palubu, pobíhá po lodi s gesty šílence a křičí:

„Na lodi hoří! Na lodi hoří!“

Na jeho pokřik vybíhá na palubu posádka zřejmě s přesvědčením, že oheň už vyrazil ven a že je nejvyšší čas zachránit se v člunech. Přicházejí i cestující, oba Letourneurové, pan a paní Kearovi, slečna Herbayová. Robert Kurtis chce Rubyho umlčet, ale ten je úplně šílený.

V této chvíli zmatek vrcholí. Paní Kearová omdlévá, její manžel se o ni nestará a přenechává ji péči slečny Herbayové. Námořníci už zavěsili čluny na kladky, aby je spustili na vodu.

Já zatím informuji oba Letourneury o požáru ve skladišti. Pan Letourneur se okamžitě obrací k synovi. Ten zachovává klid a ujišťuje otce, že nebezpečí zatím nehrozí.

Kurtisovi se zatím s poručíkovou pomocí daří mužstvo uklidnit. Přesvědčuje je, že oheň zatím nepostoupil a Ruby neví, co dělá, že není třeba jednat ukvapeně a že loď všichni opustí v pravý čas.

Většina námořníků se při Kurtisových slovech uklidňuje. Mají toho důstojníka rádi a poslouchají ho. Kurtis s nimi dokáže to, co by kapitán nikdy nedokázal. Záchranné čluny zůstávají proto na svých místech.

Ruby naštěstí o pikrátu v podpalubí nemluvil. Kdyby posádka znala pravdu, kdyby se dověděla, že loď je teď sopka připravená k výbuchu, nikdo by muže už nezadržel.

Kurtis, inženýr Falsten a já teď víme, jak se požár zkomplikoval. Musíme však zůstat jedinými, kteří znají pravdu.

Když se vše uklidní, jdu s Kurtisem a Falstenem na můstek. Inženýrovi doporučujeme, aby o tom nikomu neřekl ani slovo.

Falsten slibuje, že udrží vše v tajnosti. Co se kapitána Huntlyho týče, ten o vážnosti nové situace nic neví. Kurtis se rozhodne, že ho o tom bude informovat.

Ale dříve musíme zajistit Rubyho, protože ten nešťastník se dokonale pomátl. Neuvědomuje si už, co dělá. Pobíhá po palubě a neustále křičí: „Hoří! Hoří!“

Kurtis nařizuje námořníkům, aby se ho zmocnili, dali mu roubík a pevně ho svázali. Pak odvádějí Rubyho do kabiny, kde bude stále pod dohledem.

To strašné slovo z jeho úst už neuniklo.

XII

Od 22. do 23. října – Robert Kurtis řekl všechno kapitánu Huntlymu. Ten je stále jeho velitelem de iure, i když ne de facto. Nelze proto před ním nic skrývat.

Na toto sdělení neřekl kapitán ani slovo. Přejel si jen rukou přes čelo, jako by chtěl zaplašit chmurnou myšlenku, a odešel klidně do své kabiny, aniž vydal nějaký rozkaz.

Robert Kurtis, poručík. Walter a inženýr Falsten se v mé přítomnosti radili. Překvapuje mě jejich chladnokrevnost. Probírají všechny možnosti záchrany. Kurtis nakonec hodnotí situaci slovy:

„Požár nelze zastavit. Už teď je teplota na přídi k nevydržení. Blíží se doba – a patrně to bude brzy –, kdy plameny vyrazí palubou nahoru. Jestliže při této fázi katastrofy nám stav moře umožní použít člunů, opustíme loď. Jestliže však nebudeme moci loď opustit, budeme s ohněm bojovat až do poslední chvíle. Kdo ví, zda bychom si s ním neporadili lépe, kdyby pronikl ven. Lip se bojuje s nepřítelem zjevným než se skrytým.“

„To je i můj názor,“ říká Falsten.

„I můj,“ doplňuji ho. „Počítáte však, pane Kurtisi, s faktem, že v podpalubí je třicet liber výbušniny?“

„Ne, pane Kazallone.“ odpovídá Kurtis. „To je jen detail, s nímž nemohu počítat. A proč také? Mohu snad tu látku vyzvednout z hořícího nákladu, k němuž nesmíme vpouštět vzduch? Ne. Na to nechci ani pomyslet. Oheň pikrát buď dostihne, nebo nedostihne. Tím pro mne otázka pikrátu neexistuje. Vyhnout se největší katastrofě je záležitostí náhody, a ne mou!“

Kurtis ta slova pronáší vážným hlasem a my jen skláníme hlavy. Vzhledem ke stavu moře je okamžitý únik nemožný, a tak musíme na tuto možnost zapomenout.

„Formalista by řekl, že výbuch není nutný, nýbrž jen náhodný.“

Tuto úvahu pronáší inženýr s největší možnou chladnokrevností.

„Prosím vás pane Falstene,“ říkám mu, „odpovězte mi na jednu otázku. Může se draselný pikrát vznítit i bez nárazu?“

„Samozřejmě. V normálních podmínkách není pikrát hořlavější než obyčejný střelný prach. A tudíž …“

To tudíž znamenalo, že'se Falsten chystá vyslovit odbornou přednášku. Přerušili jsme ho a vystoupili na můstek. Cestou mě Kurtis stiskl paži.

„Pane Kazallone," řekl mi, „když vidím, jak oheň stravuje *Chancellor,* který mám rád, a když nemohu dělat nic… vůbec nic …"

„Je naše situace opravdu beznadějná?" ptám se.

„Jsme přivázáni k minĕ, jejíž zápalnice hoří," říká chladně Kurtis. „Zbývá jen vědět, jak je zápalná šňůra dlouhá." A odchází.

„Ještěže posádka a ostatní cestující nevědí, jak se naše situace zhoršila!.

Od počátku požáru se pan Kear zabývá jen shromažďováním svých nejcennějších věcí. O ženu se přirozeně vůbec nestará. Když dal kapitánovu zástupci příkaz uhasit oheň a učinil ho odpovědným za vše, odešel do své kajuty a už se neobjevil. Paní Kearová neustále naříká. Přes svou směšnost je ta nešťastná žena k politování. Slečna Herbayová teď plní své povinnosti pečlivěji než jindy. Musím její chování obdivovat. Pro ni je zřejmě povinnost vším.

Dne 23. října volá kapitán Huntly Kurtise. Dochází mezi nimi k rozhovoru, o jehož obsahu mne pak Kurtis informuje.

„Pane Kurtisi," řekl kapitán s nejistým pohledem, prozrazujícím oslabení duševních schopností. „Jsem snad námořník, ne?"

„Zajisté, pane."

„Nuže představte si, že se už ve svém řemesle nevyznám. Nevím, co se to se mnou děje … ale zapomínám, nevím už … Což jsme nevypluli z Charlestonu na severovýchod?"

„Ne, pane," odpověděl Kurtis. „Na váš rozkaz jsme pluli k jihovýchodu."

„Ale máme přece náklad pro Liverpool!"

„To ano."

„Nu a …? Jak se jmenuje tahle loď, Kurtisi?"

„*Chancellor,* pane."

„Aha, *Chancellor!* A kde teď je?"

„Jižně od obratníku."

„Nuže, pane, nehodlám už řídit loď k severu…! Ne! Nemohu! Nechci už vycházet ze své kajuty … Z pohledu na moře se mi dělá špatně!"

„Doufám, pane, že patřičná péče …"

„Ano, ano, uvidíme… Zatím vám chci dát rozkaz… poslední, který ode mne dostanete."

„Poslouchám, pane."

„Od této chvíle nejsem už na palubě," pokračoval kapitán, „a předávám velení vám … Okolnosti jsou silnější než já a já cítím; že jim nemohu vzdorovat… ztrácím hlavu … Strašně trpím, pane Kurtisi!" A Silas Huntly si tiskl oběma rukama čelo.

Kurtis pohlédl pozorně na muže, který až dosud na palubě velel, a spokojil se s odpovědí: „Dobře, pane."

Pak vystoupil na palubu a řekl mi, co se stalo.

„Ten člověk trpí určitě duševní chorobou," říkám. „A i když třeba není šílenec, je lepší, že se vzdal velení dobrovolně."

„Nahrazuji ho za nejvážnějších okolností," odpovídá Kurtis. „Ale na tom nezáleží. Vykonám svou povinnost."

Po těch slovech přivolává Kurtis jednoho námořníka a přikazuje mu, aby vyhledal bocmana.

Bocman okamžitě přichází.

„Bocmane, shromážděte všechno mužstvo u paty hlavního stožáru!" nařizuje mu Kurtis.

Bocman odchází a mužstvo *Chancelloru* je za chvíli shromážděno na určeném místě. Kurtis odchází do jejich středu.

„Chlapci," říká klidným hlasem, „v naší situaci a z důvodů mně známých pokládal pan Silas Huntly za svou povinnost předat mi funkci kapitána. Od této chvíle velím na lodi já!"

Tak byla provedena změna, která může být změnou k dobru nás všech. Máme teď v čele muže energického a spolehlivého, který jistě nezanedbá žádné opatření k naší společné záchraně. Oba Letourneurové, inženýr Falsten a já Kurtisovi blahopřejeme. K našim přáním se připojují i poručík Walter a bocman.

Loď nyní pluje k jihozápadu a Kurtis se snaží se zesílenými plachtami dorazit co nejdříve k Malým Antilám.

XIII

Od 24. do 29. října – V dalších pěti dnech je moře velmi rozbouřené. Ačkoli *Chancellor* odmítl s mořem bojovat a pluje s větrem v zádech, velmi se kymácí. Během této plavby na hořící lodi nemáme ani chvilku klidu.

„Proč nezaplavíme palubu?“ ptám se Kurtise. „Proč nevpustíme do skladiště několik tun vody? Kdyby se loď naplnila vodou, bylo by po nebezpečí. Oheň by se uhasil a vodu by pak pumpy vyčerpaly zpět do moře.“

„Pane Kazallone,“ odpovídá mi Kurtis, „řekl jsem a opakuji, že vpuštěním sebemenší dávky vzduchu by se oheň naplno rozhořel a loď by byla okamžitě od kýlu po vrcholy stožárů v plamenech. Jsme odsouzeni k nečinnosti. A někdy dochází k okolnostem, za nichž je nutno mít k nečinnosti odvahu.“

Ano, jediný prostředek boje s požárem je ucpání všech průduchů, a to právě posádka dělá.

Oheň však nepřetržitě postupuje dál, a to rychleji, než si myslíme. Teplota se pozvolna zvyšuje natolik, že někteří cestující už musí před ní unikat na palubu. Obyvatelné jsou už jen kajuty na zádi. Paní Kearová ze své kajuty vůbec nevychází. Jednu kajutu vyhradil Kurtis pro Rubyho. Ten je zcela šílený a musí být svázán, nechceme-li, aby dveře své kajuty rozbil. Podivná věc! I ve svém šílenství si uchoval pocit strašné hrůzy a vyráží děsivé výkřiky, jako by fyziologickým jevem trpěl skutečnými popáleninami.

Několikrát navštěvuji bývalého kapitána. Je úplně klidný a mluví zcela rozumně o všem, co se netýká námořnického řemesla. Nabízím mu pomoc, protože strašně trpí, ale on ji odmítá a z kajuty vůbec nevychází. Dnes vnikl do společné kajuty mužstva ostrý a dusivý kouř, pronikající škvírami v přepážce. Je jasné, že oheň postupuje tímto směrem. Zbystříme-li sluch, slyšíme temný šum. Kde bere požár živný vzduch? Který otvor to unikl naší pozornosti? Teď už nemůžeme strašné katastrofě zabránit. Je to možná otázka několika dnů, snad i hodin. A moře je naneštěstí tak vzduté, že na únik v člunech nemůžeme pomýšlet.

Na Kurtisův rozkaz je přepážka, v kajutě mužstva pokryta plachtou, kterou námořníci neustále polévají vodou. Navzdory tomuto opatření vniká kouř stále do vlhkého tepla kajuty a šíří se až na příď, kde se už také nedá dýchat.

Štěstí že paty stožárů jsou železné. Jinak by byly už spáleny a to by byl náš konec.

Kurtis dává vytáhnout všechny plachty a *Chancellor* v čerstvém severovýchodním větru pluje rychle dál.

Je tomu už čtrnáct dní, co byl požár objeven. A postupuje stále dál, protože proti němu nemůžeme bojovat. Práce na palubě jsou stále obtížnější. Na můstku, který není v přímém sousedství se skladištěm, je možno ještě chodit, ale na palubě a na přídi to už není možné ani v obuvi s nejsilnější podrážkou. Voda už nestačí ochlazovat prkna olizovaná zespodu ohněm a bortící se na všech příčných trámech. Pryskyřice kolem suků se škvaří a stéká po prknech vrtošivými stružkami podle pohybů lodi.

K dovršení neštěstí se vítr náhle stáčí k severozápadu, a sílí až do zuřivosti. Je to strašná vichřice, která nás žene od antilských břehů, kam se máme dostat! Kurtis jí chce čelit křižováním, ale vichr je tak prudký, že mu *Chancellor* nemůže vzdorovat. Musíme před ním prchat, abychom se vyhnuli nárazům moře, které jsou nejnebezpečnější, napadají-li loď z boku.

Dne 29. října zuří bouře se vší prudkostí. Oceán se vzdouvá a vlny zalévají celý *Chancellor*. Není možné spustit člun na vodu. Byl by okamžitě potopen. Uchýlili jsme se pod můstek, díváme se jeden na druhého, ale neodvažujeme se mluvit.

Na bednu s pikrátem už nemyslíme. Na tenhle „detail“ jsme zapomněli. Opravdu nevíme, zda by nebyl lepší výbuch, který by vše okamžitě vyřešil. Při psaní těchto vět se snažím vyjádřit přesně stav našich myslí. Je-li člověk dlouho ohrožen nějakým nebezpečím, přeje si nakonec, aby ke katastrofě už došlo, protože čekání na nevyhnutelné neštěstí je strašnější než neštěstí samo.

Pokud byl ještě čas, dal kapitán Kurtis vyložit část potravin z lodní špižírny, kam dnes už nemůžeme. Teplo stejně velkou část potravin zkazilo. Jen několik beček nasoleného masa a

sucharů, sud pálenky a několik soudků vody je teď uskladněno pod můstkem. Kurtis k tomu přidal ještě přikrývky, busolu a plachty.

V osm hodin večer navzdory hukotu bouře ozývá se ostrý praskot. Palubní poklopy se pod tlakem horkého vzduchu vydouvají a zpod nich vyrážejí víry černého kouře jako pára zpod pojistné záklopky parního kotle.

Posádka běží ke Kurtisovi, aby si vyžádala rozkazy. Všech se zmocňuje jediná myšlenka: utéci před sopkou, která pod jejich nohama hrozí výbuchem.

Robert Kurtis se dívá na moře, po němž se převalují obrovské vlny. Nelze se však dostat –k parní šalupě, která je umístěna uprostřed paluby. Můžeme jedině k člunu zavěšenému na pravoboku a k velrybářské lodici na zádi.

Námořníci se vrhají ke člunu.

„Ne!“ volá Kurtis. „Ne! To bychom – poslední naději vystavili nárazům moře!“

Několik pomatených námořníků s Owenem v čele se přesto pokouší člun spustit. Kurtis se vrhá na můstek, chápe se sekery a volá:

„Tomu, kdo se první dotkne kladky, rozrazím lebku!“

Námořníci ustupují. Někteří šplhají do lanoví plachet. Mnozí vylézají až do stožárových košů.

V jedenáct hodin se ozývají z podpalubí výbuchy. To praskají přepážky a uvolňují cestu horkému vzduchu a kouři. Poklopem přídní kajuty vyráží proud páry a přední stožár olizují dlouhé plameny.

Zdvihá se křik. Paní Kearová s podporou slečny Herbayové opouští svou ohněm zachvácenou kajutu. Objevuje se Silas Huntly s obličejem černým od kouře. Klidně se zdraví s Kurtisem, zamíří k zadnímu stožáru, šplhá po lanoví a usazuje se v koši.

Pohled na Huntlyho mi připomíná, že pod můstkem zůstal v možná už hořící kajutě jiný muž.

Což necháme nešťastného Rubyho zahynout? Vrhám se ke schodům. Ten šílenec zpřetrhal všechna pouta a objevuje se na palubě se zježenými vlasy a v hořícím ,oděvu. Bez jediného slova kráčí po palubě a mizí nám v ohnivé cloně.

Ozývá se další výbuch. To explodovala parní šalupa. Prostřední poklop protrhává plachtovinu a vylétá vzhůru s dlouho potlačovaným ohnivým proudem až k vrcholkům stěžňů.

V této chvíli se ozývá pronikavý křik. Na palubě se znovu objevuje Ruby, kterého jsme už pokládali za ztraceného, a volá:

„Pikrát! Pikrát! Všichni vylétneme do vzduchu! Všichni!“

A než ho můžeme zadržet, vrhá se otvorem poklopu do žhavé pece.

XIV

V noci na 29. říjen – Tato strašná scéna v nás vyvolala největší hrůzu. Ruby už není! Ale jeho poslední slova měla hrozné důsledky. Námořníci slyšeli volání *Pikrát!* a pochopili, že loď může každým okamžikem explodovat a že nás neohrožuje jen požár, ale i

strašný výbuch.

Někteří lodníci se už neovládají a chtějí okamžitě utéci.

„Člun! Člun!“ volají.

Nevidí, šílenci, a nechtějí vidět, že moře je rozbouřené a že tak obrovským vlnám nemůže žádný člun vzdorovat. Nic je nemůže zadržet. Hlas svého kapitána už neposlouchají. Kurtis běží mezi ně, ale marně. Námořník Owen kamarády povzbuzuje. Závěsy člunu jsou uvolněny a člun vytočen nad moře. Chvíli se houpá podle kymácení lodi a pak naráží na trám pažení. Poslední úsilí námořníků jej uvolňuje, ale ve chvíli, kdy už dosedá na vodu, strhává jej obrovská vlna stranou a strašnou silou jej vrhá na bok *Chancelloru*.

Šalupa i člun jsou teď zničeny. Zbývá nám už jen lehký a křehký člun velrybářský.

Hrůzou zmrazení námořníci zůstávají stát. Ozývá se jen svistot vichru v lanoví a praskot stožárů. Uprostřed lodi vzniká pec, z níž stoupají sloupy černé páry. U můstku už není vidět a ohnivá přehrada rozděluje loď na dvě části.

Cestující a dva tři muži posádky se uchýlili na můstek. Paní Kearová leží v bezvědomí. Slečna Herbayová je u ní. Pan Letourneur svírá syna v náručí a tiskne ho k sobě. Mne se zmocňuje nervové chvění, které nedokážu ovládnout. Inženýr Falsten se dívá chladně na hodinky a zaznamenává si čas.

Co se však děje na přídi, kde se shromáždili poručík, bocman a zbytek posádky? Nemůžeme je vidět. Vzájemný styk je mezi oběma částmi lodi znemožněn. Nikdo nemůže proniknout ohnivou clonou, která stoupá z hlavního palubního poklopu.

Přistupuji ke Kurtisovi.

„Je vše ztraceno?“ ptám se.

„Ne,“ odpovídá. „Protože je poklop otevřen, vpustíme dovnitř proud vody. Tak se nám snad podaří požár uhasit.“

„Ale jak zvládnete na tak horké palubě pumpy? A jak budete dávat rozkazy mužům za ohnivou clonou?“

Robert Kurtis neodpovídá.

„Je tedy vše ztraceno?“ ptám se znovu.

„Ne, pane,“ říká Kurtis, „ne! Pokud budu mít na této lodi pod nohama jediné prkno, nebudu ztrácet naději.“

Zuřivost ohně stoupá a moře kolem nás se zbarvuje rudou září. Rudý svit odrážejí i oblaka nad námi. Palubními otvory vyšlehují dlouhé plameny. Musíme se uchýlit až na nejvyšší část můstku. Paní Kearovou ukládáme do velrybářského člunu. Slečna Herbayová je u ní.

Nastává strašná noc. Vítr v plné zuřivosti duje do té výhně jako obrovské dmychadlo. Máme jen dvě možnosti: buď skočit do moře, nebo zahynout v plamenech.

Ale což ten pikrát nevybuchne? Neotevře se nám pod nohama sopka? Ruby třeba lhal! Možná že ve skladišti žádná výbušnina není!

V půl dvanácté, ve chvíli, kdy zuřivost moře vrcholí, ozývá se zvláštní, všemi námořníky obávaný hukot a připojuje se k rachotu rozběsněných živlů. „Skaliska! Skaliska na levoboku!“

Robert Kurtis vyskakuje na pažení, vrhá rychlý pohled do bílých vln a obrací se ke kormidelníkovi: „Kormidlo k pravoboku!“

Ale už je pozdě. Cítím, jak se zvedáme na hřeben obrovské vlny, a náhle dochází k nárazu. Loď dosedá zádí, několikrát naráží kýlem, přední stožár se u paty láme a padá do vody, *Chancellor* ještě poskočí a znehybní.

XV

Noc 29. října, pokrač. – Není ještě půlnoc. Měsíc nesvítí, je hluboká tma. Nemůžeme zjistit, kde loď uvízla, línána prudkou bouří dosáhla konečně amerických břehů? Je už země v dohledu? Za chvíli se ozval na přídi rachot řetězů, který kapitánovi prozradil, že byly právě spuštěny kotvy.

„Dobře!“ řekl. „Poručík a bocman spustili obě kotvy. Doufejme, že to vydrží.“

Vidím, že Kurtis postupuje podle pažení až k místu, kde už to pro plameny dál nejde. Podlézá ráhno při levoboku, k němuž se loď naklání, a několik minut tam zůstává navzdory

drtivým nárazům vln. Vidím, že něčemu naslouchá. Zdá se, že slyší v rachotu bouře nějaký zvláštní zvuk.

Konečně se vrací na můstek.

„Voda vniká do lodi," říká mi. „Ta si snad s ohněm konečně poradí."

„Ale co pak?" ptám se.

„Pane Kazallone," odpovídá mi Kurtis, „to pak je budoucnost a ta už není mou záležitostí. My mysleme jen na přítomnost."

Teď je především třeba dostat se k pumpám, ale k nim tím ohněm nepronikneme. Je ovšem pravděpodobné, že otvorem proraženým na spodku lodi vniká dovnitř voda. Zdá se mi totiž, že prudkost požáru polevuje. Slyšíme ostrý sykot, důkaz boje obou živlů. Ohnisko požáru bylo určitě zaplaveno a spodní balíky bavlny se promáčely. Jestliže voda požár zdusí, budeme pak my bojovat s vodou. Snad nebude tak strašný nepřítel jako oheň. Voda je živel námořníků a ti jsou zvyklí nad ní vítězit.

Po tři hodiny, co tato dlouhá noc ještě trvala, čekáme nepopsatelnou úzkostí na ráno. Kde jsme? Jisté je jenom to, že vlny ustupují a zuřivost moře klesá. *Chancellor* uvízl asi hodinu po přílivu, ale to si bez pozorování bez výpočtů nemůžeme ověřit. Je-li tomu tak, můžeme doufat, že po uhášení požáru se budeme moci při příštím přílivu uvolnit.

Ke čtvrté hodině ranní ohnivá clona mezi přídí a zádí zvolna slábne a my konečně vidíme druhou skupinu, která se uchýlila nad úzkou přídní kajutu. Brzy poté se mezí oběma částmi lodi obnovuje spojení. Poručík a bocman přecházejí po trámech pažení na můstek. Po palubě nelze ještě chodit. Kapitán Kurtis, poručík a bocman se v mé přítomnosti radí. Shodují se na tom, že před rozedněním nelze nic dělat. Je-li nablízku země a je-li moře splavné, dostaneme se ke břehu s velrybářským člunem nebo s prámem. Jestliže země v dohledu nebude, ztroskotal-li *Chancellor* na osamělém skalisku, pokusíme se jej uvolnit a dostat se s ním do nejbližšího přístavu.

„Je nesnadné odhadnout, kde asi jsme," říká Kurtis. A poručík s bocmanem k tomu přikyvují. „V tom severozápadním větru musil být *Chancellor* vržen daleko na jih. A já jsem už dlouho nemohl změřit zeměpisnou šířku. Ale protože o žádném skalisku v této části Atlantiku nevím, je možné, že jsme uvízli u pobřeží některé jihoamerické země."

„Ale stále nám hrozí nebezpečí exploze!" říkám. „Nemohli bychom *Chancellor* opustit a uchýlit se …"

„Na skaliska?" dokončuje Kurtis. „Ale víme, jaká ta skaliska jsou? Co když jsou přílivem zatopena? Můžeme to v téhle tmě zjistit? Počkejme do rána a uvidíme."

Názor Roberta Kurtise tlumočím ihned druhým cestujícím. Není to nijak uklidňující, ale nikdo nechce vidět v nové situaci další nebezpečí, i když jsme třeba uvízli na útesu vzdáleném mnoho set mil od pevniny. Všechny ovládá jediná myšlenka: že teď za nás mnohem úspěšněji bojuje s ohněm voda, a tím bojuje i s hrozbou exploze.

Opravdu. Vysoké plameny zvolna ustoupily hustému černému dýmu, který vystupuje z palubních poklopů. Temnými chuchvalci kouře prošlehne ještě občas plamenný jazyk, ale hned zas mizí. Místo hukotu ohně slyšíme teď sykot páry. Je jasné, že moře tam dělá to, co naše pumpy a vědra nemohly udělat, a že požár sedmnácti set balíků bavlny se může uhasit jen mořem.

XVI

30. října – Obzor se zjasňuje prvním ranním svitem, ale mlha na moři nám umožňuje jen nepatrný rozhled. V dohledu není žádná země, ale naše zraky přesto netrpělivě přehlížejí západní a jižní část obzoru.

V této chvíli moře už hodně ustoupilo. Při lodi není ani šest stop vody. *Chancellor* má však při plném zatížení ponor patnáct stop. Tu a tam vyčnívají vrcholky skalisek. Podle zbarvení dna je zřejmé, že skaliska mají čedičový podklad. Ale jak se mohl *Chancellor* dostat tak daleko na útesy? Musila ho zdvihnout obrovská vlna. Zřejmě ta, kterou jsem pocítil chvíli před uvíznutím. Obhlížím linii útesů kolem nás a v duchu se ptám, jak se odtud dostaneme. Loď je nakloněna od zádi k přídi, což chůzi po palubě velmi ztěžuje, a nadto se s klesáním hladiny sklon k

pravoboku ještě zvětšil. Kurtis se jednu chvíli obává, že se loď při nízkém moři převrátí, ale její poloha se ustálila a my se už nemáme v tomto ohledu čeho bát.

V šest hodin ráno dochází k prudkému nárazu. To udeřil do boku *Chancelloru* stožár, který byl poté, co se zlomil, odnesen vodou. Zároveň se ozývají výkřiky. Několikrát v nich slyšíme Kurtisovo jméno.

Díváme se směrem, odkud volání vychází, a v pološeru rodícího se dne vidíme muže zavěšeného v koši zlomeného stožáru. Je to Silas Huntly, který byl se stožárem odnesen a který jako zázrakem unikl smrti.

Kurtis se vrhá bývalému kapitánovi na pomoc, čelí největšímu nebezpečí, ale nakonec se mu podaří vytáhnout Huntlyho na palubu. Huntly si beze slova sedá stranou na konci můstku. Nelze s ním už počítat.

Podařilo se nám přetáhnout stožár na závětrnou stranu lodi a pevně ho k ní připoutat, aby nemohl ohrožovat lodní boky. Bude nám ta troska ještě k užitku? Kdo ví?

Teď je už dostatečné světlo a mlha se počíná zvedat. Už můžeme obhlédnout celý obzor v okruhu tří mil, ale nevidíme nic, co by vypadalo jako břeh. Řetěz útesů se táhne asi míli od jihozápadu k severovýchodu. Na severu vyčnívá jakýsi ostrůvek nepravidelného tvaru. Je to jen vrtošivé seskupení skalisek, zdvihající se asi dvě stě sáhů od místa, kde *Chancellor* uvízl. Je asi padesát stop vysoké, a musí tedy vyčnívat i za vysokého moře nad hladinu. Bude-li třeba, dostaneme se k ostrůvku úzkým, i za odlivu splavným kanálem.

Dál už má moře temné zbarvení. Tam je hloubka, tam útesy končí.

Nás všech se zmocňuje hořké zklamání, odůvodněné naší situací. Musíme se skutečně obávat, že tato skaliska nás s žádnou zemí nespojují.

V sedm hodin se vyjasňuje, mlha mizí. Obzor kolem *Chancelloru* vystupuje se vší jasností, ale čára, na níž se voda spojuje s oblohou, probíhá všude bez přerušení. Celý prostor zaujímá jen moře. Nehybný Kurtis pozoruje oceán především na západě. Já s panem Letourneurem sleduji každé jeho hnutí a čtu každou jeho myšlenku, která mu prochází hlavou. On však projevuje velké překvapení. Zřejmě očekával, že uvidí pevninu. Vždyť od zastávky u Bermud jsme pluli stále k jihu. Ale přesto není žádná země v dohledu.

V této chvíli opouští Kurtis můstek, přeběhne po trámech pažení ke stožáru, vyšplhá se do koše a několik minut prohlíží pozorně celý obzor. Pak se chopí lan, sklouzne dolů a vrací se k nám. Tázavě na. něj hledíme.

„Žádná země," říká chladně.

Pan Kear k němu přistupuje a rozzlobeně říká:

„Kde jsme, pane?"

„To nevím," odpovídá Kurtis.

„Ale máte to vědět!" namítá hloupě obchodník s naftou.

„Budiž, ale nevím to."

„Pak tedy vězte," pokračuje pan Kear, „že nemám v úmyslu zůstat na vaší lodi věčně, pane! A vyzývám vás, abychom odpluli!"

Robert Kurtis se spokojuje jen s pokrčením ramen.

Pak se obrátí k panu Letourneurovi a ke mně:

„Až se ukáže slunce, změřím jeho výšku. Dozvíme se tak, do které části Atlantiku nás bouře zahnala."

Pak se Kurtis zaměstnává rozdělováním potravin cestujícím a posádce. Všichni to už potřebujeme. Jsme vysíleni únavou a hladem. Jíme suchary a konzervované maso. Kurtis neztrácí čas a dělá opatření k tomu, aby mohla být loď uvolněna.

Požár hodně polevil. Teď už plameny ven nevyšlehují. Dým je řidší, i když je stále černý. Je jisté, že *Chancellor* nabral do podpalubí hodně vody. Přesvědčit se o tom však nemůžeme, protože po palubě nelze chodit.

Kurtis dává horká prkna polévat a po dvou hodinách mohou už námořníci po palubě přecházet.

První naší starostí je změřit výšku vody ve skladišti. Měření se ujímá bocman. Zjišťuje pět stop vody, ale kapitán ještě nedává rozkaz k čerpání, protože ji chce nechat dokončit svou práci. Napřed oheň, a pak voda!

Nebylo by teď lepší loď opustit a uchýlit se na útes? To však kapitán Kurtis udělat nechce. Radil se o tom s poručíkem a s bocmanem. Za vzdutého moře bychom se na útesech neudrželi. Ani na jejich nejvyšším bodě ne. I ten musí být za přílivu zaléván vlnami. A možnost výbuchu na lodi je jaksi oslabena. Voda vnikla zřejmě i k bedně s pikrátem. Je proto rozhodnuto, že ani cestující, ani posádka *Chancellor* neopustí.

Zabýváme se teď úpravou jakéhosi tábořiště na zádi. Dvě ohněm nepoškozené matrace dáváme ženám. Pokud si mužové posádky zachránili své vaky, dávají si je na příď. Budou tam i spát, protože kajuta mužstva je neobyvatelná.

Škody v naší nové špižírně nejsou velké. Potraviny se podařilo, téměř všechny zachránit, stejně jako soudky s vodou. Nedotčen je i sklad záložních plachet a lan.

Zdá se, že naše útrapy už skončily. Jsme ochotni tomu věřit, protože vítr od rána velmi zeslábl a vlny na moři polehly. To je příznivá okolnost, protože nárazy vln na loď vklíněnou do tvrdých čedičových skal by trup nezbytně rozbily.

Oba Letourneurové a já dlouho hovoříme o důstojnících i o mužstvu a o jejich chování během kritických chvil. Všichni projevili odvahu a energii. Nejvíc se vyznamenali poručík Walter, bocman a tesař Daoulas. Jsou to stateční lidé a dobří námořníci, s nimiž lze počítat. Roberta Kurtise není vůbec třeba chválit. Ten je jako vždy všude. Neexistuje obtíž, kterou by nebyl připraven odstranit. Povzbuzuje námořníky slovem i příkladem. Stal se prostě duší celé posádky, jejíž činnost řídí jen on.

Od půl sedmé ráno začíná moře stoupat. V jedenáct hodin mizí vrcholy většiny útesů pod hladinou. Se zvednutím mořské hladiny musí se zvednout i hladina vody v podpalubí. A skutečně k tomu došlo. Tak jsou zaplaveny další balíky bavlny, k tomu si můžeme blahopřát.

Poté, co stoupla hladina, je většina skal kolem lodi zatopena. Viditelným zůstal jen rámec okrouhlé laguny o průměru dvou až tří set stop. V jejím cípu je právě *Chancellor*. Moře je celkem klidné a vlny až k lodi nedoléhají. Je to šťastná okolnost, protože nehybná loď by byla napadána stejně prudce jako skaliska.

V půl dvanácté se právě včas objevilo slunce mezi mraky, jež je od rána zakrývaly. Kapitán, který už ráno vypočetl hodinový úhel, připravuje se ke změření výšky poledníku a k polednímu dosahuje přesného měření. Pak vchází do své kajuty, vypočítává naši polohu, vrací se na můstek a oznamuje nám:

„Jsme na osmnácti stupních a pěti minutách severní šířky a na pětačtyřiceti stupních a třiapadesáti minutách západní délky.“

Pak kapitán vysvětluje naši polohu všem, kterým údaje o šířce a délce nic neříkají. Robert Kurtis právem nechce nic skrývat a trvá na tom, aby každý přesně věděl, jak tomu s námi je.

Chancellor uvízl na skalisku, které není na mapách zakresleno. Jak může ten útes v této části Atlantiku existovat, aniž se o něm ví? Že by to byl ostrůvek vytvořený nově sopečnou činností? Jiné vysvětlení nevidím.

Buď jak buď, ten ostrůvek tu je, osm set mil od nejbližší pevniny, totiž od Guayany, což jsme zjistili zanesením změřeného bodu do mapy.

Chancellor byl tedy zahnán na jih až k osmnácté rovnoběžce. Napřed umíněností kapitána Huntlyho a pak severozápadním větrem, před nímž musila loď prchat. Teď budeme musit plout ještě přes osm set mil, než se dostaneme k nejbližším břehům.

Taková je naše situace. Je vážná, ale dojem z kapitánovy zprávy není tak špatný – aspoň v téhle chvíli ne. Jaká nová nebezpečí by nás mohla ohrozit? Nás, kteří jsme unikli požáru a explozi! Zapomínáme už, že podpalubí je zaplaveno vodou, že země je tak daleko, že *Chancellor* po uvolnění může cestou ztroskotat. Ale naše duše, dosud plné minulých hrůz, pomalu se teď uklidňují. Začínáme zas důvěřovat osudu.

Co teď udělá Robert Kurtis? Prostě to, co velí zdravý rozum: uhasit požár, hodit do moře všechen náklad, nebo aspoň jeho část, nezapomenout při tom na bednu s pikrátem, ucpat prasklý lodní bok, loď odlehčit, využít přílivu a co nejdříve útes opustit.

XVII

30.říjen, pokrač. – Hovořím s panem Letourneurem o naší situaci, přesvědčen o krátkosti našeho zdejšího pobytu. Pan Letourneur však můj názor nesdílí.

„Já se naopak bojím," říká mi, „že budeme na těchto skálách zadrženi nadlouho."

„A proč?" pokračuji. „Hodit několik set balíků bavlny přes palubu není práce dlouhodobá ani nesnadná. Za tři dny můžeme být hotovi."

„To jistě, pane Kazallone, to půjde rychle, bude-li se moci dát posádka už dnes do práce. Ale je naprosto nemožné vniknout do podpalubí, protože se tam nedá dýchat. A kdo ví, nepotrvá-li to několik dní, než se tam bude moci sestoupit. Vždyť střední část nákladu ještě hoří. A i když oheň zvládneme, budeme schopni další plavby? Ne! Budeme musit ucpat otvor v boku – a ten je jistě velký. A ucpat ho co nejtěsněji, nechceme-li se potopit, když jsme unikli uhoření. Ne, pane Kazallone, nedělám si žádné iluze a budu pokládat za štěstí, když útes opustíme do tří týdnů. A nedej bůh, aby se před naším vyplutím na moře rozpoutala nějaká bouře. Pak by se *Chancellor* rozbil jako sklenice o skalisko, které by se stalo jeho náhrobkem!"

To je skutečně v této chvíli největší nebezpečí. Oheň lze uhasit a loď uvolnit. K takové víře nás vše vede. Ale větru a bouři jsme vydáni na milost a nemilost. I když připustíme, že nejvyšší část útesu nám může za bouře nabídnout útočiště, co by se však stalo s cestujícími a s posádkou *Chancelloru,* kdyby z lodi zbyla jen troska?

„Pane Letourneure," ptám se, „důvěřujete Robertu Kurtisovi?"

„Naprosto, pane Kazallone. Pokládám za štěstí, že mu kapitán Huntly předal velení. Máme jistotu, že Kurtis učiní vše, co bude třeba udělat, aby nás z této situace dostal."

Když se pak kapitána ptám, na jak dlouho odhaduje náš pobyt na útesu, odpovídá mi, že to nemůže ještě říci, že to záleží na okolnostech; doufá však, že to nebude trvat dlouho. Tlakoměr skutečně stále a bez výkyvů stoupá. Znamená to trvale klidné počasí, což je pro naši práci šťastná předzvěst.

Zatím neztrácíme čas a všichni se pouštíme čile do práce.

Kurtis chce především zcela zdolat oheň, který ve skladišti ještě stravuje horní vrstvy balíků s bavlnou, pokud vyčnívají nad hladinu vody v podpalubí. Není vůbec čas náklad zachraňovat. Je jasné, že jediná možnost, Jak oheň uhasit, je zdusit jej mezi dvěma vrstvami vody. Tak se ujímají práce lodní pumpy.

V první fázi operace stačí mužstvo obsluhovat pumpy samo. Nás nikdo o pomoc nežádal, ale přesto jsme všichni připraveni nabídnout své paže k pomoci. A naše pomoc nebude zanedbatelná, až půjde o vyházení nákladu do moře. Zatím trávím čas hovorem s oběma Lerourneury a čtením. Několik hodin věnuji úpravě svých poznámek. Málo sdílný inženýr Falsten je pohroužen do svých výpočtů. Pan Kear se drží stranou a zbavuje nás tím nutnosti poslouchat jeho věčné nářky. Slečna Herbayová je neustále s paní Kearovou, takže ji bohužel vidíme velmi málo. Silas Huntly se do ničeho nemíchá. Námořník v něm už neexistuje a jako člověk jen vegetuje. Správce Hobbart koná svou obvyklou službu, jako by byla loď na pravidelné plavbě. Hobbart, patolízalský a potměšilý chlapík, je ve stálém sporu s kuchařem Jynxtropem, který se vměšuje mezi posádku víc, než se patří.

O rozptýlení je na palubě nouze. Naštěstí mě napadá vydat se na obhlídku našeho útesu. Procházka nebude dlouhá ani příliš zajímavá, ale mám možnost opustit na několik hodin loď a prohlédnout si skaliska, jejichž původ je jistě zajímavý.

Je totiž důležité, aby byla poloha tohoto úskalí zanesena do map. Myslím si, že tuto hydrografickou práci zastanu s oběma Letourneury celkem snadno a že kapitánu Kurtisovi přenecháme péči o přesný výpočet délky i šířky skaliska.

Otec i syn se ke mně připojují. Dostáváme k dispozici velrybářský člun s olovnicí a s jedním námořníkem. Ráno 31. října *Chancellor* opouštíme.

XVIII

Od 31. října do 5. listopadu – Napřed jsme obepluli celý útes, který má v obvodu čtvrt míle. Naše malá „okružní" plavba pak uběhla velmi rychle. S olovnicí v ruce zjišťujeme, že břehy útesu spadají srázně do moře. Přímo u paty skal je už hloubka. Nepochybujeme, že tento útes vyzdvihl nad hladinu náhlý a prudký otřes způsobený sopečnou činností. O původu ostrůvku nelze pochybovat. Všude vidíme typické čedičové sloupy v dokonalých řadách, jejichž pravidelné tvary vyvolávají představu gigantické krystalizace. Moře kolem útesu je průzračně čisté a umožňuje pohled na zajímavé seskupení sloupů, nesoucích tuto zajímavou stavbu.

„To je divný ostrůvek,“ říká pan Letourneur. „A objevil se tu zřejmě nedávno.“

„To je jasné, tatínku,“ říká André a dodává, že to je stejný případ jako ostrov Julia u sicilských břehů.

S úsměvem pak pokračuje: „Tenhle ostrůvek se tu vynořil jen proto, aby na něm *Chancellor* uvízl.“

„Tady musilo opravdu dojít k náhlému zvednutí mořského dna,“ říkám. „Prohlédněme si ten ostrůvek důkladně a uveďme jej do vědomí mořeplavců!“

„Kdo ví, zda za krátký čas nezmizí zas pod hladinou,“ uvažuje André.

„Na tom nezáleží, chlapče,“ říká pan Letourneur. „Je lepší upozornit na nebezpečí, které neexistuje, než opomenout nebezpečí skutečné. A námořníci se nebudou hněvat, když nenajdou útes tam, kde jsme ho našli my.“

„Máš pravdu, tatínku,“ říká André. „Ale má-li tenhle ostrůvek zas zmizet, měl by to udělat až po dokončení všech oprav na naší lodi. A nám by to pomohlo při uvolňování *Chancelloru* ze skalního lože.“

Během hovoru prohlížíme pozorně skály tvořící podklad ostrůvku. Vše nás přesvědčuje o jeho nedávném zniku. Není tu nikde žádná lastura, žádná rostlina. Jen geolog by zde našel látku k zajímavému studiu. Náš člun se vrací k cípu laguny, kde uvízl *Chancellor*. Navrhuji vystoupit na břeh.

Člun přiráží ke skále a my vystupujeme. André jde napřed, protože břeh je schůdný a chlapec nepotřebuje cizí pomoc. Jdu s jeho otcem za ním a všichni stoupáme mírným svahem na vrchol ostrůvku. Za čtvrt hodiny si sedáme na čedičový sloup, nejvyšší bod útesu. André si do zápisníku zakresluje obrysy ostrůvku. Nebe je čisté, nízké moře odkrývá poslední skaliska, vyčnívající teď nad hladinu. Ponechává mezi nimi jen úzký kanál, kterým proplul před uvíznutím *Chancellor*. Když si André načrtl obrys ostrůvku, řekl mu otec: „Vždyť sis tu nakreslil homolku, chlapče!“

„Ano, čedičovou homolku, nad kterou by se zaradoval obr Gargantua. Bude-li kapitán Kurtis souhlasit, dáme tesu jméno *Homolka.*“

„To je docela hezké jméno,“ říkám. „Ale ať se námořníci k ostrůvku přibližují na uctivou vzdálenost, protože nemají na takové sousto zuby!“

Chancellor uvízl na konci Homolky v malé zátoce vydřené vydutím břehu. Je nakloněn k levoboku a jeho sklon je teď značný, protože moře je velmi nízké. Když André náčrt končí, sestupujeme protisvahem západu. Tam objevujeme hezkou jeskyni. Moře do ní zasahuje zřejmě jen největšími vlnami. Čedičové sloupce ní vytvářejí pevné dno. Kdo by byl čekal takový útvar na neznámém ostrůvku v Atlantiku?

Asi po hodinovém odpočinku v jeskyni vracíme se podél pobřeží k *Chancelloru*. Informujeme Kurtise o svém objevu a on zakresluje útes do mapy pod jménem, které u dal André.

V dalších dnech jsme vycházeli na nové procházky jeskyni, kde jsme strávili několik dlouhých hodin. Robert Kurtis ji navštívil také, ale jen jako člověk zaměstnaný jinými věcmi než obdivem

přírodního jevu. Jednou se tam vydal i Falsten, ovšem pouze aby prozkoumal složení skal a vysekal z nich s nemilosrdností geologa několik vzorků. Pan Kear nechtěl být rušen a zdržoval se na lodi. Pozval jsem paní Kearovou, aby se zúčastnila dně z našich vycházek, ale obtížné nasedání do člunu trochu únavy ji přiměly k odmítnutí naší nabídky. Pan Letourneur pozval i slečnu Herbayovou. Dívka věřila, že bude moci pozvání přijmout, aby aspoň na hodinu unikla z dosahu své svéhlavé velitelky. Ale když žádala o dovolení, byla ostře odmítnuta. To mě rozhořčilo a šel jsem se za slečnu Herbayovou přimluvit. Musil jsem o její uvolnění tvrdě bojovat, ale protože jsem už měl možnost prokázat sobecké cestující několik služeb, nakonec na mé naléhání ustoupila.

Slečna Herbayová nás pak doprovází na našich vycházkách několikrát. Častokrát lovíme na pobřeží ryby a stavíme se v jeskyni k přesnídávce. Jsme opravdu šťastni z radosti slečny Herbayové, která se cítí na několik hodin volná. Ostrůvek je ovšem malý, ale dívka na něm nachází svobodu, jakou dosud nezažila.

Máme rádi ten prostý útes a brzy na něm známe každý kout. Ve srovnání s palubou *Chancelloru* to je rozlehlé území. A já jsem přesvědčen, že v hodině odplutí je nebudeme opouštět bez lítosti.

Srovnáváme naši jeskyňku s proslulou čedičovou Fingalovou jeskyní na ostrově Staffa v Hebridách. André připomíná, že ta slavná jeskyně patří rodině jakéhosi MacDonalda, který si ji pronajal za dvanáct liber ročně.

„Myslíte, pánové, že by si tuhle jeskyni najal někdo za půlkorunu?“ ptá se slečna Herbayová.

„Ani za jeden penny, slečno,“ říkám se smíchem. „Že by jste si ji chtěla najmout?“

„Ne, pane Kazallone, i když to je jediné místo na světě, kde jsem šťastná.“

„A já také,“ šeptá André.

Ve slovech slečny Herbayová je skryto velké utrpení.

Ubohé děvče bez rodičů a bez přátel nenašlo dosud štěstí kromě několika šťastných chvil na neznámém skalisku v Atlantiku.

XIX

Od 6. do 15. listopadu – V prvních pěti dnech po troskotání vystupoval z podpalubí *Chancelloru* štiplavý hustý kouř. Pak zvolna řídnul a 6. listopadu jsme mohli předpokládat, že požár je uhašený. Teď nechává Kurtis pokračovat posádku v práci u pump. Trup je nyní zatočen do výše mezipalubí. Jen za nízkého moře voda ve skladišti trochu klesá, takže vnější i vnitřní hladina se vyrovnávají.

„Dokazuje to,“ říká Kurtis, „že dovnitř proudí pozoruhodné množství vody, když dokázala vystoupit tak vysoko.“

Otvor proražený v trupu je skutečně čtyři čtvereční stopy velký. Námořník Flaypol se za odlivu potápí a zjišťuje místo a stav havárie. Tři desky lodního obložení jsou hrotem skály proraženy asi dvě stopy nad kýlním rámem. Při plně naložené lodi a rozbouřeném moři to byl náraz velmi prudký. Překvapuje nás, že trup nebyl proražen na více místech. Otvor snad půjde ucpat. Zjistí se to, až bude náklad vyložen a mistr tesař se bude moci dostat k otvoru. Ale potřebujeme ještě dva dny, než budeme moci sestoupit do skladiště a zbylé balíky bavlny vyhodit.

Kurtis zatím nezahálí a s účinnou pomocí posádky proudí nezbytné práce. Dává vztyčit přední stožár, který se při ztroskotání zlomil, prohlíží všechny plachty a některé vyměňuje.

Mnoho práce je i na přídi a na zádi, protože můstek kajuty jsou požárem značně poškozeny. Času máme dost, píle nám nechybí, a tak se zas můžeme vrátit do svých kajut.

S vykládáním bavlny můžeme začít až 8. listopadu, balíky jsou zatopeny vodou, která naplnila skladiště za přílivu. Nad otvory do podpalubí stavíme kladky a vytahujeme balíky většinou zcela zničené bavlny. Spouštíme je na velrybářský člun a vykládáme je na ostrůvek.

Když jsme první vrstvu nákladu odstranili, musíme aspoň zčásti vyčerpat vodu. Předtím je však nutné ucpat otvor proražený skálou v lodním boku. Je to těžká práce, do které se pouští námořník Flaypol s bocmanem. Za odlivu se jim podaří potopit se pod lodní bok a přibít přes otvor měděnou desku. Ta ovšem nevydrží tlak vody, až hladina ve skladišti čerpáním klesne.

Proto se Kurtis pokouší zajistit ucpávku nakupením balíků s bavlnou k proraženému boku. Materiálu má dost a dno *Chanceloru* je brzy vystláno těžkými a nepropustnými balíky, které snad pomohou měděné desce lépe vzdorovat.

Kapitánův záměr se daří. Vidíme to, když začnou pumpy znovu čerpat. Voda ve skladišti pomalu klesá a mužstvo může pokračovat ve vykládání.

„Je možné," říká nám Kurtis, „že se dostaneme až k proražení a budeme je moci opravit i zvnitřku. Bylo by samozřejmě výhodnější položit loď na bok a vyměnit obložení, ale k tak složité práci nemáme prostředky. A nadto bych se stále bál, že se strhne bouře, a to by byl konec lodi. Přesto pokládám za svou povinnost ujistit vás, že otvor bude patřičně ucpán a že se pokusím dosáhnout břehu za podmínek, které nám zajistí bezpečnost."

Po dvoudenní práci je voda z valné části vyčerpána a poslední balíky nákladu vyloženy. U pump musí pracovat i cestující, aby posádce ulehčili. Činíme se svědomitě. André se k nám přes svou neduživost připojuje a všichni podle svých sil konáme svou povinnost.

Je to však práce nesmírně namáhavá. Bez odpočinku nemůžeme pracovat dlouho. Paže a bedra máme brzy jako rozbité. Chápu, proč námořníci tuhle práci nenávidí. Ještěže ji konáme za přijatelných podmínek. Loď tkví na pevném podkladu a pod nohama nemáme propast. Jak strašná musí být tato práce na lodi. která se potápí!

XX

Od 15. do 20. listopadu – Dnes jsme mohli skladiště navštívit. Našli jsme konečně bednu s pikrátem, kterou oheň naštěstí nezasáhl. Je neporušená, a ani obsah voda nepoškodila. Uložili jsme ji daleko od lodi na útesu. Nevím, proč jsme ji nehodili hned do moře, ale nehodili jsme ji tam.

Kurtis a Daoulas při prohlídce zjišťují, že paluba a její podpěrné trámy utrpěly méně, než jsme čekali Nesmírným horkem se dřevo sice zbortilo, ale oheň je příliš nenarušil. Ten působil spíš na boky trupu. Tam bylo vnitřní obložení ve značné délce ohněm sežehnuto. Tu a tam vyčnívají zuhelnatělé kolíky. Velmi vážně jsou bohužel poškozena žebra. Ucpávky na spojích a ve spárách jsou pryč. Můžeme pokládat za zázrak, že se loď už dávno nerozpadla.

To je opravdu velmi mrzuté. *Chancellor* utrpěl takové škody, že je Kurtis se svými omezenými prostředky nebude moci napravit a že nedokáže vrátit lodi pevnost, potřebnou k dlouhé plavbě.

Kapitán a tesař se vracejí s ustaranými tvářemi. Být na nějakém ostrově, neváhal by Kurtis loď rozebrat a postavit novou, menší, které by mohl zase důvěřovat. Rozhoduje se rychle. Shromažďuje cestující i posádku a říká nám:

„Přátelé, škody na lodi jsou vážnější, než jsem si myslel. Trup je velmi poškozen. A my nemáme žádné prostředky k opravě. A na tomto ostrůvku nemůžeme se stavbou nové lodi počítat. Navrhuji proto ucpat co nejpevněji otvor v boku a pokusit se doplout k nejbližšímu břehu. Jsme jen osm set mil od Paramariba, to jest od severního pobřeží holandské Guayany. Bude-li počasí příznivé, můžeme tam za deset dvanáct dní dorazit."

Nic jiného jsme nemohli dělat. Kurtisův návrh byl proto jednomyslně přijat.

Daoulas se svými pomocníky se teď zabývá ucpáváním otvoru zvnitřku a snaží se zpevnit ohněm poškozená žebra. Je ovšem jasné, že *Chancellor* nám při další plavbě nezajistí už dostatečnou bezpečnost a že v přístavu, kde se zastaví, bude prohlášen za loď neschopnou plavby.

Tesař ucpává také vnější trhliny v trupu, vystupující za odlivu nad hladinu. Uvnitř se musí spokojit jen s běžnými opravami. ,

Tyto práce trvají do 20. listopadu. Toho dne dokončuje Kurtis vše, co bylo při opravě lodi v lidských silách, a rozhoduje se dostat loď zase na moře.

Je samozřejmé, že po vyložení nákladu a vyčerpání vody plul *Chancellor* už volně i před vrcholícím přílivem. Protože byl zakotven přední i zadní kotvou, nebyl stržen na útes a zůstal v přirozené laguně. Pomocí silných lan upevněných na útesu se může otáčet. Teď míří loď přídí k jihu.

Zdá se, že bude snadné vyprostit *Chancellor* za příznivého větru pomocí plachet. Za opačného větru by se dal vytáhnout pomocí lan.

Ukazuje se však, že úzký kanál je přehrazen čedičovým hřebenem, nad nímž je za odlivu méně vody, než kolik odlehčený *Chancellor* potřebuje. Přes onen hřeben se před uvíznutím dostal jen proto, že byl obrovskou vlnou zvednut a vržen do laguny. Dnes je však novoluní, kdy dochází k největšímu přílivu. Na tak velký příliv bychom museli čekat několik měsíců, na den rovnodennosti. Je jasné, že tak dlouho čekat nemůžeme, a proto musíme využít dnešního přílivu. Jakmile budeme venku, zatíží Kurtis loď natolik, aby unesla plachty, a vydá se na cestu.

Vítr je právě příznivý. Kapitán však nedává vytáhnout všechny plachty, protože musí počítat s možným nárazem na přepážku. A pevnost jeho lodi je velmi problematická. Po poradě s poručíkem Walterem, tesařem a bocmanem rozhoduje se *Chancellor* vléci. Dává vynést na útes dvě kotvy s lany dvě stě stop dlouhými. Řetězy kotev jsou upevněny na vratidla, námořníci se chápají pák a *Chancellor* se dává do pohybu,

Ve tři čtvrtě na pět má příliv vrcholit. Deset minut předtím se dostala loď tak daleko, kam jí ponor dovolil, ale přední částí kýlu už najela na čedičový hřeben a musila se zastavit. Protože předek kýlu překážku zdolal, neměl Kurtis důvod, proč nespojit sílu větru se silou mechanickou. Dal proto vytáhnout horní i spodní plachty natočit je po větru.

Vzrušující chvíle! Moře je klidné. Cestující i mužstvo jsou u pák vratidel. Kurtis stojí na můstku a bdí nad plachtami. Poručík je na přídi a bocman u kormidla. *Chancellorem* projede několik otřesů, vzdouvající se oře jej lehce zdvihá. Štěstí že je dnes moře klidné! „Jen dál, přátelé!“ volá Kurtis hlasem plným důvěry, páky vratidel se dávají do pohybu. Je slyšet, klapot západek a patřičně napjaté řetězy drhnou o kotevní průvlaky. Vítr sílí, a protože loď nemůže nabrat dostačující rychlost, stožáry se pod tlakem větru ohýbají. Získáváme dvacet stop. Jeden námořník začíná zpívat hrdelním hlasem píseň, jejíž rytmus pomáhá vykonávat všechny úkony současně. Zvyšujeme úsilí. *Chancellor* se celý otřásá.

Ale marná námaha! Moře začíná klesat. Neprojdeme!

Ale od chvíle, kdy loď nemůže dál, nesmí zůstat na hřebenu, protože by se za odlivu rozlomila vedví. Na kapitánův rozkaz jsou plachty rychle skasány. Teď nám poslouží zadní kotva. Nesmíme ztrácet ani minutu. Začínáme couvat. Okamžik strašné úzkosti… Ale *Chancellor* klouže po kýlu a vrací se do laguny, která je teď naším vězením.

„Jak se teď dostaneme ven?“ ptá se bocman.

„To nevím,“ říká Robert Kurtis, „ale dostaneme se.“

Od 21. do 23. listopadu – Úzkou lagunu musíme skutečně opustit – a to bez prodlení. Počasí, které nám po celý listopad přálo, hrozí změnou. Tlakoměr od včerejška klesá a moře kolem Homolky se počíná vlnit. Na ostrůvku se za větru neudržíme. *Chancellor* by se rozpadl.

Večer za odlivu jdu s Kurtisem, Falstenem a bocmanem obhlédnout čedičový hřeben, teď obnažený. Je jen jediný prostředek, jak si vynutit cestu ven. Musíme se pustit do hřebene krumpáči v rukou a prorazit jej v šíři deseti a v délce šesti stop. Ponoru *Chancelloru* stačí srazit jej o osm devět palců. Po pečlivém vyznačení kanálu bójkami bychom propluli a octli se okamžitě na hluboké vodě.

„Čedič je však tvrdý jako žula,“ připomíná bocman. „Bude to dlouhá práce, tím spíš, že budeme moci pracovat jen za odlivu, to jest sotva šest hodin denně.“

„To je o důvod víc, bocmane, abychom neztráceli čas,“ říká Kurtis.

„Bude to práce na měsíc, kapitáne,“ říká Daoulas. „Nebylo by možné skálu odstřelit? Na palubě máme střelný prach …“

„Je ho příliš málo,“ soudí bocman.

Situace se stává nesmírně vážnou. Měsíc práce! Ale do měsíce bude loď mořem zničena.

„Máme něco lepšího, než je střelný prach,“ ozývá se Falsten.

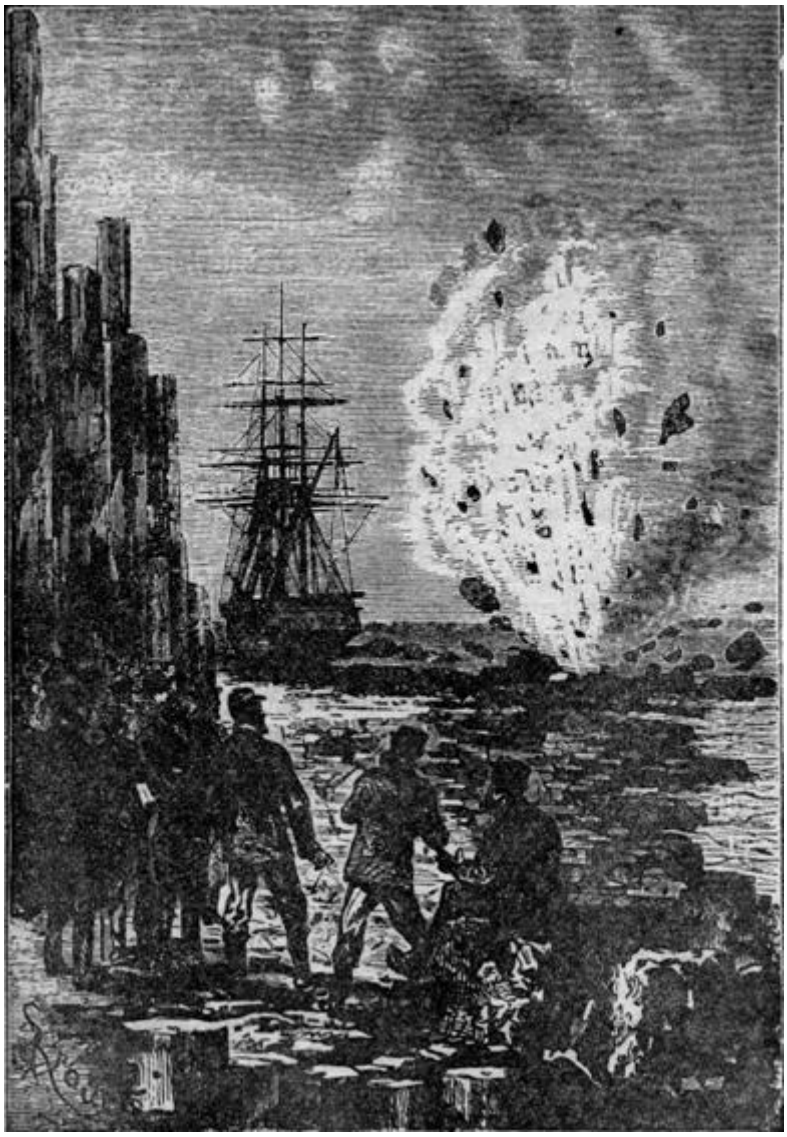
„Co?“ obrací se k inženýrovi Kurtis.

„Draselný pikrát!“ odpovídá Falsten.

Draselný pikrát! Opravdu! Ta bedna, naložená nešťastným Rubym. Výbušnina, která málem vyhodila loď do povětří. Ta si s tou překážkou poradí! Stačí udělat v čediči otvor pro nálož a hřeben zmizí. Máme opravdu štěstí, že jsme tu bednu nehodili do moře.

Námořníci jdou pro krumpáče a Daoulas pod Falstenovým vedením počíná vyhlubovat díru pro nálož ve směru, ve kterém bude výbuch nejúčinnější. Můžeme doufat, že do večera bude vše hotovo a že ráno už budeme mít cestu volnou.

Je známo, že kyselina pikrová je hořká krystalická látka, vyráběná z uhelného dehtu. Její sloučenina s draslíkem je žlutá sůl, draselný pikrát. Výbušnost této trhaviny je menší než výbušnost střelné bavlny a dynamitu, ale mnohem větší než výbušnost střelného prachu. K výbuchu stačí prudký náraz nebo zapálení roznětkou.

Daoulas za pomoci mužstva pilně pracuje, ale na sklonku dne není práce ani zdaleka hotová. Hloubení skály pro nálož může pokračovat jen za odlivu, to znamená asi hodinu. Z toho plyne, že k dosažení potřebné hloubky budeme potřebovat čtyři odlivy.

Konečně je 23. listopadu ráno práce hotova. V čedičovém hřebeni je vylámána šikmá díra pro deset liber pikrátu. Podkop má být hned připraven. Je asi osm hodin.

Ve chvíli, kdy chceme vložit pikrát do díry, inženýr, Falsten říká: „Myslím, že bychom měli pikrát smísit s obyčejným střelným prachem. To nám umožní odpálit nálož zápalnicí místo roznětkou, s níž bychom museli pracovat nárazem. Zápalnicí to bude snadnější. Je přece známo, že použití pikrátu s prachem je při trhání skal lepší. Pikrát, svou povahou výbušnější, připraví cestu prachu, který je pomalejší, a skálu pak roztrhá.“

Inženýr Falsten nemluví často, ale nutno říci, že v pravý čas a dobře. Mísíme podle jeho rady obě látky, vkládáme do otvoru zápalnicí a dobře tam napěchujeme připravenou směs.

Chancellor je od nálože tak daleko, abychom se nemuseli obávat, že ho výbuch poškodí. Cestující i posádka však z opatrnosti odcházejí až na konec útesu do jeskyně. I pan Kear musil přes všechny protesty loď opustit.

Falsten pak zažehuje zápalnici, která má hořet deset minut, a odchází za námi.

Dochází k výbuchu. Je to temná rána, mnohem slabší, než jsme čekali. Ale tak je tomu u všech náloží uložených hluboko.

Běžíme k překážce. Operace se plně zdařila. Čedičový hřeben je doslova rozmetán na prach. Úzký kanál, který stoupající moře začíná plnit, protíná překážku a ponechává v ní úzký průchod.

Ozývá se hromadné volání hurá! Dveře vězení jsou otevřeny a vězňům stačí jen vyjít ven.

Za plného přílivu proplouvá *Chancellor,* vlečen kotevními lany, kanálem a ocitá se na širém moři. Ale ještě den musí zůstat u ostrůvku, protože za nynějších podmínek nemůže plout dál. Je nutno naložit přítěž a zajistit tak lodi stabilitu. V dalších čtyřiadvaceti.hodinách nakládá posádka kamení a méně poškozené balíky bavlny.

Během toho dne vycházíme na poslední procházku. Oba Letourneurové, slečna Herbayová a já. Naposled obhlížíme útesy, na nichž jsme strávili pres tři týdny. André vyrývá do stěny jeskyně jméno lodi a ostrůvku.

Konečně 24. listopadu *Chancellor* pod spodními plachtami vyplouvá a po dvou hodinách nám nejvyšší vrcholek Homolky mizí pod obzorem.

XXII

Od 24. listopadu do 1. prosince – Tak jsme zase na moři, ovšem na lodi s velmi sníženou pevností. Nejde však naštěstí o dlouhou plavbu. Máme zdolat jen osm set mil. Udrží-li se několik dní severovýchodní vítr, *Chancellor* s větrem v zádech bude málo namáhán a dopluje bezpečně ke guayanským břehům.

Plujeme na jihozápad a život na palubě se vrací do obvyklých kolejí.

První dny probíhají klidně. Směr větru je stále dobrý, ale Kurtis nechce použít více plachet, protože při větší rychlosti by se mohla trhlina v lodi otevřít.

Za těchto podmínek je to smutná plavba, když se nemůžeme spolehnout na loď, která nás nese. A místo aby abychom pokračovali v cestě, vracíme se zpět. Každý z nás se zabývá svými myšlenkami a z paluby zmizela ona družnost, která tam vládla za rychlé a bezpečné plavby.

Během 29. listopadu se vítr stáčí k severu. V plavbě s větrem v zádech už nemůžeme pokračovat. Musíme upravit ráhna a plachty na pravoboku. Loď se tím značně naklání.

„Kurtis dává vytáhnout košové plachty, protože nakláněním se trup *Chancelloru* poškozuje. A dělá správně, protože nám nejde ani tak o rychlost, jako o bezpečné dosažení pevniny.

Noc z 29. na 30. listopad je tmavá a mlhavá. Vítr neustále sílí a vane naneštěstí od severozápadu. Většina cestujících zůstává v kajutách. Kapitán Kurtis však neopouští můstek. Na palubě je i celá posádka. Loď se stále silně naklání, ač nemá ani jedinou z vyšších plachet.

Ke druhé hodině s půlnoci se chystám odejít dno své kajuty, když tu námořník Burke vystupuje rychle z podpalubí a volá:

„Dvě stopy vody!“

Kurtis sestupuje ihned s bocmanem dolů a konstatuje, že chmurná zpráva je pravdivá. Buď se zas otevřel proražený bok, nebo se rozšířily špatně ucpané spáry, takže voda zas vniká do skladiště.

Kapitán se vrací na můstek, stáčí loď po větru a čeká na rozednění.

Dívám se na něho. Prchavou bělostí mu zbledly rty. Zachovává však klid. Někteří cestující vystupují na palubu. Říká jim. co se děje. Není třeba něco před nimi skrývat.

„Nové neštěstí?“ ptá se mě pan Letourneur.

„Dalo se to čekat,“ odpovídám. „Ale nemůžeme už být daleko od země a já doufám, že k ní šťastně dorazíme.“

„Kéž by!“

Na Kurtisův příkaz je zorganizována služba u pump. Posádka se dává do práce spíš s odevzdaností než se zápalem. Jde však o záchranu a mužstvo rozdělené do dvou skupin se staví k čerpadlům.

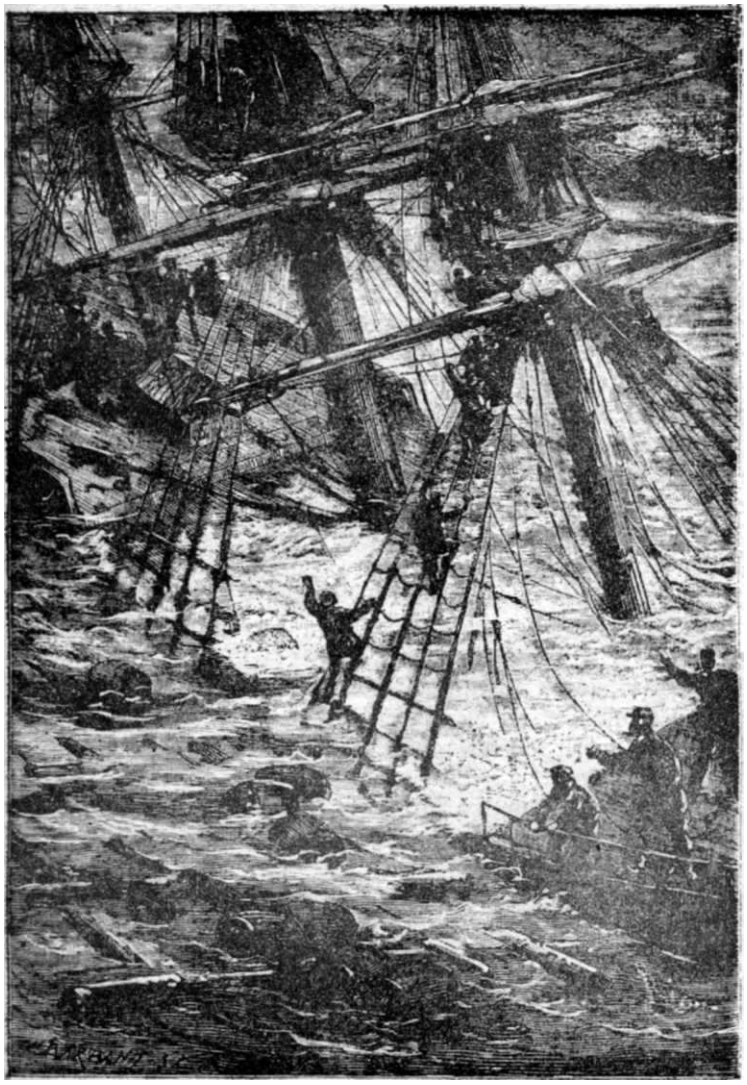
Během dne zjišťuje bocman znovu stav vody. Moře vniká pomalu, ale nepřetržitě do lodi. Naneštěstí mají pumpy při neustálé činnosti mnoho poruch, které je nutno pracně odstraňovat. Stává se také, že se zahltí popelem nebo kusy bavlny, která ještě zaplňuje spodní část skladiště. Častými opravami pak ztrácíme výsledky vykonané práce. Ráno novým měřením zjišťujeme, že dole je už vody na pět stop. jestliže bude čerpání z jakýchkoli důvodů znemožněno, naplní se celá loď vodou. A to může být jen otázkou času, času velmi krátkého. Čára ponoru je už na stopu pod hladinou a plavba je stále horší, protože loď se zdvihá na vlny velmi těžce. Vidím, že kapitán Kurtis se po každé zprávě poručíka nebo bocmana mračí. To je špatné znamení.

Práce u pump trvá celý den, ale moře má stále náskok, posádka je už vysílena. Mezi lidmi se objevují příznaky malomyslnosti. Bocman a kapitán však jdou příkladem vstříc a k pumpám si stoupají i cestující.“

Chancellor je teď ve zcela jiné situaci, než když uvízl na útesech Homolky. Loď nyní pluje nad propastí, která ji může každou chvíli pohltit.

XXIII

Od 2. do 3. prosince – Ještě čtyřiadvacet hodin usilovně bojujeme a nedovolujeme hladině uvnitř lodi stoupat. Je však jasné, že brzy přijde čas, kdy pumpy nedokážou vyčerpat ono množství vody, které vniká trhlinou do trupu.

V tomto dni kapitán Kurtis ani na minutu neodpočívá sám sestupuje do podpalubí k nové prohlídce. Jdu s tesařem a s bocmanem za ním. Některé balíky bavlny jsou odplaveny, a když zbystříme sluch, slyšíme jakési šumění. Otevřel se zas proražený bok, nebo to znamená, že se rozpadl celý trup? Není možné zjistit to přesně. Kurtis chce zajistit trup tím, že jej vně potáhne dehtovanou plachtou. Snad se mu tak aspoň prozatím podaří zamezit pronikání vody. A bude-li vnikání vody na čas znemožněno, budeme moci účinněji pumpovat a loď se snad zdvihne na normální ponor.

Operace to je obtížnější, než jsme si mysleli. Předtím nutno snížit rychlost lodi. Mužstvo pak protahuje silné plachty pomocí lan pod trupem až na místo, kudy vniká voda do lodi. Tak je nakonec celá záď *Chancelloru* obalena plachtovinou.

Od této chvíle pumpy získávají trochu náskok a my se pouštíme s novou odvahou do práce. Voda jistě vniká do lodi dál, ale v menším množství. Na sklonku dne zjišťujeme, že se vnitřní hladina o několik palců snížila, jen několik palců! Ale to nevadí. Hlavně že pumpy teď čerpají více vody, než kolik jí do lodi vniká – my od nich ani okamžik neodcházíme. Noc je temná a vítr hodně zesílil. Kapitán Kurtis chce proto ponechat co nejvíc plachet. Dobře ví, že trup *Chancelloru* není dostatečně zajištěn, a spěchá proto, aby se co nejdřív dostal na dohled země. Kdyby nás míjela nějaká loď, vyslal by okamžitě signály nejvyšší nouze a vysadil cestující i posádku, byť by třeba musel zůstat na palubě *Chancelloru* až do chvíle, kdy se mu loď pod nohama potopí.

Ale k tomu nemělo dojít.

V noci plachtový obal podlehl tlaku vod a nazítří, 3. prosince, bocman po měření se zaklením ohlásil:

„Šest stop vody ve skladišti!“

Bylo tomu tak. Loď se znovu naplňuje a zřetelně se potápí. Čára ponoru je už hodně pod hladinou.

Přesto pracujeme u pump s ještě větší úporností a vydáváme se z posledních sil. Paže už máme bez vlády, prsty nám krvácejí, ale voda navzdory naší námaze neustále vítězí. Kurtis dává postavit k hlavnímu poklopu řetěz námořníků a vědra putují rychle z ruky do ruky.

Vše marné! V půl deváté ráno zjišťujeme, že voda zase stoupla. Některých námořníků se zmocňuje zoufalství. Kurtis jim přikazuje pokračovat v práci. Odmítají. Mezi nimi je muž náchylný ke vzpouře, vůdce ostatních, námořník Owen. Je mu asi čtyřicet let. Jeho tvář je zakončena rezavou bradkou, nos má rovný, uši odstálé a čelo hluboce rozryté vráskami.

Jako první opouští své místo.

Pět šest kamarádů ho následuje. Poznávám mezi nimi kuchaře Jynxtropa – stejného ničemu.

Na Kurtisův rozkaz vrátit se k pumpám, odpovídá Owen rozhodným ne!

Kapitán rozkaz opakuje. Owen znovu odmítá.

Kurtis přistupuje ke vzbouřenci.

„Radím vám, abyste se mě nedotýkal," říká chladně Owen a odchází na příď.

Kurtis se vrací na můstek, vstupuje do své kajuty a vrací se s pistolí v ruce.

Owen chvíli Kurtise pozoruje, ale na Jynxtropovo znamení se všichni vracejí ke své práci.

XXIV

4. *prosince* – První projev vzpoury byl potlačen energickým vystoupením kapitána Kurtise. Podaří se mu to i v budoucnosti? Musíme v to doufat, protože neposlušnost posádky by vážnou situaci změnila ve strašlivou.

V noci už pumpy nemohou vodu zdolat. Loď se pohybuje těžce, a protože se nemůže zvednout na vlny, nabírá při nárazech moře palubními otvory vodu, která stéká k vodě v podpalubí.

Situace se brzy stane stejně hrozivou jako za posledních hodin požáru. Cestující i posádka cítí, že se jim loď pod nohama rozpadá. Pozorují pozvolné, ale nepřetržité stoupání vody, která jím připadá stejně hrozivá jako prve plameny.

Pod hrozbami Roberta Kurtise však posádka chtě nechtě pracuje dál. Námořníci energicky bojují, ale jsou už na konci sil. Vyčerpat vodu, jejíž hladina hodinu od hodiny stoupá, však stejně nemohou. Ti, co čerpají vědry, musí brzy podpalubí opustit. Zbývá jediná možnost. Nazítří, 4. prosince, radí se kapitán s poručíkem a bocmanem a rozhoduje se loď opustit. Protože naše poslední plavidlo – velrybářský člun – nás všechny nemůže pojmout, má být postaven prám. Posádka bude pracovat u pump až do chvíle, kdy kapitán vydá rozkaz loď opustit.

Je zavolán tesař Daoulas a rozhodnuto, že prám se neprodleně postaví ze zásobních ráhen a stožárů, přiříznutých do potřebné délky. Poměrně klidné moře nám práci usnadní, i když to je práce i za nejpříznivějších podmínek vždy nesmírně obtížná.

Kurtis, inženýr Falsten, tesař a deset námořníků s pilami a sekerami srovnávají a přiřezávají ráhna, dříve než je spustí na moře. Tam je pevně svážou a sestaví solidní prám, na němž upraví plošinu čtyřicet stop dlouhou a pětadvacet širokou.

Cestující a zbytek posádky jsou stále u pump. Vedle mne stojí André. Jeho otec je pln úzkosti. Co se stane s jeho synem, bude-li muset bojovat s vlnami za okolností, za nichž by se i zdravý člověk nezachraňoval bez obtíží? Budou tu však rozhodně dva muži, kteří toho chlapce neopustí.

Před paní Kearovou vážnost nebezpečí zamlčujeme, statně po dlouhém otupení je skoro v bezvědomí. Na palubě se několikrát objevuje slečna Herbayová, ale vždy jen na pár vteřin. Je zbledlá únavou, ale stále statečná. Doporučuji jí, aby byla připravena na vše.

„Jsem stále připravena, pane," odpovídá mi odvážná dívka a vrací se zas k paní Kearové.

André ji pohledem sleduje a ve tváři se mu objevuje výraz smutku.

K osmé hodině večerní je prám skoro hotov. Zabýváme se nakládáním prázdných a neprodyšně uzavřených soudků, které nám mají prám nadlehčovat. Pevně je přivazujeme k trámům voru.

Po dvou hodinách se ozývá na můstku křik. Objevuje se tam paní Kearová a volá:

„Potápíme se! Potápíme se!"

Hned nato vidím, že slečna Herbayová a Inženýr Falsten omdlelou ženu odnášejí.

Kurtis běží do své kajuty. Ihned se vrací s mapou, sextantem a busolou. Ozývají se výkřiky zoufalství, na palubě je strašný zmatek. Námořníci se vrhají k prámu, na němž není ještě plošina. Nemohou se tam udržet…

Nelze vylíčit myšlenky, které mi v té chvíli víří hlavou. Cítím, jak se mi prkna pod nohama bortí. Vidím stoupat kolem lodi vodu, jako by se pod ní oceán vyhloubil.

Někteří námořníci šplhají do lanoví a vyrážejí výkřiky hrůzy. Chci lézt za nimi …

Jakási ruka mě zadržuje. Pan Letourneur ukazuje na syna a z očí mu stékají velké slzy.

„Ano," říkám a svírám mu křečovitě ruku. „My dva mu pomůžeme."

K Andremu však přibíhá přede mnou Robert Kurtis a chce mu pomoci do koše hlavního stožáru, když tu se *Chancellor,* až dosud hnaný větrem, naráz zastavuje. Dochází k prudkému otřesu. Loď se potápí. Voda mi už sahá k nohám. Ale když je paluba na dvě stopy pod vodou, zůstává *Chancellor* nehybný.

XXV

Noc ze 4. na 5. prosince – Robert Kurtis zdvihá Andrého, přeběhne zaplavenou palubu a usazuje chlapce na ráhnu pravoboku. Já s jeho otcem se soukáme za ním.

Rozhlížím se kolem sebe. Noc je dost jasná, takže vidím, co se děje. Kurtis se vrací na své místo a stojí zas na můstku. Docela vzadu u nezaplaveného lodního štítu vidím pana Keara, jeho ženu, slečnu Herbayovou a Falstena. Na výčnělku přídě stojí poručík Walter s bocmanem. Zbytek posádky je na ráhnech a v lanoví.

André se s otcovou pomocí vyšplhal do stožárového koše. I přes kolébání lodi se mu to bez nehody podařilo. Nebylo však možné přivést k rozumu paní Kearovou. Ta zůstala na můstku, i když ji při zesíleném větru mohly vlny odnést. U ní zůstala slečna Herbayová, která ji nechtěla opustit.

První Kurtisovou starostí po zastavení poklesu lodi je dát okamžitě skasat všechny plachty a spustit všechna ráhna, aby nebyla porušena stabilita lodi. Doufá, že se *Chancellor* po tomto opatření nepřevrhne. Nemůže se však každým okamžikem potopit? Jdu za kapitánem a ptám se ho na to.

„To nemohu vědět," odpovídá mi zcela klidně. „To závisí na stavu moře. Je sice jisté, že teď je loď v rovnováze, ale situace se může každým okamžikem změnit."

„Může *Chancellor* se dvěma stopami vody na palubě ještě plout?"

„Ne, pane Kazallone, ale plynout s proudem po větru, a udrží-li se tak několik dní, může dorazit někam k pobřeží. Máme ostatně ještě jednu možnost: prám. Za několik hodin ho dokončíme a budeme moci přejít."

„Vy jste tedy ještě neztratil všechnu naději?" táži se překvapen Kurtisovým klidem.

„Naději nelze nikdy ztratit, pane Kazallone. Ani za nejstrašnějších okolností. Mohu vám říci jen jedno: Je-li ze sta možností devětadevadesát proti nám, máme vždy, ještě jednu pro nás. Neklame-li mě paměť, pak napůl potopený *Chancellor* se octl v téže situaci jako trojstěžník *Junon* roku 1795. Tato loď byla přes dvacet dní zaplavena a cestující i námořníci se uchýlili do košů. A když se konečně objevila země, všichni, kdo přežili útrapy a hlad, byli zachráněni. Je to příliš známý případ z námořních análů, než abych si na to teď nevzpomněl. Nemám proto žádný důvod k víře, že ti, kdo přežijí *Chancellor,* nebudou mít takové štěstí jako lidé z *Junonu.*"

Na to bych byl mohl Kurtisovi leccos odpovědět, ale dobré bylo, že náš kapitán neztratil ještě všechny naděje. Protože však naše stabilita může být každým okamžikem porušena, musíme dříve nebo později *Chancellor* pustit. Rozhodnuto, že se tak stane zítra. Jakmile tesař dokončí plošinu, přejdeme všichni na prám. Kdo však popíše zuřivou beznaděj posádky, když Daoulas o půlnoci zjistil, že rám prámu zmizel. Lana se přes svou pevnost svislým pohybem lodi přervala a celou stavbu jistě už před hodinou odnesly vlny. Když se námořníci dovídají o novém neštěstí, vyrážel výkřiky zoufalství. „Na moře se stožáry! Na moře!" volají. Chtějí porazit stožáry a postavit nový rám. Ale Robert Kurtis zakročuje.

„Na místa, chlapci!" křičí. „Bez mého příkazu nesmí být přeříznuto jediné lano! *Chancellor* je v klidu a ještě se nepotápí!"

Na kapitánův ostrý hlas nabývá posádka zas chladnokrevnosti a přes zlovůli některých z nich zaujímá každý přikázané místo. Jakmile se rozední, vystupuje Kurtis do koše a rozhlíží se pozorně po širém moři. Marné pátrání! Prám je mimo dohled. Nebylo by dobré spustit velrybářský člun a vydat se prám hledat, i když to může být akce dlouhá nebezpečná? Není to možné, protože tak velkým vlnám nemůže křehké plavidlo vzdorovat. Musíme se pustit do stavby nového prámu.

Když vlny zesílily, rozhodla se konečně paní Kearová umístit své místo na můstku a usadit se v koši hlavního stožáru, kam byla dopravena ve stavu naprostého vysílení. Pan Kear se se

Silasem Huntlym zařídil v koši předního stožáru. U paní Kearové a slečny Herbayové se ještě usadili oba Letourneurové. Byli tam všichni velmi natlačeni, protože podlaha koše má v největším průměru jen dvanáct stop. Ale mezi koši byla natažena lana, tak se dalo kymácení lodi čelit. Kapitán Kurtis pak dal nad košem natáhnout plachtu, která obě ženy chrání. Několik beček plovoucích po zaplavení paluby mezi stožáry dal Kurtis vylovit a přivázat pevně ke košům, jsou to soudky s konzervami, se suchary a s pitnou vodou, s celou naší nynější zásobou.

XXVI

5. *prosince* – Je teplý den. Prosinec pod šestnáctou rovnoběžkou není podzimní měsíc, ale měsíc skutečně letní. Jestliže vítr nezmírní sluneční žár, budeme musit snášet krutá vedra.

Moře je stále rozvlněné. Trup ze tří čtvrtin ponořené lodi je napadán příbojem jako skalní útes. Pěna z vln stříká až do výše košů a naše šaty jsou proniklé vlhkostí.

Co zbývá vlastně z *Chancelloru*, lépe řečeno, co z něho ještě vidíme nad vodou? Tři stožáry s koši, přední čeleň, na němž je zavěšen velrybářský člun, aby jej vlny neodnesly, pak můstek a přídní kajuta, spojené pouze úzkým trámcem pažení. Paluba je celá pod vodou. Spojení mezi koši je velmi nesnadné. Jedině námořníci se mohou stýkat ručkováním po výztužných lanech. Pod nimi mezi stožáry, od lodního štítu až na příď, vzdouvá se moře jako v příboji a odtrhává postupně lodní obložení, z něhož námořníci zachraňují každé prkno. Pro cestující to je skutečně hrůzný pohled, když pod úzkou plošinou košů slyší hučet oceán. Z vody vyčnívající stožáry se při každém nárazu moře zachvívají. Lze čekat, že se co chvíli zlomí.

Lepší je nedívat se a nemyslet, protože propast nás přímo láká, abychom se do ní vrhli.

Posádka však bez oddechu pracuje na stavbě druhého prámu. Používají všech ráhen a pod vedením Roberta Kurtise věnují svému dílu největší péči. Nezdá se, že by se *Chancellor* potopil. Jak řekl kapitán, je pravděpodobné, že nějaký čas zůstane napůl potopen a v rovnováze. Kurtis proto dohlíží, aby byl prám postaven co možná nejpevněji. Plavba bude dlouhá, protože nejbližší břeh, břeh Guayany, je mnoho mil daleko. Je tedy lepší strávit ještě jeden den v koších a využít času ke stavbě plavidla, na něž se možno spolehnout. Všichni s tím souhlasíme.

Námořníci nabyli zas trochu sebedůvěry a práce zdárně pokračuje.

Jen starý šedesátiletý námořník, s vousy a vlasy zbělenými ve vichřicích, s opuštěním *Chancelloru* nijak nepospíchá. Je to Ir jménem O'Ready.

Ve chvíli, kdy stojím na můstku, přistupuje ke mne, s nádhernou lhostejností přežvykuje žvanec tabáku a říká:

„Pane, kamarádi se dohodli, že loď opustí. Já s tím nesouhlasím. Už jsem devětkrát ztroskotal. Čtyřikrát na širém moři, pětkrát při pobřeží. Mé skutečné povolání je trosečník. V tom se vyznám. A ať mě bůh zatratí, jestli jsem vždy neviděl bídně hynout hlupáky, kteří se zachraňovali v člunech nebo na prámech. Pokud loď pluje, musí se zůstat na ní. Pamatujte si to!"

Po těchto přesvědčivých slovech následuje mlčení. Starý Ir se zřejmě potřeboval někomu vypovídat pro klid vlastního svědomí.

Toho dne ke třetí hodině odpolední pozoruji pana Keara a bývalého kapitána Huntlyho, jak velmi vzrušeně v předním koši debatují. Obchodník s naftou zřejmě na svého společníka naléhá a ten má patrně k jeho návrhům nějaké námitky. Pak se Huntly dlouho rozhlíží po obloze a vrtí hlavou. Konečně po hodinové rozmluvě spouští se Huntly k přídní kajutě a mizí mi ve skupině námořníků.

Příhodě ostatně nevěnuji velkou pozornost a vystupuji do koše, kde pak několik hodin rozmlouvám s oběma Letourneury, se slečnou Herbayovou a s Falstenem. Slunce velmi pálí. Nemít nad sebou plachtoví, nedalo by se tam vydržet.

V pět hodin dostáváme suchary, sušené maso a pul sklenky vody na osobu. Horečkou zkrušená paní Kearová nejí. Slečna Herbayová jí může ulehčit jen občasným navlhčováním rtů. Pochybuji, že ta nešťastná žena takové strádání vydrží.

Její muž se na ni ani jednou nezeptal. Až ve tři čtvrtě na šest se mi zdá, že se v tom sobci probudil lidský cit. Volá na několik námořníků, aby mu pomohli vystoupit z koše. Chce snad navštívit svou ženu?

Námořníci na jeho volání zprvu neodpovídají. Naléhá důrazněji a slibuje, že dobře zaplatí tomu, kdo mu pomůže. Dva muži – Burke a Sandon – vylézají na pažení a šplhají po lanech do koše. Tam s panem Kearem dlouho hovoří o podmínkách obchodu, je zřejmé, že žádají příliš mnoho, a pan Kear se ošívá. Oba námořníci chtějí zas z koše vylézt. Nakonec se však obě strany dohodly a pan Kear vytahuje svazek dolarů, které dává jednomu z námořníků. Ten částku pečlivě přepočítává a já odhaduji, že má v ruce asi sto dolarů.

Teď je třeba dopravit Keara k přídní kajutě. Burke a Sandon mu uvazují kolem pasu lano a s mnoha nárazy spouštějí Keara jako balík dolů, kde tato akce budí smích ostatních námořníků.

Mýlil jsem se však. Pan Kear nemá vůbec v úmyslu navštívit svou ženu v koši hlavního stožáru a zůstává u přídní kajuty se Silasem Huntlym. V šeru mi oba mizí z očí.

Přišla noc, vítr se utišil, ale moře je stále rozbouřeno. Měsíc se jen zřídka ukazuje v mezerách mezi mraky. Dlouhá oblaka při obzoru se zbarvují rudě. je to předzvěst zítřejšího silného větru. Kéž by to byl vítr severovýchodní a zahnal nás k pevnině! jakákoli jiná změna větru by byla tragická, protože na prámu můžeme plout jen po větru.

Robert Kurtis vystupuje k osmé hodině do koše hlavního stožáru. Zdá se mi, že se zajímá o stav oblohy a pokouší se uhodnout, jak bude zítra. Po čtvrthodinovém pozorování mi beze slova podává ruku a vrací se na své místo na můstku.

Pokouším se v koši usnout, ale nedaří se mi to. Trápí mě temná předtucha. Klid v ovzduší mě znepokojuje. Plachtovím pronikne jen občas vánek. Ale moře se už zmítá dlouhými vlnami, zřejmě příznak vzdálené bouře.

K jedenácté hodině se v mezeře mezi mraky zaleskne jasný svit měsíce. Vstávám a rozhlížím se. Divná věc! Zdá se mi, že v ostré bělosti vod se zdvihá a zase klesá černý bod. Nemůže to být skalisko, protože sleduje pohyb vln. Ale co je to?

Pak se měsíc zas vnoří do mraků, nastává hluboká noc a já konečně usínám.

XXVII

6. prosince – Podařilo se mi na několik hodin usnout. Ve čtyři ráno mě probouzí svist větru. Slyším hlas Roberta Kurtise. Vstávám, zachycuji se pevně lana a pokouším se zjistit, co se děje pode mnou a kolem mne. Dole ve tmě hučí moře. Mezi široce rozkývanými stožáry se převalují pruhy pěny. V té chvíli vystupuje ke mně námořník, aby ke koši uvázal lano.

„Co se stalo?“ ptám se ho.

„Vítr se změnil.“

Námořník pak dodává několik slov, kterým nerozumím. Zdá se mi, že říká „obráceně“. Obráceně? Ale to by se musil vítr stočit ze severovýchodu na jihozápad a hnal by nás zpět na širé moře.

Pomalu se rozednívá. Vítr nás opravdu žene zpátky. A k tomu máme na palubě už pět stop vody. I pažení pod ní zmizelo. Loď během noci poklesla a přídní kajuta s můstkem jsou teď v úrovni moře. Kurtis s posádkou pracuje na dokončení prámu, ale práce pokračuje velmi pomalu. Při tom vlnění musí všichni pracovat opatrně, aby se stavba před dokončením nerozpadla.

Přistupuje ke mně pan Letourneur se synem. Otec chrání syna před prudkým kymácením.

„Vždyť se ten koš rozbije!“ říká pan Letourneur, když slyší praskot plošiny pod námi. Slečna Herbayová po těch slovech vstává a ukazuje na paní Kearovou, ležící u jejích nohou.

„Co budeme dělat, pánové?“ ptá se.

„Musíme zůstat, kde jsme,“ odpovídám.

„Slečno Herbayová,“ dodává André, „tohle je stále naše nejbezpečnější útočiště. Nic se nebojte …“

„Nebojím se o sebe,“ odpovídá dívka klidným hlasem, „ale o ty, kteří mají nějaký důvod lpět na životě.“ Ve čtvrt na devět volá bocman na posádku:

„Hej, vy na přídi!“

„Co je?“ ptá se jeden z námořníků, myslím, že O’Ready.

„Máte tam velrybářský člun?“

„Není tu!“

„Pak ho tedy odnesly vlny!“

Člun opravdu už na čelenu není. Ale hned na to se zjišťuje, že zmizeli i pan Kear, Silas Huntly a tři muži z posádky, jeden Skot a dva Angličané. Teď chápu, o čem včera Huntly a Kear jednali. Z obavy, že *Chancellor* se před dokončením stavby prámu potopí, dohodli se, že utečou. Tři námořníci se pak za tučnou odměnu zmocnili člunu. Tím je také vysvětleno, co byl ten černý bod na vlnách, který jsem v noci pozoroval. Ten ničema opustil svou ženu! A mizera kapitán opustil svou posádku. A nám vzali člun, poslední plavidlo, které nám tu zůstalo.

„Pět zachráněných!“ říká bocman.

„Pět ztracených!“ opravuje ho starý Ir.

A stav moře O’Readyho slova potvrzuje.

Teď je nás na palubě jen dvaadvacet. O kolik se ten počet ještě sníží?

Když se posádka dovídá o zbabělém zběhnutí a o krádeži člunu, zahrnuje uprchlíky proklínáním. Kdyby je náhoda přivedla zpět na palubu, zle by za svou zradu zaplatili.

Doporučuji všem, aby paní Kearové o manželově útěku neříkali, je strašně zeslabena horečkou, proti níž jsme bezmocní. A zatopení lodi bylo tak rychlé, že lodní lékárnu jsme zachránit nemohli. Ostatně i kdybychom léky měli, co bychom od nich mohli při stavu té ženy čekat?

XXVIII

6. prosince, pokrač. – Chancellor už není na vodě v rovnováze. Jeho trup se patrně rozlomí. Naštěstí má být prám do večera hotov. Budeme na něj moci přejít, nedá-li ovšem Kurtis přednost odchodu až za svítání. Prám je postaven velmi pevně. Trámy jsou svázány silnými lany, a protože jsou kladeny křížem přes sebe, zdvihá se prám asi na dvě stopy nad hladinu. Plošina je sestavena z prken vyrvaných vlnami. Odpoledne přenášíme na prám vše, co jsme zachránili z potravin, plachet, nástrojů a přístrojů. Musíme si pospíšit, protože koše jsou už pouhých deset stop nad vodou a z čelenu zbývá jen šikmo vyčnívající konec. Divil bych se, kdyby zítřek nebyl posledním dnem naší lodi.

V jakém jsme vlastně morálním stavu? Snažím se analyzovat, co se ve mně děje. Zdá se mi, že pociťuji spíš tupou lhostejnost než rezignaci. Pan Letourneur žije jen svým synem, který zas myslí pouze na svého otce. André je stejně jako slečna Herbayová zcela oddán osudu. Falsten je stále Falsten. Paní Kearová přes všechnu naši péči umírá. Dva tři námořníci jsou klidní, ale ostatní ztrácejí hlavu. Někteří jsou svou hrubou povahou náchylní k výstřelkům. Teď, když s nimi budeme žít na úzkém prámu, bude nesnadné ovládnout některé z nich, kteří podléhají našeptávání Owena a Jynxtropa.

Poručík Walter velmi zeslábl. Přes svou statečnost se bude muset vzdát služby. Kurtis a bocman jsou stále energičtí a neúnavní muži, které příroda „vykovala natvrdo“, jak se říká v metalurgii.

K páté hodině večerní paní Kearová dotrpěla. Zemřela po bolestné agónii, aniž si patrně uvědomila svůj stav. Vydala jen několik vzdechů a byl konec. Až do poslední chvíle o ni pečovala slečna Herbayová s oddaností, která nás všechny dojímala.

Noc uběhla bez příhod. Ráno oblékáme mrtvolu paní Kearové do všech jejích šatů a jako první oběť ji spouštíme do moře. V této chvíli jeden z mužů v lanoví pronáší strašná slova: „Toho budeme jednou litovat!“ Obracím se po hlase. Byl to Owen. Napadá mě hrozná myšlenka. Potraviny jednoho dne opravdu dojdou.

XXIX

7. prosince – Loď se stále potápí. Moře už sahá až k podpůrnému trámci koše. Přídní kajuta i můstek jsou zatopeny. Zmizel i konec čelenu. Z oceánu teď vyčnívají jen tři stožáry.

Prám je však hotov a naložen vším, co jsme mohli zachránit. Na přídi je upravena pata pro stožár, který zpevníme lany od boků prámu. Na ráhno dáme velkou plachtu, která nám snad pomůže dosáhnout pobřeží.

Kdo ví, zda to, čeho nedosáhl *Chancellor,* nedokáže toto křehké plavidlo z trámů a prken, které se nemůže potopit. Naděje je tak pevně vrostlá do lidských srdcí, že stále ještě doufáme.

Je sedm hodin ráno. Daoulas se svými pomocníky dokončuje práce na prámu. Vtom se začne loď potápět, a to tak rychle, že musíme přeříznout lana, aby prám nebyl stržen do víru.

Všechny nás zavaluje nesmírná úzkost. Ale pokles lodi se zastavuje ve chvíli, kdy nad hladinu vyčnívají už jenom stožárové koše.

Tři námořníci ztrácejí hlavu a vrhají se do moře. Marně se však pokoušejí bojovat s vlnami. Brzy je zřejmé, že se zpět nedostanou. Mají proti sobě vítr i vlny. Kurtis si přivazuje kolem pasu lano a spěchá jim na pomoc. Ale dříve než je dostihuje, ti nešťastníci s rukama k nám vztaženýma mizí ve vlnách.

Vytahujeme Kurtise, napolo utopeného příbojem. Daoulas zatím se svými lidmi používá prken jako vesel a snaží se dostat prám zase k lodi. Po hodinové námaze přiráží k *Chancelloru.* Bocman mu hází lano a prám je znovu přivázán k osazení hlavního stožáru.

Nesmíme ztrácet ani minutu. Nad ponořeným lodním trupem se tvoří víry a k hladině stoupají bubliny.

„Na prám! Na prám!“ volá Kurtis.

Rychle se spouštíme dolů. André pomáhá slečně Herbayové a sám se pak šťastně usazuje na plošinu prámu.

Jeho otec jde Hned za ním. Za chvíli jsme na prámu všichni. Všichni, kromě kapitána Kurtise a starého námořníka O’Readyho. Kurtis stojí v koši a nechce opustit svou loď dříve, než *Chancellor* zmizí v hlubinách.

V předním koši zůstal Ir.

„Na prám, dědo!“ křičí na něho Kurtis.

„Cožpak se loď potápí?“ říká ten paličák s nádhernou lhostejností.

„Jde ke dnu!“

„Tak tedy na prám,“ říká O’Ready, když mu voda sahá až k pasu. A s výrazem krajní nechuti seskakuje na plošinu.

Kurtis zůstává ještě chvíli v koši a rozhlíží se. Pak opouští i on jako poslední loď. Je nejvyšší čas. Přetínáme lano a prám se pomalu vzdaluje. Všichni hledíme k místu, kde se loď potápí. Napřed zmizí vrcholky krajních stožárů a pak stožáru hlavního. Brzy nezbývá z krásné lodi, jakou *Chancellor* skutečně byl, vůbec nic.

XXX

7. *prosince, pokrač.* – Teď nás nese nové plavidlo. Potopit se nemůže. Ať se děje cokoli, dřevo bude vždy plout na hladině. Nerozbije nám však prám moře? Nezpřetrhá lana, kterými jsou trámy svázány? Nezničí nakonec i trosečníky směstnané na malé plošině? Z osmadvaceti lidí, kteří s *Chancellorem* vypluli, deset – počítáme-li v to i uprchlíky – jich už zahynulo. Zbývá nás osmnáct. Osmnáct osob na prámu, který má tvar nepravidelného čtyřúhelníka a který je asi čtyřicet stop dlouhý a dvacet stop široký.

Uvádím jména těch, kdo *Chancellor* přežili: oba Letourneurové, inženýr Falsten, slečna Herbayová a já jako cestující a dále kapitán Kurtis, poručík Walter, bocman, hospodář Hobbart, kuchař Jynxtrop a tesař Daoulas a konečně sedm námořník – Austin, Owen, Wilson, O’Ready, Burke, Santen a Flaypol.

Uzná osud, že jsme v těch dvaasedmdesáti dnech od opuštění amerických břehů už dost zkusili? Že jeho ruka na nás dopadla už dost těžce? Ani největší optimista by se v to neodvážil doufat.

Nemyslíme však na budoucnost, ale na přítomnost a já pokračuji v zapisování našich příhod tak, jak k nim postupně dochází.

A jaké jsou naše zásoby?

Kurtis mohl naložit jen to, co zbylo z lodních zásob, když byla špižírna zatopena. Není toho mnoho, uvážíme-li, že je nás osmnáct a že může uplynout ještě mnoho dní, než zahlédneme loď nebo zemi. Soudek sucharů, soudek sušeného masa, bečka pálenky, dvě bečky vody. Je proto důležité od prvního dne se vším úzkostlivě šetřit.

Šaty k převlečení nemáme žádné. Jen několik plachet, které nám budou sloužit jako přikrývky i jako ochrana proti povětrnostním podmínkám. Pak nářadí tesaře Daoulase, sextant a busola, mapa, naše kapesní nože, železný kotlík a plechová miska starého Ira. To je vše, co nám zbylo. Všechny bedny vyložené na palubu pro první prám byly mořem smeteny při částečném ponoření lodi. A od té chvíle jsme už do podpalubí nemohli.

Taková je teď naše situace. Je vážná, ale ne zoufalá. Musíme ovšem počítat s tím, že nejeden z nás ztratí s fyzickou energií i energii morální. A mezi námi jsou někteří, jejichž špatné vlastnosti budeme těžko ovládat.

XXXI

7. *prosince, pokrač.* – V prvních dnech se celkem nic neděje. Dnes v osm hodin ráno shromažďuje Kurtis všechny cestující i námořníky a říká: „Přátelé, poslouchejte dobře! velím na tomto prámu stejně jako na *Chancelloru*. Očekávám, že mne budete bez výhrad poslouchat. Mysleme jen na společnou záchranu, buďme klidní, a ať nás nebe chrání!“ Jeho slova přijímáme se souhlasem. Vane slabý vítr. Kapitán pomocí kompasu zjišťuje, že se stočil k severu. Je to šťastná okolnost. Musíme si pospíšit a využít toho, abychom se co nejdříve dostali k americkým břehům. Tesař Daoulas vztyčuje proto stožár a bocman s námořníky upevňuje na stožárové ráhno plachtu. V půl desáté stožár stojí. Lana upevněná na bocích prámu zajišťují jeho stabilitu. Pak vytahují námořníci ráhno s plachtou na stožár a prám hnaný větrem v zádech se pohybuje v sílícím větru dost rychle.

Po dokončení těchto prací sbíjí tesař z prken kormidlo, které pomůže udržovat prám v žádaném směru.

Kapitán Kurtis zatím provádí měření nezbytná k přesnému stanovení naší délky a šířky. V poledne měří výšku slunce. Se značnou přesností pak vypočítává naše souřadnice: 15°7’ severní šířky a 49°35’ západní délky podle Greenwiche. Tento bod zanesený do mapy ukazuje, že jsme asi šest set padesát mil od Paramariba, to jest od nejbližšího místa americké pevniny.

Když uvážíme průměrné možnosti, můžeme s trvalým pasátním větrem zdolat denně deset až dvanáct mil i s tak nedokonalým plavidlem, jakým je prám, který nemůže plout šikmo k větru. To si vyžádá dva měsíce plavby, počítáme-li s nejpříznivějšími okolnostmi. A pravděpodobnost setkání s nějakou lodí je nepatrná. V té části je Atlantik velmi málo navštěvovaný. Bude lepší, když s náhodným setkáním nebudeme počítat. Jestliže se však vítr změní, nebo se dostaneme do pásma tišin, pak budeme potřebovat ne dva, ale čtyři měsíce – možná i šest. Ale koncem třetího měsíce nám dojdou potraviny!

Opatrnost velí, abychom už od nynějška konzumovali jen nezbytné dávky. Kapitán Kurtis se s námi radí a pak sestavujeme přesný stravovací program. Zásoby jsou rozpočteny tak, abychom hlad i žízeň utišovali jen napolo. Ovládání prámu nevyžaduje velké vypětí fyzických sil. Omezené dávky nám proto musí stačit. Pálenka z pětigalonového soudku bude vydávána s největší šetrností. Nikdo se jí bez kapitánova souhlasu nesmí dotknout.

Tak je stanoven palubní režim: pět uncí[1] masa a pět uncí sucharů na osobu a den. Je to málo, ale musíme šetřit, protože při těchto dávkách spotřebuje osmnáct lidí za tři měsíce téměř tisíc liber potravin. A my jich máme právě jen na ty tři měsíce. Co se vody týče, odhadujeme její zásobu na dvaatřicet galonů[2]. Aby nám vydržela ony tři měsíce, nemůžeme vydávat na den víc než jednu pintu[3]. Potravu a vodu přiděluje každé ráno bocman. Každý dostává svou denní dávku sucharů a masa. Sníst si to může každý kdy chce. Protože nemáme nádoby na vodu kromě kotlíku a Irovy misky, vydává se voda dvakrát denně – v deset ráno a v šest večer. Každý musí svou dávku ihned vypít.

Nutno dodat, že máme ještě dvě možnosti, jak své zásoby rozmnožit. Déšť nám dodá vodu a rybolov ryby. Proto máme připraveny dva prázdné soudky na dešťovou vodu. Námořníci si chystají rybářské náčiní, aby mohli spustit několik vlečných udic.

Palubní režim je všemi přijat a přísně dodržován. Jedině tak můžeme doufat, že unikneme hladu. Příliš mnoho odstrašujících příkladů nás vede k prozíravosti.

XXXII

Od 8. do 17. prosince – S večerem se uchylujeme pod plachty. Unaven dlouhým pobytem ve stožárovém koši na několik hodin usínám. Poměrně málo zatížený prám pluje dost lehce.

[1] *1 unce = 28,35 g*
[2] *1 galon = 4,516 1*
[3] *1 pinta = asi 1,5 l*

Vlny nás nezaplavují, protože se moře nevzdouvá. Vlny se ovšem mírní –proto, že vítr bohužel slábne, a já si musím do deníku zapsat: *Počasí klidné.*

Když se rozední, nemohu konstatovat nic nového. André s otcem v noci spali a i slečně Herbayové se podařilo usnout. Její tvář je už méně unavená.

Jsme pod jedenáctou rovnoběžkou. V poledne je nesmírné horko. Slunce prudce pálí. Vzduch je plný horkých výparů. Protože vítr fouká jen v krátkých poryvech, plachta ve stále delších intervalech bezvětří jen zplihle visí. Kurtis však podle námořníkům známých příznaků soudí, že nás unáší k západu proud o rychlosti dvou až tří mil za hodinu. To by byla příznivá okolnost, která by mohla naši plavbu podstatně zkrátit. Kéž by se kapitán nemýlil! Vždyť v tom vedru nám už od prvního dne naše dávky vody mohou jen stěží zahnat trvalou žízeň.

Ale přesto od chvíle, kdy jsme opustili *Chancellor,* se naše situace skutečně zlepšila. Naše loď se mohla každým okamžikem potopit, a plošina prámu je dostatečně pevná. Máme téměř pohodlí a můžeme se i projít. Za dne společně hovoříme a pozorujeme moře. V noci pod ochranou plachty spíme. A všechny zajímá pozorování obzoru a hlídání udic.

„Pane Kazallone,“ říká mi André několik dní po našem usazení na prámu, „zdá se mi, že tady prožíváme podobné dny klidu jako na Homolce.“

„Opravdu, André,“ přisvědčuji.

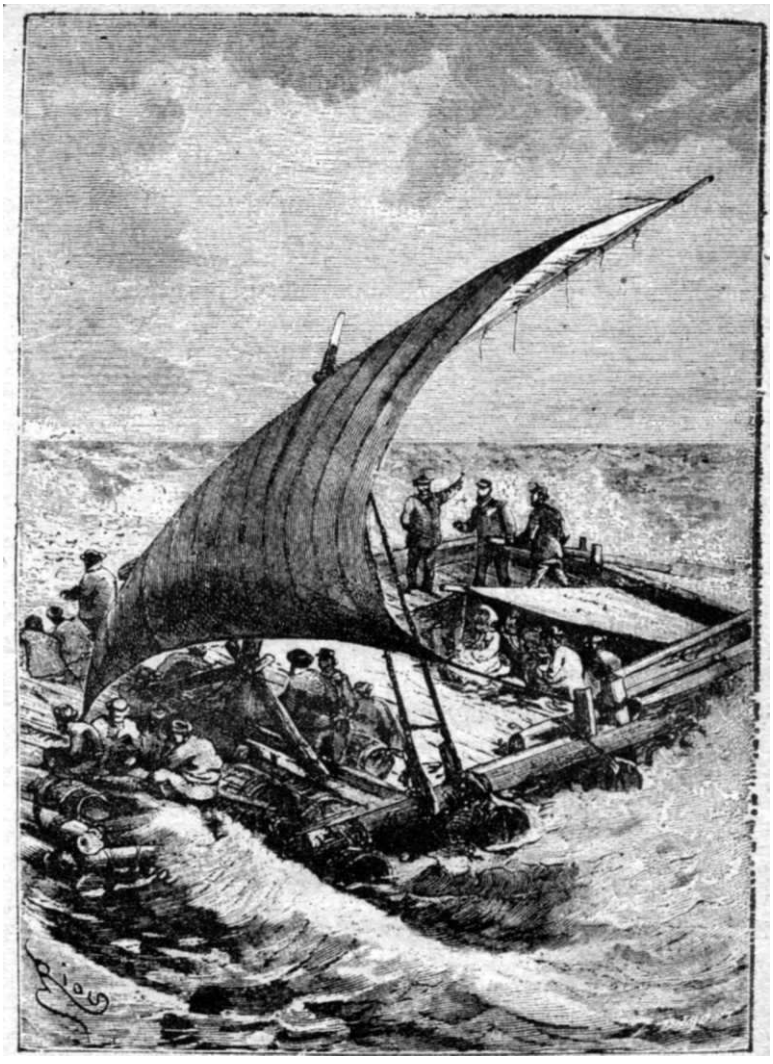
„Dodal bych jen, že prám má proti ostrůvku velkou přednost v tom, že pluje.“

„Pokud máme příznivý vítr, André. To je pak výhoda na straně prámu. Ale jestliže vítr ztichne …“

„Dobrá, pane Kazallone, i to se může stát. Ale nedejme se tím krušit a důvěřujme ve šťastný osud.“

Nu, důvěru máme všichni. Zdá se nám, že jsme vyvázli z hrozných zkoušek, abychom se k nim už nevrátili. A tak mezi námi není nikdo, kdo by necítil uspokojení.

Nevím ovšem, co se děje v duši Roberta Kurtise, a nemohu říci, že by s námi sdílel naše současné myšlenky. Drží se většinou stranou. Zřejmě proto, že má tak velkou odpovědnost. Je náš velitel a jde mu o záchranu nejen sebe, ale nás všech. Vím, že takto chápe svou povinnost. Proto je tak často zabrán do svých myšlenek, z nichž ho nikdo nechce vytrhovat.

Většina námořníků po dlouhé hodiny na přídi spí. Cestujícím je na kapitánův příkaz vyhrazena záď. Tam jsme mohli na trámech napnout plachtu, která nám dává stín. Jen poručík Walter nemůže nabrat bývalou sílu. Všechna naše péče není nic platná a on každým dnem slábne víc.

Nikdy jsem nemohl ocenit André Letourneura lépe než v současné situaci. Ten chlapec je duší našeho malého světa. Má originální nápady, nečekané úvahy a z jeho Způsobu nazírání vyplývají nevšední postřehy. Rozhovor s ním nás rozptyluje, a mnohdy i poučuje.

Slečna Herbayová se našich rozhovorů sice účastní, ale stále je velmi zdrženlivá. V panu Letourneurovi našla přítele, jakým mohl být jedině její otec. Hovoří s ním

s otevřeností, ospravedlněnou jeho věkem. Na jeho žádost mu vypráví o svém životě, plném odříkání a ústrků, jak je to údělem chudých sirotků. Od deseti let žila v dome paní Kearové. Teď se octla bez prostředků, bez peněz pro budoucnost, ale plna důvěry, připravena na jakékoli strádání. Svou povahou a energií budí úctu nás všech. Až dosud neuniklo ani těm nejhrubším mužům jediné slovo, jediné gesto, které by ji mohlo pohoršit.

Ve dnech 12., 13. a 14. prosince nedošlo v naší situaci k žádné změně. Vítr vane nepravidelnými poryvy stále od východu. Na prámu se nemusí provádět žádný manévr. Ani kormidlo nemusíme stáčet. Prám pluje s větrem v zádech. Námořníci, kteří se na přídi střídají v hlídce, mají příkaz pozorovat neustále moře.

Sedm dní uplynulo od chvíle, co jsme opustili *Chancellor*. Konstatuji, že jsme si už zvykli na nutné šetření potravou. Je ovšem pravda, že se nevydáváme ze sil fyzickou námahou. Za takových podmínek stačí člověku k udržení života opravdu málo. Naše největší strádání tkví v nedostatku vody, protože v tom vedru jsou denní dávky skutečně malé.

Dne 15. prosince se to kolem prámu hemží rybami druhu pražma. Přestože naše udice jsou jen dlouhé provazy se zahnutými hřebíky, na nichž jsou jako vnadidlo kousky sušeného masa, chytáme značné množství těchto žravých ryb. Toho dne je lov opravdu až zázračný. Na prámu máme svátek. Některé ryby jsme pekli, jiné vařili mořské vodě na ohništi zřízeném na přídi, jaká to hostina! A jaká úspora našich zásob! Ryb je tolik, že ve dvou lidech jich lovíme skoro dvě stě liber. Kdyby se ještě pustil déšť, bylo by vše v nejlepším pořádku. To hejno ryb však bohužel nezůstalo v našich vodách dlouho. Dne 17. prosince se na moři objevila skupina žraloků dlouhých čtyři až pět metrů. Přítomnost těchto strašných tvorů je vždy znepokojující. Při malém převýšení prámu jsme skoro v úrovni hladiny a žraloci několikrát vrážejí velkou silou do našeho plavidla. Námořníkům se však daří ranami sekerou je zahnat. Divil bych se, kdyby nás drze nesledovali jako jistou kořist. Nemám tyhle „netvory s předtuchou“ rád.

XXXIII

Od 18. do 20. prosince – Dnes se počasí mění; vítr sílí. Nestěžujeme si, protože vane stále příznivým směrem. Jen z opatrnosti zpevňujeme stožár trámem, aby pod tlakem plachty nepraskl. Pomalé plavidlo pak zvyšuje trochu rychlost a nechává za sebou dlouhou brázdu, dopoledne pokrývá nebe několik mraků a zaplavují nás dvě tři vlny. Štěstí že tesař mohl sestavit z prken na dvě stopy vysoké pažení, které nás lépe chrání před mořem. Dvojitými lany přivazujeme pevněji bečky s potravinami a soudky s vodou. Kdyby nám je náraz moře odplavil, byli bychom odsouzeni k nejstrašnější smrti. Nemůžeme na takovou možnost bez zachvění ani pomyslet. Dne 18. prosince vylovili námořníci několik sargasových řas. Podobaly se těm, s nimiž jsme se setkali mezi Bermudami a Homolkou. Patří ke druhu čepelatek s obsahem cukru. Doporučuji přátelům, aby je žvýkali. Dělají to a osvěžují si tím rty a krk.

Během toho dne se nic neděje. Pozoruji jen, že někteří námořníci – hlavně Owen, Burke, Flaypol, Wilson a černoch Jynxtrop – se o něčem často radí. Všímám si také, že když se přiblíží některý důstojník, zmlkají. Kurtis to zpozoroval dříve než já. Tato tajná jednání se mu nelíbí. Umiňuje si, že bude dávat na ty muže pozor, Jynxtrop a Owen jsou zřejmě dva ničemové, které nutno hlídat, protože mohou strhnout i své kamarády.

Dne 19. prosince je strašné vedro. Na nebi ani mráček. Vítr nedokáže nadmout plachtu a prám zůstává bez pohybu. Několik námořníků skočilo do moře. Koupel jim přinesla opravdovou úlevu a do jisté míry zmírnila i jejich žízeň. Je však velmi nebezpečné odvažovat se do vod zamořených žraloky. Proto nikdo z nás příklad těch odvážlivců nenásledoval. Ostatně kdo ví, zda později budeme ještě s napodobením váhat. Při pohledu na nehybný prám a zplihlou plachtu se bojíme, že tato situace bude trvat dlouho.

Na nejvyšší míru nás znepokojuje stav poručíka Waltera. Ten mladík je sužován nepravidelnými záchvaty horečky. Tu by snad zdolal chinin, ale naše lodní lékárna zmizela ve vlnách. Ten ubožák má zřejmě souchotiny a jeho choroba udělala v posledních dnech značné pokroky. Vnější příznaky nás nemohou mýlit. Walter má záchvaty suchého kašle, dýchá zrychleně, na čele mu vyvstává, hlavně k ránu, hojný pot. Žhavé sluneční paprsky pronikají i plátnem našeho stanu a my, zmoženi vedrem, lapáme často po vzduchu. S jakou netrpělivostí

čekáme na chvíli, kdy bocman rozděluje hubené dávky vody! S jakou hltavostí se vrháme na těch několik kapek teplé tekutiny! Kdo nepoznal trýzeň žízně, nedokáže to pochopit.

Poručík Walter je zcela vyčerpán. Trpí víc než kdokoli z nás nedostatkem vody. Viděl jsem, jak mu slečna Herbayová dává celou svou dávku. Soucitná dívka dělá, co může, aby zmírnila jeho utrpení, když už je nemůže odstranit. Dnes mi slečna Herbayová říká:

„Ten chudák každým dnem slábne, pane Kazallone."

„Vím to, slečno. A my pro něho nemůžeme nic udělat!"

„Pozor! Mohl by nás slyšet!"

A slečna Herbayová si jde sednout stranou a s hlavou v dlaních zůstává v zamyšlení.

Dnes došlo k politováníhodnému činu, který musím popsat.

Námořníci Owen, Flaypol, Burke a kuchař Jynxtrop asi hodinu o něčem živě rokovali. Mluvili tiše, ale jejich gesta prozrazovala značné vzrušení. Po poradě Owen vstává a odchází drze na záď, na část vyhrazenou cestujícím.

„Kam jdeš, Owene?" ptá se ho bocman.

„Tam, kde mám co dělat," odpovídá nestoudně Owen.

Na jeho hrubou odpověď bocman vstává, ale ještě před ním se ocitá před Owenem Kurtis.

Námořník snáší pohled svého kapitána a drzým hlasem říká:

„Kapitáne, jdu si s vámi jménem kamarádů promluvit."

„Mluv!" říká klidně Kurtis.

„Týká se to pálenky," pokračuje Owen. „Té v tom malém soudku, víte? je tu snad pro mořské sviňuchy nebo jen pro důstojníky?"

„A dál?" říká Kurtis.

„Žádám, abychom dostávali každé ráno trochu jako obvykle."

„Ne," odpovídá kapitán.

„Říkáte …"

„Ne!"

Námořník hledí upřeně na Kurtise a rty mu křiví zlý úsměv. Chvíli váhá, uvažuje, má-li naléhat, ale ovládne se a beze slova odchází ke kamarádům, kteří spolu tiše hovoří.

Udělal Kurtis dobře, když to odmítl tak ostrým způsobem? To ukáže budoucnost. Když s ním o té příhodě hovořím, říká mi:

„Pálenku těm chlapům? To bych raději hodil ten soudek do moře!"

XXXIV

21. prosince – Incident nemá dosud žádné důsledky, aspoň zatím. Po několik hodin se u prámu objevují zase pražmy.

Můžeme jich opět značné množství nalovit. Plníme jimi prázdný sud. Zvýšení zásob nám dává aspoň naději, že nebudeme trpět hladem.

Přichází večer, ale bez osvěžujícího ochlazení. Noci jsou totiž pod obratníkem chladné, ale ta dnešní bude dusivá. Nad vlnami se těžce převaluje mlha. V půl druhé bude měsíc v novu. Je hluboká tma až do chvíle, kdy se obzor rozzařuje silnými zášlehy blesků. Jsou to dlouhé elektrické výboje neurčitých tvarů, zabírající rozsáhlý prostor. Hřmění se však dosud neozývá. Je absolutní klid a ovzduší je až děsivě nehybné.

Po dvě hodiny pozoruji s oběma Letourneury a se slečnou Herbayovou tyto příznaky bouře, které vypadají jen jako předběžná zkouška přírody. Obdivováním nádherných úkazů v mracích zapomínáme na současnou situaci. Vypadají jako ozubená hradební zeď s ohnivou korunou na hřebeni. Pozoruji, že i námořníci přihlížejí pozorně těmto neustálým výbojům v oblacích. Hledí zneklidněnými zraky na tuto předzvěst příštího boje živlů. A co by se asi z prámu stalo uprostřed běsnění nebe i moře?

Zůstávám až do půlnoci sedět na zádi. Nocí zvýrazněné světelné odlesky nás zalévají bledým svitem.

„Nebojíte se bouře, slečno?" ptá se André dívky.

„Ne, pane. Budí ve mně spíš pocit úcty. Není to snad jeden z nejúžasnějších přírodních jevů, jaké můžeme obdivovat?"

„Máte pravdu, slečno,“ pokračuje André. „A rachot hromu to ještě zdůrazňuje. Může naše ucho vnímat zvuky vznešenější? Co jsou proti tomu rány z děl? Jen suchý rachot bez doznívání. Hrom nám však naplňuje celou duši. Je to spíš zvuk než rachot, zvuk, který se zdvihá a mohutní jako hlasová výdrž zpěváka. Ale musím říci, slečno, že žádný hlas umělce mě nikdy nedojal tak, jako tento mohutný a nesrovnatelný hlas přírody.“

„Hluboký bas,“ dodávám s úsměvem.

„Opravdu,“ přikyvuje André. „A kéž bychom ho brzy slyšeli, protože tyhle němé zášlehy jsou nevýrazné.“

„Myslíte, André?“ říkám. „Přijde-li bouře, vydržíme to, ale nepřejme si ji!“

„Dobrá, ale bouře znamená i vítr.“

„A patrně i vodu,“ dodává dívka. „Vodu, které máme tak málo.“

Oběma mladým lidem by se dalo leccos připomenout, ale já se nechci mísit se svou prózou do jejich poezie. Dívají se na bouři ze zvláštního hlediska a já ještě hodinu poslouchám, jak ji poetizují a toužebně očekávají.

Obloha se zatím pokryla hustou clonou mračen. Hvězdy v zenitu postupně zhasínají a za nějaký čas mizí v mlze na obzoru i souhvězdí zvěrokruhu. Těžké černé mraky se nad našimi hlavami zaoblují a zakrývají poslední hvězdy. A každou chvíli z nich vyráží modravý svit, ostře ozařující drobné sedavé mráčky.

Všechna zásoba elektřiny ve vysokých vrstvách atmosféry se zatím vybíjí bez hluku. Vzduch je velmi suchý, a tím i špatný vodič elektřiny, která se bude moci vybít jen strašnými výboji. Není možné, aby bouře co nejdříve a se vší prudkostí nevypukla.

Je to i názor kapitána Kurtise a bocmana. Ti se řídí jen neomylným pudem námořníků. A kapitán Kurtis k pudu připojuje ještě znalosti odborníka. Ukazuje mi na hustý oblak nad námi, kterému meteorologové říkají prstencový mrak a který vzniká téměř výlučně v horkém pásmu, kde je ovzduší přesyceno párami přihnanými pasátními větry z různých částí oceánu.

„Ano, pane Kazallone,“ říká mi Robert Kurtis, „jsme v oblasti bouří. Vítr zahnal náš prám až do této zóny, kde pozorovatel s citlivým uchem slyší neustálý rachot hromu. Bylo to zjištěno dávno a já tomu věřím.“

„Zdá se mi, že opravdu slyším nepřetržitý rachot, o němž jste hovořil,“ říkám a zbystřuji sluch.

„Opravdu,“ potvrzuje Kurtis. „jsou to první příznaky bouře. Do dvou hodin se rozpoutá s celou prudkostí. Nu, budeme připraveni k přivítání.“

Nikdo z nás nepomýšlí na spánek. A ani by neusnul, protože vzduch je nesmírně těžký. Blesky se šíří od obzoru v rozsahu sto až sto padesáti stupňů a zabírají postupně celý obvod oblohy, zatímco ovzduší vyzařuje fosforeskující svit.

Posléze rachot hromu sílí a stává se pronikavějším. Ale možno-li se tak vyjádřit, je to ještě zvuk uzavřený, bez doznívání, suchý rachot ozvěnou dosud neprodlužovaný. Moře zůstává stále klidné, těžké, jakoby stojaté. Ale v širokém vlnění, které se počíná v dálce

zdvihat, nemohou se námořníci mýlit. Někde dál už bouře propukla a moře již pociťuje její odraz. Skutečná vichřice není daleko. Loď by se v takové situaci z opatrnosti obracela proti větru. Prám však manévrovat nemůže a je nucen před bouří prchat.

V jednu hodinu s půlnoci ostrý záblesk následovaný po několika vteřinách rachotem oznamuje, že bouře už je u nás.

Zároveň se ozývá hlas jednoho z námořníků:

„Vichřice! Vichřice!“

XXXV

Noc z 21. na 22. prosince – Bocman se vrhá k plachtovému lanu a spouští ráhno dolů. Je nejvyšší čas, protože vichřice se žene jako smršť. Nebýt námořníkova varovného výkřiku, byl by nás vichr smetl do moře. Plachta na zádi byla rázem odnesena.

Vítr prám nepoškodí, ale my se musíme mít na pozoru před obrovskými, vichrem zdviženými vlnami. Ty byly zprvu ploché, jakoby stlačené masou vod, ale pak se zvedly a jejich výška se stále zvětšovala.

Prám sleduje všechny nepravidelné pohyby vln, takže dochází k neustálým výkyvům z boku na bok a od zádě k přídi.

„Přivažte se! Přivažte se!“ křičí bocman a hází nám provazy. Kurtis nám přichází na pomoc. Oba Letourneurové, Falsten a já jsme brzy pevně přivázáni k trámům. Jen kdyby se zlomily, mohly by nás vlny odnést. Slečna Herbayová se připoutala ke stanovému trámku. Ve svitu blesků vidím její stále jasnou tvář.

Bouře teď probíhá v doprovodu množství blesků a stálého rachotu. Hřmění neustává a blesky šlehají jeden za druhým. V těch oslňujících výbojích se zdá, že mlžná klenba nad námi hoří. Vidím několik blesků, které vyrážejí z hřebenů vln a kříží se s blesky z mračen. Ovzduším se šíří silný zápach síry. Blesky nás však až dosud šetří a bijí jen do vody. .

Ve dvě hodiny dosahuje bouře největší síly. Vichřice se mění ve smršť a prám se ocitá v nebezpečí, že ho vlny rozbijí. Tesař Daoulas, Kurtis, bocman a další námořníci ho zpevňují lany. Shora na nás dopadají obrovské spousty vod. Těžká sprcha nás promáčí až na kost vlažnou vodou. Pan Letourneur se snaží chránit syna před vlnami. Slečna Herbayová je nehybná. Vypadá jako socha rezignace.

V rychlém záblesku spatřuji velké mraky. Nabývají naryšavělé barvy a vzduchem se nese praskot připomínající salvy z pušek. Je to zvláštní chřestot, vzniklý řadou elektrických výbojů přenášených kroupami od mraku k mraku. Setkáním bouřného mraku s chladným vzduchem se skutečně tvoří kroupy a spadají nesmírnou rychlostí dolů. Jsme ostřelováni kroupami velkými jako ořechy. Dopadají na prám s kovovým zvukem.

Tento jev trvá asi půl hodiny a přehlušuje i vichřici. Ta se stáčí do všech směrů kompasu. Stožár prámu se zpřetrhanými lany se naklání a mužstvo ho rychle uvolňuje, aby se u paty nezlomil. Náraz vlny odlamuje kormidlo a odnáší je. Zároveň rve prkna na pravém boku a vzniklou mezerou nás zaplavují vlny.

Tesař a námořníci chtějí škodu napravit, ale brání jim v tom kymácení prámu. Nepřetrhnou se provazy, které nás poutají? Nedovedeme si vysvětlit, jak to, že jsme dosud nebyli strženi do moře. Já sám pokládám za možné, že se prám v těch hrozných výkyvech převrhne a my – upoutaní k trámům – zahyneme zadušením.

A skutečně ke třetí hodině, kdy zuřivost bouře vrcholí, zdvihá se prám na hřeben vlny do úžasné výše, takže jsme všichni bez sebe hrůzou.

Prám se sice vrací do normální polohy, ale tím strašným výkyvem se zpřetrhaly provazy beček. Jedna zmizela v moři, z druhé vytéká puklinou voda.

Námořníci spěchají zachránit soudek se sušeným masem. Jeden z mužů však uvízl nohou mezi uvolněnými prkny plošiny a vyráží bolestný křik. Chci mu pomoci. Daří se mi uvolnit lano, kterým jsem přivázán. Ale je už pozdě. V oslnivém jasu blesku vidím, že ten nešťastník si nohu uvolnil, ale náraz moře ho smetl z prámu. A s ním zmizel i jeho kamarád, dříve než jsme jim mohli pomoci.

Mne samotného srazil náraz vln na plošinu. Narazil jsem hlavou na hranu prkna a ztratil vědomí.

XXXVI

22. prosince – Konečně se rozednilo. Mezi posledními mraky se objevilo slunce. Boj živlů trval jen několik hodin, ale byl strašný. Voda a vzduch se střetly s nepředstavitelnou prudkostí.

Mohl jsem zaznamenat jen hlavní události, protože mdloba po pádu mi zabránila vnímat konec toho běsnění. Vím jenom, že po onom úderu moře se vichřice ztišila a elektřina v oblacích se vybila. Ale co škod nám bouře v tak krátkém čase způsobila a jaké nenahraditelné ztráty zavinila! Kolik běd nás teď ještě čeká? A z toho vodního přívalu jsme nemohli zachytit ani kapku.

Díky panu Letourneurovi a slečně Herbayové jsem přišel brzy k sobě. Ale za záchranu před utonutím vděčím Robertu Kurtisovi.

Lodník, který v té bouři zahynul, je Austin. Druhý je starý Ir O'Ready, který přežil tolik ztroskotání. Teď je nás tedy na prámu jen šestnáct; skoro polovina všech, kteří se nalodili na *Chancellor*, už zmizela.

A kolik potravy nám teď zbylo?

Kurtis provedl přesný soupis zásob. Co vlastně máme a jak dlouho nám to vydrží? Vodu máme, protože v rozbitém soudku jí zůstalo asi čtrnáct galonů a jeden zůstal nedotčený. Ale jedna bečka se sušeným masem a sud s nalovenými rybami byly odneseny. Zásobu sucharů zachráněných před zásahem moře odhaduje Kurtis na šedesát liber.

Šedesát liber sucharů pro šestnáct lidí znamená při dávce půl libry na osobu potravu na osm dní.

Kurtis nás seznamuje s touto situací. Posloucháme beze slova. V tichu také plyne celý ten den. Každý se stáhl do sebe, ale je jasné, že v našich myslích se rodí stejné myšlenky. Zdá se mi, že se po sobě díváme zcela jinýma očima a že se nám v nich už objevuje přízrak hladu. Až dosud jsme stále měli jídlo i vodu, i když v nedostatečných dávkách. Ale teď budeme musit obojím šetřit ještě víc!

V jednu chvíli se ocitám poblíž skupiny námořníků na přídi. Slyším Flaypola, jak ironickým hlasem říká: „Ti, kteří mají umřít, udělali by dobře, kdyby umřeli hned!"

„To jistě," souhlasí Owen. „Aspoň by nechali své dávky ostatním."

Den plyne ve všeobecné skleslosti. Každý dostává svou pravidelnou dávku půl libry sucharů. Někteří ji vztekle pojídají hned, jiní si ji opatrně rozdělují. Inženýr Falsten si svou dávku rozděluje na tolik dílů, kolik míval obvykle jídel.

Přežije-li někdo z nás, bude to Falsten.

XXXVII

Od 23. do 30. prosince – Po bouři vane vítr od severozápadu a svůj příznivý směr si udržuje. Daoulasovou péčí znovu postavený stožár je pevně zajištěn a osazen plachtou. Prám pluje s větrem v zádech rychlostí dvou až tří mil za hodinu.

Znovu nasazujeme kormidlo, sestavené z trámce a širokého prkna. Celkem nám vyhovuje, ale při rychlosti, jakou dodává prámu vítr, není k ovládání kormidla zapotřebí velkého úsilí.

Plošina je opravena klíny a provazy, kterými jsme stáhli uvolněná prkna. Vlnami odnesené pažení na levoboku nahrazujeme novým. Udělali jsme zkrátka vše, co bylo možné udělat pro zpevnění této směsice nejrůznějších materiálů. Ale největší nebezpečí není v křehkosti prámu.

S čistým nebem se vrátilo tropické slunce, kterým jsme v minulých dnech tolik trpěli. Dnes je naštěstí zmírněno větrem. Na zádi stavíme zase stan a postupně se pod něj uchylujeme. Ale počínáme už vážněji pociťovat nedostatek potravy. Všichni očividně trpíme hladem. Tváře máme vpadlé, obličeje zhublé. Ústřední nervový systém většiny nás je porušen a žaludeční stahy nám způsobují bolest. Kdybychom měli k oklamání hladu a k vyvolání spánku nějaké narkotikum, opium nebo tabák, bylo by to snad snesitelnější. Ale něco takového nám chybí.

Jen jeden z nás uniká těmto naléhavým potřebám. Je to poručík Walter. Jeho horečky ho zbavují hladu, ale trýzní ho strašnou žízní. Slečna Herbayová mu schovává část svého přídělu a od kapitána dostává pro poručíka větší dávku vody. Každou čtvrt hodiny navlhčuje poručíkovi

rty. Walter nemůže vůbec mluvit a děkuje jen pohledem. Ubohý hoch! Je odsouzen k smrti, a ani největší péče ho nezachrání. Aspoň nebude dlouho trpět!

Dnes se zdá, že si uvědomuje svůj stav, protože mě volá gestem k sobě. Sedám si k němu. Sbírá všechny síly a přerývavě mi šeptá: „Pane Kazallone, jak dlouho ještě?“

Váhám s odpovědí a Walter si toho všimne.

„Pravdu!“ říká. „Celou pravdu!“

„Nejsem lékař a nemohl bych …“

„Na tom nezáleží. Odpovězte mi, prosím..

Dívám se dlouho na nemocného a pak naslouchám s uchem na jeho prsou. V posledních dnech udělala jeho tuberkulóza zřejmě strašné pokroky. Je jasně, že jedna polovina plic mu už nepracuje a druhá sotva stačí potřebám dýchání. Walter se zmítá v horečce, která je zřejmě příznakem blízkého konce.

Co mohu na poručíkovu otázku odpovědět?

Jeho pohled je tak naléhavý, že nevím, co dělat. Hledám nějakou vyhýbavou odpověď.

„Příteli,“ říkám mu, „v této situaci nemůže nikdo z nás počítat s dlouhým životem. Kdo ví, zda do týdne všichni z tohoto prámu …“

„Do týdne!“ šeptá poručík se žhavým pohledem upřeným na mne.

Pak otáčí hlavu: zdá se mi, že usnul.

Dne 24., 25. a 26. prosince se v naší situaci nic nemění. I když se to zdá nepravděpodobné, zvykáme si neumírat hladem. Vyprávění trosečníků často uvádějí fakta, která souhlasí s mým pozorováním. Vypadá to jako přehánění, ale já nepřeháním. Vidím teď, že nedostatek potravy se může snášet déle, než jsem myslel.

K naší dávce sucharů přidal teď Kurtis několik kapek pálenky. Posiluje nás to víc, než jsme si dovedli představit. Kdybychom tak byli takovými dávkami zásobeni na měsíc, na dva! Ale zásoby mizí a každý už může předvídat, kdy tyto hubené dávky vůbec přestanou. Je nutno stůj co stůj doplnit naše zásoby z moře, ač to nesmírně obtížné. Bocman a tesař přesto zhotovují nové udice z rozpletených lan a ohnutých hřebíků vytažených z prken plošiny. Když jsou hotovi, zdá se bocman se svou prací spokojený.

„Ty hřebíky nejsou sice žádné pořádné háčky,“ říká mi, „ale nakonec se na ně ryby chytí stejně jako na skutečné háčky. Pokud budeme mít ovšem návnadu. Máme bohužel jen suchary, a to nemůže stačit. Až chytneme první rybu, nebudu váhat použít jejího masa. Je tom ovšem jedna velká potíž: chytit první rybu!“

Bocman má pravdu. Je možné, že rybolov bude neúspěšný. On však zkouší štěstí a spouští udice do vody. Ale jak se dalo čekat, žádná z ryb „nezabrala“. Je ostatně zřejmé, že tyto vody rybami neoplývají.

Během 28. a 29. prosince naše marné snahy pokračují. Kusy sucharů, kterých používáme jako vnadidla, se ve vodě rozpouštějí,

takže toho musíme nechat. Zbytečně bychom plýtvali naší jedinou potravinou, u níž musíme počítat s každým drobtem.

Když nemá jinou možnost, rozhoduje se bocman zavěsit na háčky kusy látky. Slečna Herbayová mu dává kus červené šály. Snad se látka bude pod vodou lesknout a přiláká nějakou žravou rybu.

Dne 30. prosince děláme nový pokus. Udice spouštíme na několik hodin do vody, ale když je vytahujeme, látka je netknutá.

Bocman je nesmírně sklíčen. Zase jedna možnost zklamala. Co by byl dal za ulovení první ryby, která by mu umožnila lovit další.

„Ještě by tu byl jeden prostředek, jak ryby navnadit," říká mi bocman tiše.

„Jaký?" ptám se.

„To se dovíte později," odpovídá bocman a vrhá na mne divný pohled.

Co znamenají tato slova od muže vždy tak zdrženlivého? Celou noc jsem na to myslel.

XXXVIII

Od 1. do 5. *ledna* – Jsou tomu zhruba už tři měsíce, co jsme opustili Charleston na *Chancelloru*, a více než dvacet dní, co jsme na prámu vydáni větrům a proudům. Dostali jsme se na západ k americkým břehům, nebo nás bouře vrhla na širé moře daleko od země? To nemůžeme zjistit. Při poslední bouři, pro nás tak osudné, se rozbily kapitánovy přístroje. Teď nemá Kurtis ani kompas k určení směru, ani sextant ke změření výšky slunce. Jsme blízko břehu, nebo několik set mil od něho? Nemůžeme si to ověřit a já se bojím, že za všech těch nepříznivých okolností jsme se od břehu hodně vzdálili.

Ta naprostá neznalost naší polohy je prostě zoufalá. Ale protože lidská srdce nikdy neopouští naděje, všichni proti zdravému rozumu věříme, že břeh je už blízko. Každý z nás pozoruje obzor a snaží se na jeho linii objevit zdání země. V tom se oči nás, cestujících, neustále mýlí a dělají naše iluze tím bolestnější. Myslíme si, že něco vidíme … a není tam nic! Buď to je oblak, nebo mlha, nebo vlna. Nikde žádná země – a žádná loď nekřižuje naši dráhu. Prám je stále středem pustého okruhu.

Dne 1. ledna jíme poslední suchary, lépe řečeno poslední drobty sucharů. Prvního ledna! Jaké vzpomínky v nás ten den vyvolává a jakou zoufalost budí! Nový rok! S jakou láskou se slaví v rodinách, kolik blahopřání přináší, kolika nadějemi plni srdce. To vše teď pro nás neplatí. Kdo z nás by se odvážil vyslovit s úsměvem slova „přeji vám šťastný nový rok"? Kdo z nás by se odvážil doufat v jediný den?

Ale bocman přesto ke mně přistupuje a s podivným pohledem říká:

„Pane Kazallone, přeji vám šťastný …"

„Nový rok!"

„Ne, jenom dnešní den. A to je ode mne ještě drzost, protože na prámu už nemáme nic k jídlu."

Nic k jídlu! Víme to, a přesto nazítří v hodině rozdělování potravy to na nás dopadá jako rána. Nemůžeme v ten absolutní půst uvěřit. Večer pociťuji nesmírně prudké svírání žaludku. Je doprovázeno bolestivým zíváním. Po dvou hodinách se to trochu zmírňuje.

Dne 3. ledna jsem překvapen tím, že už netrpím. Cítím v sobě nesmírnou prázdnotu, stejně duševní jako tělesnou. Mám pocit, že těžká a nevyvážená hlava se mi na krku kymácí, a přepadá mě závrať, jako kdybych se skláněl nad propast. Tyto příznaky se však neprojevují u všech. Někteří z mých druhů už nesmírně trpí. Hlavně tesař a bocman, kteří jsou povahou velcí jedlíci. V bolestech vyrážejí výkřiky a jsou nuceni stáhnout si břicho provazem. A to je teprve druhý den! Ach, jak nyní, když nemáme vůbec nic, narůstá v našich představách ta hubená dávka sucharů, která se nám zdála tak nedostatečná! Kdybychom teď dostali jen poloviční dávku nebo jen čtvrtinu, měli bychom potravu na několik dní. Jedli bychom jen drobet po drobtu.

V obleženém městě odsouzeném k naprostému půstu lze ještě v odpadcích, v potocích a v koutech najít masa zbavenou kost, odhozenou zeleninu, což může hlad na čas zahnat. Ale co máme hledat na těchto prknech tolikrát zalitých vlnami?

Noci jsou k nepřečkání dlouhé – delší než dny. Marně hledáme ve spánku krátkou úlevu. I když nám spánek zavře oči, je to spíš horečnaté ochabnutí plné těžkých snů.

A přesto mohu této noci ve chvíli, kdy hlad trochu polevil, na několik hodin usnout.

Nazítří v šest hodin ráno mě probouzí proklínání. Rychle vstávám a vidím černocha Jynxtropa, Owena, Flaypola, Wilsona, Burkeho a Sandona ve výhrůžném postavení. Ti ničemové se zmocnili tesařových nástrojů, sekery a kladiva, a ohrožují kapitána, bocmana a Daoulase. Okamžitě se připojuji ke Kurtisovi a jeho druhům. Falsten spěchá za mnou. Jako zbraně máme jen své nože, ale jsme rozhodnuti se bránit.

Owen se svou skupinou postupuje k nám. Ti chlapi jsou opilí! V noci narazili soudek s kořalkou a skoro všechno vypili. Co chtějí?

Owen a černoch, nejméně opilí ze všech, pobízejí ostatní ke krveprolití. Ti s opileckou zuřivostí volají: „Pryč s Kurtisem! Do moře s kapitánem! Owen je velitel!“

Vůdcem je tedy Owen a černoch mu dělá jakéhosi pobočníka. Nenávist těch mužů k důstojníkům se teď projevuje násilím. I kdyby však měli úspěch, situaci by tím nezměnili. Jejich přívrženci ale nejsou schopni rozumných úvah. A se zbraněmi, jaké my nemáme, jsou nebezpeční.

Když je Kurtis vidí postupovat, jde jim naproti a tvrdým hlasem nařizuje: „Odhoďte zbraně!“

„Smrt kapitánovi!“ huláká Owen a gestem kamarády povzbuzuje.

Kurtis však skupinu opilců rozráží a jde přímo k němu. „Co chceš?“ ptá se ho.

„Na prámu nebude žádný velitel. Všichni si jsou rovni.“ Hlupák! Jako bychom si nebyli před takovým strádáním rovni.

„Owene,“ říká kapitán, „odhoď zbraň!“

„Na ně, chlapi!“ huláká Owen.

Dochází k boji. Owen a Wilson se vrhají na Kurtise, který odráží rány kusem trámce, zatímco Flaypol a Burke útočí na Falstena a na bocmana. Já mám před sebou černocha Jynxtropa, který drží kladivo a snaží se mě udeřit. Pokouším se ho sevřít rukama, abych mu zabránil v pohybu. Ale jeho svalová síla je větší než moje. Po chvíli cítím, že podléhám, když tu Jynxtrop padá a mne strhuje s sebou. To André ho chytil za nohu a srazil na prkna. Tím mě zachránil. Černoch při pádu upustil kladivo. Zmocňuji se ho a chci mu roztříštit lebku. Zadržuje mě však Andréova ruka.

Vzbouřenci totiž ustupují na příď prámu. Kurtis odráží Owenovu ránu a zmocňuje se sekery. Zdvihá ji a udeří. Owen však odskakuje a sekera zasáhne do prsou Wilsona. Ten bídák padá nazad z prámu a mizí pod vodou.

„Zachraňte ho! Zachraňte ho!“ křičí bocman.

„Je mrtev,“ říká Daoulas.

„Právě proto …,“ odpovídá záhadně bocman.

Wilsonova smrt boj ukončuje. Flaypol a Burke v naprosté opilosti leží bez hnutí a my se vrháme na Jynxtropa a přivazujeme ho pevně ke stožáru.

Owena zneškodnili tesař a bocman. Kurtis k němu přistupuje a říká:

„Pomodli se, protože zemřeš.“

„Máte na mě už asi velkou chuť!“ odpovídá Owen s neuvěřitelnou drzostí.

Tato strašná odpověď mu zachraňuje život. Kurtis odhazuje sekeru, kterou už na Owena zdvihal, a celý bledý odchází sednout si na záď.

XXXIX

Dne 5. a 6. ledna – Ta scéna nás nesmírně vzrušila, Owenova odpověď musila za těchto okolností sklíčit i ty nejsilnější z nás.

Jakmile jsem se trochu vzpamatoval, poděkoval jsem Andrému, jehož zásah mi zachránil život. „Vy mi děkujete,“ odpovídá, „ač byste mě měl raději proklínat.“

„Vás, André?“

„Pane Kazallone, vždyť jsem jen prodloužil vaše utrpení.“

„Co na tom, pane Letourneure?“ říká slečna Herbayová. „Vykonal jste přece svou povinnost.“ Dívka strádáním velmi zhubla. Její vlhkem prosáklý potrhaný šat na ní bídně visí, ale z úst jí nevychází žádné slůvko nářku. Nedá se ničím zkrušit. „Pane Kazallone,“ ptá se mě, „jsme odsouzeni k smrti hladem?“

„Ano, slečno Herbayová,“ odpovídám trochu tvrdě.

„Jak dlouho lze žít bez potravy?“

„Déle, než by si kdo myslil. Patrně dlouho.“

„Lidé silné tělesné stavby trpí víc, že?“ říká ještě.

„Ano, ale umírají rychleji. Je v tom jakési vyrovnání.“

Jak jsem mohl té dívce tak odpovídat? Což jsem jí nemohl říci jediné slůvko naděje? Takto jí vrhnout brutální pravdu do tváře! Což ve mně zmizel každý lidský cit? Oba Letourneurové, kteří mě poslouchali, se na mne několikrát podívali velkýma, hladem rozšířenýma očima. Zřejmě se v duchu ptali, zda jsem to mluvil opravdu já.

Když se ocitáme po chvíli sami, říká mi slečna Herbayová tiše:

„Chtěl byste mi, pane Kazallone, prokázat službu?“

„Jistě, slečno,“ odpovídám s dojetím, hotov teď udělat pro to děvče vše.

„Zemřu-li před vámi,“ pokračuje slečna Herbayová, „což se může stát, protože jsem slabší, slibte mi, že vrhnete mé tělo do moře!“

„Slečno Herbayová, neměl jsem pravdu …“

„Ne, ne,“ říká s úsměvem, „měl jste pravdu, když jste tak hovořil. Ale slibte mi, že uděláte, oč vás žádám. Je v tom má slabost. Živá se ničeho nebojím… ale mrtvá… Slibte mi, prosím, že mě vrhnete do moře!“

Slibuji to. Slečna Herbayová mi podává ruku a já cítím, jak její zesláblé prsty stiskají mé.

Uplynula další noc. Mé utrpení je chvílemi tak strašné, že mi unikají výkřiky. Pak se utiší a já zůstávám v jakémsi otupení. Když přijdu k sobě, divím se, že nenalézám své společníky ještě mrtvé.

Zdá se, že nejlépe snáší strašné strádání náš hospodář Hobbart. Je to mužík lichometné tváře, úlisného pohledu, s úsměvem, v němž se mu jen zvlní rty, s očima obvykle zavřenýma, jako by chtěl skrýt své myšlenky. Z celé jeho postavy vyzařuje faleš a já bych přísahal, že je to pokrytec. Jestliže jsem řekl, že strádáním příliš netrpí, znamená to, že si nestěžuje. Naopak. Neustále sténá, ale nevím, proč se mi jeho sténání zdá předstírané. Uvidíme. Budu toho chlapíka pozorovat, protože mám určité podezření, které si chci ověřit.

Dnes je 6. ledna. Pan Letourneur si mě bere stranou a odvádí mě na záď. Zřejmě mi chce sdělit nějaké tajemství. A nechce být viděn a slyšen.

Odcházíme na konec, levoboku. Protože se už šeří, nemůže nás nikdo vidět.

„Pane Kazallone,“ říká mi pan Letourneur, „André velmi zeslábl a umírá hladem. Nemohu se už na to dívat. Opravdu nemohu!“

Pan Letourneur hovoří tónem, z něhož zaznívá skutečné zoufalství. Plně chápu, jak musí jako otec trpět.

„Pane Letourneure,“ říkám mu, „nezoufejte! Nějaká loď …“

„Nepřišel jsem vás požádat o banální útěchu,“ říká pan Letourneur. „Víte dobře, že tudy žádná loď nepopluje. Ne, jde mi o něco jiného. Jak dlouho jsme už všichni nejedli?“

Na tuto překvapující otázku odpovídám: „Suchary nám došly druhého ledna. A dnes je šestého. Jsou to tedy čtyři dny …“

„Co jste naposledy jedl… Ale já už nejím osmý den!“

„Osmý den?“

„Ano. Schovával jsem jídlo pro syna.“

Po těchto slovech mi vyrážejí z očí slzy. Tisknu panu Letourneurovi ruku. Nemohu vůbec mluvit. Dívám se na něho. Osm dní!

„Pane Letourneure,“ říkám konečně, „co ode mne chcete?“

„Pst! Ne tak hlasitě! Ať nás nikdo neslyší!“

„Tak mluvte…“

„Chci…,“ pokračuje tiše, „přeji si, abyste to dal Andrému …“

„Což vy sám nemůžete?“

„Ne, ne! Poznal by, že kvůli němu strádám … Odmítl by to … Ne! Musí to dostat od vás …“

„Pane Let…“

„Pro milosrdenství, prokažte mi tu službu … největší, o jakou vás mohu požádat… Ostatně … za svou laskavost …“

Při těch slovech mě bere pan Letourneur za ruku a hladí ji. ,

„Za vaši laskavost… ano … budete si moci trochu sníst!“

Ubohý otec! Chvěji se při jeho slovech jako dítě. Celá má bytost se otřásá a srdce mi k prasknutí buší… Zároveň cítím, jak mi pan Letourneur vkládá do dlaně kousek sucharu.

„Dejte pozor, ať vás nikdo nevidí!“ říká mi. „Ti netvoři by vás zabili. Je toho jen na jeden den … ale zítra … zítra vám dám stejný kousek.“

Ten nešťastník mi nedůvěřuje. A je možná v právu. Když cítím ten kousek sucharu v dlani, nutí mě to, abych si jej dal do úst.

Odolal jsem. Ti, kdož to budou číst, pochopí snad, co mé pero nedokáže popsat.

Přišla noc s obvyklou rychlostí malých šířek. Sunu se k Andrému a podávám mu kus sucharu jakoby ode mne“.

Chlapec se na něj vrhá. „A co otec?“ ptá se.

Odpovídám, že pan Letourneur už svůj díl dostal, a že zítra a v dalších dnech budu jim moci dát ještě kousek. Jen ať bere … André se na původ sucharu neptá a nese jej chtivě k ústům.

Toho večera jsem vzdor nabídce pana Letourneura nic nesnědl… nic!

XL

7. *ledna* – V posledních několika dnech rozhlodala mořská voda, neustále zaplavující plošinu, kůži na rukou a nohou některých námořníků. Owen, uvázaný bocmanem ode dne vzbouření na přídi, je v žalostném stavu. Na naši žádost mu bocman pouta sundává. Sandon a Burke jsou také postiženi žíravou slanou vodou. My ostatní jsme zatím od toho uchráněni, protože záď prámu není vlnami příliš napadána.

Bocman se dnes v záchvatu zuřivosti z hladu vrhl na cáry plachet a na kousky dřeva. Slyším, jak se jeho zuby zakusují do těchto hmot. Ten nešťastník se snaží žaludek něčím zaplnit, aby hlad nějak ošidil. Nakonec po dlouhém hledání nachází na kusu stožáru kožené obložení. Kůži ihned strhává a s neuvěřitelnou hltavostí ji polyká. Ostatní ho ihned napodobují. Uvařený kožený klobouk, štítky čepic a vše, co je živočišného původu, je ihned snědeno. Vede nás k tomu zvířecí pud, který nikdo nedokáže potlačit. Zdá se, že v této chvíli v nás není nic lidského. Nikdy na tu scénu nezapomenu.

I když hlad nebyl ukojen, bolesti v břiše na chvíli ustaly. Někteří z nás však nemohli tak odpornou potravu snést a zvraceli.

Nechť mi čtenář tyto podrobnosti odpustí, ale nechci z utrpení trosečníků nic skrývat. Z mého vyprávění bude jasné, jaká morální i fyzická muka dokáže člověk snášet. Ale při všech těch strastech cítím, že jsme dosud nedosáhli maxima strádání.

Během této scény zjišťuji něco, co mi potvrdilo mé podezření vůči lodnímu hospodáři Hobbartovi. Ten pokrytec pokračuje v nářcích, dokonce je přehání, ale sháňky po potravě se

nezúčastnil. Podle nářku umírá vysílením, ale při pohledu na něho by každý řekl, že ten chlapík žádnými bolestmi netrpí. Nemá ten pokrytec nějaké tajné zásoby, z nichž čerpá? Dlouho ho již pozoruji, ale na nic nepřicházím.

Úmorné vedro je nesnesitelné, pokud je vítr nezmírní. Dávky vody jsou nedostačující, ale hlad v nás zabíjí žízeň. Když si řeknu, že nedostatkem vody bychom trpěli víc než nedostatkem potravy, nemohu tomu věřit, nebo si to teď nedovedu představit. A přesto to bylo mnohokrát konstatováno. Kéž nás nebesa chrání před touto krutou krajností.

Naštěstí máme ještě několik pint vody v soudku, který se za bouře poškodil. A druhý soudek je dosud netknutý. Ač se náš počet zmenšil, kapitán přes mnohé protesty snížil denní dávky vody na půl pinty. Podporuji ho v tom.

Pálenky zbývá jen čtvrt galonu. Byla uložena do bezpečí na zádi..

Dnes v půl osmé večer jeden z nás dokonal. Je nás už jenom čtrnáct. Poručík Walter vydechl naposled v mém náručí. Ani péče slečny Herbayové nemohla už nic dokázat.

8. ledna – Po celou noc zůstávám u nešťastníkova těla. Když se rozednilo, byla mrtvola ztuhlá. Pospíchal jsem svrhnout ji do moře. Požádal jsem Kurtise, aby mi v truchlivé práci pomohl. Až tělo zabalíme do bědného oděvu, spustíme je do vln. Doufám, že se i při své strašné hubenosti ihned potopí. Pak jsme s Kurtisem vytáhli z poručíkových kapes několik předmětů, které pošleme jeho matce, přežije-li někdo z nás.

Když jsme mrtvolu oblékali do šatů, které budou jeho rubášem, nemohl jsem se ubránit výkřiku hrůzy.

Pravé Walterovo chodidlo chybělo!

V noci jsem podlehl únavě a někdo využil mého spánku ke zhanobení mrtvoly. Ale kdo to byl?

Kurtis se rozhlíží divokým pohledem kolem sebe. Ale na prámu je vše v obvyklém stavu. Ticho je rušeno jen občasným zasténáním. Špehuje nás někdo? Pospěšme si a spusťme tělesné zbytky do moře!

Děláme to a tělo se ihned potápí.

K jedenácté hodině dochází ke šťastné příhodě. Bocman vleče od rána za prámem své udice a má tentokrát úspěch. Chytily se tři velké tresky, osmdesát centimetrů dlouhé a patřící k druhu, který se prodává sušený.

Jakmile má bocman ryby na palubě, námořníci se na ně vrhají. Kapitán, Falsten a já zakročujeme a brzy je zjednán pořádek. Tři tresky pro čtrnáct lidí je málo, ale nakonec každý dostává slušný kousek masa. Někteří je polykají syrové – a těch je nejvíc. Slečna Herbayová, Kurtis, oba Letourneurové, Falsten a já máme sílu čekat. Rozděláváme v rohu prámu oheň z několika kousků dřeva a své porce si opékáme. Pan Letourneur se vrhá na svůj díl jako hladový vlk. Vždyť ten nešťastník tak dlouho nejedl! Jak to, že ještě žije? Nemohu to pochopit.

Řekl jsem, že bocman měl z úlovku velkou radost. Radost, která hraničila až s deliriem. Je jisté, že kdyby se rybolov dařil, mohl by nás zachránit před strašnou smrtí.

Jdu si o tom pohovořit s bocmanem a požádat ho, aby pokus obnovil.

„Ano," říká. „Ano … snad … Pokusím se o to."

„Ale proč nespustíte své udice hned?"

„Teď ne," odpovídá váhavě. „Noc je pro lov velkých ryb příhodnější než den. Potíž je s návnadou. My pitomci jsme si nenechali pár kousků jako vnadidlo."

To je opravdu mrzuté opomenutí.

„Ale když se vám to poprvé podařilo bez návnady …," říkám.

„Měl jsem ji."

„Dobrou?"

„Výbornou, pane. Proto také ty ryby zabraly."

Dívám se na bocmana a on na mne.

„Zůstalo vám ještě něco?" ptám se.

„Ano," odpovídá bocman tiše a odchází.

Ta hubená potrava nám přece jen vrátila trochu sil a s nimi i novou naději. Hovoříme o bocmanově rybolovu a zdá se nám nemožným, že by podruhé neuspěl. Snad už osud omrzelo stále nás trápit.

Že se nám trochu uvolnilo, dokazuje náš návrat k hovorům o minulosti. Naše mysl se už neupírá jen k bolestné přítomnosti a strašné budoucnosti. Oba Letourneurové, Falsten, kapitán a já vzpomínáme na vše, co jsme od ztroskotání prožili. Vzpomínáme na zmizelé společníky, na podrobnosti požáru, na uvízlou loď, na Homolu, na strašnou plavbu s prámem ve vlnách, na všechny události, zdánlivě teď tak vzdálené. Ano, to vše jsme prožili – a stále žijeme!

Žijeme! Ale dá se to nazvat životem? Z osmnácti je nás čtrnáct – a brzy nás bude patrně jen třináct.

„Nešťastné číslo," říká André. „A čtrnáctého těžko najdem."

V noci z 8. na 9. ledna spouští bocman na zádi znovu udice a zůstává u nich, aby na ně dohlížel. Tuhle práci nechce nikomu svěřit.

Ráno jdu k němu. Rozednívá se jen velmi pomalu a bocmanovo horečnaté oko se snaží proniknout temnotou vod. Nevidí mě a ani mě neslyší přicházet. Dotýkám se lehce jeho ramene. Obrací se ke mně. „Tak co, bocmane?"

„Ti prokletí žraloci mou návnadu sežrali!"

„A vy už žádnou jinou nemáte?"

„Ne! A víte, co to dokazuje, pane Kazallone?"

„Nevím."

„Že se nic nemá dělat napolo!"

Kladu mu prst na ústa. Pochopil jsem. Ubohý Walter!

XLII

Dne 9. a 10. ledna – Dnes jsme se zas dostali do tišiny. Slunce pálí, vítr zcela uléhá. Existuje-li tady nějaký proud, nemůžeme zjistit jeho směr. Prám je zřejmě v naprostém klidu. A v tom vedru se stává naše žízeň ještě trýznivější. Nedostatek vody nás krutě mučí dnes poprvé. Zdá se nám, že to bude utrpení ještě větší než hlad. Někteří z nás už mají rty, ústa a hltan, úplně vysušené. Sliznice nám dýcháním horkého vzduchu kornají.

Na mé naléhání změnil kapitán dosavadní režim. Přiděluji dvojité dávky vody a my se tak můžeme trochu těšit čtyřikrát denně. Říkám trochu, protože voda ze soudku je úplně teplá.

Je to celkem zlý den. Námořníci trápení žízní propadají znovu malomyslnosti. Ani v noci za úplňku se vítr zdvihl. Ale protože noci v tropech bývají chladné, přece jen nás trochu osvěžují. Ze stálého stoupání teploty nutno usuzovat, že prám byl zanesen pozoruhodně daleko k jihu.

Už se ani nesnažíme vyhlížet vytouženou zemi. Zdá se mi, že celá zeměkoule je pokryta pouze vodou. Všude stále jen nekonečný oceán.

Dne 10. ledna stejný klid, stejná teplota. Shůry na nás padá ohnivý déšť. Dýcháme žhavý vzduch. Máme strašnou žízeň, při níž zapomínáme na muka hladu. Se zuřivou touhou čekáme na chvíli, kdy nám Kurtis vydá těch pár kapek naší dávky. Ach, aspoň jednou se dosyta napít – i kdybychom měli vyčerpat celou svou zásobu –, a pak umřít! V poledne je jeden z našich společníků zachvácen bolestmi. Je to ten bídák Owen. Leží na přídi a zmítá se v hrozných křečích. Vleču se k němu. Bez ohledu na jeho chování se mu snažím nějak pomoci. Ale vtom vyráží námořník Flaypol ostrý výkřik.

Obracím se k němu. Flaypol stojí na ráhnu plachty, ukazuje k východní části obzoru a křičí: „Loď!"

Všichni jsme rázem na nohou. Na prámu nastává naprosté ticho. I Owen potlačuje křik a vstává.

V místech označených Flaypolem se skutečně objevuje bílý bod. Pohybuje se však? Je to plachta? Co si myslí námořníci, kteří mají příslovečně ostrý zrak? Dívám se na Kurtise, který se zkříženýma rukama pozoruje tu bílou skvrnu. Vraští obočí, napůl přivírá oči a vkládá do svého pohledu všechnu ostrost, které je schopen. Jestliže v tom bílém bodě rozpozná plachtu, nemůže se mýlit. Potřásá však hlavou a ruce mu klesají.

Dívám se k obzoru. Bílá skvrna tam už není. Nebyla to loď, ale nějaký odlesk přepadajícího hřebene vlny. A byla-li to loď, pak už zmizela.

Krátkou naději vystřídává zklamání. Všichni zas zaujímají obvyklá místa. Kurtis se ani nepohne a obzor už nepozoruje.

Znovu se s nebývalou zuřivostí ozývá Owen. Celé jeho tělo se zmítá v bolestech. Je strašné dívat se na něho. Hrdlo má stažené křečí, jazyk suchý, břicho nadmuté, tep neznatelný, rychlý a nepravidelný. Tyto příznaky nepřipouštějí žádné pochyby. Owen je otráven kysličníkem mědnatým.

My však nemáme léky nezbytné k paralyzování účinků tohoto jedu. Lze mu však vyprázdnit žaludek. Dokázala by to vlažná voda. Žádám Kurtise o vodu. Kapitán souhlasí. Protože voda z prvního soudku je už vyčerpána, chci ji nabrat ze soudku druhého, kterého jsme se dosud nedotkli. Ale vtom se Owen zdvihá na kolena a hlasem, v němž není nic lidského, volá:

„Ne! Ne! Ne!“

Proč ne? Vracím se k Owenovi a vysvětluji mu, co chci udělat. Ještě důrazněji odpovídá, že tu vodu nechce.

Pak Owen brzy zvrací modravou hmotu. Je jasné, že byl otráven síranem mědnatým, skalicí, a že je ztracen, ať děláme co děláme.

Ale jak se mohl otrávit? Teď se mu trochu ulevilo. Může mluvit. Kapitán se ho ptá …

Nedokážu popsat, co v nás vyvolala odpověď toho nešťastníka. Owen, puzený strašnou žízní, dostal se v noci k soudku a několik pint vody vypil. Ale voda v té bečce byla otrávená!

XLIII

Od 11. do 14. ledna – Owen v noci zemřel v hrozných křečích. A my zjišťujeme, že soudek kdysi obsahoval modrou skalici. Ale z jakého osudného rozhodnutí byl vybrán jako nádoba na vodu? A jakou osudovostí byl naložen na prám? Teď už na tom nezáleží. Jen jedno je jisté: jsme bez vody!

Všichni víme, v jaké jsme situaci. Mlčíme. Co také říkat? Je nám ostatně nesmírně trudné naslouchat vlastním hlasům. Jsme tak podrážděni, že je lepší nemluvit, protože každé slovo, každý pohled, každé gesto může v nás vyvolat záchvat vzteku, který by se nedal potlačit, Nechápu, jak to, že jsme dosud nezešílel.

Dne 12. ledna jsme už nedostali žádnou dávku vody, protože poslední kapku jsme vypili den předtím. A na nebi není jediný mráček! Teploměr ukazuje čtyřicet stupňů ve stínu, pokud je ovšem na prámu stín.

Dne 13. ledna stejná situace. Mořská voda mi počíná rozežírat nohy, ale já si toho sotva všímám. Stav těch, kteří byli postiženi stejně, se nezhoršil.

Ach, co vody nás obklopuje! A když si pomyslím, že vypařováním nebo zmrznutím by se stala pitnou! V párách a v ledu by už neobsahovala ani molekulu soli a mohli bychom ji pít. Ale k tomu nám chybějí přístroje. Dnes se bocman se dvěma námořníky koupal, ač jim hrozilo napadení žraloky. Koupel jim přinesla jisté ulehčení a trochu osvěžení. My, kteří neumíme plavat, dáváme se uvázat na dlouhé lano a spouštíme se na půl hodiny do vody. Kurtis na nás dává pozor. Naštěstí se žádný žralok nepřiblížil. Slečna Herbayová přes naše naléhání a přes své utrpení nechtěla náš příklad následovat.

Dne 14. ledna v jedenáct hodin dopoledne přistupuje ke mně kapitán a šeptá mi do ucha: „Nehýbejte se, ať se neprozradíte, pane Kazallone, mohu se mýlit a nechci způsobit našim společníkům nové zklamání.“

Tázavě se na něho podívám.

„Myslím, že tentokrát opravdu vidím loď,“ říká mi. Udělal dobře, že mě na to připravil předem, protože bych byl své první gesto neovládl. „Podívejte se přes levobok!“

Vstávám, předstírám lhostejnost, které jsem dalek, a procházím pohledem část obzoru za levobokem. Nemám námořnické oči, ale v sotva znatelném tvaru rozpoznávám loď pod plachtami. Skoro zároveň se ozývá bocman, který se několik vteřin díval stejným směrem. Volá: „Loď!“

Objevení lodi nemá okamžitě účinek, který jsme očekávali. Nevyvolává žádné vzrušení. Buď tomu nikdo nevěří, nebo jsou všichni na konci sil. Nikdo nevstává. Bocman však několikrát opakuje: „Loď! Loď!“ Konečně se všechny zraky obracejí k obzoru.

Tentokrát to je nepopiratelné. Všichni tu loď vidíme, vidí však také její posádka nás?

Námořníci se snaží rozpoznat tvar lodí a směr její plavby. Kurtis po dlouhém pozorování říká: „Je to briga plující proti větru s plachtami pravoboku. podrží-li dvě hodiny svůj směr, přetne nám cestu.“ Dvě hodiny! Dvě století! Ale loď může každou chvíli směr změnit. Jestliže

provede obrat a nasadí plachty levoboku, odpluje nám. Jen kdyby tak chtěla plout stále větrem v zádech! Měli bychom naději na záchranu. Musíme se však lodi ukázat. Musí nás stůj co stůj spatřit. Kurtis nařizuje použít všech možných signálů, protože briga je ještě dvanáct mil daleko a náš křik by jí posádka nemohla slyšet. Nemáme však střelné zbraně, které by ji na nás mohly upozornit. Vytahujeme proto na stožár jako vlajku šálu slečny Herbayové. Je červená, takže se musí odrážet od barvy vod nejvýrazněji. Nahoře se šála ve vánku rozvinuje. Občas se zatřepetá a plní naše srdce nadějemi. Je známo, že se tonoucí pevně přidržuje i nejmenšího předmětu, který mu nabízí oporu. Tím předmětem je pro nás naše vlajka. Po dlouhou hodinu sledujeme tisíce změn. Briga se sice opravdu blíží k prámu, ale častokrát se zdá, že se stavuje. Bojíme se, že se od nás vzdálí. Jak pomalu se pohybuje! A má přece všechny plachty. Nad obzorem už vidíme i její trup. Vítr je však slabý a zřejmě ještě slábne. Dali bychom roky života za to, abychom byli starší o jedinou hodinu. V půl jedné odhadují kapitán a bocman vzdálenost brigy ještě na devět mil. Za půldruhé hodiny zdolala tedy jen tři míle. A kdo ví, zda vánek, který nám vane nad hlavami, dochází až k ní. Teď se mi zdá, že její plachty nejsou nadmuté, že visí zplihle podle stožárů. Rozhlížím se, nezvedá-li se silnější vítr, ale moře jako by usnulo a vánek, který v nás budil tolik nadějí, zaniká na širém oceánu.

Stojím na zádi vedle obou Letourneurů a slečny Herbayové. Naše zraky přecházejí neustále od lodi ke kapitánovi. Kurtis se bez pohnutí opírá o stožár. Vedle něho stojí bocman. Jejich oči neopouštějí brigu ani na okamžik. V obličejích, které nedokáží zůstat v klidu, čteme všechny jejich pocity. Neozývá se jediné slovo až do chvíle, kdy tesař Daoulas nevylíčitelným hlasem volá:

„Obrací se!“

Těmi slovy je o nás rozhodnuto. Zdviháme se. Někteří jen na kolena, někteří vstávají úplně. Z bocmanových úst vyráží strašné proklínání. Loď je na devět mil od nás – a na takovou vzdálenost nemohla naše znamení spatřit. Prám je jen tečka v prostoru. Nelze ho zahlédnout. Kapitán té lodi, ať je to kdokoli, nemohl být tak nelidský, aby nás spatřil a neplul nám na pomoc. Ne! To nelze připustit. Neviděl nás!

„Oheň! Kouř!“ volá teď Kurtis. „Zapalme prkna z prámu! To je poslední možnost, přátelé! Snad nás zahlédnou.“

Klademe na příď několik prken do hranice. S obtížemi je zapalujeme, protože jsou vlhká, ale vlhkost aspoň způsobí hustší kouř, takže bude lip vidět. Brzy stoupá vzhůru černý sloup dýmu. Kdyby přišla noc a s ní temno, dříve než briga zmizí, byl by oheň vidět i na vzdálenost, která nás dělí. Hodiny plynou a oheň vyhasíná …

Rezignovat v takové chvíli a odevzdat se do vůle osudu? K tomu je třeba síly, a tu my nemáme. Ne, už nemohu důvěřovat v osud, který nás postihuje takovými zkouškami, a ještě je zostřuje beznadějí! Rouhám se stejně, jako se rouhal bocman.

Vtom cítím na rameni ruku slečny Herbayové. Ne, už je toho příliš moc! Nechci nic vidět a nic slyšet, skrývám se pod plachtu a z hrudi se mi dere zoufalý vzlykot…

Loď zatím vytáhla další plachty a vzdaluje se pomalu k východu. Po třech hodinách ani nejostřejší zrak nevidí nad obzorem jediný náznak plachty.

XLIV

Dne 15. ledna – Po té poslední ráně nám nezbývá než čekat na smrt. Bude více nebo méně pomalá, ale přijde.

Dnes se na západě zdvihají mraky. Přinesly nám několik závanů větru. Také teplota je trochu snesitelnější. Přes úplné vysílení to vnímáme. Dýchám méně suchý vzduch. Od posledního bocmanova lovu před týdnem jsme nic nejedli. Na prámu už nemáme vůbec nic. Včera jsem dal Andrému poslední kousek sucharu, který jeho otec schoval a mně odevzdal.

Včera se také Jynxtropovi podařilo zbavit se pout a Kurtis už nenařídil, aby ho znovu svázali. K čemu by to také bylo dobré? Ten ničema je stejně jako my všichni vysílen hladem. O co by se teď mohl pokoušet?

Dnes se ukázalo několik velkých žraloků. Vidíme, jak jejich černé ploutve brázdí velkou rychlostí vodu.

Přibližují se k prámu.

Bocman s upřenýma a široce rozevřenýma očima pozoruje žraloky zcela jinak než já. Chce, aby si na nich ochutnal on, a ne oni na něm. Kdyby se některého zmocnil, nijak by si jeho tuhé maso neošklivil. Ostatně my také ne.

Bocman se o to pokouší. A protože nemá hák, k němuž by přivázal lano, bude si ho muset vyrobit. Kurtis Daoulas mu radí. Přitom vyhazují kusy lan a prken, aby udrželi žraloky u prámu.

Daoulas si dělá hák z tesařské sekyry. Na dřevěnou rukojeť uvazuje silné lano připevněné k trámu plošiny. Tyto přípravy vzbuzují naši žádostivost jíst. Nedočkavost nám zrychluje dech. Všemi možnými prostředky budíme pozornost žraloků, kteří se od nás nevzdalují. Hák je připraven, ale nemáme žádné vnadidlo. Bocman přechází po prámu, mluví sám k sobě a prohlíží všechny kouty, jako by hledal mezi námi… Musíme použít už jednou osvědčeného prostředku a obalujeme ostří sekery červenou šálou slečny Herbayové. Bocman však nechce jednat, dokud z opatrnosti vše nezajistí. Je hák uvázán pevně? Vydrží lano každý tah?

Bocman si ověřuje všechny tyto důležité věci. Pak teprve pouští hák do vody. Moře je čisté, takže až do hloubky sta stop vidíme na dně každý předmět. Pozoruji, jak hák s červenou látkou klesá pomalu ke dnu. Jeho barva se jasně odráží od modré mořské vody.

Cestující i námořníci jsou nakloněni přes pažení a zachovávají hluboké ticho. Zdá se však, že žraloci po zahlédnutí návnady postupně mizejí. Nemohou však být daleko, a kdyby někdo z nás spadl teď do vody, okamžitě by ho sežrali.

Bocman nám dává náhle rukou znamení. Ukazuje na obrovské tělo, které se blíží k prámu. Pluje těsně při hladině. Je to žralok dlouhý dvanáct stop. Vynořil se z hlubin a pluje přímo k nám.

Když je na pár metrů od prámu, zatáhne bocman lehce lanem, aby pohnul hákem a uvedl vnadidlo do pohybu. Hák opravdu vypadá jako živá věc.

Cítím, že mi srdce zuřivě buší, jako by mi šlo o život.

Žralok se stále blíží. Nad vodou mu jiskří krví zalité oči a tlama se strašnými zuby se široce otvírá.

Ozývá se výkřik … Žralok se zastavuje a pak mizí hlubině.

Kdo z nás to vykřikl? Jistě nechtě. Vztekem rudý bocman vstává.

„Prvního, kdo promluví, zabiju!“ říká a pouští se znova práce. Ale žraloci se po celou půlhodinu neobjevují, musíme vnadidlo spustit hlouběji. Zdá se mi, že voda se hloubce vlní a že to způsobují žraloci. Náhle se lano skutečně napne. Vyklouzává bocmanovi z rukou, ale je pevně přivázáno k prámu. Žralok zabral a zakousl se.

„Pomozte mi, chlapi!“ volá bocman. Cestující i námořníci se rázem vrhají k lanu. Naše síla zvětšila naděje, ale budou, sotva stačit, protože ten tvor se zuřivě zmítá. Všichni společně táhneme. Hladina se rozvinuje divokými údery ocasu a hrudní ploutve zvířete. Nakláním se a vidím obrovské tělo tlukoucí se ve zkrvavené vodě.

„Držte! Držte!“ křičí bocman.

Konečně se vynořuje hlava žraloka. Hák se dostal otevřenou tlamou až do chřtánu a zachytil se tam. Daoulas bere sekeru, aby zvíře dorazil, jakmile je vytáhneme do úrovně prámu.

Vtom se ozve suchý zvuk. Žralok sevřel čelisti, překousl dřevěnou násadu háku a zmizel ve vlnách.

Z našich prsou vyráží výkřik beznaděje.

Bocman, Kurtis a Daoulas se sice ještě pokoušejí nějakého žraloka ulovit, ale nemají už ani hák, ani nástroj, z něhož by mohli hák vyrobit. Vrhají po žralocích smyčky lan, ale tato lasa po žraločí kůži klouzají. Bocman se dokonce pokouší přilákat je tím, že spouští do vody nohu. Marné pokusy končí a všichni odcházejí na svá obvyklá místa, aby čekali na smrt. Tu už teď nic nemůže zažehnat.

Já jsem se však nevzdálil tak rychle, abych nemohl zaslechnout bocmana, jak říká Kurtisovi: „Kapitáne, kdy budeme losovat?“ Kurtis neodpovídá, ale otázka už byla položena.

XLV

Dne 16. ledna – Ležíme všichni pod plachtami. Kdyby kolem nás plula teď loď, byla by její posádka přesvědčena, že vidí prám pokrytý mrtvolami.

Strašně trpím. Mohl bych vůbec jíst s takovými rty, jazykem a hrdlem? Nevěřím tomu, a přece se všichni navzájem měříme divokými pohledy. Vedro je dnes tím větší, že mraky věstí bouři. Zdvihá těžká mlha jako za deště a nám se skutečně zdá, že prší všude, kromě našeho nejbližšího okolí. Přesto se všichni díváme na stoupající mraky lačnými pohledy.

Naslouchám, zdali vzdálené hřmění neoznamuje už bouři. Je jedenáct hodin dopoledne. Mlha zakryla slunce, ale elektřina v ní zřejmě není. Je už jasné, že k bouři nedojde, protože všechny mraky jsou zbarveny stejně a jejich obrysy, za svítání ostré, se rozplývají v šedivý celek. Teď to je jen obyčejná mlha. Ale z mlhy může vzniknout déšť, třeba sebeslabší, třeba jen několik kapek. „Déšť!“ volá náhle Daoulas.

Opravdu. Půl míle od prámu je nebe pokryto svislými pruhy deště. Prší! Už vidím dopadat vodní kapky na hladinu. Vítr zesílil a žene déšť k nám. Jen aby se ten mrak nevyčerpal dříve, než se dostane nad naše hlavy!

Osud se nad námi konečně smiloval. Prší velkými kapkami, jaké padají z bouřkových mraků. Ale příval nebule trvat dlouho, a proto musíme zadržet vše, co nám poskytne. Už teď je mrak nad obzorem při svém okraji ozařován jasným pruhem nebe.

Kurtis dává nastavit poškozenou bečku, a aby zachytil co nejvíc vody, nařizuje roztáhnout plachty, aby zadržely déšť co největší plochou.

Ležíme na zádech, s otevřenými ústy. Voda nám zvlažuje tváře i rty. Cítím, jak mi stéká do hrdla. Ach, jaká nevylíčitelná slast! To se do mne vrací život. Ústa se stykem s vodou změkčují. Piji a zdá se mi, že voda proniká celou mou bytostí.

Déšť trvá asi dvacet minut. Pak je mrak vyčerpán a rozptyluje se v prostoru. Vstáváme jako lepší lidé. Opravdu „lepší“! Tiskneme si ruce, hovoříme. Zdá se nám, že jsme zachráněni. Nebe nám jistě pošle další mraky s vodou, kterou jsme tak dlouho postrádali.

Voda, která spadla na prám, nebyla ztracena. Zadržely ji soudek i plachty. Musíme ji však pečlivě chránit a rozdělovat jen po kapkách.

V bečce jsou asi dvě tři pinty vody a tuto zásobu můžeme hodně zvětšit vyždímáním vody z plachet. Námořníci se dávají do práce. Ale Kurtis je zastavuje.

„Okamžik!“ volá. „Je ta voda pitná?“

Dívám se na něho. Proč by dešťová voda neměla být pitná? ,

Kurtis nabírá do misky trochu vody ze záhybu plachty. Ochutnává ji a k mému velkému překvapení ji vyplivuje. Ochutnávám ji také. Voda je víc než poloslaná. Řekl bych, že to je mořská voda.

Naše plachty, tak dlouho vystavené působeni vln, učinily z dešťové vody vodu velmi slanou. Je to nové zklamání. Ale tentokrát je přijímáme klidněji. Zbývá nám několik pint pitné vody v soudku. A pak … Pršelo přece a bude pršet zas!

XLVI

Dne 17. ledna – Naše žízeň se sice na chvíli ztišila, ale s tím větší prudkostí se ozval hlad. Existuje nějaká možnost, jak bez háku a vnadidla ulovit žraloka? Kolem prámu se to jimi jen hemží. Co je tak napadnout v jejich vlastním živlu s nožem v ruce? Dělají to tak Indové na perlových lovištích. Na to Kurtis skutečně pomýšlel, ale my jsme mu v tom zabránili. Žraloků je příliš mnoho a to by znamenalo vystavit se bez prospěchu jisté smrti.

Zjišťuji, že žízeň možno oklamat koupelí v moři nebo kousáním do nějakého kovového předmětu, ale s hladem tomu tak není. Výživnou hmotu nelze ničím nahradit. Vodu nám může občas přinést déšť, takže z nedostatku vody si netřeba zoufat. Zato nedostatek potravy je vždycky beznadějný.

Musím doznat, že někteří z mých společníků se na sebe dívají podivnými pohledy. Je pochopitelné, kam se nesou naše myšlenky a jak divoké představy může vyvolat hlad v mozcích posedlých jedinou žádostí!

Když bouřkový mrak zmizel, nebe se zase vyčistilo. Vítr sice na chvíli zesílil, ale brzy se zklidnil a plachta na stožáru zplihla. My už ostatně vítr za pohonnou sílu ani nepokládáme. Kde vlastně jsme? Do které části Atlantiku nás proud zanesl? To nemůže nikdo říci a nikdo také nemůže rozhodnout, který směr větru by nám byl nejpříznivější. Od větru žádáme jediné: Aby osvěžoval naše hrudi, aby přiháněl do suchého vzduchu trochu par, ochlazoval denní vedra a občas přinesl trochu deště.

Přišel večer. Noc bude až do půlnoci tmavá, protože pak teprve vyjde měsíc v poslední čtvrti. Trochu zamlžená souhvězdí nevysílají onen nádherný svit, kterým ozařují chladné noci.

V jakémsi deliriu a trápen strašným hladem, který na sklonku dne sílí, jdu si lehnout na balík plachet při pravoboku a nakláním se nad vodu, abych vdechoval její svěžest. Mí společníci leží na svých obvyklých místech, ale kdo z nich nachází zapomnění svých útrap ve spánku? Snad nikdo. V mém mozku se rodí děsivé sny.

Zmocňuje se mě jakési chorobné otupení, které není ani bděním, ani spánkem. Nevím, jak dlouho ten stav trval. Vzpomínám si jen, že v jedné chvíli mě probudilo něco zvláštního.

Nevím, zda se mi to nezdá, ale můj čich je podrážděn vůní, kterou zprvu nemohu rozpoznat. Je to jen slabý závan, přinášený občas vánkem. Chřípí se mi rozšiřuje a já vdechuji záhadnou vůni. Chce se mi vykřiknout. Pudově se však ovládnu a snažím se vyvolat v paměti slovo, které mi z ní vypadlo.

Míjejí vteřiny. Stále výraznější vůně mi zrychluje dech. A vtom jako člověk, který si náhle na něco vzpomněl, si říkám v duchu: Ale vždyť je to vůně uzeného masa!

Rychlejší vdechování mě přesvědčuje, že se mé smysly nemýlí. A přece … tady na prámu… Zdvihám se na kolena, znovu vdechuji, doslova čenichám v okolním vzduchu. Do nozder mi vniká stále táž vůně. Jsem po větru od hmoty, která ji vydává. Ta věc musí být na přídi.

Opouštím své místo a plížím se jako zvíře vpřed, řídím se ne očima, ale

čichem, podlézám plachty a pronikám mezi prkny s kočičí opatrností, abych nevzbudil pozornost svých společníků.

Po několik minut se tak posouvám všemi směry a řídím se jako lovecký pes vůní. Někde mi stopa uniká, jinde se mi s větrem vzdaluje, ale brzy ke mně zas doráží s novou silou. Konečně jsem stopu zachytil. Sleduji ji a blížím se k cíli.

Teď jsem na konci pravoboku a tam bezpečně zjišťuji, že to je vůně slaniny. Nemýlím se. Všechny chuťové buňky jazyka se mi žádostivostí chvějí.

Musím se skrýt pod záhyb plachty. Nikdo mě nevidí, nikdo mě neslyší. Plížím se dál po loktech a po kolenou. Natahuji paži. Má ruka se zmocňuje předmětu zabaleného do kusu papíru. Rychle ho přitahuji a ve svitu právě vyšlého měsíce si to prohlížím.

Není to sen. V ruce držím kus slaniny, sotva čtvrt libry, ale dost, aby to na den ztišilo má pekelná muka nesu slaninu k ústům

Náhle mě někdo chytá za ruku. Obracím se a jen stěží otlačuji výkřik. Poznávám lodního hospodáře Hobbarta. Vše je vysvětleno. Zvláštní Hobbartův stav, jeho zdraví, jeho pokrytecké nářky. Ve chvíli ztroskotání se mu podařilo zachránit trochu zásob a dát si je stranou. A zatímco my jsme umírali hlady, on se klidně živil. Ach, ten bídák! Ale ne! Hobbart jednal správně. Říkám si, že to je rozumný člověk. A jestliže si schoval trochu potravy na úkor druhých, tím lépe pro něho … a pro mne …

Hobbart však uvažuje jinak. Drží mi ruku a snaží se vyrvat mi z ní ten kus slaniny. Vše zcela mlčky. Nechce vzbudit pozornost kamarádů. Stejný zájem na mlčení mám i já. Není třeba, aby mi ostatní mou kořist vzali. Hobbart cedí mezi zuby: „Můj poslední kus! Mé poslední sousto!“

Jeho poslední sousto! Musím je stůj co stůj mít. Chytám svého soka za krk. Chroptí mi pod rukou a za chvíli znehybní.

Já drtím ten kus slaniny mezi zuby a poraženého Hobbarta držím za krk daleko od sebe. Pak ničemu pouštím a plížím se zpět na své místo na zádi.

Nikdo mě neviděl. A jedl jsem!

XLVM

Dne 18. ledna – S podivnou úzkostí čekám na rozednění. Co řekne Hobbart? Zdá se mi, že bude mít právo ke stížnosti u kapitána. Ale ne, to je směšné … Kdybych řekl, jak si Hobbart žil, když my jsme umírali hladem, jak byl živ na naši újmu, jeho kamarádi by ho bez milosti zabili.

Chtěl bych, aby už bylo ráno. Hlad jsem zatím ukojil, ač bylo té slaniny málo, jediné sousto, „poslední sousto“, jak řekl Hobbart. Netrpím však těmi hroznými mukami z hladu. Mám teď ale výčitky svědomí. Měl jsem se o ten bídný zbytek rozdělit se svými druhy. Měl jsem myslet na slečnu Herbayovou, na Andrého, na jeho otce … Ale já jsem myslel jen na sebe!. Zatím stoupá nad obzor měsíc a brzy se ukazuje první ranní svit. Nezamhouřil jsem ani na chvíli oka. Od prvního rozbřesku se mi zdá, že se na stožáru nade mnou kymácí jakási beztvará věc. Co je to? Nemohu to zatím rozpoznat a zůstávám ležet na balíku plachet.. Konečně se nad moře vyhoupne sluneční kotouč a já vidím, že na ráhnu se na konci provazu kymácí podle výkyvů prámu lidské tělo. Rodí se ve mně temná předtucha. Jdu k patě stožáru. Na něm se houpá tělo oběšence. Je to Hobbart! Ano, to já jsem dohnal toho nešťastníka k sebevraždě.

Uniká mi výkřik hrůzy. Mí společníci se zvedají, vidí to tělo, jdou k němu. Ne ovšem proto, aby zjistili, nezbývá-li v něm ještě jiskřička života. Ostatně Hobbart je doopravdy mrtev a jeho tělo je už chladné. Bocman, Daoulas, Jynxtrop, Falsten a ostatní se chtivě sklánějí nad mrtvolou.

Ne! Nevidím to! Nechci to vidět! Ani slečna Herbayová, André a jeho otec netouží po úlevě v utrpení za takovou cenu.

A co kapitán Kurtis? Nevím. Neodvažuji se ho ptát.

Ale ostatní… bocman, Daoulas, Falsten a námořníci! Ach, člověk změněný ve zvíře. To je strašné!

Oba Letourneurové, slečna Herbayová a já se uchylujeme pod plachtu. Nechceme nic vidět. André se chce na ně vrhnout. Musím s ním bojovat, abych ho zadržel. A přesto na to měli ti nešťastníci právo. Hobbart byl mrtev. Oni ho nezabili.

Kdo ví, zda tato scéna není prologem odporného dramatu, které zbrotí prám krví.

Hovoříme o svých úvahách s Andrém, ale nemohu rozptýlit hrůzu v něm vrcholící. V duchu si říkám, že my umřeme hladem, ale osm našich společníků té strašné smrti unikne.

K jak hrozným úvahám mě to vše vede? Nebudí ti lidojedi ve mně nakonec spíš závist než odpor?

Konečně nastává na prámu zase ticho. Vyvozuji z toho, že mí společníci usnuli. Nemají už hlad!

XLVIII

Dne 19. ledna – Po celý tento den je nebe stejné.

I teplota je stejná. Noc nepřináší žádnou změnu ve stavu ovzduší. Mohu spát jen několik hodin.

Ráno slyším na palubě vzteklý křik. Oba Letourneurové a slečna Herbayová se mnou vstávají. Odhrnuji plachtu a dívám se, co se děje. Bocman, Daoulas a ostatní námořníci strašně zuří. Kurtis sedí na zádi, ptá se po příčině toho zmatku a snaží se lidi uklidnit.

„Ne, ne! Víme, kdo to udělal!“ volá Daoulas a divoce se rozhlíží.

„Ano,“ křičí bocman, „je tu nějaký zloděj, protože vše, co nám zbylo, zmizelo!“

„Já to nebyl!“ – „Ani já ne!“ odpovídají po řadě námořníci.

Vidím, že ti zoufalci prohledávají kdejaký kout, nadzvedají plachty, odtrhávají prkna. Jejich vztek roste úměrně s marností jejich hledání.

Přichází ke mně bocman.

„Vy musíte zloděje znát,“ říká mi.

„Nevím, co tím chcete říci,“ odpovídám.

Přistupuje k nám Daoulas s ostatními námořníky.

„Prohlédli jsme celý prám,“ říká tesař. „Zbývá prohlédnout ještě tento stan.“

„Nikdo z nás ten stan neopustil, Daoulasi.“

„Podíváme se.“

„Ne! Nechte umírající hladem na pokoji!“

„Pane Kazallone,“ říká mi mírněji bocman, „my vás nepodezíráme. Jestliže si však někdo z vás vzal svůj podíl, který včera odmítl, bylo by to jeho právo. Ale tady zmizelo vše. Rozumíte? Vše!“

„Prohledejte stan!“ volá Sandon.

Námořníci jdou blíž. Nemohu vztekem oslepeným mužům vzdorovat. Zmocňuje se mě strašná obava. Co když to udělal pan Letourneur… ne pro sebe, ale pro syna! Jestliže ano, ti zuřivci ho rozsápou.

Dívám se na Kurtise, jako bych ho žádal o ochranu. Kapitán se staví vedle mne. Obě ruce má v kapsách a já tuším, že je ozbrojen.

Na bocmanovu výzvu musí otec se synem a slečna Herbayová opustit stan. Námořníci jej prohledávají ve všech koutech – bohudík marně. Je jasné, že Hobbartovy pozůstatky byly vhozeny do moře.

Bocman, tesař a námořníci podléhají hrůznému zoufalství.

Ale kdo to udělal? Dívám se na slečnu Herbayovou a na pana Letourneura. Jejich zraky mi říkají, že oni to nebyli. Obracím zrak na Andrého. Odvrací na okamžik hlavu.

Nešťastný chlapec! Byl to on? A jestliže ano, chápe vůbec důsledky svého činu?

XLIX

Od 20. do 21. ledna – V následujících dnech se ostatní cítí lépe. Nelze však vylíčit muka, kterými trpíme já, slečna Herbayová, André a jeho otec. Nebudeme litovat činu Andrého? Udrželi bychom se nyní i my?

Bocmana, Daoulase a ostatní už zase začíná sužovat hlad. Dívají se na nás s vytřeštěnýma očima. Nevidí v nás už svou jistou kořist?

Po pravdě řečeno, trpíme teď spíš žízní než hladem. Nikdo z nás by neváhal s volbou mezi několika kapkami vody a kouskem sucharu. Potvrzují to všichni trosečníci, kteří se octli v naší situaci – a je to pravda. Trpí se víc žízní než hladem a také se na ni dřív umírá.

Strašná muka ještě zvětšuje pohled na mořskou vodu, která se tak podobá vodě pitné. Několikrát jsem se pokoušel několik kapek spolknout, ale vyvolalo to pokaždé těžké dávení a ještě větší žízeň než předtím.

Ach, už je toho na nás moc. Loď jsme opustili před více než čtyřiceti dny. Kdo z nás si může ještě dělat o budoucnosti nějaké iluze? Což už nejsme vlastně odsouzeni zemřít jeden po druhém tou nejstrašnější smrtí?

Cítím, že se mi mozek zakaluje těžkou mlhou. Jako by se mě zmocňovalo delirium. Bojuji o záchranu zdravého rozumu, který mi uniká. To delirium mě děsí. Kam mě přivede? Budu mít dost síly, abych si zachoval zdravý rozum?

Přicházím k sobě. Nevím po kolika hodinách. Na čele mám obkladek, který mi slečna Herbayová smáčí mořskou vodou. Cítím, že mi už zbývá jen málo života.

Dnes dochází ke strašné scéně. Černoch Jynxtrop v záchvatu zuřivého šílenství pobíhá se strašným řevem po prámu. Kurtis se ho marně snaží uklidnit. Černoch se na nás vrhá, aby nás zabil. Musíme se bránit jeho divokým útokům. Jynxtrop se zmocnil sochoru a my jen s obtížemi odrážíme jeho rány.

Ale vtom dochází ke zvratu, vysvětlitelnému jedině šílenstvím. Černochova zuřivost se obrací proti němu samotnému. Zuby a nehty si drásá ruce, pak se rozbíhá a já slyším pád jeho těla do moře.

Bocman, Daoulas a Falsten se vrhají na příď, aby ho vytáhli, ale vidí už jen nestvůrné žraloky.

L

Dne 22. a 23. ledna – Je nás teď na prámu jen jedenáct. Zdá se mi nemožným, aby každý další den si nevyžádal nějakou oběť. Konec dramatu, ať je jakýkoli, se už blíží. Jestliže do týdne nedoplujeme k pevnině nebo nás nezachrání nějaká loď, nepřežije to ani jeden z trosečníků *Chancelloru*. Dne 23. ledna se vzhled oblohy mění. Vítr sílí a v noci se stáčí k severovýchodu. Plachta prámu se nadouvá a hluboká brázda za námi svědčí o naší značné rychlosti. Kapitán ji odhaduje na tři míle v hodině.

Kurtis a inženýr Falsten jsou zřejmě nejodolnější z nás všech. Ač jsou značně vyhublí, snášejí překvapujícím způsobem všechna strádání. Nedovedu však popsat bědný stav slečny Herbayové. Je to už jen duše, ale duše velmi statečná. Celá její bytost je teď soustředěna v jejích ocích. Duchem je už mimo pozemský život.

Dosud nejenergičtější muž – bocman – je úplně vyřízen. Je k nepoznání. Hlavu sklání na prsa, dlouhé kostnaté paže mu visí podle boků. Sedí v rohu prámu a nezdvihá vůbec zrak. Na rozdíl od slečny Herbayové žije jen tělem a jeho nehybnost ve mně občas vyvolává domněnku, že už zemřel.

Na prámu se teď neozývá jediné slovo, jediný sten. Je naprosté ticho. Vyměňujeme si sotva deset slov denně. Ostatně slova, která by naše

ztvrdlé rty a okoralý jazyk mohly pronést, byla by naprosto nesrozumitelná. Prám nese už jenom bezkrevné vyzáblé přízraky, v nichž už není nic lidského.

LI

Dne 24. ledna – Kde jsme? Do které části Atlantiku byl prám zahnán? Dvakrát se na to ptám kapitána Kurtise, ale může mi odpovídat jen velmi neurčitě. Protože si však neustále poznamenával směr proudů a větru, myslí si, že jsme se museli dostat hodně na západ, to jest k pevnině.

Dnes vítr zcela utichá. Ale povrch moře se stále dlouze vlní. Znamená to, že na východě je moře rozbouřené. Zřejmě tuto část oceánu napadla větrná smršť. Prám je už hodně narušen. Kurtis, Falsten a tesař se ze všech sil snaží zpevnit části, které se rozpadají. Proč se namáhají? Ať se ta prkna a trámy raději rozpadnou! Ať nás oceán pohltí! Nač s ním bojovat o tak mizerný život?

Naše muka dosahují nejvyšší míry, jakou může člověk snést. Není možné, aby se to ještě stupňovalo. Vedro je k nesnesení. Z nebe na nás padá rozžhavené olovo. Našimi cáry vyráží pot a jeho odpařováním se naše žízeň ještě zvětšuje. Opravdu nedokážu popsat, co zakouším. Chybí mi k tomu slova.

Jediná možnost osvěžení je teď zakázána. Nikdo z nás nemůže pomýšlet na koupel, protože od Jynxtropovy smrti nás provází hejno žraloků.

Pokouším se získat trochu vody odpařením vody mořské. Podařilo se mi však jen stěží zvlhčit kousek plátna. Kotlík je ostatně už tak opotřebovaný, že nemůže ohni vzdorovat. Praskl a já musil té práce nechat.

Inženýr Falsten je úplně hotov. Přežije nás jen o několik dní. Zdvihnu-li hlavu, nevidím ho už. Leží pod plachtou, nebo zemřel? Na přídi stojí jen energický Kurtis. Když si pomyslím, že ten člověk ještě doufá …1

Jdu si na záď lehnout. Tam čekám na smrt. Čím dřív přijde, tím lépe.

Nevím, kolik hodin tak uplynulo … Náhle slyším výbuch smíchu. Někdo z nás asi zešílel.

Smích se opakuje. Zdvihám hlavu. Trochu se nadzvedám. Doléhají ke mně nesouvislá slova:

„Louka! Louka! Zelené stromy! Pod stromy hostinec! Rychle, rychle! Pálenku, džin, vodu! Guinei za každou kapku! Zaplatím! Mám zlato! Mám zlato!“

Ubožáku! Ani všechny banky světa by ti tady nezajistily kapku pitné vody!

Je to Flaypol, který v deliriu křičí:

„Země! Tamhle je země!“

Ta slova by vzkřísila mrtvého. S bolestnou námahou vstávám. Žádná země! Flaypol přechází po prámu a směje se. Pouští se do zpěvu a dává znamení pomyslnému břehu. Přímé vnímání zrakem a sluchem ztratil, ale chorobnou činností mozku se mu strašná realita mění v nádherný přelud. Hovoří s mrtvými přáteli. Zve je do své hospody v Cardiffu a nabízí jim tam džin, whisky, vodu … především vodu; vodu, která opíjí. Kráčí přes natažená těla, na každém kroku klopýtá, padá, zvedá se, opilým hlasem zpívá. Zdá se, že je úplně opilý. Ve svém šílenství netrpí, jeho žízeň je ukojena. Chtěl bych mít takové halucinace jako on.

Neskončí ten nešťastník stejně jako černoch Jynxtrop?, Nevrhne se do vln? Tohle jistě napadlo i Daoulase, Falstena a bocmana. Jestliže se chce Flaypol zabít, oni nedopustí, aby to udělal „proti jejich zájmu“! Proto také vstávají, sledují ho a hlídají. Bude-li se chtít Flaypol vrhnout do moře, oni ho rozhodně žralokům nevydají.

To se však nemá stát. Flaypol ve svých halucinacích dosáhl nejvyššího stupně blouznění. Jako by se byl do němoty opil lihovinami svých přeludných vidění. Padá na zem a tvrdě usíná.

LII

Dne 25. ledna – Noc z 24. na 25. ledna je mlhavá a z neznámých důvodů teplejší, než si lze představit. Ta mlha mě přímo dusí. Zdá se, že by se jedinou jiskrou vzňala jako nějaká výbušnina. Prám zůstává bez jediného pohybu stát. Napadá mi, zda vůbec pluje.

Po celou noc se snažím spočítat, kolik nás ještě na prámu je. Zdá se mi, že je nás ještě jedenáct, ale nemohu sebrat všechny myšlenky tak, abych to zjistil přesně. Někdy mi vychází

deset, jindy dvanáct. Ale musí nás být jedenáct, protože Jynxtrop zahynul. Zítra tu bude jen deset lidí, protože já zemřu, cítím, že se blížím ke konci svého utrpení. Svou vlast, rodinu, přátele mohu už spatřit jen ve snu.

Ráno se probouzím, lze-li ovšem nazvat mé chorobné otupení spánkem. Opravdu pomýšlím na to, že to ukončím sám. Ta myšlenka se mi zahryzla do mozku. Nalézám v tom dokonce jakési kouzlo, když si říkám, že to skončím, kdy budu chtít.

Oznamuji své rozhodnutí Kurtisovi. Hovořím s naprostým duševním klidem. Kapitán se spokojuje s posvědčujícím gestem.

„Já sám se nezabiji," říká pak. „Znamenalo by to pouštět své místo. Jestliže si mě smrt nevybere před mými společníky, zůstanu na prámu jako poslední." Mlha trvá. Plujeme v šedivém ovzduší. Nevidíme ani a hladinu moře. Mlha stoupá z oceánu jako hustý mrak, my tušíme, že nad ní září žhavé slunce, které ji brzy rozpustí.

K sedmé hodině mám dojem, že se mi nad hlavou ozývá ptačí křik. Stojící Kurtis pozorně naslouchá. Opakuje se to třikrát. Při třetím křiku přistupuji ke kapitánovi slyším, jak si temným hlasem šeptá: „Ptáci …! Ale pak … pak by byla země už blízko!" Věří Kurtis ještě v blízkost země? Já sám už ne. Pevniny a ostrovy neexistují. Zeměkoule je jen tekuté těleso, jako v dávné periodě svého vývoje. Přesto čekám s jistou netrpělivostí, až se mlha zvedne. Nečekám samozřejmě, že se nám objeví země. Ale absurdní myšlenka nemožné naděje mě tak ovládá, že e jí nemohu zbavit.

Mlha se začíná rozptylovat až k jedenácté hodině. Zatímco se v hustých chuchvalcích válí po hladině, vidíme mezi jejími mezerami modré nebe. A už k nám také pronikají horké sluneční paprsky. Páry se však rozplývají jen horních vrstvách vzduchu, takže obzor ještě pozorovat nemůžeme.

Asi půl hodiny mě obklopují mlžné víry. Rozpadají se velmi pomalu, protože je naprosté bezvětří. Kurtis opřený o pažení prámu snaží se proniknout zrakem tmavou mlžnou clonou. Konečně slunce v plném světle vymetá povrch oceánu; vyjasňuje se a v širokém okruhu se nám objevuje obzor. Je však stejný jako včera a jako všechny ty dny předtím. Stále jen ta nepřerušovaná čára, na níž se spojuje nebe s mořem. Kurtis se beze slova rozhlíží kolem sebe. Je mi ho upřímně líto, protože je jediným z nás, který nemá právo ukončit vše vlastním rozhodnutím. Já sám zemřu zítra, a nepřijde-li smrt ke mně, vyjdu jí vstříc. O svých společnících ani nevím, jsou-li naživu, nebo mrtvi. Zdá se mi, že jsem je už celou věčnost neviděl.

Přišla noc. Nemohu ani na chvíli usnout. Ke druhé hodině mi žízeň způsobila takovou bolest, že nemohu zadržet výkřik. Což ani před smrtí neokusím tu vrcholnou rozkoš z uhašení ohně, který mi spaluje hruď? A to čekání na zítřek je nekonečné! Ráno se na obzoru ještě drží hustá mlha a zmenšuje okruh, jehož středem je prám. Mlha je horká jako pára unikající z parního kotle.

Dnešek je můj poslední den. Před smrtí bych chtěl stisknout ruku přítele. Vidím kapitána Kurtise. Vleču se k němu a beru ho za ruku. Chápe to. Ví, že to je mé rozloučení, a mně se zdá, že mě chce zadržet ještě poslední nadějí. Je to marné!

Chtěl bych vidět i Andrého, jeho otce a slečnu Herbayovou. Ale neodvažuji se k nim. To děvče by mi vyčetlo mé rozhodnutí z očí. Vracím se proto raději na záď prámu. Po strašném úsilí se mi daří postavit se ke stožáru, naposledy se rozhlížím po nemilosrdném moři, po obzoru. na němž se nic nepohne. Kdyby se mi tam zjevila země, kdyby se tam objevila bílá plachta, pokládal bych to za přelud … Ale moře je všude pusté. Je devět hodin dopoledne. Čas všechno skončit. Hryze ní v útrobách a žhavá žízeň mi rvou vnitřnosti s novou zuřivostí. Pud sebezáchovy ve mně hasne. Za několik minut přestanu trpět.

Vtom se ozývá jakýsi hlas. Poznávám Daoulase. Stojí u kapitána Kurtise a říká:

„Kapitáne, kdy budeme losovat?"

Ve chvíli, kdy se chci vrhnout do moře, se zastavuji. Proč? Nevím to, ale vracím se na záď prámu.

LIII

Dne 26. ledna – Návrh byl podán. Všichni to slyšeli a všichni to pochopili. Byla to už několik dní utkvělá myšlenka všech, ale žádný se neodvážil ji vyslovit.

Bude se losovat.

Nuže budiž! Označí-li los mne, nebudu si stěžovat.

Zdá se mi, že je navržena výjimka pro slečnu Herbayovou a že to navrhl André. V mužstvu se ozývá zlostné bručeni. Je nás na prámu jedenáct a každý z nás má šanci jedné ku deseti. Navržená výjimka by však tento poměr změnila. Slečna Herbayová musí sdílet stejný osud s ostatními.

Je půl jedenácté dopoledne. Daoulasovým návrhem oživený bocman naléhá, aby se losovalo hned. Je v právu. Ostatně z nás už nikdo na životě nelpí. Ten, který bude vylosován, předejde smrtí své společníky jen o několik dní. Každý to ví a nikdo se smrti nehrozí. Všichni jen chtějí, aby den dva netrpěli hladem a necítili žízeň.

Nevím, jak se jména nás všech octla na dně klobouku. Snad je napsal Falsten na listy vytržené ze zápisníku. Je tam jedenáct jmen. Bez námitek je ujednáno, že poslední lístek udá oběť.

Kdo bude losovat? Všichni trochu váhají.

„Já!“ říká jeden z nás.

Obracím se a poznávám pana Letourneura. Stojí celý bledý s nataženou rukou, s bílými vlasy spadajícími na vyhublou tvář, strašlivý ve svém klidu.

Chápu, proč chce losovat právě on. Až tam jde jeho otcovské sebeobětování.

„Jak chcete,“ říká bocman.

Pan Letourneur vkládá ruku do klobouku. Vytahuje lístek, rozbaluje jej a podává tomu, jehož jméno je tam napsáno.

První tažené jméno je Burkeovo. Ten vyráží radostný výkřik.

Druhý je Flaypol. Třetí bocman. Čtvrtý Falsten. Pátý Kurtis. Šestý Sandon.

Polovina jmen s jedním navíc je už vyvolána. Mé dosud nevyšlo. Snažíme se určit zbývající šance. Čtyři dobré, jedna špatná.

Od Burkeova výkřiku nepadlo ani slovo. Pan Letourneur pokračuje v chmurné povinnosti.

Sedmé jméno je jméno slečny Herbayové, ale dívka se ani nezachvěla.

Osmé jméno je moje! Ano, moje!

Deváté jméno:

„Letourneur.“

„Který?“ ptá se bocman.

„André,“ odpovídá pan Letourneur.

Ozývá se výkřik a André padá v bezvědomí na prám. „Tak dál, přece!“ volá vztekle tesař Daoulas, jehož jméno je se jménem pana Letouineura ještě v klobouku. Daoulas se dívá na svého soka jako na oběť, kterou chce pozřít. Pan Letourneur se skoro usmívá. Vkládá ruku do klobouku, vytahuje předposlední lístek, rozbaluje jej a nezeslabeným hlasem a s pevností, jakou bych u něho nečekal, oznamuje: „Daoulas.“

Tesař je zachráněn. Z prsou se mu dere nelidský skřek.

Pan Letourneur bere z klobouku poslední lístek a bez přečtení jej roztrhává.

Jeden útržek padá na roh prámu. Nikdo to nepozoruje. Plazím se tam, sbírám papír a v růžku čtu: And …

Pan Letourneur se ke mně vrhá. Rve mi divoce ten kousek papíru z rukou, mačká jej, vážně se na mne podívá a hází papír do moře.

LIV

26. ledna, pokrač. – Pochopil jsem dobře. Otec se obětoval za syna. Mohl mu dát už jen život… A dal mu jej. Ale ostatní nehodlali čekat.

Kdo by uvěřil, že v této chvíli se někdo odvolá na zbytek lidskosti v těch mužích, a kdo by věřil, že výzva bude přijata? A přece ve chvíli, když už se na pana Letourneura vrhají, zastavuje je čísi hlas.

Přistupuje k nim – či spíš plíží se k nim – slečna Herbayová.

„Přátelé,“ říká, „nechcete ještě den počkat? Jen jediný den! Jestliže se zítra neobjeví země nebo nějaká loď, stane se náš ubohý společník vaší obětí.“

Při těch slovech se celý chvěji. Zdá se mi, že z dívky mluví prorocký hlas. Do duše se mi vkrádá obrovská naděje. Možná že slečna Herbayová spatřila břeh nebo loď ve svých nezemských viděních. Ano, je třeba ještě den počkat. Co je to vlastně jeden den proti tomu, co jsme už vytrpěli?

Kurtis uvažuje stejně jako já. Spojujeme své prosby s prosbou slečny Herbayové. I Falsten hovoří stejně. Zapřísaháme své společníky, bocmana, Daoulase i ostatní…

Námořníci stojí. Neslyšíme ani šepot. Náhle bocman odhazuje sekeru a temným hlasem říká: „Dobrá! Zítra za svítání.“

Tím je řečeno vše. Jestliže se zítra neobjeví země nebo loď, dojde ke strašnému dramatu.

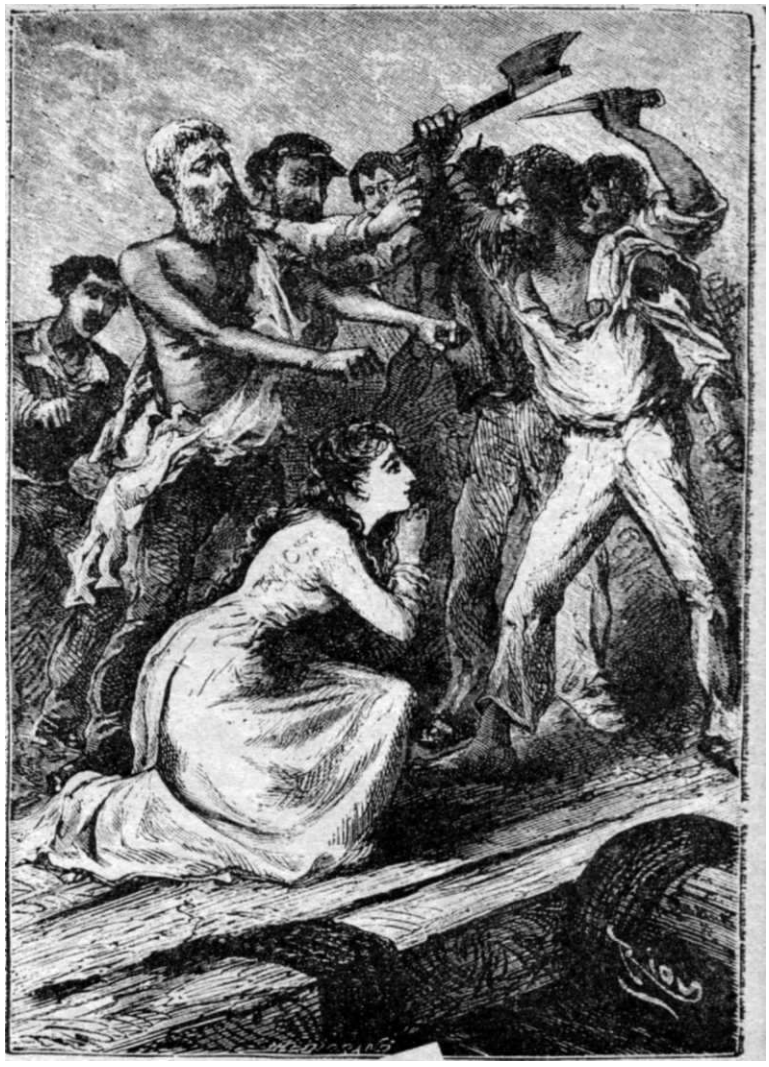
Každý se teď vrací na své místo a zbytkem sil potlačuje utrpení. Námořníci zalézají pod plachtu. Už se ani nesnaží pozorovat moře. Zítra přece budou jíst!

André Letourneur se zatím vzpamatoval. Jeho první pohled patří otci. Vidím, že počítá osoby na prámu. Ani jedna nechybí. Na koho padl los? Když ztratil André vědomí, byla v klobouku ještě dvě jména. Daoulasovo a otcovo. Ale pan Letourneur i Daoulas jsou tady!

Přistupuje k němu slečna Herbayová a říká mu prostě, že losování nebylo dokončeno. André se na víc neptá. Bere otce za ruku. Tvář pana Letourneura je klidná, skoro úsměvná. Vidí a vnímá jedinou věc: jeho syn je zachráněn! Oba si jdou sednout na záď a tiše spolu hovoří.

Já se zatím navracím k prvnímu dojmu, který ve mně vzbudil zásah mladé dívky. Věřím v prozřetelnost. Nedovedl bych říci, do jaké míry se ta myšlenka v mé duši zakořenila. Odvážil bych se tvrdit, že se blížíme ke konci všech běd a že zítra se před námi objeví břeh nebo loď. Jsem si tím zcela jist. Mému přesvědčení se nelze divit. Mám mozek tak otupený, že se mi v něm přeludy mění v realitu.

Hovořím o své předtuše s oběma Letourneury. André je stejně důvěřivý jako já. Ubohý chlapec! Kdyby věděl, že zítra …

Otec mě vážně poslouchá a ještě mě v mé naději podporuje. Opravdu věří – aspoň to říká – , že osud ušetří všechny, kdož přežili *Chancellor*.

Když se později ocitám s panem Letourneurem sám, nakloní se ke mně a říká:

„Svěřuji vám svého nešťastného chlapce. Ať se nikdy nedoví, že …“

Větu nedokončuje a z očí mu tryskají velké slzy.

Já jsem stále plný naděje. Bez přestání pozoruji obzor a přecházím jej zrakem po celém obvodu. Je pustý, ale to mě neznepokojuje. Až přijde zítřek, objeví se země nebo loď!

Se mnou pozoruje moře i kapitán Kurtis. Podobně soustřeďují do očí celou svou bytost i Falsten, slečna Herbayová a bocman.

Zatím přichází večer a já jsem přesvědčen, že v hluboké tmě se k nám přiblíží nějaká loď a že za svítání zahlédne naše znamení.

LV

Dne 27. ledna – Nezavřel jsem vůbec

oči. Naslouchám každému šumotu, každému zašplouchnutí vody, každému nárazu vln. Zjišťuji, že kolem prámu se už nezdržuje ani jeden žralok. Vidím v tom šťastné znamení.

Po půlnoci vyšel měsíc, ale jeho slabé světlo mi nedovoluje pozorovat moře ve větším okruhu. Několikrát se mi zdá, že na několik set metrů od prámu vidím vytouženou plachtu.

Přichází ráno. Cítím, jak se ve mně zvolna rozplývají všechny naděje. Loď se neobjevuje. Ani země ne. Je čas provést strašnou exekuci.

Neodvažuji se pohlédnout na oběť. A když se její rezignovaný zrak upře na mne, skláním hlavu. Prsa mi drtí nepředstavitelná hrůza. Hlava se mi točí jako v horečce.

Je šest hodin. V pomoc prozřetelnosti už nevěřím, srdce mi k zbláznění buší. V hrozné úzkosti mě celého polévá pot.

Bocman a Kurtis stojí opřeni o stožár a nepřestávají pozorovat oceán. Na bocmana je strašný pohled. Kapitánovy myšlenky nedokážu odhadnout. Je nesmírně bledý a zdá se, že žije už jen očima.

Námořníci se vlečou po plošině a žhavým zrakem už pohlcují svou oběť. Já nedokážu vydržet na místě a plížím se na příď.

Bocman stále stojí a dívá se.

„Konečně!“ zvolá.

Po tom slově se otáčím.

Bocman, Daoulas, Flaypol, Burke a Sandon přecházejí na záď. Tesař svírá křečovitě svou sekeru.

Slečna Herbayová tlumeně vykřikne.

A tu náhle vstává André.

„Tatínku!“ volá přiškrceným hlasem.

„Byl jsem vylosován…,“ říká pan Letourneur.

André se vrhá otci kolem krku a křičí:

„Nikdy! Zabijte raději mne! Zabte mě! To já jsem vhodil do moře Hobbartovu mrtvolu! Mne tedy musíte zabít!“

Nešťastník!

„André padá nazad a dva námořníci ho drží, takže se nemůže ani hnout.

Burke a Flaypol se zatím chápou své oběti a vlečou ji na příď.

Strašná scéna se odehrává rychleji, než to popisuji. Hrůza mě vbila na místo. Chtěl bych se vrhnout mezi pana Letourneura a jeho katy, ale nemohu. Robert Kurtis se už na to nemůže dívat. Ani já ne. Pokud žijeme, k té strašné vraždě nedojde! Kapitán se vrhá mezi námořníky, aby jim jejich oběť vyrval. Vmísil jsem se do pranice, pokud se to mátožné hemžení dá pranicí nazvat. Ale na kraji prámu do mne jeden námořník strčil a já padám do moře.

Zavírám oči a svírám rty. Chci zemřít zadušením. Ale pocit dušení je silnější než má vůle. Rty se mi rozevírají … Do hrdla mi vniká voda …!

Bože! Ta voda je sladká!

LVI

27. *ledna, pokrač.* – Pil jsem! Pil jsem! Život se do mne rázem vrátil. Už nechci zemřít!

Křičím. Lidé můj pokřik slyší. Robert Kurtis se naklání přes okraj prámu a hází mi lano. Chápu se ho. Vysoukávám se nahoru a padám na plošinu.

Má první slova jsou:

„Sladká voda!“

„Sladká voda!“ křičí Kurtis. „Země je blízko!“

Je ještě čas. Vražda nebyla dosud spáchána. Oběť nebyla usmrcena. Robert Kurtis a André s těmi kanibaly bojovali, a když už jim podléhali, zaslechli můj hlas. Zuřivá bitka ustala. Já ta slova „sladká voda“ opakuji, na kláním se z voru a hltavě z plna hrdla piji. Jako první následuje můj příklad slečna Herbayová. I Kurtis, Falsten a ostatní se vrhají k tomuto prameni života. Každý hltavě pije. Ještě před chvílí kruté šelmy zdvihají teď ruce k nebi. Někteří námořníci mluví o zázraku. Zuřivost byla vystřídána nadšením.

Jako poslední nás napodobují pan Letourneur a André.

„Kde to vlastně jsme?“ volám.

„Nejvýš dvacet mil od země,“ odpovídá Kurtis.

Rozhlížíme se. Což se kapitán zbláznil? V dohledu žádná země není a prám je stále středem tekutého kruhu.

Ale voda je přece sladká! Odkdy? Ale na tom nesejde. Naše smysly nás nešálily a naše žízeň je ukojena.

„Ano, zemi není vidět,“ říká kapitán Kurtis, „ale je tu!“ A ukázal rukou k západu.

„Jaká země?“ ptá se bocman.

„Amerika. Země, kterou protéká Amazonka, jediná řeka, která má natolik mohutný proud, aby zanášela sladkou vodu na dvacet mil od svého ústí.“

LVII

Dne 27. ledna, pokrač. – Robert Kurtis má určitě pravdu. Ústí Amazonky, jímž protéká za hodinu dvě stě čtyřicet tisíc krychlových metrů vody, je jediné místo Atlantiku, kde jsme mohli najít sladkou vodu. Země tady! Cítíme ji! A vítr nás k ní žene! André se na zádi vrhá otci do náručí a my na přídi hledíme nedočkavě k západnímu obzoru. Hodinu poté Robert Kurtis volá: „Země!“ Deník s mými poznámkami končí. V několika hodinách jsme byli zachráněni. Řeknu k tomu jen několik slov. K jedenácté hodině dopolední se prám ocitl u mysu Maguri na poloostrově Marajó. Tam se nás ujali soucitní rybáři a nasytili nás. Pak nás odvezli do Para, kde se o nás lidé až dojemně postarali.

Prám přistál na 0°12’ severní šířky. Byl tedy stržen nejméně o patnáct stupňů k jihozápadu. Říkám nejméně, protože je zřejmé, že jsme se musili dostat více k jihu.

A jestliže jsme se dostali až k ústí Amazonky, pak nás tam donesl Golfský proud. Nebýt této okolnosti, byli jsme ztraceni.

Z osmadvaceti osob naloděných v Charlestonu – z osmi cestujících a dvaceti námořníků – zbylo jen pět cestujících a šest námořníků. Celkem jedenáct osob.

To byli všichni, kteří *Chancellor* přežili.

Protokol o zachránění sepsaly brazilské úřady. Podepsali jej slečna Herbayová, J. R. Kazallon, Letourneur otec, André Letourneur, Falsten, bocman, Daoulas, Burke, Flaypol, Sandon – a jako poslední kapitán Robert Kurtis.

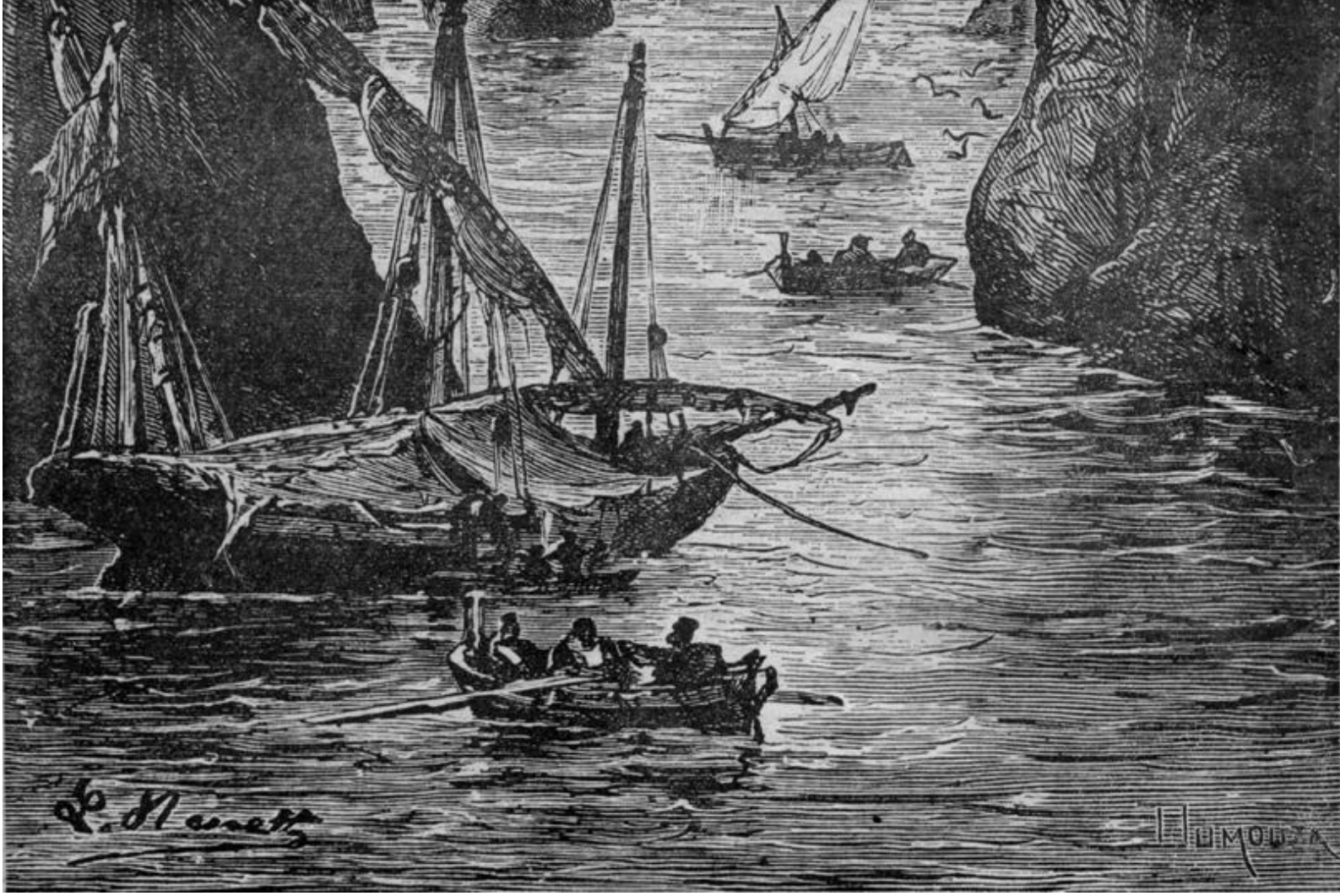
Musím dodat, že jsme v Para dostali okamžitě prostředky k návratu do vlasti. Lodí jsme odpluli do Cayenne, kde nasedneme na parník *Ville-de-Saint-Nazaire* francouzské transatlantské linky. Ta nás dopraví do Evropy.

Teď, po tak strašném utrpení, po tolika nebezpečích, kterým jsme jako zázrakem unikli, došlo zas mezi cestujícími z *Chancelloru* k navázání nezrušitelných přátelství. Za všech okolností, ať nás osud kamkoli zanese, nikdy na sebe nezapomeneme. Robert Kurtis zůstane navždy přítelem těch, kteří se stali jeho dočasnými společníky.

Slečna Herbayová se chtěla vzdát světa a zasvětit svůj život péči o trpící.

„A cožpak můj syn netrpí?“ řekl jí pan Letourneur.

Teď má slečna Herbayová v panu Letourneurovi otce a v Andrém bratra. Říkám bratra, ale brzy najde ta statečná dívka ve své nové rodině štěstí, které si zasluhuje a které my jí z celého srdce přejeme.

Archipel v plamenech

I. LOĎ NA MOŘI

Dne 18. října 1827 k páté hodině odpolední se pokoušela malá levantinská[4] loď dorazit ještě před setměním o přístavu ve vsi Vitylo na jižním cípu Peloponésu v Řecku. Z břehu u Vityla nemohla být dosud vidět. Ve vzdálenosti šesti až sedmi mil neobjevily se dosud nad obzorem ani vrcholy plachet.

Ale co nebylo vidět zdola, mohlo se zahlédnout shora, z vrcholu hřebene nad vesnicí. Tam stály tři kapličky udržované několika mnichy.

Námořníci z Vityla, až dosud se lenošivě povalující přístavu, rychle vstali, když spatřili, jak jeden z mnichů sestupuje kvapně k vesnici. Byl to padesátiletý, nesmírně tlustý a nesmírně špinavý muž, jehož tvář nebudila ani nejmenší důvěru. „Co je, otče? Co se stalo?“ zvolal jeden z námořníků rozběhl se mnichovi naproti.

Mnich však nemohl odpovědět. Byl zcela bez dechu prudkým sestupem ze svahu. Chtěl promluvit, ale nešlo to.

„Tak co je, otče? Mluv konečně!“ zvolal starý námořník Gozzo, netrpělivější než ti ostatní.

---

[4] *Levanta*- historický název zemi ve východní části Středomoří

Mnich konečně popadl dech a s rukou nataženou k obzoru sípavě řekl: „Loď v dohledu!“

Na ta slova se všichni povaleči rozběhli ke skále nad přístavem. Odtud mohli obhlédnout moře v mnohem větším okruhu. Tito lidé byli v podstatě piráti, kterých se musily obávat posádky všech obchodních lodí. Ale v poslední době neměli žádnou příležitost k loupení. K jejich břehům nepřiplula žádná loď. Proto to vzrušení po zprávě, že na moři se blíží loď.

Skoro současně se ozval zvuk zvonu, který shromáždil celý dav chtivých mužů, žen i dětí. Ti všichni byli ochotni loupit a vraždit.

Námořníci se zatím na skále s hlasitým křikem dohadovali, co to může být za loď.

Plavidlo s plachtami na levoboku plulo rychle, hnáno severozápadním větrem. Podle směru lodi se zdálo, že pluje z krétských vod. Druh lodi však nešlo ještě určit. Námořníci uváděli všechny možné druhy plavidel, ale starý Gozzo rozřešil dohadování po svém: „Ať je to co chce, mohl by to být i trojstěžník, a přistane-li tady s dobrým nákladem vína z Kréty a látek ze Smyrny, budeme už vědět, co s tím.“

Po této oprávněné úvaze se všichni dívali ještě pozorněji. Loď se už znatelně přiblížila. Její tonáž se dala odhadnout na sto až sto dvacet tun.

Slunce se zatím sklánělo pod obzor, ale bylo ještě dost vidět, aby se mohl druh lodi určit. A tak z úst starého Gozza vylétla slova: „Je to sakoleva!“

„Sakoleva!“ opakovali námořníci a prozrazovali své zklamání hrubými kletbami. Ale omyl byl vyloučen. Byla to skutečně sakoleva. Ale lidé z Vityla si stěžovali na smůlu neprávem. I na palubě sakolevy mohl být velmi cenný náklad. Sakoleva je levantinská loď střední tonáže se třemi stožáry.

Vítr sílil, ale sakoleva plachty nestahovala, ač chtěla zřejmě přistát. Její kapitán asi nehodlal strávit noc na vzdouvajícím se už moři. Ale lidé z Vityla stále nevěděli, přistane-li loď v jejich přístavu.

„Kam ji to čert nese?“ zvolal jeden z nich. „Chce se snad stočit zpátky na moře?“

„Kdepak! Pluje sem!“ zvolal starý Gozzo a nemýlil se. Sakoleva skasala plachty a zamířila do přístavu. Ale na stožáru se neobjevila vlajka lodivoda. Kapitán musil dokonale znát zdejší nebezpečné dno, že se sem pouštěl sám.

Sakoleva řízená pevnou rukou se bezpečně proplétala mezi skalisky do přístavu. Kapitán byl zřejmě dokonale obeznámen s okolím Vityla, že se tudy pustil v temné noci zcela sám.

Teď ho lidé z Vityla už také spatřili. Jeho postava se jasně rýsovala na přídi sakolevy. Byl zahalen do širokého arabského pláště s kapuci na hlavě. Tichým a klidným hlasem vydával rozkazy kormidelníkovi.

Piráti z Vityla se zatím domluvili, že loď přepadnou, jen co se ještě trochu víc setmí.

„Do člunů!“ zvolal konečně starý Gozzo. Třicet statných chlapů, někteří s pistolemi, většina s noži a sekerami, naskákalo do člunů a vyplulo v počtu rozhodně větším, než byl stav posádky na sakolevě.

V té chvíli zazněl na palubě sakolevy krátký rozkaz. Loď uprostřed kotviště znehybněla.

Čluny už byly jen na několik sáhů

od lodi. Posádka nedala najevo nejmenší znepokojení, ač dobře znala špatnou pověst lidí z Vityla. Ozbrojila se však, aby se v případě nutnosti mohla bránit.

Nestalo se však nic. Kapitán sakolevy přešel na záď, zatímco mužstvo bez zájmu o čluny se zabývalo svinováním plachet, aby uvolnilo palubu.

První člun přirazil k levoboku sakolevy a ostatní těsně za ním. A protože lodní boky byly nízké, stačilo útočníkům jen přelézt pažení a s hrozným řevem naskákat na palubu. Ti nejzuřivější se vrhli na záď, dva z nich popadli svítilny a přiblížili je kapitánovi k obličeji. Ten jediným pohybem ruky stáhl z hlavy kapuci, takže jeho tvář se objevila v plném světle. Klidně pak řekl:

„Ach, cožpak lidé z Vityla neznají už svého krajana Nikolase Starkose?“ A kapitán si založil ruce. Okamžik poté vrátily se čluny plnou rychlostí do přístavu.

II. SETKÁNÍ TVÁŘÍ V TVÁŘ

Po deseti minutách odrazil od sakolevy lehký člun a dopravil k molu muže, před nímž lidé z Vityla právě tak kvapně zatroubili k ústupu.

Byl to kapitán *Karysty*, jak se totiž jmenovala loď zakotvená v přístavu. Byl to muž střední postavy a silných údů. Ač sotva překročil pětatřicátý rok věku, vypadal mnohem starší se svým zbrázděným čelem, pod nímž nemohla vyklíčit žádná poctivá myšlenka. Byl sice oblečen jako Turek, ale byl to Řek narozený ve Vitylu.

Tam trávil dětství, tam se seznamoval se všemi zátokami, skalisky a podmořskými útesy. Nebylo divu, že řídil sakolevu s takovou jistotou.

Nikolas Starkos byl jedním z vitylských pirátů. Po smrti otce, jedné z tisíců obětí Turků, jeho nenávistí se dusící matka čekala jen na den, kdy se bude moci zúčastnit povstání proti turecké tyranii. V osmnácti letech opustil Nikolas rodný kraj a plavil se po mořích jako námořník, či spíš pirát. Nikdo však nedokázal říci, čí krev proléval. Krev nepřátel Řeků, nebo krev krajanů, která kolovala i jeho cévami? Hovořilo se o obchodních lodích, které zničil, o bohatých nákladech, kterých se zmocnil. Ale jinak bylo jeho jméno zahaleno tajemstvím. A všichni Řekové před ním uctivě ustupovali. Proto i vitylští piráti při pouhém zvuku jeho jména vyklidili ihned pole.

Jakmile kapitán *Karysty* přirazil k přístavnímu molu, nařídil svým veslařům, aby se vrátili na loď, a sám vykročil ke konci přístavu. Po dvaceti krocích se zastavil a obrátil se ke starému námořníkovi, který ho už od přístavu sledoval, jako by čekal nějaký příkaz.

„Gozzo,“ řekl mu Starkos, „potřebuji deset silných chlapů k doplnění posádky.“

„Budeš je mít, Nikolasi.“

Kdyby jich byl chtěl kapitán *Karysty* sto, byl by je také dostal.

„Ať mám těch deset mužů za hodinu na palubě *Karysty*,“ dodal kapitán.

Starkos pak gestem naznačil, že chce teď být sám, a mizel v úzké přístavní uličce. A starý Gozzo se vrátil do vesnice a zabýval se ihned výběrem těch deseti mužů. Nikolas Starkos zatím stoupal zvolna do svahu strmého srázu kolem rozvalin staré pevnosti. Na vrcholu hřebenu se zastavil. Zadíval se na starý dřevěný domek postavený přímo nad srázem. Bylo to prosté stavení mimo vesnici a zcela pusté. A pusté proto, že jeho majitelka Andronika Starkosová opustila tento kraj, aby vstoupila do řad statečných žen, které pomáhaly ve válce proti Turkům za nezávislost Řecka. A také proto, že její syn od svého odchodu z domova ani jednou nepřekročil práh otcovského domu.

Jeho otec se po počestném a dlouhém životě námořníka uchýlil sem, daleko od lidí z Vityla, jejichž spády mu naháněly hrůzu. Jednoho dne se však vzepřel tureckému útlaku a doplatil na to životem.

Otec už syna nemohl vést a matka ho nedokázala zvládnout. Nikolas odešel z domova a potloukal se po mořích ve službách pirátů.

Do domu už po deset let nevkročili ani matka, ani syn. Nikolas nikdy nezatoužil vrátit se sem. Ale během strašných událostí, které v bojích proti turecké nadvládě zalily krví celé Řecko, došla až k němu zpráva o Andronice. Tato zpráva musela proniknout do jeho mozku jako výčitka, měl-li vůbec nějaké svědomí. Ale toho dne, kdy Starkos připlul do Vityla najmout deset mužů, pocítil náhle potřebu nadýchat se vzduchu tam, kde se naučil první slova své mateřštiny. Proto se vydal po strmé stezce až nahoru k domku. Tam u zchátralého plotu na chvíli zaváhal.

Které srdce by se nezachvělo při vzpomínce na mládí: Starkos se zastavil před prahem stavení.

Ano, půjdu se podívat dovnitř…, řekl si Starkos a zvedl závoru. Stačilo jen vstoupit.

Nikolas znovu zaváhal. Ale náhle se dveře otevřely samy! Na prahu se objevila žena. Byla oblečena v místní kroj, měla energickou tvář, velké černé, trochu divoké oči a ošlehanou pleť pobřežních rybářek. I při svých šedesáti letech měla vzpřímenou postavu.

Byla to Andronika Starkosová. Matka a syn, tak dlouho odloučení, octli se tu teď tváří v tvář.

Nikolas Starkos setkání s matkou nečekal. Vyděsilo ho, když se tu tak náhle zjevila.

Andronika se vztaženou rukou pronesla strašným hlasem několik slov: „Nikolas Starkos nikdy nevkročí do otcova domu! Nikdy!“

Syn překvapeně ucouvl. Ta, která ho zrodila, vyháněla ho teď jako zrádce. Chtěl udělat krok vpřed … Zastavilo ho gesto ještě energičtější, gesto prokletí.

Nikolas Starkos se rozběhl zpátky. Nehybná Andronika stála na prahu a dívala se, jak její syn mizí v housti hustnoucí tmě.

Po chvíli se Starkos už plně ovládal. Došel do přístavu, přivolal si člun a nasedl. Deset mužů vybraných Gozzem už bylo na palubě sakolevy.

Bez jediného slova vystoupil Starkos na můstek *Karysty* a dal rozkaz k odplutí. Přípravy byly rychle provedeny. Stačilo jen vytáhnout plachty. Sílící vítr od pevniny výjezd z přístavu usnadnil.

Po pěti minutách vyplula *Karysta* bezpečně na širé moře bez jediného protestu posádky a mužů z Vityla. Nebyla však ještě ani na míli od břehu, když hřeben srázu ozářil plamen. To vzplál Androničin domek, který vyhořel až do základů. Požár založila sama matčina ruka. Andronika si přála, aby po rodném domu jejího syna nezůstala jediná stopa. Ještě do vzdálenosti tří mil nemohl kapitán odvrátit zrak od ohně, který zářil nad pevninou.

Andronika řekla, že Starkos nikdy nevkročí do otcova domu.

III. ŘEKOVÉ PROTI TURKŮM

V době našeho vyprávění byl politický život Řecka už dvě stě let naprosto ochromen. Krutost tureckých vládců přesahovala všechny meze. Z Řeků se stali otroci pod pašovou holí. Ale všechen život v Řecku ještě nevyhasl. Docházelo stále k povstáním – a nejen v Řecku. Povstali i Černohorci a Albánci. Ale všechny vzpoury byly potlačeny janinským pašou Alím Tebelenem. Byl čas zakročit.

Vzhledem k tomu, že nechtěly být svědky úplného pádu Řecka, se evropské mocnosti spojily a zasáhly. Nabídly sultánovi vyjednávání. Sultán je odmítl.

Dne 24. ledna 1824 přijel do Řecka dokonce, sám lord Byron, aby bojoval za jeho nezávislost. Ale o velikonocích tam zemřel, aniž by se dočkal splnění svého snu. Během krvavých bojů byl řecký archipel[5] vydán všanc obávaným lupičům, mezi nimiž proslul jako nejodvážněji pirát Sakratif, jehož jméno budilo hrůzu ve všech leantinských vodách. Ale sedm měsíců před počátkem tohoto příběhu musili Turci vyklidit v severním Řecku několik pevností, turecká vlajka už vlála jen nad několika opevněnými body. Řekové ze severu i z Peloponésu se spojili, ale Athény zůstaly ještě v rukou Turků. Francie, Anglie, Rusko a Rakousko podepsaly dohodu o spojenectví proti sultánovi a odmítly smírné řešení. V Řecku sílilo odhodlání vybojovat si stůj co stůj nezávislost. Mezi bojovníky za svobodu proslula brzy Andronika Starkosová. Zúčastnila se vždy všech akcí, které byly vedeny proti Turkům. Jen pod jménem Andronika, aby ji nezneucťovalo jméno jejího syna, stala se členkou hnutí, které bojovalo proti útlaku. Vyznamenala se především při obléhání Tripolisu. Hlavní město Peloponésu nemohlo být osvobozeno tureckou flotilou a musilo se 5. října vzdát.

Příštího roku se Andronika zúčastnila 4. března námořní bitvy a stala se – po pětihodinovém boji – byl svědkem útěku tureckého loďstva. Ale na jedné z těch lodí poznala svého syna, který vedl jako lodivod Turky Patraským zálivem. Toho dne, plna studu, vrhla se ještě zuřivěji do boje, aby v něm našla smrt… Ale smrt o ni nestála.

Nikolas Starkos měl jít na cestě zločinu ještě mnohem dál. Po několika týdnech se zúčastnil strašného masakru, v němž zahynulo třiadvacet tisíc křesťanů a sedmačtyřicet tisíc jich bylo prodáno do otroctví na smyrenském trhu. A jedné z lodí, které vezly ty nešťastníky k afrických břehům, velel syn Androniky. Řek, který prodával své bratry!

Rok 1826 však skončil a ona už nenacházela sílu k dalším bojům. Proto se příštího roku vrátila domů. Chtěla ještě vidět svůj dům ve Vitylu. Podivná náhoda tam zavedla v tu dobu i jejího syna. Víme už, jak to setkání dopadlo a že matka svého syna proklela. Když teď Androniku v rodném místě už nic nedrželo, rozhodla se bojovat dál, dokud Řecko nebude svobodné.

Taková byla situace v březnu 1827, když vdova Starkosová se zas vydala pěšky na cestu k peloponéským Řekům, aby jim pomohla bránit jejich zemi proti tureckým vojskům.

IV. SMUTNÝ DŮM BOHÁČŮV

Zatímco *Karysta* mířila k severu za cílem, který znal jen její kapitán, došlo na ostrově Korfu k události, která ač soukromá, přilákala pozornost veřejnosti k hlavním postavám tohoto příběhu.

Na Korfu byl tehdy vysokým komisařem anglického protektorátu sir Francis Adam, guvernér Jónských ostrovů. Ten měl pro případ konfliktu Turků s Řeky stále k dispozici několik fregat.

Na Korfu žil i jistý počet cizinců, mezi nimi mladý Francouz, kapitán královského loďstva na dovolené, Henry ďAlbaret. Přijel do Řecka, aby se zařadil do praporu francouzských přátel Řecka. Jako devětadvacetiletý muž vzrostlé postavy mohl snášet každou námahu námořnického řemesla. Jeho chování budilo v každém největší sympatie. Pocházel z bohaté rodiny, a když byla *v* severním Řecku – a na Peloponésu vztyčena proti tureckému půlměsíci řecká vláda, – Henry ďAlbaret neváhal a jako mnoho jiných statečných mužů přidal se k dobrovolníkům, které francouzští důstojníci vedli až na konec východní Evropy. Byl mezi prvními přáteli Řecka, kteří prolili krev za řeckou samostatnost. Při obléhání Athén byl zraněn a odplul na Korfu, aby se tam zotavil. Tam už dva měsíce čekal, kdy se bude moci vrátit na své místo v první řadě. Ale náhoda tomu chtěla, že na Korfu dostal jeho život jiný směr.

Na Korfu v Královské ulici stál nenápadný dům napůl řeckého a napůl italského slohu. Bydlel tam člověk, který se velmi málo ukazoval, ale o němž se přesto velmi mluvilo. Byl to bankéř Elizundo. Těžko říci, jak byl starý. Šedesát sedmdesát let? V tomto domě bydlel už

[5] ***Archipel* — staré označení skupiny ostrovů**

dvacet let a vůbec nevycházel ven. Zato v jeho pracovně ho navštěvovalo velmi mnoho lidí, zákazníků všech národností a všech stavů.

Ve svém bankovním domě uzavíral pozoruhodné obchody. Všeobecně byl pokládán za bohatého člověka. Žádný úvěrní ústav s ním nemohl soupeřit. Jím podepsaná směnka měla cenu zlata. Jeho pokladna byla zřejmě nevyčerpatelná. A nutno poznamenat, že Elizundo pracoval zcela sám. Držel v domě jediného písaře, a to jen pro úplně nedůležité práce. Byl sám svým účetním i pokladníkem.

Odkud pocházel? Říkalo se, že z Dalmácie. O své minulosti i přítomnosti však mlčel a se společností na Korfu se nestýkal. Pověsti o jeho jmění se nedaly brát doslova, ale byl velmi bohatý, ač ve svých potřebách a zálibách nesmírně skromný.

Elizundo byl vdovec. Na Korfu se usadil před dvaceti lety s dvouletou dcerkou Hadžinou. Ta teď vedla otci domácnost. Byla nesmírně krásná – po své řecké matce zdědila krásu z Lakónie.

Mezi otcem a dcerou se nevyvinul příliš důvěrný vztah. Naštěstí pro ni žil v domě dobrý a Hadžině plně oddaný člověk. Byl to Řek Xaris, vysoký hezký muž širokých ramenou a neobyčejně silných svalů, který vyrůstal s Hadžininou matkou a jenž ji doprovázel i po jejím sňatku s bankéřem. Xaris byl oddaný sluha, který někdy vypomáhal i v bankéřově pracovně. Když musila Hadžia jít za nějakou záležitostí z domu, vždy ji Xaris doprovázel. Mnoho mladých mužů je vždy sledovalo a mnohý by se byl rád dostal až k Hadžinině otci, aby ho požádal o její ruku. Ale Hadžina všechny návrhy odmítala bankéř se do jejího jednání nikdy nevměšoval. Do tohoto smutného domu přivedla náhoda i Henryho ďAlbareta. Přivezl si z Paříže poukazy pro Elizundovu banku: A na Korfu si je dával proplatit. Tak se dostal na ostrov už několikrát a seznámil se tam i s Hadžinou. Po pádu Athén odplul znovu na Korfu, aby se tam doléčil ze svého zranění. Bydlel v místním hotelu a denně byl na několik hodin přijímán v bankéřově domě. Tím se žádný cizinec nemohl až dosud chlubit. Tak tam žil Henry asi tři měsíce. Hadžině se mladý důstojník zalíbil. Ani Xaris neskrýval své sympatie k Henrymu. Často říkal Hadžině: „Máš pravdu, Hadžino. Řecko je tvá i moje vlast a my nesmíme zapomínat, že ten důstojník byl zraněn v boji za Řecko!“

„On mě miluje,“ řekla jednou Hadžina Xarisovi.

„Musíš tu lásku přijmout,“ odpověděl Xaris. „Tvůj otec stárne a ani já tady nebudu věčně. A můžeš najít lepšího ochránce, než je Henry ďAlbaret?“

Hadžina neodpověděla. Věděla, že ji Henry miluje, a stejně si Henry byl jist i její láskou. Ale zatím o tom mezi nimi nepadlo jediné slovo, i když pro celý ostrov nebyl jejich vzájemný vztah už pro nikoho tajemstvím. Při svých návštěvách v bankéřově domě hovořil Henry většinou o vyhlídkách řeckého povstání proti Turkům, jednou se zmínil o tom, jak z masakru u Chaidari zahranil statečnou ženu jménem Andronika. Při zvuku jejího jména sebou Elizundo trhl tak, že si toho jeho dcera všimla.

„Co je, otče?“ zeptala se.

„I nic,“ odpověděl bankéř a obrátil se s otázkou k Henrymu: „Vy jste tu Androniku znal?“

„Ano, pane Elizundo.“

„A víte, co se s ní stalo?“

„To nevím. Myslím, že odešla do jižního Řecka, kde se narodila. Ale vím, že jednoho dne se zas objeví na bojišti…“

„Ano,“ řekla živě Hadžina. „Bude tam, kde ji potřebují.“

Proč se bankéř na Androniku ptal? Jeho dceru to zajímalo. O otcových stycích toho moc nevěděla. Co mohlo být mezi otcem a Andronikou, kterou tolik obdivovala?

K válce o nezávislost se Elizundo stavěl velmi rezervovaně. Nedalo se říci, komu nadržuje. V jeho poště bylo řeckých dopisů stejně jako tureckých. Ale nutno říci, že mladého Francouze, zapáleného pro věc Řecka, přijímal velmi srdečně.

Henry ďAlbaret však už nemohl svůj pobyt déle prodlužovat. Po uzdravení se rozhodl dokončit to, co pokládal za svou povinnost. Často o tom hovořil s Hadžinou a dívka mu to schvalovala.

„Já odjedu, Hadžino," řekl jí jednoho dne, „ale kdybych si mohl vzít na cestu jistotu, že mě milujete tak, jako já miluji vás…"

„Henry, nevidím žádný důvod ke skrývání citu, který, jste ve mně probudil. Nejsem už malé dítě a po návratu mě najdete takovou, jakou jsem teď."

„Děkuji vám. I když naše rozloučení ponesu těžce, mám jistotu, že mě máte ráda. Ale chci si o tom promluvit i s vaším otcem." ,

„To je správné, Henry. Dostanete samozřejmě stejný příslib jako ode mne."

Henry už nemohl odkládat návrat do praporu plukovníka Fabviera, neboť se dozvěděl, že turecká vláda navzdory příjezdu anglické a francouzské flotily tvrdohlavě odmítala jednání. Spoléhala na svých dvaadevadesát lodí v navarinském přístavu.

Několik dní před odjezdem navštívil Henry bankéře a požádal o ruku jeho dcery. Bankéř znal postavení mladého důstojníka i jeho majetek ve Francii, a proto se sňatkem souhlasil, i když se o věnu své dcery nezmínil.

Henry měl tedy souhlas dcery i otce. Vše proběhlo k dokonalé spokojenosti obou stran. A největší radost z toho měl Xaris.

Večer 20. října si Henry o všem naposled pohovořil s Hadžinou. Nazítří měl odplout. Náhle vstoupil do místnosti Xaris. Zcela bez dechu, nemohl vůbec promluvit.

„Co je, Xarisi? Nač to vzrušení?" zeptala se Hadžina.

„Nesu … zprávu … důležitou zprávu … o vážné události!"

Tak se Henry a Hadžina dověděli o námořní bitvě 20. října u Navarina. Bankéř právě vstoupil, a když se novinu dověděl, stiskl rty a svraštil čelo. Neprojevil však ani uspokojení, ani nelibost.

Zpráva o porážce turecké flotily se rázem roznesla po celém Korfu. Anglická a francouzská eskadra spolu s eskadrou ruskou měly sedmadvacet lodí a tisíc dvě stě sedmdesát děl. Napadly daleko početnější eskadru tureckou a úplně ji zničily.

Zdálo se už jisté, že po zásahu spojenců bude konečně celé Řecko zbaveno turecké nadvlády a že nové království získá autonomii.

Tak se o tom soudilo i v bankéřově domě. Ale nové události pozměnily úmysly mladého důstojníka. Teď už nehrozilo nebezpečí, že turecké loďstvo napadne ostrov Hydru, kam se chtěl odebrat Henry k francouzskému praporu pod velením plukovníka Fabviera. Rozhodl se proto počkat na Korfu, jak se události vyvinou. Tím bylo zbytečné svatbu odkládat. Henry se tedy dohodl s Hadžinou, že se koncem října vezmou, a Hadžina tak byla uchráněna bolestného čekání na snoubence. Xaris to přijal s radostí, jako by šlo o jeho vlastní svatbu. I bankéř při vší své obvyklé chladnosti dával najevo uspokojení. Vždyť tím bude zajištěna budoucnost jeho dcery.

Všichni se dohodli, že svatební obřad bude velmi prostý. Ani Hadžina, ani Henry netoužili po davu svědků svého štěstí.

Přišel 23. říjen, týden před svatbou. Zdálo se, že se nikdo nemusí bát nějaké překážky nebo zdržení. A přece došlo k události, která by byla Henryho a Hadžinu velmi znepokojila, kdyby se o ní by! i dověděli.

Toho dne dostal Elizundo ranní poštou dopis, který znamenal pro bankéře nenadálou ránu. Elizundo dopis zmačkal, roztrhal a spálil, což prozrazovalo nesmírné vzrušení u člověka, který se vždy tak ovládal.

Bylo možno zaslechnout jen několik tichých slov:

„Proč jen ten dopis nepřišel o týden později! Buď proklet ten ničema, který jej napsal!"

V. BŘEHY PELOPONÉSU

Když *Karysta* vyplula od Vityla, mířila po celou noc k jihozápadu napříč Korinským zálivem. Nikolas Starkos odešel do své kajuty, kde zůstal až do svítání.

Ráno se zas objevil na palubě. Sakoleva plula velmi rychle k břehům Peloponésu. Když si Starkos ověřil kompasem směr lodi a obhlédl stav oblohy, posadil se na zádi.

Na palubě *Karysty* hovořila posádka s novými lidmi z Vityla. Noví námořníci měli spoustu dotazů, na které jim odpovídalo staré mužstvo.

„Kapitán Starkos moc nemluví, což?“

„Co možno nejmíň. Ale když něco řekne, je dobře ho poslechnout.“

„Kam *Karysta* pluje?“

„To nikdo nikdy neví.“

„Ale s těmi kanónky na přídi se přeci nemůže odvážit na obchodní loď!“

„To taky není její práce. K tomu má Starkos jiné lodi, dobře vyzbrojené a osazené dobrou posádkou. *Karysta* je jen taková výletní jachta. Až dosud je docela počestnou lodičkou, ale to se brzy změní.“

„Čím dřív tím lip!“

Bylo zřejmé, že nové mužstvo bylo stejně jako to staré ochotno k jakékoli práci. Nějaké ohledy, výčitky svědomí nebo prosté předsudky se u nich nedaly předpokládat. Byli hodni svého velitele a ten věděl, že se na ně může spolehnout.

Lidé z Vityla sice znali kapitána Starkose, ale neznali jeho zástupce, námořního důstojníka a obchodníka, duši Starkosovi plně oddanou. Byl to Skópelo.

Proto se jeden z nových lidí zeptal: „A kdo je kapitánův zástupce?“

„Ten na palubě není.“

„A uvidíme ho?“

„Ano.“

„Kdy?“

„Až to bude třeba.“

„A kde teď je?“

„Tam, kde má být.“ S touto odpovědí, která nic neříkala, se musili spokojit.

Druhého dne před desátou hodinou se loď octla u Arkádie. Ke Starkosovi přišel na záď lodní člunař. Starkos se díval na město, které před dvěma lety paša Ibrahim cela pobořil a povraždil tam všechny – dokonce ženy, děti a starce.

„Je vidět, že tudy prošli naši přátelé,“ bručel si Starkos, jemuž se nad tou spouští srdce nesevřelo. „A teď tu vládnou Turci,“ řekl člunař. „Ano… nadlouho… a doufejme, že navždy,“ dodal kapitán.

„*Karysta* tu přistane?“

Nikolas Starkos se rozhlédl pozorně po přístavu. „Dej znamení!“ řekl pak člunaři. Černá vlajka se stříbrným půlměsícem vylétla na stožár a ve větru se rozvinula. Po několika minutách se zatřepetala stejná vlajka na přístavním stožáru.

„Přistaneme,“ řekl Starkos.

Jakmile *Karysta* zakotvila, spustilo mužstvo na moře člun a kapitán do něj nasedl. Člun hnaný čtyřmi vesly přirazil ke kamennému schodišti v přístavní hrázi, tam už čekal člověk, který Starkose přivítal slovy: „Čekám na vaše rozkazy, kapitáne.“

„Dobrá, Skópelo,“ odpověděl Starkos s důvěrným úsměvem svému zástupci. Oba pak odešli do blízkého hostince a tam si objednali láhev rakije.

Skopelo měl inteligentní, ale lstivý výraz. Bylo mu asi padesát let. Jako obratný obchodník zabýval se překupnictvím zboží všeho druhu, nabytého loupeží, a prodejem zajatců na tureckých trzích i jejich dopravou k africkým břehům. Lze si tedy snadno představit, o čem asi jednal se Starkosem.

„Jak to stojí s Řeckem?“ zeptal se kapitán.

„Skoro stále stejně. *Karysta* se plaví už asi měsíc při tripolských březích, takže jste žádné novinky nemohl slyšet. Řeknu vám jen, že turecké loďstvo se chystá vyplout k ostrovu Hydra.“

„Ano, to jsem se dověděl včera u Navarina.“

„Zastavil jste se někde cestou?“

„Ano… jen jednou… na několik hodin ve Vitylu. Doplnil jsem si tam posádku. Ale zajímalo by mě, zda se ještě hovoří o …“

„… o Sakratifovi?“ A Skopelo ztišil hlas. „Ano, všude, kapitáne… A záleží jen na něm, aby se mluvilo ještě víc.“

„Však se bude mluvit.“

Nikolas Starkos vstal a počal se procházet se založenýma rukama. Konečně si zas sedl ke Skópelovi a změnil náhle předmět hovoru.

„Soudím podle tvého znamení, že tady máš náklad zajatců.“

„Mám jich pro čtyřsettunovou loď. Je to všechno, co zbylo z poslední bitvy. Turci tentokrát moc zabíjeli.“

„Jsou to muži a ženy?“

„I děti. Zkrátka všechno.“

„Kde jsou?“

„V arkadské pevnosti.“

„Zaplatil jsi za ně hodně?“

„Nu, paša nechtěl ustoupit. Domnívá se, že válka pomalu končí… bohužel. Ale když je zajatců málo, jsou zase dražší. Tím se to vyrovná, kapitáne. A já mám zprávu, že na afrických trzích je prodáme za velmi výhodné ceny.“

„Dobrá. Je vše zařízeno? Můžeš se nalodit na *Karystu?*“

„ Vše je hotovo a nic mě tu nedrží.“

„Výborně, Skopelo. Do deseti dnů sem přijede loď zajatce převzít. Nebudou s jejich vydáním obtíže?“

„Vše je domluveno. Ovšem proti zaplacení. Musíme se proto předem dohodnout s Elizundem, aby nám podepsal směnky. Jeho podpis má váhu a paša přijme jeho záruku jako hotové peníze.“

„Napíši Elizundovi, že ho co nejdříve navštívím, jen co dokončím tuhle záležitost…“

„Tuhle a ještě jinou, neméně důležitou, Starkosi,“ dodal Skopelo.

„Snad,“ odpověděl Starkos.

„A bude to jen správné. Elizundo je nesmírně bohatý. A nezbohatl snad naším obchodem? Ach, teď je dobré být bankéřem pirátů v archipelu. Proto vám říkám, kapitáne, že to bude jen správné.“

„Co bude správné?“ zeptal se kapitán s pohledem upřeným na Skopela.

„Což to nevíte? Přiznejte se, kapitáne, že to říkáte jen proto, abyste mě slyšel říkat to už posté.“

„Možná že ano.“

„Přece dcera bankéře Elizunda …“

„To, co je správné, bude tedy uděláno,“ řekl prostě Starkos a vstal.

Oba muži se vrátili do přístavu, kde na ně čekal člun.

„Nasedni,“ vyzval Skopela Starkos. „S Elizundem vše projednám na Korfu. Ty se pak vrátíš do Arkadie, abys převzal ten náklad.“

Za hodinu už *Karysta* vyplouvala ze zálivu. Starkos zaslechl vzdálené hřmění. Bylo to hřmění děl kombinované eskadry na rejdě u. Navarina.

VI. PROTI PIRÁTŮM V ARCHIPELU

Severozápadní směr držel sakolevu v malebné oblasti Jónských ostrovů. Naštěstí pro *Karystu* její vzhled nijak neprozrazoval její poslání. Jinak by se byl kapitán Starkos neodvážil před ústí děl britských pevností a fregat.

Sakoleva plula mezi Jónskými ostrovy bez zastavení až k ostrovu Korfu, kde konečně u přístavního mola zakotvila.

Námořníci spustili člun, do něhož vsedl Starkos se Skopelem. Oba vystoupili a dohodli se, že se v jedenáct hodin vrátí na loď.

Skopelo zmizel v obchodní čtvrti a Starkos chtěl tento večer strávit zábavou v elegantních restauracích. Jak se prodíral davem, slyšel ze všech stran opakované jméno, doplňované málo uctivými přídomky. Bylo to jméno Sakratifovo. To se neustále opakovalo ve výkřicích:

„Sakratif! Sakratif! Smrt pirátu Sakratifovi!“

A ve všech – ať už anglických, italských, francouzských nebo řeckých – výkřicích zaznívalstejný tón hrůzy.

Starkos naslouchal a neříkal nic. Vydal se k přístavu. Tam vzrušení davu vrcholilo, neboť se chystala k vyplutí na moře velká loď. V této situaci tomu obyvatelé města věnovali opravdu mimořádný zájem.

Slunce už zmizelo za vysokými horami ostrova a po vratkém soumraku měla přijít noc. Starkos se vrátil z přístavu a usadil se u stolku před kavárnou, protože chtěl pozorně naslouchat okolnímu hovoru.

„Opravdu,“ prohlásil jakýsi loďař, „teď není v obchodě žádná jistota. Nikdo se už neodváží poslat cenný náklad do levantinských vod.“

„A brzo nenajdeme posádku, která by byla ochotna sloužit na lodích v archipelu,“ dodal tlustý Angličan.

„Ach, ten Sakratif! Ten Sakratif!“ opakovali znechuceně lidé u okolních stolků.

„A kdy má *Syphanta* vyplout?“ zeptal se vytáhlý obchodník.

„V osm hodin,“ řekl jeho soused. A dodal tónem, který neprozrazoval velkou důvěru: „Nestačí však jen vyplout. Musí se také dostat na místo určení.“

„Však se tam dostane,“ zvolal jiný soused. „Nelze přece tvrdit, že jeden pirát bude držet v šachu celé britské loďstvo!“

„I řecké, italské a francouzské…,“ dodal flegmaticky anglický důstojník, který chtěl, aby na té ostudné záležitosti měly podíl i jiné státy.

„Je čas,“ řekl obchodník a vstal. „Chceme-li být u vyplutí *Syphanty*, musíme k přístavu.“

„Nijak to nespěchá,“ mínil jeho soused. „Ostatně vyplutí bude oznámeno dělovým výstřelem.“

A pak všichni dál proklínali Sakratifa.

Starkos teď pokládal za vhodné vmísit se do hovoru.

„Pánové,“ obrátil se ke svým sousedům, „chtěl bych se vás zeptat, co je to ta *Syphanta*, o které tu dnes každý mluví?“

„Je to korveta, pane, koupená a vyzbrojená společností anglických, francouzských a řeckých obchodníku a osazená mužstvem různých národnosti. Má dnes vyplout pod velením kapitána Stradeny. Snad se jí podaří to, co se nepodařilo válečným lodím Anglie a Francie.“

„A kam korveta pluje?“

„Do vod, kde se bude moci setkat s proslulým Sakratifem, zajmout ho a oběsit.“

„A kdo je, prosím, ten proslulý Sakratif?“

„Cože? Vy se na to ptáte?“

Opravdu, člověk, který neznal jméno piráta Sakratifa, musil působit jako zjevení z jiného světa. Kapitán *Karysty* si ihned všiml překvapení vyvolaného svou nevědomostí. Proto si pospíšil dodat: „jsem cizinec, pánové. Právě jsem připlul z Jaderského moře a nevím, co se tady děje? Jde tedy o piráta?“

„Ano, o mořského lupiče,“ ozval se tlustý Angličan. Překvapuje mě však, že se tady najde Evropan, který neví nic o Sakratifovi.“

„Nu něco jsem přece jen věděl, věřte mi, pane. Nevěděl jsem jen, proč je kvůli němu dnes celé město vzhůru. Je snad ostrov Korfu ohrožen útokem tohoto piráta?“

„Ten by se nikdy neodvážil vkročit na náš ostrov!“

„Opravdu?“ zeptal se kapitán *Karysty*. „Zajisté, pane. A kdyby to udělal, vyrostly by na celém ostrově šibenice, aby ho dostaly!“

„Tak proč to vzrušení? Připlul jsem před necelou hodinou a vůbec ten rozruch tady nechápu …“

„Vězte tedy, pane, že ten mizera Sakratif napadl před měsícem dvě anglické lodě a všechny, kteří to přežili, prodal na trhu v Tripolisu.“

„To je opravdu hnusný zločin,“ prohlásil Starkos, „za který by měl Sakratif pykat.“ Obchodník z Korfu vysvětloval dál:

„Proto se několik obchodníků spojilo a vyzbrojilo válečnou loď, která se pustí za Sakratifem. Ta korveta má vybranou posádku a velí jí neohrožený námořník kapitán Stradena. Tentokrát lze doufat, že pirát, který ohrožuje chod v celém archipelu, neunikne svému osudu.“

„Bude to ale obtížné,“ mínil Starkos, který se patrně dověděl vše, co chtěl vědět, protože poděkoval svým sousedům a zvedl se.

To, co slyšel, nebylo žádné přehánění. Sakratifovy loupeže už několik let pobuřovaly kdekoho. Odvážný a krvavý pirát napadl už několik obchodních lodí různých úrodností. Odkud pocházel? To nikdo nevěděl. Nikdo ho také nikdy nespatřil. A z těch, kdo se octli před ústím jeho děl, nevrátil se nikdo. A kdo by byl mohl popsat ho lodi? Prováděl přepady tu na korvetě, tu na rychlé vantinské brize, kterou žádná loď nepředhonila. A když setkání s nějakou lodí a nebyl silnější, nebo když spatřil loď válečnou, rychle zmizel. Ale v jakém neznámém očisti, na kterém odlehlém místě archipelu ho dopadnut? Znal nejtajnější průlivy, o kterých hydrografové tehdejší doby neměli ani tušení.

Pirát Sakratif byl výborný námořník a strašný útočník. Pomáhala mu posádka, která před ničím necouvla. Sakratif po každém vítězství jim nezapomněl dát „ďábelský podíl“, to znamenalo několik hodin volného loupení a vraždění. Jeho lidé by se byli dali pro něho zabít. Ani nejstrašnější mučení je nepřimělo k prozrazení vůdce, který je úplně ovládal.

A kdyby byl býval Sakratif zaskočen válečnou lodí, byl raději vyhodil svou loď do povětří, než aby se dal. Takový byl ten muž, kterého měla *Syphanta* pronásledovat; to byl ten obávaný pirát, jehož jméno bylo vyslovováno na Korfu s takovou nenávistí. Když Starkos procházel Přístavní ulicí, ozval se silný výstřel. V jasném záblesku se nad hradbou pevnosti nesl mrak hustého dýmu. To vyplouvala *Syphanta* do jižní části Jónského moře.

Když odbíjelo jedenáct hodin, odešel Starkos do přístavu, kde měl schůzku se Skopelem. Ten už na něho čekal. Kapitán sakolevy k němu přistoupil se slovy:

„Právě vyplula korveta *Syphanta* … aby polapila Sakratifa!“

„Ona, nebo jiná loď. Co na tom?“ odpověděl Skopelo prostě a ukázal na člun, který se houpal u mola.

Za několik minut přirazil člun ke *Karystě* a Starkos na palubě Skopelovi řekl: „Zítra jdu k Elizundovi.“

VII. PŘEKVAPENÍ

Nazítří v deset hodin dopoledne vystoupil Starkos u mola z člunu a zamířil k bankéřovu domu. Nešel tam poprvé a byl vždy přijat jako zákazník, jehož obchodními záležitostmi nelze pohrdat.

Elizundo ho dobře znal a věděl hodně o jeho životě. Věděl i to, že Starkos je syn staré vlastenky, o níž jednou hovořil Henry ďAlbaret. Nikdo však, nevěděl a nemohl vědět, kdo je kapitán *Karysty*.

Starkos byl zřejmě očekáván, neboť byl ihned po příchodu přijat. Když se bankéř ocitl se svým zákazníkem o samotě, pečlivě za ním zamkl dveře.

„Dobrý den, Elizundo,“ řekl kapitán *Karysty* a usadil se bez ostychu v křesle, jako by byl doma. „Neviděl jsem vás už půl roku, a tak jsem se zastavil na Korfu, abych vám stiskl ruku.“

„Však jste nepřišel proto, abyste mě pozdravil,“ odpověděl bankéř. „Co chcete?“

„To jste celý vy,“ zvolal kapitán Starkos. „Nestojíte o přátelství, ale o obchody. Své srdce jste už dávno zamkl do nejtajnější zásuvky své pokladny, od níž jste ztratil klíč.“

„Řekněte mi, co vás přivádí a proč jste mi psal?“

„Máte pravdu, Elizundo. Nač prázdné řeči? Buďme vážní. Musíme dnes prohovořit velmi závažné záležitosti, které nestrpí odklad.“

„Psal jste o dvou věcech. První z nich se týká našich pracovních vztahů a druhá vás osobně. Tak mluvte! Chci se dovědět vše.“

Jak vidět, vyjadřoval se bankéř velmi stroze. Chtěl, aby jeho návštěvník mluvil k věci a nezdržoval ho vyhýbavým žvaněním. Ale z tónu obou mužů vyplývalo, že bankéř nebyl ten silnější.

Kapitán *Karysty* nedokázal skrýt úsměšek, když se zeptal: „Kterou z otázek projednáme napřed?“

„Napřed tu, která se týká vás osobně.“

„Já bych spíš začal s tou druhou.“

„Dobře. O co jde?“

„Jde o zajatce, které mám převzít v Arkadii. Je to dvě stě sedmatřicet lidí – mužů, žen a dětí, určených pro africké trhy. A vy víte, Elizundo, už z jiných podobných obchodů, že Turci prodávají jen za hotové peníze nebo za plně zaručené směnky. Přicházím vás proto požádat o váš podpis, který jistě neodmítnete, až vám Skopelo přinese připravenou smlouvu.“

Bankéř neodpověděl. Ale jeho mlčení mohlo znamenat jen souhlas s kapitánovým návrhem. Stalo se tak ostatně už mnohokrát.

„Ale musím dodat,“ pokračoval Starkos nedbale, „že to nebude špatný obchod. Turecké akce v Řecku začínají mít špatný kurs. Bitva u Navarina má pro Turky zlý důsledek, a tak musejí další boj vzdát. Ale pak už nebudou zajatci, nebude prodej, nebudou výdělky. Proto ta poslední zásilka bude na afrických trzích zaplacena velmi dobře. V tom je moje – a samozřejmě i vaše – výhoda. Mohu tedy s vaším podpisem počítat?“

„Já vám vaše směnky proplatím, ale nebudu vám nic podpisovat.“

„Jak je libo, Elizundo. Ale my bychom se spokojili s vaším podpisem. Dříve jste před podepsáním nikdy neváhal.“

„Dříve není dnes,“ řekl trpce Elizundo. „Dnes se na to dívám zcela jinak.“

„To vidím. Ale jak chcete. A prosím vás, je pravda, že se chcete obchodů vzdát, jak jsem slyšel?“

„Ano, Starkosi. Tohle, je také poslední obchod, který děláme společně … když už na tom trváte.“

„Opravdu na tom trvám. Ale to musíte mít už dost peněz, když se chcete obchodů vzdát.“

Bankéř neodpověděl. – „Co budete dělat s těmi milióny, které si přece do hrobu nevezmete? Byla by to na vaší poslední cestě hrozná přítěž. Komu to po vás připadne?“

Bankéř stále mlčel.

„Připadne to vaší dceři,“ pokračoval Starkos, „krásné Hadžině. Ta přece zdědí celý otcův majetek. A to je jistě správné. Ale co s ním bude dělat? Sama na světě s tolika milióny!“

„Má dcera nebude sama.“

„Vy ji provdáte? A za koho, prosím vás? Kdo by o Hadžinu stál, kdyby se dověděl, z čeho vzešlo jmění jejího otce? A kdyby to věděla Hadžina, odvážila by se dát někomu svou ruku?“

„Jak by se to mohla dovědět?“ řekl bankéř. „Až dosud to neví, a kdo by jí to také řekl?“

„Bude-li třeba, tak já.“

„Vy?“

„Já, Elizundo. A pamatujte si má slova, protože k tomu, co chci říci, se už nebudu vracet. To obrovské jmění jste získal díky mně prodejem vyloupených lodních nákladů a válečných zajatců. Já jsem vám zajistil ty milióny. Ale já nemám žádné předsudky, já se vás nebudu ptát na původ vašeho majetku. Nechci už být sám a čekám, že Hadžina se stane mou ženou.“

Bankéř se zvrátil ve svém křesle nazad. Poznal, že jeho dlouholetý společník ho má pevně v rukou. A věděl, že kapitán *Karysty* na cestě za svým cílem nikde necouvne. A nepochyboval, že bude-li třeba, prozradí Starkos i minulost jeho bankovního domu.

K zamítavé odpovědi na Starkosovu žádost měl jedinou oporu, kterou váhavě uvedl: „Má dcera se nemůže stát vaší ženou, Starkosi protože se má provdat za jiného.“

„Za jiného? Pak jsem přišel opravdu včas! Ale, ale… dceruška bankéře Elizunda se tedy vdává? A za kohopak?“

„Za francouzského důstojníka.“

„Snad ne za některého z těch floutku, kteří přišli údajně Řecku na pomoc?“

„Ano.“

„A jak se jmenuje?“

„Kapitán Henry ďAlbaret.“

Nikolas Starkos přistoupil k bankéři a řekl:

„Nuže, pane Elizundo, opakuji vám, že dozví-li se kapitán ďAlbaret, kdo vlastně jste, nebude už vaši dceru chtít. A dozví-li se Hadžina původ vašeho jmění, nebude už pomýšlet na manželství s kapitánem ďAlbaretem. Jestliže tu svatbu ihned nezrušíte, stejně k ní nedojde, protože zítra se snoubenci dovědí vše. Ano … ano … dovědí se to, u všech čertů!“

Bankéř znovu vstal. Podíval se upřeně na kapitána *Karysty* a zoufalým hlasem prohlásil:

„Buď si! Zabiji se, Starkosi. A nebudu už hanbou své dcery.“

„Ale budete! Budete její hanbou v budoucnosti stejně jako teď a ani vaše smrt nikdy nesmaže fakt, že bankéř Elizundo byl bankéřem pirátů v archipelu.“

Elizundo bez odpovědi sklesl do křesla a Starkos pokračoval:

„Proto se Hadžina nestane nikdy ženou toho ďAlbarta, a proto se stane – ať chce nebo nechce – ženou Nikolase Starkose!“

Ještě půl hodiny trval tento rozhovor, v němž pirátovi nešlo o lásku, ale jen o bankéřovy milióny.

Hadžina ovšem o Starkosově dopisu nevěděla. Všimla si však, že od jistého dne byl Elizundo smutný a zachmuřenější než jindy; jako by ho něco trápilo. A když se dostavil do domu Starkos, pocítila podivný neklid. Věděla, že otec je po každé Starkosově návštěvě dlouho rozrušen a jakoby něčím vystrašen. Z toho vyplýval i její odpor ke Starkosovi. Kapitán *Karysty* však budil nenávist i v Xarisovi. Ten by mu byl nejraději rozbil hlavu. Říkával: „Nemám na to samozřejmě právo, ale jednou to stejně udělám.“

Po Starkosově odchodu bylo v bankéřově pracovně ticho. Asi za hodinu se odtamtud ozval zvonek. Xaris přispěchal k bankéři, který zdvihl hlavu a přidušeným hlasem řekl jenom: „Hadžina!“

Xaris přikývl a odešel, aby poslal dceru k otci. Když přišla, řekl jí Elizundo bez jakéhokoliv úvodu a se sklopeným zrakem zcela změněným hlasem: „Hadžino… musíš se chystaného sňatku s kapitánem ďAlbaretem vzdát.“

„Co to říkáte, otče?“ zvolala dívka, zasažená nečekaným příkazem přímo do srdce.

„Je to nutné, Hadžino.“

„Ale řekněte mi, otče, proč jste zrušil své slovo? Víte, že nemám ve zvyku odporovat vašim rozhodnutím. Ani tentokrát to nebudu dělat, ale řekněte mi, proč se mám toho sňatku vzdát!“

„Protože to je nutné, Hadžino … Musíš se stát ženou jiného.“

„A koho?“

„Kapitána Starkose!“

„Toho… toho … člověka? Otče, tohle rozhodnutí vyslovujete zřejmě proti své vůli. Je v tom nějaké tajemství, které mi nechcete prozradit.“

„Nechtěj po mně nic!“ zvolal Elizundo zoufale. „Nic!“

„Nic, otče? Buď si. Jestliže se však z poslušnosti zřeknu sňatku s Henrym ďAlbaretem – i když mě to snad zabije –, nemohu si vzít Starkose … To nemůžete chtít!“

„Je to nutné, Hadžino.“

„Vždyť jde o mé štěstí!“ zvolala dívka.

„A mně o mou čest!“

„Cožpak vaše čest závisí na někom jiném než na vás samotném?“

„Ano… na někom jiném. A ten někdo je Nikolas Starkos.“

Po těch slovech vstal bankéř s vytřeštěnýma očima a s tváří zkřivenou křečí jako při záchvatu mrtvice. Hadžina při pohledu na něho sebrala všechnu energii. „Dobrá, otče … poslechnu vás.“

Její život byl zničen a ona pochopila, že ve vztahu bankéře ke kapitánovi *Karysty* je nějaké strašné tajemství. Poznala, že otec je zcela v rukou toho strašného člověka. Podřídila se a obětovala. Tu oběť vyžadovala čest jejího otce.

Xaris zachytil dívku ve dveřích a napůl omdlelou ji odnesl do jejího pokoje. Tam se dověděl, co se stalo. Jeho nenávist ke Starkosovi tím ještě vzrostla.

Za hodinu se jako obvykle dostavil Henry ďAlbaret. Jedna ze služek mu však oznámila, že Hadžina není doma. Chtěl mluvit s bankéřem. Ten ho nemohl přijmout. Dal si zavolat Xarise, ale ten nebyl k sehnání.

Henry se vrátil v největším rozrušení do hotelu. S takovým přijetím se u bankéře nikdy nesetkal. Rozhodl se počkat do večera. V šest hodin večer mu však v hotelu doručili dopis. Na obálce poznal Elizundovo písmo:

Pane ď Albarete,

pokládejte své spojení s mou dcerou za zrušené. Z důvodů, které jsou vám neznámé, nemůže ke sňatku dojít. Prosím, abyste přestal docházet do mého domu.

Elizundo

Mladý důstojník zprvu nic nechápal. Četl dopis znova a znova. Byl jím ohromen. Co se u Elizundových stalo? Proč ten zvrat?

Dopis neposlala Hadžina, ale Elizundo, pomyslil si. Hadžina neví a nemůže vědět, co mi otec napsal. Ten změnil původní úmluvu bez jejího vědomí. Ale proč? Však já se dovím, jaká překážka se postavila mezi mne a Hadžinu!

Napsal tedy Hadžině, ale dopis zůstal bez odpovědi. Napsal podruhé. Zase nic. Chtěl mluvit aspoň s Xarisem. Bloudil celé hodiny kolem bankovního domu, ale marně.

Plynuly dny, v nichž Henry věřil, že prožívá nejvyššího stupně utrpení. Mýlil se.

Městem se náhle roznesla zpráva, že Hadžina se bude vdávat. Henry byl zdrcen. Kdo má být Hadžininým manželem?

„Já se to dovím!“ zuřil Henry. „Ať je to kdokoli, dovím se to a promluvím si s ním! A on mi bude muset odpovědět!“

Nemusel dlouho čekat. Skutečně toho muže spatřil, viděl ho vstupovat do bankéřova domu, sledoval ho až do přístavu a viděl ho vystupovat na palubu sakolevy.

Byl to Nikolas Starkos, kapitán *Karysty.* Henry se pak dověděl, že přípravy ke svatbě jsou v plném proudu. Rozzuřen na nejvyšší míru byl rozhodnut jít až před oltář, a nebude-li zabit on, zabije svého soka a situaci tím vyřeší.

Až do 28. října se snažil setkat se Starkosem. Číhal na jeho připlutí, ale marně. Avšak 29. října večer došlo náhle k události, která rozuzlení této situace uspíšila.

Odpoledne se roznesla městem zpráva, že bankéře Elizunda ranila mrtvice.

A po dvou hodinách Elizundo zemřel.

VIII. VE HŘE JE OSM MILIÓNŮ

Nikdo nemohl předvídat, co se teď stane. Henry pochopil, že došlo k obratu pro něj příznivému. Ač měla Hadžina hluboký smutek, neváhal se u ní ohlásit. Nemohl však spatřit ani Hadžinu, ani Xarise. Musil čekat.

Jestliže se Hadžina podřídila otci, pomyslil si, pak po jeho smrti k tomu hroznému sňatku nedojde. To byla správná úvaha. Henryho naděje vzrostly, Starkosovy klesly. Není proto divu, že na palubě sakolevy došlo o tom k hovoru mezi Starkosem a Skopelem.

„Že by se byl zabil?“ řekl jakoby sám k sobě Starkos.

„To ne,“ odpověděl Skopelo. „Lékaři zjistili mrtvici.“

„Aspoň že máme pod střechou tu arkadskou záležitost. Můžeme zajatce převzít a zaplatit hotovými penězi.“

„A co ta druhá záležitost?“

„Ta druhá? Ta skončí tak, jak má skončit. Nevím, proč by se v tom mělo něco měnit. Hadžina poslechne mrtvého otce, stejně jako poslechla živého. A ze stejných důvodů! Stačí mi jen nastavit ruku a přijmout její milióny. A ona mi je předá, buď bez obav, Skopelo. Mohu zničit bankéřovu čest po jeho smrti stejně jako před ní. A dceří jde víc o tu čest než o peníze. A nátlaku, kterého jsem použil u jejího otce, použiji i u ní.“

Po Elizundově smrti se Starkos marně pokoušel vniknout do bankovního domu. Dveře zůstávaly pro každého zavřené. Ale ani Henry nebyl šťastnější.

Starkos všude rozhlašoval, že sňatek je jen odložen a pokládal se už za majitele bankéřových miliónů.

O těch se teď dověděla i Hadžina a s ní Xaris. Ale oba zároveň zjistili strašný původ tohoto majetku z listin, které chtěl Elizundo zřejmě později spálit. Tak se dověděli i o Starkosově spoluvině.

„Ten ničema… ten bídák!“ zuřil Xaris. Tuhle situaci bylo nutno řešit a Hadžina to hodlala vyřešit v obecném zájmu.

Šestého dne po Elizundově smrti přišel do přístavu Xaris a vyzval Starkose, aby se dostavil do Elizundova domu. Neřekl to nijak přívětivě, ale Starkos se tím nevzrušil a šel s Xarisem, který ho uvedl do bankéřovy pracovny. Tam ho čekala Hadžina u stolu plného listin a dokladů. Starkos pochopil, že dívka už ví vše. Hadžina vstala a pokynula Xarisovi, aby odešel. „Přišel jsem na vaši výzvu, Hadžino,“ řekl Starkos. „Proč jste mě pozvala?“

„Ze dvou důvodů. Především vám chci říci, abyste smlouvu o sňatku, vnucenou mi otcem, pokládal za zrušenou.“

„Na to odmítám odpovědět, Hadžino, dokud neuvážíte důsledky svých slov.“

„Vše už jsem uvážila. A vy jistě pochopíte neodvolatelnost mého rozhodnutí, když vám řeknu, že o obchodech svého otce s vámi se už víc dovědět nemohu.“

Starkos se spoléhal, že bude mít proti Hadžině účinnou zbraň. Ale ona se dověděla vše. Jeho zbraň se mu v ruce zlomila, ale on se ještě nevzdával. Ironickým hlasem pokračoval: „Vy tedy znáte Elizundovy obchody, a přesto trváte na svém rozhodnutí?“

„Trvám, Starkosi. A budu trvat vždy, protože to je má povinnost.“

„Mám snad věřit, že kapitán ďAlbaret… “

„Jméno pana ďAlbareta do toho nemíchejte!“ přerušila ho ostře Hadžina a pokračovala:

„Dobře víte, Starkosi, že kapitán ďAlbaret by teď nikdy nesvolil k sňatku s dcerou bankéře Elizunda, protože nikdo si přece nevezme za ženu dceru bankéře pirátů. Čestný muž nemůže přece přijmout peníze získané tak hnusným způsobem.“

„Mně se zdá, že mluvíte o věcech zcela vzdálených od záležitosti, kterou musíme vyřešit.“

„Co máte na mysli?“

„Dovolte mi připomenout, že jste se měla provdat za kapitána Starkose, a ne za kapitána ďAlbareta. Smrt vašeho otce nezrušila přece jeho úmysly, jako nezrušila moje.“

„Poslechla jsem otce, aniž jsem věděla o důvodech, které ho přinutily mě obětovat. A teď vím, že poslušností mu zachránila jeho čest.“

„Dobrá, Hadžino. Víc vám o otci opravdu nemohu říct. Ale když jste se tak postarala o otcovu čest před jeho smrtí, měla byste ji chránit i po ní. A kdybyste odmítla trvat na svém závazku vůči mně … “

„Domluvil jste, Starkosi?“ zvolala dívka s výrazem opovržení a hnusu, který jí vehnal krev do tváří. „Ano,“ řekl Starkos.

„Nic takového neuděláte, Starkosi, protože byste obvinil sám sebe.“

„Obvinil sebe, Hadžino? Myslíte si snad, že jsem ty obchody sjednával pod svým jménem? Myslíte, že Starkos prodává válečné zajatce? Promluvím-li, nebudu se kompromitovat; a jestli mě donutíte, promluvím!“

Hadžina pohlédla pevně na toho ničemu: „Nikolasi Starkosi, mohla bych vás odzbrojit jediným slovem, protože jste nevyžadoval ten sňatek z náklonnosti a z lásky ke mně. Chtěl jste se prostě stát vlastníkem otcova jmění. Mohla bych vám říci, že chcete jen ty milióny, ale já vám to neřeknu, Starkosi. Užiji těch peněz tak, jak budu sama chtít. Vy je nedostanete… A teď odejděte!“

Hadžina se vztyčenou hlavou a s nataženou paží jako by Starkose proklínala jako kdysi Andronika. Tehdy Starkos před matkou ustoupil, ale dnes vykročil proti Hadžině a tichým hlasem řekl: „Hadžino, já ty milióny potřebuji. A já je tak, či onak dostanu!“

„Nikdy! Raději bych je hodila do moře!“

„Říkám vám, že je chci… a že je dostanu!“

Starkos stiskl Hadžině paži. Dusil se vztekem. Už se neovládal. Zrak se mu zakalil. Byl schopen vraždit.

Hadžina zvolala: „Xarisi!“ Otevřely se dveře a Xaris vešel.

„Xarisi, vyhoďte toho chlapa!“

Starkos se neměl čas ani otočit. Cítil, že ho sevřely dvě železné paže. Lapal po dechu. Chtěl křičet… Nedokázal se vymanit ze strašného sevření. Pak napůl mrtvý a bez dechu byl vyhozen z domovních dveří na ulici. Za ním se nesla Xarisova slova:

„Nezabiji vás, protože mi nikdo nenařídil vás zabít, ale řekne-li to někdo, udělám to!“

A dveře se zase zavřely.

V té době byla ulice už pustá, takže nikdo neviděl, že Starkos byl právě z Elizundova domu vyhozen Viděli ho tam však vstupovat, a to stačilo. Když se to dověděl Henry ďAlbaret, pochopil, že jeho sok byl přijat tam, kam on neměl přístup. A musil být jako každý přesvědčen, že kapitán *Karysty* jako ženich Hadžiny u dívky už zůstal.

To byla pro něho strašná rána. Napřed chtěl Hadžinu proklít, ale ovládl se. Říkal si, že to není možné. Ona … a ten člověk? To nemůže být!

Nikolas Starkos sice Hadžině vyhrožoval, ale pak se rozhodl mlčet. Nehodlal bankéřovo tajemství odhalit. To mu dávalo možnost volného jednání. Později, podle okolností, to bude moci kdykoli udělat.

Tak se na tom dohodl se Skopelem. Až do 12. listopadu neopustil vůbec palubu. Přemýšlel, jak to zařídit, aby dosáhl svého cíle. Spoléhal se na štěstí, které při něm až dosud stálo. Ale spoléhal se marně.

Také Henry ďAlbaret se držel v ústraní. Nevěřil, že se mu podaří navázat styky s mladou dívkou. Nezoufal si však.

Dne 12. listopadu večer dostal do hotelu dopis. Bylo v něm několik řádek napsaných Hadžininou rukou:

Henry,

smrt mého otce mi vrátila svobodu, ale vy se mne musíte vzdát. Dcera bankéře Elizunda vás není hodna. Nikdy nebudu ženou toho bídáka Starkose, ale nemohu být ani ženou vaši, ženou čestného člověka. Odpusťte mi a buďte sbohem.

Hadžina Elizundová

Když Henry dopis přečetl, rozběhl se bez uvažování do bankéřova domu. Ten však byl zamčený a opuštěný, Zdálo se, že Hadžina jej opustila i s věrným Xarisem a nikdy se už nechtěla vrátit.

IX. ZÁHADNÝ DOPIS

Jónští obchodníci, vyděšení pirátskými kousky toho lotra Sakratifa, vyslali na moře korvetu *Syphantu*. Její kapitán Stradena plnil odvážně své poslání, ale k setkání se Sakratifem nedošlo. Všude se o pirátovi hovořilo, ale nikdo ho neviděl.

Po čtrnácti dnech zahlédli lidé *Syphantu* u ostrova Selo. Toho dne také vysadila v tamním přístavu zajaté piráty, které dal správce ostrova ihned pověsit. Od té doby už o korvetě nikdo neslyšel.

Tehdy dorazil na ostrov Scio Henry ďAlbaret, aby se tu zúčastnil obrany ostrova proti Turkům, kteří připravovali v savarinském přístavu své loďstvo k nájezdu na Scio.

Zmizení Hadžiny znamenalo pro Henryho další ránu. Dívka sice odmítla Starkose, ale zároveň i toho, kterému dala kdysi svou ruku. Jaké v tom bylo tajemství?

Přes všechna pátrání nedověděl se Henry o Hadžině nic. Zjistil jen, že opustila s Xarisem Korfu. A věděl, že odplula i sakoleva. Nepadla dívka do nějaké léčky? Nebyla unesena? Tyto myšlenky Henryho nesmírně trápily. Kde Starkose najít?

S těmito starostmi odplul na ostrov Scio, kde se hlásil u plukovníka Fabviera, velitele francouzské expedice, která pomáhala bránit ostrov proti Turkům.

Na ostrov dorazila také skupina řeckých vlastenců a mezi nimi i Andronika, rozhodnutá raději zemřít, než vydat ostrov Turkům, kteří jej chtěli mít pod svou vládou.

Po přistání Androniky na Selu bylo nemožné nesetkat se s Henrym ďAlbaretem, který Andronice zachránil kdysi život v bitvě u Chaidari. Zakrátko se skutečně setkali.

„Henry ďAlbaret!“ zvolala Andronika s otevřenou náručí.

„To jste vy, Androniko. Tady se s vámi setkávám?“

„Ano. Mé místo je vždycky tam, kde se bojuje proti utlačovatelům.“

Pak Andronika vypravovala o všem, co prožila od posledního setkání. Henry se jí zase svěřil, že se na Korfu zasnoubil s Hadžinou, která však záhadně zmizela a on že už v nové setkání ani nedoufá. „Pane ďAlbarete,“ řekla Andronika, „i když teď o té dívce nevíte, nakonec s ní přece jen budete šťasten, jak si to oba zasloužíte.“

„Cožpak vy Elizundovu dceru znáte?“

„Neznám. A jak bych také mohla? Proč se ptáte?“

„Protože jsem bankéře několikrát slyšel vyslovit vaše jménu. A jednou se mě dokonce zeptal, nevím-li, co je s vámi.“

„Já ho neznám, pane ďAlbarete, a jeho jméno jsem nikdy neslyšela.“

„V tom je nějaké tajemství, které si nedovedu vysvětlit a které nikdy neodhalím, protože Elizundo zemřel.“ Henry se odmlčel při vzpomínce na Korfu a na to, jak ještě daleko od Hadžiny vytrpí. Pak se Androniky zeptal: „Co budete dělat, až tahle válka skončí?“

„Dej bůh, abych mohla odejít z tohoto světa, kde mě tíží strašné výčitky svědomí.“

„Výčitky, Androniko?“

„Ano,“ odpověděla žena, přesvědčena, že se v životě nesmírně provinila zrozením svého syna. Pak tu myšlenku zahnala a pokračovala: „Vy jste mladý člověk, pane ďAlbarete, a bůh vám přeje dlouhý život. Využijte toho a najděte si tu, kterou jste ztratil … a která vás miluje.“

„Ano, Androniko, budu ji hledat všude a najdu také hnusného chlapa, který se postavil mezi nás.“

„Co je to za člověka?“

„Kapitán jakési podezřelé lodi, který opustil Korfu hned po zmizení Hadžiny.“

„Jak se jmenuje?“

„Nikolas Starkos.“

„Cože, on …?“

Ještě slovo a bylo by jí uniklo tajemství, že je Stárkovou matkou. Úplně ji to ochromilo. Strašně zbledla, všechno zlo, kterým teď trpí zachránce jejího života, pošlo tedy od Starkose! Henry si přirozeně všiml vzrušení Androniky a zeptal se: „Co je vám? Co se stalo? Proč jste tak zbledla při jménu kapitána *Karysty?* Mluvte! Vy toho muže znáte?“

„Ne, pane ďAlbarete, neznám.“

„Ale ano … vy ho znáte. Znáte ho a nechcete mi to říci. Možná že jediným slovem byste mě přivedla na stopu Hadžiny … ale vy nechcete mluvit.“

„Pane ďAlbarete, nevím nic… Nikolase Starkose neznám a nevím, kde je.“ Po těch slovech odešla a nechala rozrušeného Henryho na místě. Od té doby se Henry marně snažil setkat s Androniku. Snad opustila Scio a vrátila se do Řecka. Musil se vzdát vší naděje na setkání.

Zatím začali vojáci na Sciu hromadně dezertovat. Nebezpečí tureckého útoku zřejmě pominulo a oni začali opouštět svá místa.

Henry teď nevěděl, co si počít a kam se vydat. Rozhodl se, že se vrátí do Řecka a půjde pomáhat tam, kde to bude nejvíc třeba. Ale v předvečer svého návratu dostal dopis. Razítko bylo z Korintu a v dopise stálo:

Na korvetě Syphantě je volné místo velitele. Hodilo by se kapitánu ďAlbaretovi nastoupit na její palubu a pokračovat v boji proti Sakratifovi a ostatním pirátům v archipelu? Syphanta bude počátkem březnou mysu Anapomera, kde bude čekat člun. Ať kapitán ďAlbaret udělá to, co mu velí jeho vlastenectví!

Žádný podpis! Písmo neznámé. O původu dopisu nesvědčilo pranic. Ale byla to zpráva o korvetě, o níž se už dlouho nevědělo. A pro Henryho to byla příležitost pokračovat v námořnickém řemesle, možnost pronásledovat Sakratifa a očistit od něho archipel, a konečně

možnost setkat se někde se sakolevou Nikolase Starkose. Ani to poslední nebylo bez vlivu na Henryho rozhodnutí. Vyžádal si dovolenou a na lehké lodi odplul k mysu Anapomera. U břehu tam na něho čekal člun.

„Jsem kapitán ďAlbaret," řekl Henry člunaři.

„Chcete se hned nalodit, pane?"

„Okamžitě."

Člun vyrazil a za chvíli se už houpal u lodního boku. Když Henry vystupoval po žebříku na palubu, ozval se hvizd a výstřel z děla. Na palubě stála posádka seřazená k přehlídce. Na stožár vylétla vlajka ostrova Korfu. První důstojník korvety silným hlasem podal hlášení: „Důstojníci a mužstvo *Syphanty* vítají na palubě velitele Henryho ďAlbareta!"

X. PLAVBA ARCHIPELEM

Syphanta měla celkem šestatřicet děl a mohla soupeřit s nejlepšími plavidly své doby. Dobře vyvážená, dokázala i za prudké bouře plout velmi rychle. To jí dávalo možnost uspět v tažení, pro které byla určena. Ač to nebyla loď válečná v tom smyslu, že nespatřila žádnému státu, nýbrž jen několika soukromníkům, měla zcela vojenské velení. Její důstojníci a mužstvo mohli být ozdobou každé francouzské nebo britské válečné korvety.

Posádku tvořilo dvě stě padesát mužů. Byli to Francouzi, Angličané, Řekové a lidé z Korfu, vesměs obratní námořníci. Kapitán Todros byl starý praktik, který znal dokonale celý archipel. Původní kapitán Stradena padl v krvavé šarvátce *Syphanty* s pirátskou flotilou u ostrova Lemnos. Jeho místo zaujal kapitán Todros. Ten odplul s lodí do přístavu v Eginu, aby, dal opravit trup a stožáry. Tam se však dověděl, že *Syphantu* koupil za značný obnos jakýsi bankéř.

Syphanta tedy změnila majitele, ale její poslání se nezměnilo. Měla vyčistit archipel od banditů a nepřestat v této práci, dokud nedopadne i nejstrašnějšího ze všech lupičů, piráta Sakratifa.

Po první přehlídce na palubě *Syphanty* řekl Henry ďAlbaret posádce: „Důstojníci a námořníci, vím, jaké poslání má *Syphanta*. Splním je do důsledku. Čest vašemu dřívějšímu veliteli Stradenovi, který zemřel hrdinně na této palubě. Počítejte se mnou!"

Nazítří, 2. března, vyplula korveta do severní části Archipelu.

Námořníku stačí jediný pohled a pár hodin plavby, by poznal cenu lodi.

Vanul severovýchodní vítr a nebylo třeba stahovat některé plachty. Velitel ďAlbaret mohl toho dne ocenit plavební vlastnosti korvety. Plných patnáct dní plnila *Syphanta* i za zhoršeného počasí svědomitě svůj úkol.

Všude, kam přijeli, snažil se Henry získat nějaké zprávy o Sakratifovi.

Kapitán Todros mu jednou řekl: „já bych se vlastně hrozně divil, kdybychom se s ním opravdu setkali. Ten chlapík mi připadá příliš legendární!"

„Vy o jeho existenci pochybujete?"

„Namouduši ne, veliteli. Ale chcete-li znát mé mínění, tak tedy nevěřím, že Sakratif je jméno pouze jediné osoby. Vždyť se s ním dosud nikdo nesetkal. Pokládám to spíš za válečnou

přezdívku, kterou si vůdcové pirátů o řadě přebírají. Mám totiž dojem, že jeden ničema tohoto jména už visel na konci ráhna. Ale to je vedlejší, podstatné je, že tihle lotři musí viset a oni viset budou!“

„Váš názor je asi správný, kapitáne, a vysvětluje tu Sakratifovu všudypřítomnost.“

„To je pravda, pánové,“ vmísil se do hovoru francouzský důstojník. „Sakratif byl spatřen téhož dne na několika místech, takže tohoto jména musí užívat těch banditů víc.“

„Kapitáne,“ obrátil se Henry k Todrosovi, „nesetkal jste se na svých plavbách se sakolevou jménem *Karysta?“*

„ Nikdy.“

„A co vy, pánové?“ obrátil se Henry k důstojníkům. Nikdo z nich však to jméno nikdy neslyšel.

„A ani jméno kapitána Nikolase Starkose vám nic neříká?“

Zase nic.

Ale Todros si matně vzpomínal, že jméno Starkos zaslechl jednou v Arkádii. Mělo jít o kapitána, který dopravoval válečné zajatce do Afriky. Ovšem kapitán na sakolevě by zajatce do Afriky dopravovat nemohl.

„To je pravda,“ uzavřel hovor Henry, kterého Starkosovo jméno přivedlo vždy ke vzpomínkám na Hadžinu a na záhadné tajemství dvojího zmizení Hadžiny a Androniky.

Dne 2. dubna se octla *Syphanta* u ostrova Thasos, kde se právě chtěla vylodit posádka pěti pirátských lodí, aby na ostrově loupila. Ale na rejdě se objevila *Syphanta*. Pirátská plavidla se rychle seřadila k boji, což svědčilo o značné odvaze.

„Chystají se k boji, kapitáne!“ zvolal Henry. „Vyhlaste poplach!“

Bylo pravděpodobné, že piráti navzdory své přípravě k boji pomýšlejí spíš na útěk. Dříve utéci nemohli, protože je korveta překvapila a zahradila jim cestu ústupu.

Palbu zahájila pirátská brigantina. Snažila se srazil korvetě jeden stožár, aby získala možnost uniknout. Palba však poškodila jen několik ráhen a lehce zranila čtyři námořníky.

Henry ďAlbaret hned neodpověděl. Dal zamířit na brigántínu a čekal, až se dým z jejích výstřelu rozptýlí. Kapitánu brigantiny se však podařilo díky větru loď stočit a palbě se tím vyhnout. Dostala jen tři zásahy do trupu nad čárou ponoru.

Ale střely vyslané korvetou se neminuly cílem. Když se brigantina vytočila, odkryla tím další plavidlo, které většinu střel zachytilo a začalo se potápět. Posádka naskákala do moře a plavala k jinému plavidlu flotily. Jeho posádka se však musela starat o jiné věci než o lidi z potopené lodi. Snažila se stůj co stůj utéci, i když věděla, že topícím se ničemům nikdo z korvety lano nehodí.

Nová salva *Syphanty* zcela zničila druhou loď. Další výstřel už nebyl třeba. Na ostatních lodích piráti pochopili, že proti dělům korvety nic nezmohou.

Kapitán brigantiny dal proto rozkaz, aby všichni opustili svá plavidla a připojili se k jeho posádce. Ta, rozmnožená o sto mužů, by už mohla přirazit ke korvetě, přejít na její palubu a zahájit boj muže proti muži. Kapitán však volil raději útěk. Vítr velmi zesílil a brigantina, nakloněná až k překocení, počala se *Syphantě* vzdalovat.

„Jsem zvědav, jestli budou rychlejší než my,“ řekl kapitán Todros a obrátil se k veliteli, čekaje další rozkazy. Henryho pozornost však byla upřena jiným směrem. Brigantinu už zrakem nesledoval. Stočil dalekohled k ostrovu Thasos, kde zpozoroval loď, která napínala plachty k odplutí.

Byla to sakoleva! Vytáhla všechny plachty a hnána prudkým větrem pustila se jižním průlivem, kterým při svém malém ponoru snadno proplula. Když si ji Henry pozorně prohlédl, zvolal: *„Karysta!“*

„Cože? Je to snad ta sakoleva, o níž jste mluvil?“ zeptal se Todros. „Právě ona! Nevím, co bych za to dal, kdybych se jí mohl zmocnit…“ Henry nedokončil. Smysl pro povinnost mu nedovolil zaváhat mezi brigantinou s početnou posádkou a *Karystou* – i když na ní byl možná Starkos. Pustit se za *Karystou* by znamenalo dát přednost vlastnímu zájmu před zájmem veřejným. Vrhl proto za *Karystou* poslední pohled a vydal rozkaz pustit se za pirátskou lodí, která se počala opačným směrem vzdalovat.

Syphanta vyrazila s plnými plachtami brázdou za brigantinou. A protože vzdálenost obou lodí byla sotva půl míle, děla *Syphanty* promluvila. Na brigantině se jejich řeč jistě moc nelíbila. Když pronásledování trvalo už půl hodiny, *Syphanta* vzdálenost ještě zkrátila. A vtom se ozvala další salva, brigantina jako by byla záplavou železa nadzdvihnuta, ale protože byla zasažena nad čárou ponoru, nepotopila se. Její kapitán však pochopil, že už déle vzdorovat nelze, a vyvěsil bílou vlajku. Za okamžik už čluny korvety přirazily k brigantině a převzaly ty muže, kteří palbu přežili. Brigantina hořela, a když plameny dosáhly čáry ponoru, potopila se.

Syphanta udělala dobrou a užitečnou práci. Ale Henry se marně snažil dovědět jméno velitele celé flotily. Kapitán brigantiny tvrdošíjně mlčel a jeho lidé také. Možná že svého pravého velitele ani neznali. Byli to však piráti, a soud nad nimi byl proto krátký. Henry neustále myslel na zmizelou sakolevu. Její vyplutí od Thasosu bylo vrcholně podezřelé. Chtěla snad využít té bitvy s piráty, aby snáze unikla? Jiná než pirátská loď by přece zůstala v přístavu, protože piráti myslili už jen na útěk. Ale *Karysta* naopak riskovala zajetí pirátskými plavidly a vyplouvala spěšně na širé moře. To bylo vskutku podezřelé a nabízelo se domnění, že mezi piráty a sakolevou je nějaký vztah. Henry teď bohužel nemohl už doufat, že stopu sakolevy ještě zachytí. Přišla noc a *Syphanta* se pustila k jihu. Henry se musel smířit s myšlenkou, že Starkose teď nezajme. Těšilo ho však, že splnil svou povinnost. Výsledkem bitvy Thasosu bylo pět potopených lodí bez jakékoli ztráty korvetě. Severní část archipelu bude snad nyní na jaký čas bezpečná.

XI. VÝZVA BEZ ODPOVĚDI

Za týden po bitce u Thasosu počala *Syphanta* prohledávat soustavně všechny zátoky a zákruty břehů i průrvy mezi ostrůvky u pobřeží. Po celou tu dobu však nepatřili žádnou podezřelou loď. Několikrát se objevila turecká eskadra, ale *Syphanta* pod korfuskou vlajkou nepokládala za nutné navazovat styky s loděmi, které by byl jí velitel pozdravil raději výstřelem než zdvořilostí. Před koncem dubna se Henry dověděl o důležité události. Spojené mocnosti se právě rozhodly, že námořní blokádou znemožní zásobování tureckých vojsk v Řecku. Zároveň vyhlásilo Rusko válku sultánovi.

Řecko mělo nezávislost zřejmě už na dosah ruky.

Dne 30. dubna se korveta znovu střetla s několika plavidly pirátů, kteří unikli jen tím, že najeli na břeh. I když se část. posádek zachránila, jejich plavidla už nebyla k potřebě.

Syphanta zamířila k jihu, ale žádný pirát se nikde neukázal.

V té době došlo na palubě korvety k podivné, nevysvětlitelné události. Dne 10. května vrátil se večer Henry ďAlbaret do své kajuty a našel v ní na stole dopis. Přistoupil k lampě a přečetl si adresu:

Veliteli Henrymu ďAlbaretovi.

Pln zvědavosti začal číst:

jestliže si velitel ďAlbaret upraví svůj časový rozvrh tak, aby byl v prvním, týdnu září ve vodách ostrova Skarpanta, bude jednat v prospěch všech, a navíc v zájmu těch, kteří jsou mu svěřeni.

Žádné datum, žádný podpis, jako tehdy na Sciu. A když Henry oba dopisy porovnal, zjistil, že je napsala táž ruka.

Jak si to vysvětlit? První dopis mu doručila pošta. Ale tady mu jej mohl položit na stůl jedině někdo z posádky. A ta osoba musela mít dopis u sebe od začátku plavby. A navíc před hodinou na stole v kajutě ještě nebyl!

Henry zazvonil.

Vstoupil kormidelník.

„Kdo tady byl, když jsem byl na palubě?“ zeptal se Henry.

„Nikdo, pane.“

„Nikdo? Nemohl sem někdo vstoupit, aniž jste ho zahlédl?“

„To je vyloučeno, pane.“ Kormidelník zasalutoval a odešel.

Je přece nemožné, aby sem někdo vnikl nepozorovaně, pomyslil si Henry. Ale bylo jisté, že dopis se octl na správné adrese a že adresát nebyl nikdo jiný než velitel *Syphanty*.

Henry se po zralé úvaze rozhodl nikomu se s tím nesvěřovat. K čemu také? Tajemný pisatel by se stejně nedal poznat. Ale zařídí se velitel podle dopisu?

Henry si řekl, že nešlo-li o podvrh poprvé, nejde o něj ani teď. Zrušil tedy plán plavby a nad mapami si sestavil plán nový, s pracovní náplní do konce srpna.

Celou tu dobu se Henry věnoval prohledávání všech ostrovů a ostrůvků s tajným přáním objevit někde Starkosovu sakolevu. Byl přesvědčen o tom, že má spojení s piráty.

Dny plynuly, ale po pirátech nikde ani stopy. Zřejmě byli varováni a měli se před *Syphantou* na pozoru.

Dne 29. srpna však byly nudné dny marného hledání přerušeny. Bylo šest hodin večer. Velitel se svým zástupcem a s několika důstojníky pozoroval z můstku mys Mátala. V té chvíli se ozval ze strážního koše hlas:

„Loď vpředu při levoboku!“

Dalekohledy byly okamžitě zamířeny udaným směrem.

„Opravdu, loď!“ zvolal Henry. „Ale proč pluje tak těsně při břehu?“

„Musí to tady dokonale znát, když se drží těsně u pobřeží,“ mínil kapitán Todros.

„Mají na stožáru vlajku?“

„Ne, pane.“

„Zeptejte se hlídky, lze-li zjistit její příslušnost!“ Za chvíli hlídka hlásila, že loď žádnou vlajku nemá. Protože bylo ještě poměrně dost světla, dalo se přece jen něco zjistit. Byla to briga, dlouhá a štíhlá, s velmi silnými stožáry a s hlavním stožárem hodně nakloněným nazad. Její tonáž odhadli na sedm až osm set tun. A se svými plachtami musila dosahovat značné rychlosti. Byla ozbrojena? To se na tu dálku nedalo ještě zjistit. „Vskutku podivná loď!“ řekl kapitán Todros. „Vypadá to, že nechce být moc na očích,“ podotkl první důstojník. Henry byl téhož názoru. Manévr brigy mu připadal velmi podezřelý.

„Kapitáne,“ řekl konečně, „tu loď nesmíme ztratit v noci z dohledu. Musíme plout tak, abychom byli až do rána v její stopě. Není však nutné, aby to zpozorovala, dejte proto zhasnout všechna palubní světla!“ Druhého dne byl Henry už při prvním svítání na palubě a čekal, až se nad mořem rozptýlí mlha. K sedmé hodině se vyjasnilo a všechny dalekohledy byly namířeny k severu. Briga plula stále podle břehů, asi šest mil před korvetou. V noci trochu na korvetu získala, ač plula stále pod stejnými plachtami.

„Takhle přece nepluje loď, která chce uniknout!“ zvolal druhý důstojník.

„To je jedno,“ řekl Henry. „Snažme se k ní přiblížit. Kapitáne, pusťte se za ní!“

Kapitán dal okamžitě doplnit horní plachty, ale briga udržovala stále stejnou vzdálenost. Nechtěla *Syphantu* pustit blíž, ale zřejmě ji nechtěla ani nechat pozadu. A stále plula těsně podle břehů.

K desáté hodině dopolední získala korveta na brize asi čtyři míle.

„Vztyčte vlajku!“ rozkázal ďAlbaret. Vlajka vylétla na stožár a současně se ozvala dělová rána. Byla to výzva, aby briga prokázala svou národnost. Na výzvu však nepřišla odpověď. Briga nezměnila ani směr. ani rychlost, a trochu se stočila, aby obeplula malý záliv.

„Ten chlap není moc zdvořilý!“ zvolal jeden z námořníků.

„Ale je opatrný,“ odpověděl jiný. „S tím nakloněným stožárem vypadá jako s kloboukem na stranu, ale smeknout se mu nechce.“

Z korvety vyšla druhá rána, ale zase marně. Briga pokračovala klidně v plavbě a na výzvy korvety nereagovala.

Byl to skutečný závod v rychlosti. Na *Syphantě* byly vytaženy všechny plachty. Ale i briga zvýšila počet plachet a udržovala neměnnou vzdálenost.

„Musí mít v břiše nějaký ďábelský stroj!“ zvolal starý lodník.

Na palubě korvety to už počalo dopalovat nejen mužstvo, ale i důstojníky a mezi nimi nejvíc kapitána Todrose.

Syphanta měla na přídi dalekonosné dělo, které mohlo poslat třicetiliberní kouli na vzdálenost dvou mil.

Velitel ďAlbaret, navenek zcela klidný, dal rozkaz k výstřelu. Rána vyšla, ale koule se žabkou odrazila od hladiny a zmizela dvacet sáhů za brigou ve vodě.

Briga na to odpověděla zdvojením horních plachet a její vzdálenost od korvety se zase zvětšila. Bylo velmi pokořující, že se rychlé korvetě nepodařilo brigu ani zasáhnout, ani dohonit.

Zatím se snesla noc. Korveta se octla na výši mysu Peristera. Vítr zesílil natolik, že se musily dát stáhnout horní plachty a seřídit boční plachtoví.

Velitel byl přesvědčen, že ráno už z brigy nezahlédne ani vrchol stožárů, skrytých buď za východním obzorem, nebo za ohbím břehů. Mýlil se. Za východu slunce byla briga stále před nimi. A ve stejné vzdálenosti! Zdálo se, že řídí svou rychlost rychlostí korvety.

V této chvíli se briga stočila k východnímu cípu Kréty. Chce tam snad zakotvit v některém přístavu, nebo se skrýt v úzkých pobřežních průlivech? Nic takového.

V sedm hodin se briga stočila zpět na širé moře.

Že by plula ke Skarpantu? napadlo Henrymu ďAlbaretovi. A v sílícím větru pokračoval v nekonečném pronásledování, i když riskoval, že ztratí část plachet. Dělal to však nejen v zájmu svého poslání, ale i v zájmu cti své lodi.

Teď se zdálo, že *Syphanta* na brigu trochu získala. Ve tři hodiny se vzdálenost obou lodí zkrátila na tři míle. Tři vystřelené koule nemohly cíl zasáhnout a nevyvolaly ani žádnou změnu rychlosti.

Na obzoru se ukázaly hory Skarpanta. Henry s celou posádkou doufal, že tam konečně zajistí tajemnou a velmi nezdvořilou loď, která neodpovídala ani na znamení, ani na střely.

K páté hodině večerní vítr polevil a briga zas získala svůj náskok.

„Ti ničemové! Pomáhá jim sám ďábel! Takhle nám uniknou!“ láteřil kapitán Todros a udělal vše, co lze vůbec udělat pro zvýšení rychlosti lodi. A v sedm hodin večer se mu skutečně podařilo zmenšit vzdálenost obou lodí na pouhé dvě míle.

Ale v těchto šířkách přichází noc rychle a soumrak je velmi krátký. Korveta musela rychlost ještě zvýšit, aby brigu dostihla před setměním.

Briga teď plula mezi ostrovy Pasos a Cesos. Když se octla v úzkém průlivu u Skarpanta, zmizela korvetě z očí.

Za půl hodiny dorazila *Syphanta* na to místo. Bylo ještě dost světla, aby bylo vidět i menší loď v okruhu několika mil. Briga však zmizela.

XII. DRAŽBA NA SKARPANTU

Skarpanto je ostrov na půli cesty z Rhodu na Krétu. Svou polohou se dobře hodil pro rejdy pirátů v archipelu. Obyvatelstvo bylo řecké, ale žilo tam i mnoho Turků, kteří se tam zabývali tím nejzločinnějším obchodem, obchodem s lidmi. Tam shromažďovali Turci své zajatce a odtud je dováželi na smyrenské a africké trhy.

Teď bylo v zátokách Skarpanta na dvacet lodí, které čekaly na svého velitele, aby se s ním zúčastnily nové zločinné výpravy.

Tady, v přístavu Arkassa, zakotvila večer *Syphanta*. Henry ďAlbaret nepochyboval, že náhodné pronásledování ho zavedlo do hlavního otrokářského střediska.

„Chcete se v Arkasse nějaký čas zdržet?“ zeptal se kapitán Todros po zakotvení.

„Nevím. Možná že okolnosti mě přinutí rychle odplout, ale stejně mě tu mohou i zadržet.“

„Může mužstvo na břeh?“

„Ano, ale jen po skupinách. Polovina posádky musí být stále na *Syphantě.*“

„Dobře, veliteli. Ale protože tu jsme spíš na tureckém než na řeckém území, musíme se mít na pozoru.“

Henry se nikomu nesvěřil s důvody, proč pluje ke Skarantu. Doufal, že tu dostane další zprávu o tom, co tajemný pisatel očekává od korvety ve vodách u Skarpanta.

Teď musel neustále myslet na záhadné zmizení brigy ve chvíli, kdy už ji *Syphanta* dohánělа. Proto se věnoval plné dva dny prohlídce všech zákrutů a zákoutí nesmírně členitého pobřeží, aby vypátral nějaké tajné úkryty, ale vše bylo marné.

Třetího dne bylo městečko Arkassa zaplaveno davem místního obyvatelstva a skupinami cizích kupců, kteří nemohli tuto příležitost pominout. Byl to totiž den velké ražby. Ubohé bytosti všeho stáří, zajaté právě Turky, měly být dneska nabídnuty ke koupi.

V oné době byly v Arkasse pro tento účel zřízeny ohrady pro několik set zajatců. Namačkáni na palčivém slunci, v hadrech, v zoufalé situaci, snášeli nepředstavitelná muka. Špatně živení a nemytí vzbuzovali nejvyšší soucit všech lidí kromě svých strážců. Ale utrpení těch ubožáků nebylo ještě ničím proti hrůzám, které je čekaly na galejích v Alžíru, v Tunisu a v Tripolisu, kde smrt v řadách galejníků řádila tak, že jejich stav bylo nutno neustále doplňovat.

Dražba v Arkasse byla vždy veřejná a mohl se jí zúčastnit každý.

V onen den dražby se sešlo v Arkasse mnoho agentů Smyrny i z jiných měst Asie. Ti všichni nakupovali pro severoafrické trhy. Zájem byl pochopitelný, protože ústup Turků na všech stranách věstil brzký konec bojů, tím i možností získávat zajatce.

Proto se toho dne očekávaly na trhu značně vysoké ceny.

Na vyvýšeném místě byl už připraven vyvolávač ke své práci. Vyvolávací cena byla tisíc tureckých liber.

Během první hodiny stoupaly nabídky jen po malých částkách. Ale příchod dvou nových zájemců vše změnil, e čtvrté hodině se totiž na tržišti objevili dva muži. Odkud přišli? Jejich zjev vyvolal překvapení a neklid. Kupci neradi viděli lidi, s nimiž nepočítali.

„U Alláha!“ zvolal jeden z nich. „To je přece Nikolas Starkos!“

„A jeho nohsled Skopelo,“ dodal druhý. „A my jsme už mysleli, že odešli ke všem čertům!“ Oba příchozí byli na trhu v Arkasse dobře známí. Mnohokrát tu už koupili zajatce pro africké trhy. Peníze jim nikdy nechyběly, ač nikdo nevěděl, kde je berou. Skopelovi stačil jediný pohled, aby odhadl cenu zajatců. Spokojil se několika slovy, na které mu Starkos pověděl přikývnutím. Ač byl Skopelo dobrý pozorovatel, nepostřehl záchvěv hrůzy, který se objevil na tváři jedné vězenkyně. Byla to stará, vysoká žena, která, když spatřila Starkose, málem vykřikla. Ovládla se však a stáhla se, s hlavou zahalenou šátkem, až na konec skupiny zajatců. Starkos si dražících vůbec nevšímal. Ti se domnívali, že je Starkos připraví o možnost nákupu – a nemýlili se. Vyvolávač právě opakoval poslední zvýšení: „Dva tisíce liber!“

„Dva tisíce pět set!“ řekl Skopelo, který byl při dražbě mluvčím svého kapitána.

„Dva tisíce pět set!“ opakoval vyvolávač.

Davem se nesl vzrušený hukot. Uplynula čtvrthodina. Nikdo nic nepřihodil. Nikolas Starkos se povýšeně procházel tržištěm. Nikdo už nepochyboval, že koupil zajatce za dva tisíce pět set liber. Ale smyrenský agent po poradě se svými kolegy zvýšil nabídku na dva tisíce sedm set.

„Dva tisíce sedm set!“ opakoval vyvolávač.

„Tři tisíce!“ Tentokrát to řekl Nikolas Starkos.

Co se stalo? Proč v dražbě zakročil osobně? Proč jeho obvykle chladný hlas prozradil náhle prudké vzrušení? Všiml si toho i Skopelo.

Starkos se totiž chvíli procházel mezi vězni. Když ho spatřila ta stará žena, skryla se pod svým pláštěm. Nemohl ji spatřit.

Ale jeho pozornost byla náhle upoutána dvěma vězni, kteří stáli stranou. Rázem se zastavil jako vbit do země.

Hleděl na statného muže a na mladou, zcela vyčerpanou dívku ležící u jeho nohou.

Když ten muž Starkose poznal, prudce se napřímil. Dívka otevřela oči. Když však spatřila kapitána *Karysty,* rychle je zase zavřela.

„Hadžina!“ zvolal Starkos.

Byla to skutečně Hadžina Elizundova, kterou teď Xaris objal, aby ji chránil. A právě v té chvíli vykřikl Starkos svou zvýšenou nabídku.

„Tři tisíce liber!“ opakoval ji vyvolávač.

Bylo půl páté. Ještě pětadvacet minut a výstřel z děla přiřkne zajatce tomu, kdo přihodil naposledy.

Nákupčí se už chystali opustit tržiště, rozhodnuti víc nepřihazovat. Ale agent ze Smyrny se chtěl ještě naposled pokusit o další boj.

„Tři tisíce pět set liber!“ zvolal.

„Čtyři tisíce!“ odpověděl okamžitě Starkos.

Skopelo, který si Hadžiny nevšiml, nemohl jednání svého kapitána pochopit. Podle jeho názoru byla cena zajatců těmi čtyřmi tisíci už o hodně překročena.

Po posledním vyvolávačově oznámení nastalo dlouhé ticho. I smyrenský agent na radu svých přátel hru vzdal. Nikdo nepochyboval, že teď, několik minut před koncem dražby, Starkos zvítězil.

Pochopil to i Xaris. Sevřel dívku v náručí. Vyrvou mu ji jen tehdy, když ho zabijí.

Ale v tom do hlubokého ticha zazněla rozechvělým hlasem pronesená tři slova: „Pět tisíc liber!“

Nikolas Starkos se otočil. Na tržiště právě dorazila skupina námořníků, v jejímž čele kráčel důstojník.

„Henry ďAlbaret!“ zvolal Starkos. „D’Albaret… a tady …?“

Na tržiště přivedla velitele *Syphanty* náhoda. Nevěděl také, že tu bude trh na otroky. A protože na kotvišti nespatřil sakolevu, byl velmi překvapen, když tu našel Starkose.

Starkos zase nevěděl, že korvetě velí Henry ďAlbaret, i když o jejím zakotvení u Arkassy věděl.

Lze si představit pocity obou mužů, když se tu octli tváří v tvář. Henry vyslovil tu nečekanou nabídku proto, že zahlédl Hadžinu a Xarise. Hadžinu, která se teď měla dostat do Starkosovy moci! Tomu musil zabránit třeba i za cenu ztráty celého svého jmění. Nemohl přece vydat do rukou toho ničemy dívku, kterou hledal a které se domníval, že ji už nenajde. Ale boj mezi ďAlbaretem a Starkosem měl být velmi tuhý. Starkos nemohl pochopit, jak se Hadžina octla mezi zajatci. Pro něho však byla stále bohatou dědičkou bankéře Elizunda. Její milióny nemohly přece zmizet s ní. Budou vždy někde po ruce, aby ji vykoupily. Proto neměl Starkos z předražení strach. A tak se rozhodl dražit dál, tím spíše, že sokem se mu stal nenáviděný nepřítel. „Šest tisíc liber!“ zvolal.

„Sedm tisíc!“ odpověděl Henry.

Přítomný turecký správce si mohl k takovému obratu jen gratulovat. Proto také neskrýval své uspokojení. Zato Skopelo byl z jednání svého velitele zoufalý. Poznal ďAlbareta i Hadžinu. Ale jestli si Starkos z nenávisti umíní paličatě jít ještě výš, co se stane, jestli ta dívka o své jmění přišla tak, jako přišla o svobodu? Vzal proto Starkose stranou a pokoušel se ho umoudřit. Ale dostal odpověď, po níž se už neodvážil něco říkat. Teď přihazoval kapitán *Karysty* sám. Jak to dopadne? Muselo se to do pěti minut rozhodnout. Poslední Starkosova nabídka zněla na osm tisíc liber.

„Devět tisíc!“ řekl Henry.

Nové ticho. Velitel *Syphanty* se plně ovládal. Sledoval Starkose, který právě přecházel tržištěm.

„Deset tisíc!“ vykřikl Starkos.

„Jedenáct tisíc!“ odpověděl Henry.

„Dvanáct tisíc!“ zněla nabídka Starkosova. Velitel *Syphanty* hned neodpověděl. Ne, že by váhal, ale viděl, jak Skopelo přibíhá ke Starkosovi, aby. mu zabránil V další šílené hře. To na chví-li Starkosovu pozornost odvrátilo. Zároveň se vztyčila stará zajatkyně, jako by chtěla odhalit Starkosovi svou tvář.

V té chvíli se na hradbách pevnosti rozzářilo prudké světlo v oblaku bílého dýmu. Ale dříve, než mohl zvuk výstřelu dorazit na tržiště, ozval se jasný hlas: „Třináct tisíc liber!“

A hned vzápětí se ozvala rána, po níž následovalo hromové hurá přihlížejících.

Nikolas Starkos odstrčil prudce Skopela, který upadl. Teď už bylo pozdě. Starkos už neměl možnost přihazovat. Hadžina mu tím zřejmě navždy unikla.

„Pojď!“ řekl vztekle Skopelovi a pro sebe si zabručel: „Bude to jistější a levnější.“ Oba dva zmizeli za ohbím cesty vedoucí do nitra ostrova.

Xarisem podporovaná Hadžina prošla ohradou na tržišti a octla se v náručí Henryho ďAlbareta, který ji tiskl k srdci a šeptal: „Hadžino…! Hadžino…! Celé své jmění bych obětoval, abych vás vykoupil.“

„Tak jako já jsem celého svého jmění využila k vykoupení cti svého otce! Ano, Henry … jsem teď chudá, ale jsem vás hodna!“

XIII. NA PALUBĚ SYPHANTY

Nazítří v deset hodin dopoledne *Syphanta* vyplula. Vykoupení zajatci byli umístění v mezipalubí a u děl. Ač plavba archipelem měla trvat jen několik dní, důstojníci i mužstvo chtěli, aby ti ubožáci byli umístěni co nejlépe.

Na svůj dluh dal Henry tureckému úředníku záruku, která ho plně uspokojila. Nalodění zajatců proběhlo bez obtíží. Za tři dny plavby je Henry vysadí v některém přístavu severního Řecka, kde se už nebudou muset ničeho bát.

Osvobození zajatci překypovali vděčností a Henry se mezi nimi procházel, šťasten jejich štěstím. Obecné radosti se nezúčastňovala jen jedna žena. Držela se stále v temném koutě podpalubí a ven nevycházela. Jaké důvody ji vedly k tak přísnému utajení totožnosti? – Hadžina teď vyprávěla Henrymu o svých osudech. Rozhodla se použít všeho svého jmění k výkupu zajatců, jejichž prodejem narůstalo jmění jejího otce. Nic si nechtěla ponechat. Se svým plánem se svěřila jen Xarisovi, který se vším souhlasil.

Hadžina pak napsala onen dopis Henrymu a odplula s Xarisem z Korfu na Peloponés. Potom s Xarisem navštěvovala všechny trhy se zajatci a nešťastníky vykupovala.

Později Hadžině napadlo jít za jediným cílem dvěma cestami. Nestačilo jen vykupovat zajatce, ale bylo nutno ničit piráty, kteří napadali všechna plavidla v archipelu. Ve Smyrně se Hadžina dověděla, co se stalo se ‚*Syphantou* po prvním měsíci plavby, v němž přišla o velitele. Hadžina prostřednictvím agentů *Syphantu* koupila a funkci velitele nabídla Henrymu ďAlbaretovi. Její člověk, Xarisův synovec, sledoval Henryho všude na jeho cestách. Na její příkaz se nalodil jako námořník na *Syphantu* a doručil Henrymu oba dopisy. Hadžina se také rozhodla, že na *Syphantě* dopraví do vlasti poslední zajatce, vykoupené za zbytek svého jmění.

Ale v posledních šesti měsících ji čekalo mnoho námahy a hodně nebezpečí. Objevovala se na všech afrických trzích a všude vykupovala řecké zajatce. Po skončení této akce jí nezbylo z otcových miliónů už nic. Chtěla se s Xarisem vrátit do Evropy. Nasedla na řeckou loď, na níž se vraceli poslední vykoupení do Skarpanta. Tam se chtěla setkat s Henrym. Ale za tři dny po vyplutí z Tripolisu byla jejich loď zajata Turky a odvlečena do Arkassy, kde měli být všichni prodáni do otroctví.

To vše Henry s dojetím vyslechl. Ano, teď ho byla Hadžina hodna, když jejím vykoupením ze Starkosových rukou zchudl jako ona.

Nazítří se octla *Syphanta* u krétských břehů. Velitel ji chtěl řídit k východním břehům Řecka. Tam mohl vězně vysadit mimo dosah turecké moci. Ostatně v té době už nebyl na řecké pevnině ani jeden turecký voják.

Plavba byla klidná a na lodi vládla dobrá nálada.

Jednoho večera, když se Henry procházel s Hadžinou po palubě, přistoupil k nim Xaris se slovy:

„Chtěl bych vám něco říci, veliteli. Cestující na vaší korvetě jsou šťastni, že je vezete do vlasti… a dostali nápad, který vám mám oznámit.“

„Poslouchám, Xarisi.“

„Lidé vědí, veliteli, že se máte oženit s Hadžinou … a chtěli by být svědky vašeho štěstí.“

„To budou, Xarisi, budou. V Řecku je všechny pozvu na naši svatbu.“

„Ale oni by chtěli, aby byla svatba tady, na palubě *Syphanty*. *Což* není ta statečná korveta kouskem jejich vlasti?“

„Dobrá, Xarisi, svatba bude tedy na palubě. Co tomu říkáte, Hadžino? Souhlasíte s tím?“

Hadžina se vesele zasmála a místo odpovědi mu podala ruku.

Ale oni mají ještě další nápad,“ pokračoval Xaris. Chtějí, aby k obřadu došlo hned, na širém moři. Je mezi nimi i starý kněz …“

Xaris byl náhle přerušen zvoláním hlídky: „Loď po větru!“

Henry okamžitě odešel za kapitánem Todrosem, který se už díval udaným směrem. Šest mil západně se objevila flotila asi tuctu plavidel různých tonáží. *Syphanta* byla v té chvíli v tišině, ale flotila, hnaná doznívajícím větrem, ji musila brzy dostihnout.

Henry si vzal dalekohled a sledoval pohyb lodí. „Kapitáne,“ obrátil se k Todrosovi, „ta flotila je ještě příliš daleko, takže nemohu odhadnout její sílu a úmysly.“

„Veliteli, je tmavá noc. Musíme počkat do rána.“ Po celou noc málokdo spal. Blízkost té flotily všechny znepokojila. Když se ráno rozptýlila mlha, spatřili flotilu ve vzdálenosti čtyř mil. A o jejích úmyslech nemohl už nikdo pochybovat. „Je to skupina nesmírně podezřelých lodí,“ řekl kapitán Todros.

„Tím podezřelejších,“ dodal Henry, „že mezi nimi poznávám brigu, kterou jsme marně pronásledovali v krétských vodách.“

Velitel *Syphanty* se nemýlil. V čele flotily plula briga, která mu tak tajemně zmizela u ostrova Skarpanta.

Sílící vítr plavbu flotily zrychlil, ale jeho poryvy před *Syphantou* slábly.

Henry náhle odložil dalekohled a vykřikl: „Bojový poplach!“

Na přídi brigy spatřil bílý obláček. Na její stožár vylétla vlajka a zároveň se ozval výstřel.

Ta vlajka byla černá a na její ploše jasně zářilo písmeno S.

Byla to vlajka Sakratifa!

XIV. SAKRATIF

Tato flotila dvanácti plavidel vyplula den předtím z úkrytů na Skarpantu. A když teď *Syphantu* dohnala, snažila se zaujmout postavení co nejvýhodnější k boji. Ve flotile byly čtyři brigy se šestnácti až osmnácti děly a osm dalších lodí menší tonáže a s lehčími děly. Všechny měly válečnou výzbroj. A proti dvěma stům padesáti mužům *Syphanty* tu bylo osm set mužů připravených k boji. Ovšem lepší děla korvety jí dávala určitou výhodu.

Po druhé hodině se flotila k téměř nehybné *Syphantě* už značně přiblížila.

Henry sledoval manévr pirátů a řekl kapitánu Todrosovi: „Nesmíme připustit útok na palubu. Počkáme, až se první lodi octnou v dostřelu, a vypálíme na ně děla pravoboku.“

K jedné hodině byla flotila už jen na míli daleko a pomocí vesel se dostávala stále blíž.

Henry pořád čekal na jistou ránu a palbu nezahajoval.

Uplynulo dalších deset minut. Míři či stáli u děl a důstojníci byli připraveni předávat velitelovy rozkazy střelcům.

Henry stále mlčel. Střední brigy, z nichž jedna vyvěsila Sakratifovu vlajku, byly na míli od *Syphanty*.

Ale ani velitel *Syphanty*, ani vůdce pirátů se střelbou nespěchali. Možná že Sakratif chtěl přirazit ke korvetě bez vypálení jediné rány a poslat několik set pirátů na její palubu.

Teď konečně velitel usoudil, že už déle čekat nemůže. Zavelel: „Na palubě a u baterií – k palbě!“

Palubou i lodí prolétlo krátké kovové zarachocení a nastalo zas úplné ticho.

„Pal!“ zavelel Henry.

Děla pravoboku vystřelila. Z paluby i od baterií vylétly náboje a s nimi rýhované koule na strže ní stožárů a ráhen.

Salva způsobila pirátům značné škody, ale žádná loď nešla ke dnu. I když brigy ztratí opravou škod dost času, mohly stále na korvetu střílet.

Nebezpečí přepadu se tím nijak nezmenšilo. Dvě zbylé brigy na pravém a levém křídle flotily se teď dostaly na výši *Syphanty*. Vyslaly ihned svůj pozdrav, kterému se korveta nemohla vyhnout. Došlo ke dvěma vážným škodám. Přední stožár byl zlomen a s palubní kajutou byly rozdrceny i čluny.

Při tom bohužel zahynuli dva muži a jeden důstojník, čtyři zranění námořníci byli odneseni do podpalubí. Teď byla korveta sevřena ze dvou stran a musila bojovat děly obou boků.

Další salva *Syphanty* byla tak přesná, že poslala dvě lodi ke dnu.

„Dvě pod vodou!“ zvolal kapitán Todros. „Ano,“ odpověděl Henry. „Ale ti ničemové z nich vylezli po bocích brigy na palubu a já se stále bojím přepadení paluby, při kterém by měli výhodu přesily.“

Střelba trvala další hodinu. Ranění byli odnášeni dolů, kde se jim dostalo nezbytného ošetření. Na starost si je vzaly osvobozené ženy v čele s Hadžinou. Tehdy. také vyšla ze svého ústraní stará žena ze Skarpanta. Pohled na krev ji nijak nevyděsil. Ve světle lampy se skláněla k raněným a pomáhala při nejbolestivějších operacích.

Blížila se však chvíle, kdy posádka *Syphanty* bude nucena podstoupit boj muže proti muži.

Briga s černou vlajkou byla už na dostřel z pistole, když vypálila svou boční salvu. Ta rozbila záď korvety a urazila kormidlo. Piráti zasypali *Syphanta* palbou z ručních zbraní. Zasáhli mnoho mužů, bohužel většinou smrtelně. Sám Henry byl málem zasažen. Chladnokrevně vydával rozkazy, jako by velel čestné salvě při námořní přehlídce.

Vtom se dvěma pirátským lodím podařilo přiblížit se tak, že se mohly svými háky zachytit boků *Syphanty*. Děla teď nemohla střílet, ale protože dělovými otvory v bocích korvety mohli piráti vniknout do lodi, zůstala ozbrojená obsluha u děl, aby se bránila sekerami a pistolemi. Tak zněl rozkaz velitele ve chvíli, kdy se obě brigy do korvety zahákovaly.

Rozpoutal se strašný boj muže proti muži. Ani palba z pistolí, ani rány sekerami a noži nemohly zabránit zuřivostí opilým krvežíznivcům naskákat na palubu korvety.

Henry byl napadán ze všech stran. Jeho posádka zredukovaná na necelé dvě stovky mužů musila čelit šesti stům pirátů. Obě brigy sloužily teď trvale novým útočníkům jako přechodní můstek. Takové záplavě nebylo už možné vzdorovat.

Po palubě *Syphanty* se rozlévaly potoky krve. V té strašné vřavě bojoval jako lev i Xaris. Vůbec neopouštěl Henryho na můstku. Dvacetkrát dopadla jeho sekera na hlavy pirátů, aby veliteli zachránila život.

Henry stál uprostřed svých lidí. Ale proti takové přesile se už nedalo bojovat. Nechtěl se snad vzdát? Ale francouzský důstojník se přece nevzdává pirátům! Má vyhodit *Syphantu* do vzduchu, aby se nedostal pirátům do rukou? Ale to by zahynuli i zbylí muži z posádky, zachránění zajatci… a Hadžina! A i kdyby se někteří zachránili a Sakratif jim daroval život, jak by unikli hrůzám otroctví?

S pistolí v jedné a s mečem v druhé ruce pustil se do dalšího boje.

„Pozor, veliteli!“ vykřikl náhle Xaris a vrhl se před Henryho.

Ještě vteřinu., a byla by dopadla na Henryho smrtelná rána. Xaris však popadl dva piráty, kteří velitele napadli, a hodil je do moře. Tři další se chtěli k veliteli probít, ale Xaris je všechny srazil na palubu. Ale můstek korvety už byl celý zaplaven útočníky.

Všude zuřil boj muže proti muži a hluk střelných zbraní překrýval řev pirátů.

Ti už ovládli příď až k patě středního stožáru á vytlačovali zvolna posádku k můstku. Bylo jich nejméně deset proti jednomu. A i kdyby byl chtěl ďAlbaret vyhodit loď do vzduchu, nebyl by už mohl svůj úmysl provést. Útočníci už obsadili vchody do podpalubí. Dostat se nyní do prachárny nebylo možné.

Na můstku se shromáždilo asi padesát mužů a šest důstojníků s kapitánem Todrosem. Všichni obklopili svého velitele, rozhodnuti bojovat do posledního muže. Na tak úzkém prostoru to byl zoufalý boj. A přesto se stal můstek jakousi pevností. Mužstvo *Syphanty* musilo ustoupit až na záď, kde se všichni seskupili kolem vlajky. Uprostřed stál Henry ďAlbaret a rozdával poslední rány. Nijak se nehodlal vzdát. Byl zaskočen přesilou a rozhodl se zemřít … Ale nemohl. Zdálo se, že útočníci dostali rozkaz zmocnit se ho živého. Tento rozkaz zaplatilo dvacet pirátů životem pod Xarisovou sekerou.

Henry ďAlbaret a ti, kteří řež přežili, byli bezmocní.

Náhle se ozval ze všech stran řev a volání hurá. To vítězové zdravili svého velitele:

„Sakratif! Sakratif!“

A vůdce pirátů se objevil nad pažením korvety. Dav lupičů se rozestoupil, aby mu uvolnil místo. On kráčel zvolna k zádi, bezostyšně šlapaje po mrtvolách svých společníků. Pak se zastavil u zakrvácených schůdků vedoucích na můstek a upřel zrak na Henryho ďAlbareta.

Velitel *Syphanty* konečně spatřil muže, kterému piráti říkali Sakratif.

Byl to Nikolas Starkos.

XV. ROZUZLENÍ

Boj flotily s korvetou trval dvě a půl hodiny. Z útočníků bylo zabito a zraněno nejméně dvě stě padesát mužů, z posádky *Syphanty* sto padesát. Počet mrtvých svědčí o úpornosti boje na obou stranách. Ale vítězství se nepřiklonilo na správnou stranu. Henry ďAlbaret, jeho důstojníci, námořníci a osvobození zajatci byli teď v rukou bezcitného Sakratifa.

Sakratif, nebo Starkos. Byl to skutečně jeden člověk. Až dosud nikdo nevěděl, že se pod tímto jménem skrývá Řek, rodák z Peloponésu, zrádce, který vydělával na krutosti utlačovatelů. Ano, to Nikolas Starkos velel té flotile, jejíž strašné zásahy děsily celé Řecko. On, který hnusné řemeslo piráta spojil s ještě hnusnějším obchodem. To on prodával africkým otrokářům nešťastníky uniklé tureckým masakrům. A jméno Sakratif bylo jméno syna Androniky Starkosové!

Když Nikolas Starkos spatřil mezi zajatci Hadžinu Elizundovou, stále věřil, že je dívka bohatou dědičkou bankéře z Korfu. Proto se jí chtěl stůj co stůj zmocnit. S úmyslem pomstít se zároveň Henrymu ďAlbaretovi opustil ihned Skarpanto a shromáždil své lodi, aby se vydal za *Syphantou.*

Když po strašném boji vystoupil Sakratif – jak ho budeme teď nazývat – na palubu *Syphanty,* seřadily se jeho lodi tak, aby měly korvetu neustále před svými děly. Sakratif si zatím Henryho nevšímal. Spokojil se jen stručným rozkazem Skopelovi, aby odvedl zbylé důstojníky a mužstvo *Syphanty* ke schůdkám do podpalubí. K nim dal přiřadit mužstvo zajaté u dělových baterií. Všechny pak přinutil ke vstupu do lodního skladiště a palubní poklop nad nimi uzavřel. Jaký osud jim chystal? Samozřejmě strašnou smrt zároveň se zkázou lodi.

Na můstku zůstali jen Henry ďAlbaret a kapitán Todos, oba odzbrojení a spoutaní.

Sakratif v kruhu dvanácti pirátů k nim vykročil se slovy: „Nevěděl jsem, že na *Syphantě* velí Henry ďAlbaret. kdybych to byl věděl, byl bych přijal boj už v krétských ódách.“

„Kdyby byl Nikolas Starkos tehdy na místě počkal, byl by zakrátko visel na ráhnu *Syphanty*.“

„Opravdu? To by byl nějak rychlý soud.“

„Jiný si vůdce pirátů nezasluhuje!“

„Dejte si pozor, kapitáne ďAlbarete! Dejte si dobrý pozor! Vaše ráhno je dosud volné a mně stačí dát jen znamení…“

„Dejte je!“

„Důstojníka nelze oběsit!“ zvolal kapitán Todros. „Ten a právo na smrt zastřelením. Tak hanebný rozsudek…“

Může vynést jen ničema a lotr!“ doplnil Todrose Henry. Na ta slova udělal Sakratif gesto, které mělo pro piráty jediný význam. Bylo to odsouzení k smrti oběšením. Pět chlapů se vrhlo na ďAlbareta, zatímco ostatní drželi kapitána Todrose, který se pokoušel přervat svá pouta.

Velitel *Syphanty* byl za hrubého proklínání odvlečen na příď. Piráti přehodili přes ráhno provaz. Stačil jediný pokyn, aby byla na francouzském důstojníku vykonána hanebná exekuce. Ale vtom se objevila na palubě Hadžina Elizundova.

Přivedli ji tam na Sakratifův rozkaz. Věděla, že vůdcem pirátů je Nikolas Starkos. Ale neztratila ani klid, i hrdost.

Především se rozhlédla, spatří-li Henryho. Nevěděla, zda ten masakr vůbec přežil. Spatřila ho! Byl živ! Ale právě měl podstoupit poslední muka.

„Henry! Henry!“ zvolala.

Piráti je chtěli oddělit, ale Sakratif postoupil o několik kroků proti Henrymu a Hadžině. Upřel na ně zrak a s krutou ironií řekl:

„Nu, teď je Hadžina Elizundova v mých rukou! Mám tedy dědičku bohatého bankéře přece jen ve své moci.“

„Jen dceru bankéře, a ne dědičku jeho majetku!“ odpověděla chladně Hadžina.

Tohle nemohl Sakratif pochopit.

„Doufám, že snoubenka Nikolase Starkose neodmítne ruku svému snoubenci, když se s ním setkává jako se Sakratifem.“

„Já?“ zvolala Hadžina.

„Ano, vy. Chápu vaši vděčnost vůči šlechetnému veliteli *Syphanty*, který vás vysvobodil. Ale o totéž jsem se pokoušel i já. A jen kvůli vám, a ne kvůli těm zajatcům, o které vůbec nestojím. Jen kvůli vám jsem byl ochoten obětovat celé své jmění. Vždyť stačila malá chvíle, krásná Hadžino, a stal jsem se vaším p á n e m … vlastně vaším otrokem!“

Při těch slovech udělal Sakratif několik kroků dopředu. Dívka se však ještě těsněji přitiskla k Henrymu. „Jste ničema!“ vykřikla.

„No dobrá, ale s vašimi milióny budu boháčem!“

Po těch slovech vykročila Hadžina proti Sakratiíovi a řekla klidným hlasem: „Z majetku, po němž tak lačně toužíte, nemám už nic. Všech peněz jsem použila k nápravě zla, které spáchal otec spolu s vámi. Nikolasi Starkosi, jsem teď zcela chudá, chudá jako poslední z nešťastnic, které *Syphanta* vezla do jejich vlasti.“

Toto nečekané odhalení zapůsobilo na Sakratifa jako bomba. Jeho chování se rázem změnilo. V očích mu zajiskřil záblesk zuřivosti. Stále počítal s milióny Hadžiny Elizundové, ale z těch už nic nezbylo. A Hadžina to řekla tak, že o pravdivosti jejích slov nemohl pochybovat.

Sakratif se díval na Hadžinu a na Henryho. Skopelo ho pozoroval. Znal ho natolik, aby věděl, jaké bude rozuzlení tohoto dramatu. Ostatně příkazy ke zničení korvet y už dal na Sakratifův pokyn provést. Stačil jen rozkaz k provedení.

A Sakratif se už k němu obrátil se slovy: „Jdi, Skopelo!“

Skopelo s několika piráty sestoupil po schůdcích k bateriím a zamířil ke skladišti střelného prachu. Sakratif zároveň pirátům nařídil, aby přešli na paluby obou brig, dosud zahákovaných do boků korvety.

Henry ďAlbaret vše pochopil. Sakratif nehodlal ukojit svou pomstu jen jeho smrtí. S ním musely zemřít i stovky nešťastníků.

Obě brigy uvolnily háky a počaly se pomocí plachet vesel vzdalovat. Na palubě korvety zůstalo asi jen dvacet pirátů. U boků *Syphanty* čekaly jejich čluny, až na ně Sakratif s piráty sestoupí. Na palubě se objevil Skopelo se svými lidmi. „Do člunů!“ zvolal.

„Do člunů!“ opakoval Sakratif. „Za několik minut nezbude z téhle prokleté lodi nic. Ty jsi odmítl potupnou smrt, ďAlbarete. Dobrá! Výbuch prachárny neušetří ani tebe, ani zajatce, ani posádku, ani důstojníky *Syphanty*. Poděkuji, že ti dopřávám smrt v tak dobré společnosti!“

„Ano, poděkuj mu, Henry,“ řekla Hadžina. „Poděkuj mu, je dobré, že zemřeme společně.“

„Ale kdepak, Hadžino! Ty nezemřeš. Vůbec ne! Budeš žít a staneš se mou otrokyní… Slyšíš? Mou otrokyní!“

„Ničemo!“ vykřikl Henry. Hadžina se k němu vrhla. „Chopte se jí!“ poručil Sakratif.

„Do člunů!“ volal Skopelo. „Je už čas!“ Dva piráti přiskočili k Hadžině a odvlekli ji ke kajutám.

„A teď ať jdou všichni i se *Syphantou* k čertu!“ vyřikl Sakratif.

„Ano, všichni! A tvá matka s nimi!“

To se na palubě objevila stará zajatkyně. Tentokrát s odkrytým obličejem.

„Moje matka…! Tady na palubě…!“ zvolal Sakratif. „Ano, tvá matka, Nikolasi. A teď mou rukou zemřeš!“

„Chopte se jí! Chopte se jí!“ řval Sakratif. Několik pirátů se vrhlo k Andronice. Ale v té chvíli se na palubu vyřítili všichni, kteří krveprolití na *Syphantě* přežili. Podařilo se jim vyrazit palubní poklopy nad schůdky do podpalubí.. „Ke mně! Ke mně!“ křičel Sakratif. Piráti, kteří byli dosud na palubě, pokoušeli se jít Sakratifovi na pomoc. Ale námořníci se sekyrami a dýkami je do posledního vyřídili.

Sakratif viděl, že je ztracen. Chtěl proto, aby s ním zahynuli i ti, které tak nenáviděl. „Půjdeme tedy k čertu všichni!“ zvolal.

„Mýlíš se, ničemo! To se už nestane!“ Před Sakratifem se objevil Xaris s hořícím doutnákem, který právě vytrhl ze sudu s prachem. Skočil k Sakratifovi a jediným rozmachem sekery ho srazil na palubu. Andronika vykřikla. Ozvalo se v ní vše, co zbylo v matčině srdci i po tolika zločinech vlastního syna. Ránu, která zasáhla Sakratifa, chtěla zachytit vlastním tělem.

Přiklekla k Starkosovu tělu, aby mu dala poslední odpuštění a poslední pozdrav. A pak upadla také…

Henry ďAlbaret se k ní rozběhl.

„Mrtva!“ řekl.

Několika pirátům se podařilo uniknout v člunu na brigu. Po lodích se ihned roznesla zpráva o Sakratifově smrti. Bylo nutno ji pomstít, a tak děla pirátů obnovila palbu na *Syphantu*.

Tentokrát to už bylo marné. Henry ďAlbaret se zas ujal velení. Sto zbylých námořníků se postavilo k dělům. Bojovali nyní s novou zuřivostí. Zakrátko pirátskou flotilu rozprášili.

„Ať žije Řecko!“ zvolal Henry ďAlbaret, když vlajka *Syphanty* stoupala na stožár.

„Ať žije Francie!“ odpověděla posádka.

Bylo pět hodin odpoledne. Navzdory únavě nechtěl nikdo odpočívat, dokud nebude korveta schopna další plavby. A večer se mohla *Syphanta* vydat na cestu k severozápadu.

U těla Androniky stála na můstku stráž, aby vzdala čest památce této odvážné vlastenky. Henry se rozhodl, dovézt tělo statečné ženy do její rodné země.

Mrtvola Nikolase Starkose s dělovou koulí na noze zmizela ve vodách archipelu, v nichž pirát Sakratif prováděl své zločiny.

Druhého dne v šest hodin večer vplula *Syphanta* do přístavu ostrova Eginu. Henry ďAlbaret se rozloučil se svými důstojníky i s posádkou a kapitánu Todrosovi předal velení na korvetě, kterou Hadžina věnovala nové řecké vládě.

A po několika dnech se konala svatba Hadžiny Elizundové s Henrym ďAlbaretem za přítomnosti většiny Obyvatel ostrova, důstojníků i posádky *Syphanty* a osvobozených zajatců. Hned druhý den odjeli mladí manželé do Francie i s Xarisem, kterého si chtěli nechat trvale u sebe. On však počítal s tím, že se při nejbližší příležitosti vrátí do Řecka.

Vody archipelu, tak dlouho sužované válkami, začaly se uklidňovat. Poslední piráti zmizeli a *Syphanta* pod Todrosovým velením už nikdy nezahlédla černou vlajku, která zmizela v hlubinách se Sakratifem. To už nebyl archipel v plamenech. Po posledním vyhaslém ohni s řecké vody otevřely pouze obchodu.

Řecko se díky hrdinství svých dětí zařadilo mezi svobodné státy Evropy. Roku 1832 byla mírovým jednáním v Londýně válka o osvobození Řecka skončena. A v té době se Henry s Hadžinou opět vrátili do Řecka. Jejich majetek byl sice skromný, ale jim to ke štěstí stačilo.

KARAVANA

JULES VERNE • CHANCELLOR, ARCHIPEL V PLAMENECH

Svazek č. 140

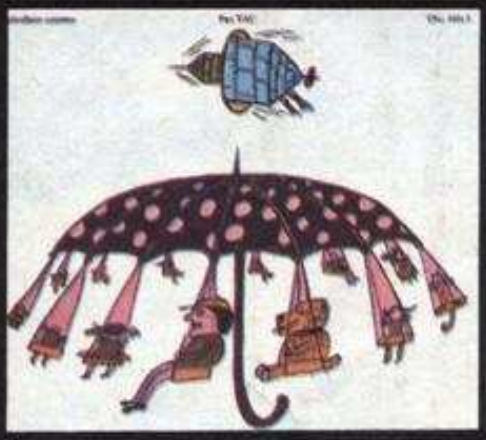
Řídí Hana Krubnerová

Ilustrovali Édouard Riou a Louis Benett. Obálku navrhl James Janíček. Graficky upravil Jan Hejda. Z francouzského originálu Chancellor, L'Archipel en feu, vydaného nakladatelstvím J. Hetzel v Paříži roku 1934, přeložil Václav Netušil. Vydal jako svou 6239. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1981. Odpovědná redaktorka Hana Krubnerová. Výtvarný redaktor Jaromír Zápal. Technická redaktorka Jitka Pavlíková. Ze sazby písma Public vytiskla Severografia, n. p., závod 1, Liberec. 12,30 AA (text 9,96, ilustrace 2,34), 12,35 VA. Náklad 80 000 výtisků. 1. vydání. 13-843-81 14/84 Brožovaný výtisk 7,— Kčs

© Albatros, 1981 Translation © Václav Netušil, 1981

6

7

8

9

10

11

1 W. Saroyan, Tracyho tygr
2 A. P. Čechov, Anna na krku
3 Bunin, Pán ze San Franciska
4 Simenon, Sedm křížků a jeden ministrant
5 Johan doktor Faust
6 P. Quentin, Záhada pro blázny
7 O. Hofman, Pan Tau
8 Vybrané spisy Kozmy Prutkova
9 Ch. Dickens, Kronika Pickwickova klubu
10 M. Argilli, Deset měst
11 Ch. Dickens, Kronika Pickwickova klubu

0 P 49 K

albatros

Kčs 7